

ion drăgușanul

povestea așezărilor moldovene

L

Cluj-Napoca, 2024

Coperțile:

lucrări ale regretatului publicist și artist plastic

Tiberiu COSOVAN

Precuvântare: locuințele moldovenești

Locuințele rurale ale moldovenilor au avut ca model, funcție de posibilități, casele armenesti din marile târguri și orașe, în cadrul acestei contaminări edilitare conturându-se două stiluri, cel românesc și cel slav. Casa tradițională moldovenească, de inspirație urban-armenească, diferențiată vag pe vetre de locuire, este și casa tradițională a străinilor colonizați ca „vecini” (iobagi) în lungul și în latul Moldovei.

Înainte de toate, sunt obligatorii câteva observații. Bordeiul, fie din bârne, fie din împletituri de nuiele sau din vălătuci, poate fi făcut de oricine, reprezentând o inițiere preistorică (mitul lui Pelasg) lesnicioasă și care nu presupune cunoștințe meșteșugărești deosebite. Casa, însă, cu o cameră și tindă sau cu două camere și tindă, presupune meșteșug, deci ucenicie, inițiere, deci un patri-moniul de îndeletniciri urbane, nu sătești.

În ce privește casa țărănească, valoarea ei indiscutabilă constă și în statutul de mărturie vie a coexistenței târzii a preistoriei cu istoria, în același spațiu al ruralității est-europene, dar și în multipla ei încărcătură mitologică, inclusiv de eresuri („credințe”), și ele de origine ancestrală. Iar mărturiile care fac referiri la „poporul român”, cu trimitere directă la ruralitatea moldovenească a ultimei-lor

5-6 veacuri, înseamnă o mărturie și despre modul de viață al locuitorilor.

O sinteză de excepție despre arhitectura rurală moldovenească, realizată de Ion Ștefureac¹, pe baza cercetărilor făcute în Bucovina – de unde și titlul lucrării, adică într-un ținut moldav exponențial pentru întreaga „țară românească a Moldovei”, cum o numea Alexandru cel Bun, merită pe deplin să fie citat și în această carte de mărturii documentare despre o Moldovă medievală, în care satele, oricât de mici ar fi fost, aveau case, bordeiele fiind rare și mai ales în satele mănăstirești de prin preajma mănăstirilor, în care locuiau robii și „vecinii”. Deci:

„Erau vremuri pe când poporul român, ca popor de păstori, pribegea cu turmele sale pe-ntinsele plaiuri și șesuri ale pământului românesc și nu-i era îngăduit să se bucure de o viață mai pașnică.

Pe de altă parte, năvălirea popoarelor flămânde și pustiitoare, care veneau potop și ca un vifor înfricoșat asupra românilor, jefuind și prădând totul ce le pica în cale, îi obligă ca să-și ia refugiul în creierii munților, iar, în urmă, doar vetrele cu cenușă mai vesteau pe unde au fost adăpostiți. Aici, în adăpostul codrilor și la umbra măgurilor, puteau fi mult mai siguri, cu puținul lor avut și cu viața lor, decât pe-ntinsele șesuri, unde, dinspre răsărit, se așterneau ca volbura urdiile sălbatice.

¹ Ștefureac, Ion, *Casa țaranului român din Bucovina*, „Junimea Literară” nr. 2/1909, pp. 31-79

Veniră, însă, și alte vremuri. După această grea încercare, ce-o avuse de îndurat neamul nostru, veniră și timpuri mai bune, mai pașnice. Hoardele barbare trecuseră și poporul român începu a se gândi la o viață mai ticsită și mai statornică. Pe lângă viața de păstor, cu care era obișnuit, sosise timpul ca să se poată ocupa și cu agricultura, punând, prin aceasta, temelia pentru o viață stabilă, punând baza unei culturi, care prevestea trăinicia neamului ce vine.

Ei se coboară de prin munți, care, prin secole, i-au scutit de totală pierzare, prin văile mai adăpostite, unde, în locul colibelor, acoperite cu frunzare sau scoarță de copac, începură a-și clădi, din bârne mai groase și necio-plite, locuințe mai trainice.

Străbunii noștri, ca fii credincioși ai munților, au înțeles că prindă frumosul din natura împrejmuitoare și să-l împărească pe lucrurile lor, ce le aveau pe atunci, pentru viața simplă ce o duceau. Ca locuitori ai regiunilor muntoase, Românii au început a prelucra lemnul pentru case și alte clădiri din lemn și a face din lemn felurite acareturi, ce dovedesc, până-n prezent, un simț pentru frumos, un simț artistic.

Un strălucit document despre comorile de artă țărănească ni-l dau lucrările arhitectonice ale țăranului român. Acestea ne arată că străbunii noștri, deja în acele vremuri mohorâte, aveau o netăgăduită înclinare pentru artă și simțul frumosului. Și acest gust pentru arhitectura țărănească s-a dovedit îndeosebi la locuitorii părților muntoase, s-a dovedit în părțile bogate în lemn, unde mai

că fiecare vale, fiecare sat, se deosebește prin modul de clădire.

În munți, unde prelucrarea lemnului e una din ocupațiile de căpetenie ale poporului, se află clădiri caracteristice, clădiri autohtone, care, atât în privința tehnică, cât și în cea estetică, ne-au rămas, până în ziua de astăzi, ca o vie mărturie despre gustul estetic al țaranului român.

Ce priveliște măreață și încântătoare se dezvăluie înaintea ochilor, când, în decursul unei călătorii, ni se oferă ocaziunea de a vedea satele locuite de Români, situ-ate pe mănoasele șesuri și plaiuri românești, scăldate în razele aurii de soare și peste care domnește atâta pace plină de evlavie și de sfințenie!

Și-n aceste sate, cu ale lor modeste căsuțe, care ocrotesc un popor, cu toate nevoile și suferințele, cu toate bucuriile lui și unde generațiuni întregi de oameni se perindă pe calea vecinicii, stau, sporadic, monumentele de o veche arhitectură țărănească. Sunt casele vechi țără-nești, făcute de mâna chibzuitoare a străbunilor noștri, încă cu veacuri înainte. Ele se înfățișează, față de celelalte case ale satului, atât de demn și atât de serios!

Simple de tot și naive, în privința arhitectonică, se înfățișează ele ochiului simple ca și viața ce-o duceau străbunii, pe acele vremuri. De ele stă strâns legată viața lor sufletească, în ele se oglindește viața culturală și socială, de pe acele vremuri.

După zisa bătrânilor, mai toate casele vechi țărănești sunt făcute pe loc, adică din copaci tăiați de pe același loc, unde s-a clădit casa; căci locurile, pe unde, astăzi, se înșiră idilice sate și se ridică fruntașe orașe, erau, pe acele vremuri, neatinse de mâna omenească. Peste ele se întindeau păduri întinse și codri seculari.

Casele vechi țărănești erau, ca și acum, situate cu fața spre miazăzi și făcute din bârne necioplite, clădite, de-a lungul, în direcțiune orizontală, una peste alta și încheiate, la cornuri, în cheutori, astfel că capetele bârnelor se prelungeau, cu 15-25 cm, peste cornul casei. Li se zicea și case în cheutori sau în cheutori cu urechi. Existau, însă, pe acele vremuri, și case cu stâlpi verticali și cu pereți împlețiți din nuiiele și unși cu lut. Lungimea caselor vechi era de 5-8 m, iar lățimea, de 3-5 m.

În cele mai multe cazuri, pereții casei nu erau tencuiți pe dinafară. Se aflau, însă, și case cu pereții tencuiți, pe dinafară, cu lut și dați, în loc de var, cu mal alb sau humă, după cum i se zice la țară, o culoare cenușie-deschisă.

Un brâu pedestal, tras cu mal albastru, forma trecerea, de la temelie sau prispă, la pereții casei. Jos, la temelie, împrejurul casei, era prispa de lut, de obicei cercuită cu bârne și prinsă, la cornuri, cu cheutori. Prispa, pe care poporul român, în conservatorismul său, a păstrat-o, din acele vremuri, până în zilele noastre, o vedem, și astăzi, la cele mai multe case țărănești. Înălțimea ei era de 35-60 cm, iar lățimea, 40-80 cm. Ea servea, pe de o parte, ca scut pentru temelia casei, contra gerului și a frigului, în

decursul iernii, iar pe de altă parte, în anotimpurile calde de peste an, ca loc de șezut, ca masă, ba chiar și ca pat pentru dormit. Pe ea vezi, și-n zilele noastre, bătrâni îngândurați și încărunțiți de apăsarea vremurilor grele, reamintindu-și pățaniile vieții sau ținând sfat cu ai săi despre cele ce-o să aducă ziua de mâine.

În seri frumoase de vară, când soarele își trimite ultimul salut, de după crestele munților, își întind bătrânii, cu toți glotașii, masa lor de seară, pe prispa casei. Se-nșiră, pe-ntrecute, în povestiri, snoave și glume, care le fac bucatele simple atât de gustoase. Astfel se petrec, până ce noaptea tăcută, cu aripile ei cernite, îi ademenește la odihnă. Tăcere sfântă învăluie toată firea! Ici, colea, doar un glas de fluier, doinind, sau glasul privighetorilor mai tulbură tăcerea nopții. Și, la aceste melodii, se odihnesc ei, după munca zilei, atât de dulce, pe prispa casei, până ce, din nou, amurgul dimineții îi deșteaptă, din lumea visurilor, la o muncă nouă.

Astfel, de prispa casei e legată o mare parte din viața țăranului nostru. Chiar când zbuciumările unei vieți de muncă și suferințe își cer tributul lor, când aceste îi rup firul vieții, tot pe prispa casei și se desfășoară durerosul tablou, când îl vezi pe țăran, rece și cu fața galbenă ca ceara, așezat, cu fața-n sus, pe prispă, și cu mâinile chinuite încrucișate, de veci, pe piept.

Acoperișul afumat al acestor case vechi, case cu streășina lor lată, era în patru table sau în patru lați. Ele se compuneau din patru table, și anume din două table în formă de trapez, iar două în formă triunghiulară. Prin

fumul ce ieșea din cahla hornului și se înfunda în podul casei, până ce, prin deschizături anume lăsate, își afla ieșirea, acoperișul acestor case era bine conservat și putea rezista prin timp îndelungat putrejuniei.

Acoperișul caselor țărănești este de tot tipic și caracteristic. Nici când nu-i vedea, la țăranul român, case cu acoperișul în două table sau în doi lați, după cum îl găsești la casele Nemților.

Pe acele vremuri, se acopereau casele bătrânești cu scânduri, despicate numai din secure din trunchiul unui copac, îndeosebi, însă, se acopereau ele cu dranițe foarte lungi, de o lungime de 1,5-2 m. Aceste dranițe lungi erau puse, una peste alta, pe prăjinile sau leăturile cioplite, ce erau întărite cu pene de lemn de căpriorii casei; iar, ca să nu le ia vântul, se puneau, curmeziș, la capătul acestora, prăjini sau căpriori subțiri, care se întăreau, apoi, bine cu gânjuri, de leăturile de dedesubt. Mai târziu, când uneltele de fier au ajuns a fi mai cunoscute – în cazul acesta, sfredelul – ele se sfredeau și se întăreau de leături cu cuie de lemn, și anume cu cuie din lemn de tisă, tei sau și răchită. Cei mai bogați le drănițiau cu cuie de tisă, cei mai sărmani, cu cuie de răchită.

După ce ȣiganii fierari se încuibaseră prin satele românești, după ce fierul și aplicarea lui ajunse a fi cunoscută poporului, se drănițiau casele țărănești și cu cuie de fier, făcute de ȣigan...

La streășina acoperișului, din fața casei, atârna prăjina, legată de vârful căpriorilor cu gânjuri. În unele

părți, se numește această prăjină și drughină, grindă, rudă sau și rudiță. Ea servește pentru atârnarea schimburilor, a hainelor, precum și a altor lucruri.

Modeste de tot erau cerințele poporului român, pe acele vremuri, modest întocmită era și casa lui. Afară de tindă, ce era situată înspre apus, mai era încă o odaie, pe care o întrebuițau bătrânii ca odaie de locuit. Această odaie, căreia îi ziceau și „casă”, se afla înspre răsărit.

O ușă simplă de lemn, făcută din scânduri, despicate din trunchiul unui copac și netezită numai din secure sau bardă, forma intrarea în tinda întunecoasă și, de obicei, fără ferești. Această ușă joasă și îngustă era de o înălțime de 1,70-1,90 m și de o lățime cam de 70-85 cm. Ea era cu țâțâni și încuietoare de lemn, și prinsă numai în cuie de lemn.

Astfel mai toate lucrurile, mai toate acareturile și sarsamurile, ce le aveau Românii, pe atunci, astfel toate înjghebările atât de originale, de pe acele vremuri, erau executate numai din lemn. Așa aflăm, și-n zilele noastre, care vechi de lemn, pluguri de lemn, precum și felurite acareturi pentru economia țăranului nostru, pe care bătrânii le țin ca o mărturie vie a acelor vremuri.

Atât la țară, cât și, îndeosebi, în părțile muntoase, se găsesc, încă, multe uși cu încuietoare (broască) și cheie de lemn, atât de artistic construite, că nimeni n-ar fi în stare să le deschidă, afară de stăpânul cheii. Și câte alte lucruri vechi, câte obiecte frumoase, din vechiul mobilier

țărănesc, nu se pot afla, încă și astăzi, împrăștiate pe la țărani!...

Spre asigurarea contra oamenilor răuvoitori, în acele vremuri de puțină siguranță personală, se trăgea, în decursul nopții, la ușă, zăvorul, de obicei, un par gros și tare, care prindea, de-a curmezișul ușii, din perete în perete. Atari zăvoare se pot afla, încă, sporadic, pe la casele bătrânești, precum și la porțile de intrare ale vechilor mănăstiri din țară (Putna, Vatra Moldoviței).

Pragul de la ușa tinzii era foarte înalt; el servea și ca loc de șezut.

Tinda casei, un spațiu de o formă dreptunghiulară, de întindere de 8-10 mp, servea, pe atunci, totodată și ca cămară. Aici păstrau bătrânii felurite lucruri pentru trebuințele casei. Ea era, jos, nisipită cu pământ și unsă cu lut, iar sus, despodită sau desfundată, așa că puteai să ai privire liberă în podul casei. Din tindă, era, pe o scară simplă, suișul în podul casei, care, de asemenea, servea ca loc de păstrare pentru felurite lucruri. Aici țineau bătrânii, în obroace, bine păstrate bucatele, iar în desagi, hainele și schimburile lor, precum și alte lucruri.

O ușă de tot modestă și simplă, cu un zăvoraș de lemn, o ușă din scânduri simplu netezite, numai din secure sau bardă, forma intrarea în „casa” țăranului. Călcând în această încăpere patriarhală, în care străbunii noștri și-au trăit viața ce le-a fost îngăduită, ești, inconștient, stă-pânit de simțăminte pline de evlavie și venerațiune față de această încăpere.

Aici, fiecare ungher, fiecare lucru, fie el cât de primitiv, cât de neînsemnat, își are povestea sa. Această odaie, de o suprafață cam de 16-18 mp și de o formă aproximativ pătrată, era, jos, nisipită cu pământ și unsă neted cu lut. Sus, la o înălțime de 1,70-2,00 m, se află podul casei sau tavanul, făcut din scânduri, simplu netezite și puse, una lângă alta, peste grinzile sau drăgarii casei. În direcția crucișă a grinzilor, se află, pe de dedesubtul acestora, grindariul sau coarda, după cum o numesc prin alte părți, pe care se păstrau felurite lucruri casnice, precum și fel de fel de flori și plante bune de leac și descântec.

Tot mobilierul, original și simplu, era orânduit, de obicei, în jurul odăii, pe lângă pereți, așa că mijlocul odăii rămânea mai mult liber, ceea ce da ochiului privitor o înfățișare atât de plăcută.

Îndată, la intrare, în cornul odăii, din stânga, era legendara vatră bătrânească, cu hornul și cuptorul, iar în cornul din fund, tot din stânga, era așezat patul, cu stâlp în pământ și prins de pereții casei. De la pat, se întindeau în jur, pe lângă pereții casei, până-n dreptul ușii, laița de șezut, pe care se afla și lada bătrânească.

În peretele de către miazăzi, se aflau, de obicei, două ferestuiți micuțe, făcute aproape una lângă alta, iar pe cel de către răsărit se afla numai o ferestuiță, adese, însă, și două. Ele erau puse sau pe dinafară, sau pe dinăuntru, și, la mijloc, prevăzute cu o cruce de lemn. Li se ziceau ferești în cruci. Aceste ferestuiți erau, de obicei,

pe acele vremuri, prevăzute și cu obloane de lemn, care, iarna, se închideau, în decursul nopții. Ele erau de o formă aproximativ pătrată și de o mărime de 25-40 cmp, așa că cu anevoie ar fi putut intra prin ele un om înăuntru. Ca transparent, la aceste ferestruici mici, servea o piele de bândăzan sau burduf, prin care numai anevoie străbătea lumina zilei, răspândind în odaie o lumină mistică, ca vremurile de pe atunci.

Noaptea, petreceau bătrânii, adunați în jurul vetrei străbune, la scânteia focului vecinic nestins. Îi vedeai cum, cu fachie de mestecăn aprinsă, în mână, își pregăteau bucatele, îi vedeai cum, la lumina roșietică a focului, se așează la ospăț, în jurul vetrei.

Aici, în jurul vetrei străbune, ascultau cei tineri, cu nesaț, din graiul cumpănit al bătrânilor, în nopțile lungi de iarnă, frumoase povești, despre Feți-Frumoși, cu părul de aur, despre Ileana Cosânzeana, despre luptele voinici-lor cu zmeii și balaurii, iar para șerpuitoare a focului de pe vatră făcea să joace umbre fantastice prin odaia întunecoasă și pe pereții ei mohorâți.

Erau atât de frumoase acele vremuri, cu lumea lor de povești, care ne-au rămas până în vremurile noastre ca niște scumpe mărgăritare pentru mitologia poporului român. Însă veneau și clipe vitrege, clipe de grea încercare, asupra neamului nostru.

În acele timpuri nesigure, străbunii noștri erau necesitați să grijească pentru asigurarea vieții și a avutu-lui lor. Ei își întocmiseră astfel și vechea lor casă. Așa aflăm,

încă și astăzi, la unele case bătrânești, „tainițe”, adică încăperi tainice, numai de dâșșii știute și cu intrare secretă.

Tainițe se află și la vechile mănăstiri, pentru scutul călugărilor, în timp de primejdie. Tainița casei bătrânești se afla, de obicei, în partea de miază-noapte a casei și era despărțită prin un perete, în care se află și intrarea secretă. Această intrare secretă era, din casa de locuit, pe sub pat, pe după cuptor sau și prin podul casei. Din cauza întocmirilor lor, le și spun țăranii, în zilele noastre, „case tâlhărești”. În aceste tainițe, care aveau o înălțime cam de un metru, își păstrau bătrânii cele mai scumpe odoare, ca: haine, arme, bani și celelalte lucruri prețioase, adese îngropate în pământ sau prin pivnițe secrete.

Aceste case vechi, în simplitatea lor, aceste monumente patriarhale ale străbunilor noștri, stau, și astăzi, sporadic, prin cele sate ca o vie mărturie a vremurilor din trecut. Poporul român, conservativ în cele ce a moștenit de la ai săi, a știut a păstra, cu credință statornică, vechiul meșteșug de clădire. Iar astăzi, dacă aruncăm privirile noastre asupra caselor țăărănești, presărate, atât de pitoresc, pe văile mănoase și pe cele plaiuri, înconjurare de plăcuta verdeață a munților, vom observa, în privința arhitecturii țăărănești, o mare schimbare, un mare progres spre bine. Acest progres, care nu se atribuie unei influențe exterioare, a purces de la însuși poporul român. Pe când, în mare parte, pitorescul costum național și lucrările textile femeiești sunt nefavorabil influențate de motive străine, importate, în sânul poporului nostru, din alte părți, arhitectura țăărănească, casa țăărănească, se prezintă ochiului încă într-o vergură originalitate. Popoarele din

Vest, locuitoare pe unde valurile culturii au nimicuit arta naivă a poporului de la sate, nu se mai pot mândri cu o arhitectură țărănească. Urmași străbunilor noștri au știut să îmbogățească arhitectura moștenită cu picuri curați, izvorâți din simțirea și cugetarea lor senină de țăran. Astăzi, conform timpului, referințelor și cerințelor de trai ale țăranului nostru, ne apare casa lui, ce se află înconjurată de frumoase livezi și grădini roditoare, primenită într-o altă haină.

Și acuma, ceva despre clădirea și modul clădirii casei țărănești, ceva despre credințele frumoase, păstrate, încă din vremurile basmelor, în sânul poporului.

Pentru clădirea casei, își alege țăranul un loc bine situat și, de obicei, la o distanță anumită față de uliță. Aici, în liniștea unei livezi cu pomi roditori, îi place țăra-nului, potrivit firii sale, să petreacă în pace și liniște viața sa.

Pe locul ales, toarnă stăpânul casei aghiazmă, înfișge, apoi, în pământ un chip de cruce, în semn de credință nestrămutată, și, cu inima plină de umilință, invocă harul celui de sus, ca locul ales pentru sălășluire să fie scutit de orice rău. În acest loc, sub ceriul curat și liber al unei regiuni pline de farmecul naturii, vezi cum meșterii ță-rani, cu capul dezgolit, făcându-și, cu dreapta, semnul crucii, încep a întruchipa dorința stăpânului.

Lucrul începe, mai întâi, cu punerea temeliei, pe care o zidesc din piatră. Însă, după cum sunt legate de viața țăranului nostru atâtea credințe, moștenite din de-părtarea vremurilor, așa, și la clădirea caselor, are el cre-dințele sale.

Există credința că fiecare casă nouă cere jertfirea unui suflet. Nefăcându-se aceasta, se crede că trebuie să moară stăpânul casei. De aceea, în cornul temeliei de către răsărit, zidesc meșterii, de viu, un cocoș negru, pu-nându-i de mâncare și apă pe trei zile (această credință există în ținutul Câmpulungului). După o altă versiune, auzită în ținutul Humorului, se pune în temelie numai un cap de cocoș negru.

La clădiri mai monumentale, ca biserici, mănăstiri, există, iarăși, credința cum că numai atunci poate să fie dusă la un bun sfârșit clădirea, dacă se aduce o jertfă mai mare. La atari clădiri, măsoară meșterii, pe furiș, umbra unui om, cu un stânjen sau cu o ață, și o îngroapă, apoi, în temelie, iar omul căruia i s-a îngropat umbra trebuie să moară.

După terminarea temeliei, se începe cu clădirea pereților, care se fac din lemn de brad, molid sau și stejar.

La așezarea tălpilor, care se fac dintr-un lemn tare, sănătos, iarăși se pun, în fiecare corn, în găuri anume făcute, tămâie și smirnă, ca simbol al sfințeniei, grâu și sare, în semn de mană, contra deochiului – usturoi, iar bani – ca cei din casă să fie norocoși.

După ce le-au pus pe toate acestea, urmează cu clădirea pereților, care se compun din 10-12 bârne cioplite și încheiate, la cornuri, cu cheutori.

Pe când mai toate casele vechi se făceau în cheutori lungi, se fac casele, în timpul de față, în cheutori

retezate și încheiate în coada rândunelei, așa că pereții casei formează, la cornurile casei, unghiuri dreptunghiulare.

În unele părți locuite de Români, se fac casele și în amnari, adică în stâlpi verticali. Printre acești amnari jghebuți, se pune bârnuiala, în o direcțiune orizontală.

Casele făcute din bârne sunt mult mai trainice decât cele din amnari.

Bârnele cele mai de sus ale pereților, care, de obicei, sunt, la multe case, prelungite peste cornul casei și care au menirea de a ține grinzile, se numesc „clește”. Pe capătul grinzilor, iarăși se așează cununile sau costoroavele, de care se întăresc căpriorii casei.

Căpriorii se deosebesc în căpriori legători și căpriori din corn sau și scurt numiți „corni”. Căpriorii corni se întăresc cu căpriori scurți, numiți altfel și căpriorași, țepe sau și sepe. Căpriorii legători se pun, perechi, de-a curmezișul casei, și au menirea de a forma tabla din față și cea din dos a acoperișului.

Când se pun cei dintâi căpriori legători, de către răsărit, se pune, din partea stăpânului casei, în vârful acestora, un pomișor verde sau un brădănaș, împodobit cu flori și năfrâmi înflorite. De obicei, pentru fiecare meșter, câte o năframă.

Acest pomișor încoronează, pe de o parte, opera meșterilor, iar pe de altă parte, se pune acest pomișor contra deochiului, așa ca privirile celor trecători să fie,

involuntar, ațintite mai mult spre pomișorul împodobit și nu asupra casei sau a meșterilor.

Pe căpriori se pun, în distanțe, anumite leături. Mai toate casele țărănești sunt acoperite cu dranițe, cu șindrilă, iar prin părțile mai sărmene în lemn, cu paie, cu stuf sau și maldări.

Casele, drănițite de meșterii țărani cu mult gust și cu o dibăcie neîntrecută, au, de obicei, 7-15 rânduri de dranițe. Cornurile casei sau sunt cu chibzuință rotunjiu învelite, sau dranițele se pun, de-a lungul, muchii dreptunghiulare peste olaltă. Celor dintâi li se zice case cu cornuri învelite, pe când celor din urmă, case cu cornuri în străji.

Pe partea din față a acoperișului se află unul, până la trei fumare bine orânduie. La multe case se află numai două fumare, iar ceva mai sus, peste aceste, un foișor mic, frumos împetrișat, în vârf, cu un bold crestă. Ast-fel, acoperișul caselor țărănești, cu streășina lor lată, cu fumarele împetrite, iar sus, cu coama sau creasta atât de frumos înflorită, apoi cei doi stâlpișori înfloriți, de pe muchiile acoperișului, cărora li se zice și bolduri (Horodnic, Putna), îi dau casei țărănești un aspect de tot pitoresc.

După ce dulgherii sau tâmplarii au adus la bun sfârșit lucrul de tâmplărit, stăpânul casei, fiind de credință că cel dintâi ce intră în casă trebuie să moară, lasă să intre în casa nouă, mai întâi, un animal mic, ca: găină, mât.

Fiind casa pe deplin terminată, stăpânul ei, potrivit obiceiului vechi, o sfințește după ritul bisericesc, iar după sfințirea acesteia de către preot, se înconjoară casa, pe afară, și în borțile sfredelite ale celor tuspatri cornuri de casă pune preotul în ele, în semn de mană, pâine și sare (în unele locuri, și bani) și le astupă, apoi, cu un cui de fag.

Cu această ceremonie religioasă, stăpânul casei se mută în ea, spre a-și întemeia vatra, în jurul căreia să petreacă el, cu ai săi, să petreacă și cei ce vor urma.

Atât sus, la munte, cât și jos, la țară, vedem casa țărănească situată cu fața spre miazăzi. Ea este, de obicei, împărțită, prin tindă, în două încăperi neegale. Sunt casa cea mare, dinspre răsărit, care se întrebuintează numai la diferite ocaziuni festive, și casa cea mică sau căsuța, care servește ca încăpere de locuit.

Cu privire la încăperile casei țărănești și situarea acestora sunt foarte multe variațiuni. Așa, de exemplu, potrivit cerințelor de trai, sunt case țărănești cu 3, 4, ba chiar și cu 5 încăperi. Astăzi, vedem casa țărănească mult mai mare și cu încăperi mai spațioase, ce corespund mai bine și în privința igienică. Lungimea ei este de 9-12 m, iar lățimea de 5-8 m.

Ferestruicile mici, cu piele de bîrdizan, de odinioară au făcut loc altor ferestre, mult mai mari, cu 4-6 geamuri de sticlă, prin care lumina zilei străbate mai ușor în încăperile pașnice ale țaranului nostru și le împle de-o lumină lină și ademenitoare.

Casa cea mare are, către miazăzi, două, iar către răsărit, de regulă, numai o fereastră, pe când căsuța, una către miazăzi și alta către apus. Înălțimea fereștilor este, de obicei, de 0,80-1,10 m, iar lățimea de 60-80 cm. În locul crucilor de lemn, de odinioară, vedem, astăzi, la ferești, cruci împodobite cu fier, făcute de țiganul fierar. Aceste cruci servesc, la ferești, pe de o parte ca decora-țiune, pe de altă parte, însă, ca scut contra furtișagurilor.

De asemenea, și ușile înguste și joase de odini-oară, cu țâțânile de lemn, s-au primenit. În locul acestor uși scârțâitoare, vedem uși mai înalte, mai largi și cu balamale și încuietori de fier, iar deasupra acestora, 2-3 ferestuici, care lasă să străbată lumina în tindă. Astăzi, deosebim uși în chingi, uși blănite sau căptușite și ținuite cu ținte de fier. Astăzi, vedem, la casele țărănești, și uși în cruci, care, de asemenea, sunt ținuite.

Înălțimea lor ajunge la 1,90 m, iar lățimea la 0,95 m. La multe case țărănești, se pot observa, la intrare, și uși blănite cu două aripi sau uși duble. Dimensiunile acestora sunt, aproximativ, de 2,30/1,25 m.

Podul sau tavanul casei ajunge la o înălțime de 2,30-2,80 m, ba chiar și până la 3 m, iar jos, în locul pământului uns cu lut, începe țaranul a pune podele sau dușumele.

Formele ce clădire ale arhitecturii autohtone de la țară, cu multele ei încheieturi originale, au luat, de asemenea, un avânt îmbucurător. Azi vedem case cu fel de fel de foișoare. Ce frumos este să privești la casele țără-nești,

cu streășina lată și înconjurată, jur-împrejur, de un gang frumos împestrit și cu stâlpi sau columne, ce se orânduiesc ritmic, în distanțe anumite, în jurul casei.

Casele țărănești se împart, după vechimea lor, cam în următorul mod:

A. Case cu prispă

I) Case cu prispa înaintea casei.

II) Case cu prispa înainte și la acea latură unde o cere trebuința.

III) Case cu prispa pe trei părți, înainte și pe laturi.

IV) Case cu prispa împrejurul casei.

Sunt, însă, case țărănești și fără prispă. La multe case țărănești, se pun, în loc de prispă, pe capetele prelungite ale tălpilor de la casă, scânduri groase, care servesc ca laițe (lavițe) de șezut.

Toate casele cu prispă pot să aibă, înaintea intrării, un foișor (cerdac, pridvor). Acoperișul acestui foișor este sau în trei table și cu cornuri învelite sau în străji, sau și numai în o tablă, ce se prelungește, deasupra intrării, din tabla din față a acoperișului.

La casele cu două odăi, se află, de obicei, foișorul în dreptul tinzii, iar la casele numai cu o despărțitură, se află foișorul la o latură, înaintea intrării.

Prin urmare, deosebim, în al doilea rând, casele țărănești în:

B. Case cu foișor

I) Case cu foișor la mijloc.

II) Case cu foișorul la o lature.

Foișorul de la mijlocul caselor e, de obicei, cu acoperișul în trei table. Sunt, însă, și abateri. Acest foișor, în diferite variante, cu stâlpi înfloriți și de o extindere cam de 4 mp, îi dă casei un aspect de tot pitoresc. El este, de obicei, până la o înălțime de 1 m, îngrădit sau cercuit cu bârne, prinse la colțuri cu cheutori și prevăzut și cu o porțiță de intrare. Sus, este acest foișor liber sau desfundat. În el se află, adese, și o masă și laițe de șezut. Aici vezi, în timpul verii, după munca zilei sau în zilele de sărbătoare, cum glotașii casei stau la sfat și petrecere.

Acestui foișor îi zic muntenii șopru, iar în alte părți i se zice și pridvor sau cerdac.

Casele cu foișor datează, de asemenea, din timpurile mai vechi.

Un al treilea fel de case țărănești, care datează din timpurile mai noi, sunt casele cu gang și cu stâlpi împrejur. Se găsesc, însă, și case cu gang și fără stâlpi.

Gangul are, înaintea casei, la intrare, de obicei, o înălțime de 1 m, pe când pe laturi, 80 cm. Și aici deosebim mai multe variațiuni:

C. Case cu gang

I) Case cu gang numai înainte.

II) Case cu gang pe două părți; înainte și la acea lature, unde cere trebuința.

III) Case cu gang pe trei părți; înainte și pe laturi.

IV) Case cu gang împrejur.

Toate casele cu gang pot să fie și cu foișoare înaintea intrării, conform tabelii indicate.

Pereții caselor țărănești sunt tencuiți și dați cu var.

În părțile muntoase, mai rar poți observa case văruipe pe de-afară. Se observă numai în jurul fereștilor și a ușii câte un brâu alb, iar, încolo, rămân pereții neten-cuiți.

La multe case țărănești, este, îndărăpt, spre partea miază-noptală a casei, alipită și câte o șandrama, cu mai multe despărțituri, care se întrebuintează ca cămări, iar pentru oameni mai sărmani, care nu posedă grajd, în special pentru ținerea vitelor, servește această șandrama și ca grajd.

În regiunile muntoase, pe unde sătenii nu posedă șuri mari, ca la țară, pentru păstrarea cerealelor, i se zice acestei șandramale șură.

De șandrama lipit, se află, adeseori, șoprul pentru lemne.

Motivele decorative, atât de naive, cu atâta gust și pricepere aplicate, le știe prinde țăranul din natura înconjurătoare. Zace, deja, în firea lui ca să-și împodobească lucrurile sale. Așa vezi, la țăran, fluier și băț împestrate,

vezi țărâncă cu furca împestrită, vezi minunate țesături, ieșite de sub mâna ei iscusită, cu fel de fel de ornamente.

Astfel, observăm frumoase creste de acoperiș, cu aplicarea-mbelșugată de motive după natură, ca: coada rândunelei, coarnele berbecului, coada peștelui și altele.

Ceva caracteristic e, la poporul român, și aplicarea crucii ca motiv decorativ pe cele mai multe lucruri ale sale. O observăm pe creasta și pe muchia acoperișurilor de la case, pe la porți și porțițe, pe mobilierul țărănesc, precum și pe multe lucrări textile ale femeii române. În multe sate, putem vedea decorați pereții casei cu cruci de busuioc, atât pe dinafară, cât și pe dinăuntru.

Astfel se prezintă arhitectura țărănească, plină de un farmec estetic, plină de o frumusețe veche tradițională, astfel se prezintă ea, când valurile unei culturi importante n-au putut a o influența. Poporul român, departe de centrele culturale, a știut conserva, cu credință, de la străbuni, iscusința de a clădi, a știut a se dezvolta, și mai departe, pe terenul arhitecturii țărănești și a frumosului. Tot ce posedă țăranul român, pe terenul arhitecturii, este efluxul curat al cugetării și al simțirii sale...

În arhitectura țărănească, nu observăm nimic din măreția uimitoare a clădirilor de pe malul Rinului, nimic din arhitectura trufașă a marilor orașe din Occident, pe unde veacuri întregi de liniște și siguranță au îngăduit omului să-și lege temeinic viața lui și a urmașilor lui de aceeași vatră, de același colț de pământ; însă, cu toate acestea, arhitectura țărănească este, pentru noi, o scumpă

și neprețuită comoară, din care cei chemați vor scoate aurul curat la lumina zilei.

În arhitectura țărănească se întrupează atâta poezie populară, în ea se reoglindește blânda și îndurătoarea fire a unui neam întreg”².

Nu există sat, în întreaga Moldovă, din Carpați până în Nistru și din Dunăre în Colacin, care să nu mai păstreze, în memorie, ba chiar și în fapt, relicve sacre sau doar componente ale acestei vechi arhitecturi, în care „se întrupează atâta poezie populară” și în care „se reoglindește blânda și îndurătoarea fire a unui neam întreg”.

LĂCEȘTI

(parte din **Soveja**, care poartă numele

² Ștefureac, Ion, *Casa țaranului român din Bucovina*, „Junimea Literară” nr. 2/1909, pp. 31-79

familiei Lăceștilor, Vrancea).

1646, iulie 30: Frații popa Vasile și Tudosie diac, feciorii Chiranei, nepoții Brândușei, și Toader, feciorul Latei, și frații lui Lupul, Anton, Fâia și feciorii ei, Fătul, feciorul Petii, nepotul Dobrii, și Nistor și Blaga, feciorii lui Purcar, nepoții Danciului, Andrei și Vlașca, nepoții lui Paos, Alexa, Dumitra și Agahie, feciorii lui Toader Bogza, nepoții lui Ion Coșotă, strănepoții lui Nicoară Lacico, toți strănepoți lui Lacico, feciorul lui Pătru Rugină cel bătrân, vând marelui comis Radul din Țara Românească și jupânesei Sofiica, drept 32 galbeni, „partea noastră de moșie a **Lăceștilor** (parte din **Soveja**, care poartă numele familiei Lăceștilor), din Vădurele în jos, până în gura Boului și până în vârful Runcului, și până în dihăraia Tălmaciului, unde se împreună cu locul domnesc”³.

LĂCINA

(azi Lișna, comuna Suharău, Botoșani).

³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 454, pp. 387, 388

1592 (1598, februarie 10⁴): Vasilca, jupâneasa lui Iurașco Vartic postelnic, și fiii lor Lupul, Gavril și sora lor, înștiințează „prin acest zapis cum am luat de la Ionașco Tolocico 12.000 aspri bani gata, toți bani vechi, și am dat noi lui, pentru acei bani, dreapta ocină și moșie a tatălui nostru, a lui Iurașco Vartic postelnic, jumătate din satul **Lăcina** și cu heleșteu, și cu acești bani noi am plătit o datorie ce a fost dator Iurașco Vartic unui jidov, anume Iacob din Țarigrad; deci, de acum, înainte, să aibă singur a-și stăpâni Tolocico acea jumătate de sat Lăcina, și să aibă a-și face ispisoaice și uric; / și la această tocmeală au fost Drăgșan vătag, protopop Pătrașco – fiul lui Dragșan, fratele lui Cotelin, și alți oameni buni”⁵.

1633, ianuarie 18: Alexandru Iliăș întărește lui „chir Evloghie, episcop de Rădăuți, care cumpărase, cu 100 de ughi, o iapă și 3 vaci, de la frații Toma, Gheorghe, Nastasia și Tofana Moişanul, „jumătate de sat **Lăcina** (azi Lişna, comuna Suharău, Botoşani), care este în ţinu-tul Dorohoilui”⁶.

1637, aprilie 7: „Kir Evloghie, episcop de Rădă-uți, stăpânește „jumătate din satul **Lăcina**, ce este în ţinu-tul Dorohoi, partea de jos”, cumpărată de la frații Toma, Gheorghe, Nastasia și Tofana Moişanul, cu 140 de ughi (ducați ungurești). „Iar hotarul, din toate părțile, pe unde au folosit din veac”⁷.

1644, iunie 25: Ion de **Lăcina** (Lişna, comuna Su-

⁴ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, p. 113

⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 203, 204

⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 274, pp. 348, 349

⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 56, pp. 55-57

harău, Botoșani) mărturisește „cum m-am dat cu limbă de moarte frățâne-meu Vasile, cu jumătate de sat de **Lăcina** și cu e treia parte de heleșteu în baltă, și cu heleșteu întreg la coada bălții, și tot cu tot lui, cât am eu... Și la această danie, ce m-am dat frățâne-meu, am poftit de-au fost popa Ion din **Hudești** (comuna Hudești, Botoșani), duhovnicul meu, popa Pântelei de **Bașeu** (sat lângă Mlenăuți, comuna Hudești, Botoșani), Berchez și Teclăi de **Comă-nești** (comuna Suharău, Botoșani), Drăgoiu vornicelul de **Podraga** (comuna Drăgușeni, Botoșani) și Ion vornicelul ce a fost la Havarovanile. Însă ocina o am dat cu toți vecinii”⁸.

1644, iunie 25: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Mărica, femeia lui Petrică, și cu fiii săi Ihnat și Simion s-au pârat de față cu Ion, fratele vlădicăi Evloghie, fost episcop de Rădăuți, pentru jumătate de sat **Lăcina**, ce-i în ținutul Dorohoiului, și cu heleștee și cu livezi, zicând Mărica și cu fiii ei cum li se împresoară lor o bucată de pământ din partea lor și a dat-o în partea lui, și i-a stricat iazul ei, și i-a luat și acea livadă, fără nici o treabă; / deci domnia mea am făcut carte lui Buoreanul uricar și lui Turcul fost stolnic, ca să aibă a strânge oameni buni și să arate acei oameni și să aleagă acea jumătate de sat dinspre hotarul lui Ion, fratele vlădicăi. Astfel, au mers și au arătat cu acei oameni buni și au ales acea jumătate de sat Lăcina... și acel heleșteu și cu acele livezi și aflat-au cu dreptul cum este dreaptă ocină și

⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 357, p. 345

moșie Măricăi și fiilor ei; iar Ion, fratele lui Evlo-ghie episcopul, a rămas dinaintea noastră din toată legea țării”⁹.

1648, martie 4: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Andrei Murguleț, în baza unui zăpis de mărturie de la marii boieri „și de la Grecul biv (fost) șoltuz de târgul Siret”, scriind cum „Necorici Brahă și femeia lui Catruș-ca, fata lui Ionașco Tolocico și a Agafiei, au vândut a patra parte din satul **Lăcina**, din ținutul Dorohoiului, cu loc de iaz, parte care îi este lui danie de la Antemia Popșoae, fiica lui Tolocico și a Agafiei, lui Andrei Murguleț, pentru 6 poloboace cu miere, prețăluite drept 10 galbeni ungurești. / Și iarăși a arătat o carte de mărturisire de la Pătrașco Ciogolea, scriind cum a adunat oameni buni dimprejurul satului Lăcina și a ales lui Andrei Murguleț partea lui de sat dinspre alte părți”¹⁰.

1774, iunie 22: Satul **Lișna**, ținutul Dorohoiului, ocolul Târgului, avea, după recensământul lui Rumeanțev¹¹, **toată suma caselor: 60**. Scădere rufeturi, însă 12: 2 femei sărace, 6 preoți și diaconi și dascăli, 2 slugi ale dumisale banului Ștefăniță Sturzei, 2 țigani. Rămân birnici 48. / **Birnici:** Sandul, vornic / Ioniță Robul / Ion Năstasii / Neculai Dabija / Andrei sin (fiul) lui Lupul / Grigoraș Gașpar / Grigorie Peșoga / Ioniță zet (ginere lui) Gașpar / Ioniță fiul lui Gașpar / Negoită / Nistor fiul lui Gașpar / Ioniță Tătaru / Vasile Cârdeiu / Vasile Căzacu / Acsintii / Vasile fiul lui Floare / Ion Floare / Ursan Ghimpău / Ion, vătăman / Măteiu / Ion, croitor / Ion fiul lui Neculai / Luca

⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iași 1907, pp. 116-118

¹⁰ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, pp. 215-214

¹¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 496, 497

Zaițu / Nichifor fiul Lungului / Grigoraș Ilăscul / Ștefan Grumăzi / Simion cumnat ciubotarului / Vasile, ciubotar / Tănasi fiu lui Pricop / Vasile Plop / Vasile Mălăncuță / Andrei Bordeian / Gheorghe al lui Arăpelu / Ion Bușilă / Sandul al Gorocioai / Iosip, ciubotar / Vasile Chiper / Ichim, argat preotului Timofti / Ion Doros / Simion Fantul / Gheorghe frate lui Chiper / Mihălache Gorce / Ștefan Ignătuș / Romașco / Lupul Năstasii / Ion fiul Luchieniasă / Matei Stari / Iordachi Arăpel. // **Femei sărace**, fără de ajutor: Ioana, vădană / Nastasia Dămieneasa, vădană. // **Rufeturi** (Preoți, diaconi, dascăli): Preotul Iordachi / Preotul Miftodii / Preotul Timoftii / Diaconul Dumitrașco / Ioniță Robul, dascăl / Nichita, dascăl. // **Scutelnici**: Grigore Gașpar, scutelnic la dumisale banul Ștefăniță Sturza / Vasile Curirar, tij (la fel) scutelnic. // **Țigani**: Mihălachi, țigan / Iftimie, țigan.

1901: „**Lișna**, cu Sfârcăuți, sat pe moșia cu ace-eași numire, comuna Suhăraul, plasa Prutul de Sus, județul Dorohoi, cu 172 familii sau 611 suflete. Proprietatea este a erezilor defunctului Anastase Bașotă și Institutului Bașotă de la Pomârla. Are o biserică, cu hramul Sf. Mihail și Gavril, cu 1 preot, 3 cântăreți și 1 paracliser; este de zid, făcută de săteni, în 1810, și refăcută în 1843 de Bașotă, proprietarul moșiei, dându-i și al doilea hram, Sf. Anastase. Sătenii împroprietăriți au 386 hectare 69 ari pământ, iar proprietatea moșiei 1.446 hectare 52 ari câmp și 143 hectare 22 ari pădure. Iazuri sunt 2, între care acel numit al Răchiților, în suprafață de 11 hectare 46 ari, cu pește și raci. Sunt 4 pogoane de vie. Drumuri principale: acel de la Dorohoi, la Darabani, și acel de la Herța, la

Săveni. Hotarele moșiei sunt: Suhărăul, Mlenăuți și Havârna”¹².

LĂHOVENI

(sat dispărut, din comuna Fedești,
aproape de Banca, Tutova).

1488: Întărit de Ștefan voievod lui Toader Gherman, care cumpără, cu 60 zloți tătarești, de la Dașco, fiul lui Gostilă, „seliștea **Lăhovenii** (sat dispărut, din comuna Fedești, aproape de Banca, Tutova)”¹³.

LĂITENI

(sat înglobat în Letea Veche, Bacău).

1634, ianuarie 6: Porunca lui Moise Moghila voievod, dată pârcașabilor de Bacău, „să oprească toată partea din **Birăești** (Gherăești, înglobat în orașul Bacău) a lui Păntelei din **Lăiteni** (sat înglobat în Letea Veche, Bacău), vecinul lui Ștefan din **Mărgineni** (sat înglobat în

¹² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 178

¹³ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 6, pp. 9-11

orașul Bacău)... pentru că el i-a vândut, drept 19 zloți, fără știrea lui”¹⁴.

1741, februarie 1: **Hotarnica Birăeștilor**, întocmită de fostul mare paharnic Radul Racoviță, trimisul domnesc „la satul **Birăeștii**, ce este în ținutul Bacăului, între Limpede și Bistrița, pentru multă pâra ce au avut răzeșii de Birăești și mai înainte cu răposatul Ștefan Rusăt, fost mare vornic, și acum cu fiul său, al treilea postelnicel, pentru niște părți de moșie ce au fost cumpăratură lui Ștefan Rusăt, ispravnic din Bacău, de la unii din răzeși, cu 11 zapise, de la neamul Hrișcanului, lui Constantin de Tămaș logofăt, ce a host neam Hișcanului cu jupâneasa lui Safta, care au dat lui Ștefan Rosăt 3 bătrâni pol (jumătate), și hotarnicul Timuș Crupenschi a dat 2 bătrâni lui Ștefan Rosăt și un bătrân pol l-au dat tuturor răzeșilor... / Chemat-am pe egumenul de **Ocnă** cu zapisele **Lăitenilor**, chemat-am pe Broșanul, ce este neam acelui Hrișcan, și din scrisori nimic n-am putut alege, căci scrisorile Lăitenilor alta nu scriiu, fără satul Lăiteni... / iar Constantin Roset a scos numai 9 zapise, și 7 zapise le-am pus bune la parte, iar 2 nu, căci unul este o mărturie a târgoveților de Bacău, întăritură pe un zapis ce s-a aflat la neamul Hrișcanului și este tot unul cu acela ce s-a dat în partea neamului Hrișcanului, par altul scrie pe un Vasile Tărăță din **Galbeni**, de la Neamț, că a vândut partea Teclii... / Și la acest hotărât au fost oameni mulți, anume Sofronie, egumenul de **Ocnă**, stăpânul **Lăitenilor**, Bucu, șoltuzul, Mihoc, Toader Ciubotarul, David sin (fiu) Furtunei, Vasile Dabija, Ianăș, Chiriță din **Bacău**, popa Vasile Neculcescu, Darie brat ego (fratele lui), Ion Ne-

¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 4, p. 7

culcescu ot **Vâlțânești**, Ion Golăea ot **Hălăceni**, Chiriac Gormeii, Gheorghie sin lui Chiriac Gormeii ot **Bășeni**, răzeșii Ioniță Broșteanu, constantin brat (frate) lui, Ioniță a Dălbei, Ioniță Mănăială, Gheorghită Mănăială, Lupul Banul, Grigoraș Cojocarul, Pavăl Berdilă, Gheorghe Cuibar și alții mulți”¹⁵.

LĂLEȘTI

(sat pe Tutova, care include Lungani,
comuna Puiești, Vaslui).

Întărit, în **30 iulie 1439**, de Ilie și Ștefan voievozi, fraților Oană Roșca și Cojea Pătru, care primesc uric pentru „satele pe Tutova, anume: Călimăneștii, unde este Ion, **mai sus de Lalești**, și, mai jos, Coțmăneștii, unde a fost Coțman, și, mai jos, Coleșăua, unde au fost Hodco și Măciucă, și seliștea lui Brătan, și unde a fost moara lui Brătan să-și facă moară, și prisaca lui Micșin, pe Pârâul Sec, și, mai jos, un loc să-și adune fân, alt loc... **mai sus de Lungani**, anume Fântirele ... Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac. Iar hotarul pustiilor să fie cât vor putea folosi îndestul”¹⁶.

1495, martie 18: Întărit de Ștefan voievod fraților Stanciul și Stana, care cumpără cu 150 zloți tătărești, de la Oancea, fiul lui Stanciul Neamișul, „dreapta sa ocină și

¹⁵ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, pp. 205-214

¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 199, pp. 281-283

cumpărătură, pe care a cumpărat-o tatăl lui Stanciul Neamișul de la Goga, fiul lui Giurgiu Răscop, un sat anume Lălești pe Tutova”¹⁷. Hotarele, din veac.

1901: „**Lălești**, comună rurală și sat în județul Tutova, plasa Tutova, spre nord-vest de Bârlad, pe pârâul Tutova. Se împarte în 2 părți, în Lălești-Boerești și Lălești-Răzăși. Are o populație de 1.514 suflete; știu carte 126 persoane; locuiesc în 165 case. Formează o comună (comuna Lălești) cu cătunele: Onești, Fulgul, Călimănești, Fântânele, Simzânești, Cristești și Tupilați). Are 82 hectare vii, din care 37 nelucrătoare, și 7,75 hectare livezi cu pruni, Are o școală primară de băieți. În toată comuna sunt 3 biserici. Comerțul se face de 11 persoane. Șoseaua județeană Bârlad-Bacău trece prin această comină (prin Fântânele)”¹⁸.

LĂLEȘTI

(lângă Țepu, Galați)

1623, mai 15: „Zapis de la Duca comis și Săvul pârcălabul și alții, mărturisind cum au dat Ghenghii, logofătului celui mare, parte din sat din **Lălești** și parte din **Stoicanii**, ca să-i fie dreaptă ocină și moșie”¹⁹.

¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 191, pp. 348-350

¹⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 143

¹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 70, p. 107

LĂLEȘTI

(„care acum se numește Posadnicii”,
comuna Frumușica, Botoșani).

1575, mai 17: Întărit de Petru voievod lui Toma Berheaci, al doilea pisar, care cumpără, cu 900 zloți tătarești, de la Ionașco, Toader, Zaharia, Sava, Sofica, Drăghina, Solomia, Dumitra și Anghelina, copiii Iurșei, nepoți lui Hilip, și de la verii lor Eremia și Odochia, copiii lui Andrei, Cozma, Ion, Lucaci, Simion, Matei, Marica, Ana, Antemia și Anghelina, copiii lui Nicoară, și Mărica, fata Anghelinei, toți nepoți și strănepoți lui Stan Posadnicul, „din dresle ce-a avut strămoșul lor Stan Posadnicul de la Ilie voievod, din jumătate de sat **Lălești** pe Jijia, care acum se numește **Posadnicii**, două părți, părțile de mijloc, și cu loc de moară în Jijia... / însp Eremia și sora lui Odochia, copiii lui Andrușco, au vândut toată partea părintelui lor, iar frații și surorile Focșei dat-au lor a lor parte de ocină din alelalte ocini pentru ale lor părți din Lelești, care acum se numește Posadnicii”²⁰.

1587, ianuarie 17: Întărit de Petru (Șchiopul) voievod Anghelinei, cneagina lui Opre postelnic, care cumpără, cu 500 ughi (ducați ungurești), de la Măriica, cneaghina lui Dracsin pârcălab, fata lui Hrană vornic, nepoata Anghelinei, strănepoata lui Coste Posadnic, răs-strănepoata lui Fădor și lui Stan Posadnic, „a patra parte

²⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 105-107

din satul **Lălești**, ce acum se numește **Posadnici**, partea din mijloc dinspre cea din jos, care-i la Jijia, și cu loc de moară... schimbătură mamei sale, cneaghina lui Hrană, cu vara ei Tudosia, iarăși nepoată lui Coste Posadnic, pentru partea ei din **Zorilova** (Zorilești, sat pe Prut și pe Camenca, raionul Glodeni, Moldova)”²¹.

1604, iunie 22: Întărit de Eremia Moghilă voievod Anghelinei Berheci „și nepoților jupânului său Berheci, anume Fătul Mareș și Fătul Harbuz din **Piticeani**”, care cumpără, cu 250 zloți, de la călugării de la Aroneanul, „nescare părți de ocină, ce i-au fost ei de cumpărătură, împreună cu jupânul ei Berheci, în satul **Posadnici**, pentru care Berheci a fost dat 250 zloți tătarești, și încă le-a mai fost dat o parte de ocină din satul **Piticiani** și **Zlătar**, care se va alege partea Tomei Berheci logofăt; care parte de ocină a fost dată pentru sufletul fiului său Gavril mănăstirii... însă dânsa a fost răscumpărat-o de la călugări cu 100 zloți tătarești”²².

1626, septembrie 12: Porunca lui Miron Barnovschi voievod, dată lui Oprea, vătaful cel mare de **Hârlău**, de a cerceta pricina dintre Lucoci și Gherghina din **Lătăi** (azi Câmpeni, Botoșani), „pentru o ocină de acolo, zicând Lucoci că de veac Albul, tată-său, și cu tatăl Gherghinei, ei au ținut acolo moșie: tatăl lui Lucoci a ținut 2 părți și tatăl Gherghinei a ținut o parte. Acum Gherghina face lui împresurătură, de ține în jumătate. Iar Lucoci s-a lăsat pe oameni buni, anume Roman din **Lălești** (lângă Câmpeni, Botoșani), Lupul din **Stroești** (sat pe Sitna, Botoșani),

²¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 113-115

²² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 153-155

Berezan vătaful din **Nelipești** (Nălipești, lângă Câmpeni, Botoșani) și Toader de acolo, Ionel din **Nemândri** (lângă Câmpeni, Botoșani) și Lupul de acolo și Gligorie din **Piciorogani** (lângă Prisăcani, Botoșani), și cum vor ridica acești oameni cu sufletele lor, așa să fie”²³.

1644, martie 31: Întărit de Vasile Lupu voievod vornicului Vișan, care primește ispisoc de întăritură pentru „două părți din **Lătăi** (azi Câmpeni, comuna Pră-jeni, Botoșani), cumpărate de la Mărica și Bejan, din neamul lui Gheorghe Gherghina, și părțile lor din satul **Lălești** (lângă Vlădeni, comuna Frumușica, Botoșani), și alte părți ce-a mai cumpărat Vișan în sat în Lălești și în Lătăi, cu zapise din 7151 (1643)”²⁴.

LĂLEȘTI

(lângă Căciulești, comuna Girov, Neamț).

1635, ianuarie 15: Întărit de Vasile Lupu voievod Bogzei călugărul, care primește uric pentru „două sate, în ținutul Neamțului, pe apa Cracăului, anume **Lăleștii** (lângă Căciulești, comuna Girov, Neamț) și **Căcăcenii** (lângă Căciulești, comuna Girov, Neamț), ce sunt amândouă într-un hotar. Iar hotarul Lăleștilor este din moara Căcă-cenilor drept în drum, drumul târgului drept în dumbravă, prin dumbravă drept în jos, în lacul sec; de acolo, drept prin dumbravă în jos, până în drumul târgului, de jos, drept pe

²³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 119, pp. 142, 143

²⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 273, pp. 246, 247

muchea dealului Zăpodii, muchea dealului în jos, până în vadul Izvoarelor, din vadul Izvoarelor drept într-apa Cracăului, matca Cracăului în sus, până la moara Căcăcenilor. Iar hotarul Căcăcenilor este până în hotarul **Căuciuleștilor** (comuna Girov, Neamț). / Care sate sunt vândute de răposatul Aron Vodă tătâne-său, Bogzei clucerul, pentru o nevoie ce a venit asupra țării, de a dat tată-său, Bogza clucerul, două sute de galbeni roșii și patru telegari suri-vineți, de s-au dat mamei Hanului, că acele sate Lălești și Căcăcenii au fost drepte domnești”²⁵.

LĂLEȘTI

(lângă Igești, comuna Țifești, Vrancea).

1640, iunie 27: Anghelina, femeia Petrii căpitanul, fata Neagului din Lălești, „neavând copii, din păcatele ei și socotind împreună cu bărbatul ei Petre că n-au cui să rămână ocinile lor, au dat toată partea lor de moșie din satul **Lălești** (lângă Igești, comuna Țifești, Vrancea) și cumpărături ce au avut de la Mărghita, fata Căei, nepoata lui Măteiaș, a patra parte din partea lui Măteiaș, și altă parte, a lui Pătrașcu... cu vad de moară, cu case bune și cu toți pomii ce sunt pe locul casei, și cu via cea bătrână, ce-i pe lângă case, și cu pomătul din vie... sfintei mănăstiri Dobromirna, pentru sufletele lor și ale părinților. Și părinții călugări să aibă a-i pomeni la sfântul pomelnic și să le facă

²⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 15, p. 18

pamente din an în an... / Și s-au iscălit popa Ursu ot **Stoești** (azi Bizighești, comuna Garoafa, Vran-cea), Saia pitar, Dumitru Lungu, Mihul, Toader și Istratie ot **Bătinești** (comuna Țifești, Vrancea), Pătrașcu cămăraș, Ioniță Burnar ot **Igești** (comuna Țifești, Vrancea), Mirău-ță Barta, Meletie și Gheorghe ot **Șăndrești** (lângă Pătrășcani, comuna Țifești, Vrancea)”²⁶.

LALOVA

(la Ghermănești, Vaslui).

1529, martie 16: Întărit de Petru (Rareș) voievod fraților Pârvul, Ion și Niacșa, feciorii Oanei Tâlmaci, care primesc ispisoc pentru moșiile „tatălui lor Oană Tâlmaci, din uric și din dresuri ce au de la părintele domniei mele Ștefan voievod... un sat, anume **Ruseni** pe Tutova, trei părți din satul **Davidești** pe Berheci, unde a șezut David, părțile cele din jos ale satului **Siminești** pe Tutova și pe Bârlad, satul **Neagomirești**, unde a șezut Dragomir Petre, din sus de Crivești, și peste Prut, satul la Maluri **Tomeștii**, cu moară, un loc în pustiu, din sus de Troian, pe Cahul, la fântâna Zeletinului, anume **Spriia**, și pe Tutova, satul unde a șezut Mir, două locuri din pustiu, Tecuciului, și o seliște pe Dimaci, unde se cheamă seliștea **Lalova**, și moară în Dimaci, și altă seliște din pustiu, la **Olteni**, între Caloianu

²⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 380, p. 387

și Naneștii, anume **Lungociul**”²⁷.

LALOVA

(pe Nistru, județul Chișinău, Moldova).

1774, iunie 5: Satul **Lalova**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Nistrului, după recensământul lui Rumeanțev²⁸, avea **toată suma caselor 13**. Rămân birnici 13. / **Birnici:** Toader / Tudosă Luchiu / Iftodi Laură / Vasili Potlog / Ioniță Cazămir / Pavel, bejenar / Tănasă, bejenar / Toader Scumpul / Vasile fiul lui Stahi / Trohin, bejenar / Năstasă, bejenar / Dumitru, bejenar / Ilie Glană.

1904: „**Lalova**, sat în județul Orhei, volosti Izvoara, așezat pe malul Nistrului, ceva mai sus de satul Stodolna, pe un mal abrupt și sâncos. Are 155 case, cu o populație de 1.210 suflete, țărani români”²⁹.

LĂNEȘTI

(sat lângă dealul Vasluiului, Vaslui).

²⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 16, 17

²⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 463

²⁹ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 133

Menționat de Ștefan Tomșa voievod, în **28 februarie 1623**, când întărește moșia lui Sacotă medenicer, care primește uric pentru „un sat, anume Prigorcenii, ce este în ținutul Vasluiului, pe pârâul Sărata, cu iazuri și cu loc de moară pe acel pârâu. Ci acel sat a fost a lui Ionașco Bolea, vornic de gloată, și la pierdut în hiclenie, când s-a ridicat cu Constantin voievod și cu alți pribegi ca și el și cu mulțime de leși și de cazaci asupra domniei mele și asupra țării domniei mele și mare război au făcut cu domnia mea, la râul Jijia... Iar hotarul merge din dealul Vasluiului și trece pârâul Sărata și ajunge până la Glod; iar din sus iarăși ajunge la hotarul dinspre Lănești, iar din jos, până la hotarul Strahoeștilor”³⁰.

LĂPUȘNA

(târg pe Cogâlnic, raionul Hâncești, Moldova).

1634, octombrie 3: Zapisul lui Isaico și al feciorului său Vasile, nepotul Eremiei, strănepotul Stancăi și al lui Miron, al femeii lui Isaico, Varvara, în care mărturisesc că au „vândut ce am avut în sat în **Săoani** (lângă Șcheia, comuna Al. I. Cuza, Iași), ce sunt în ținutul Ro-manului, pe Siret, a opta parte de casă, jupânului Lupul Prăjescul, drept 15 taleri, cu vad de moară pe Siret și cu bălți și cu livezi... Și într-această tocmeală au fost popa Ștefan,

³⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 18, pp. 21-24

Vasile Benea și Ursul diregătorul de **Hălășteiani** (Heleșteni, comuna Heleșteni, Iași), Strătulat Dracea de **Sineuț** (Sinăuții de Jos, comuna Mihăileni, Botoșani), Vasile de **Tomești** (inclus în Iași) de la Prut, Țuțurman de **Lăpușna** (târg, raionul Hâncești, Moldova), Ionașco Năvală de **Soci** (comuna Miroslăvești, Iași), Petrea de **Miclăușeni** (comuna Butea, Iași), și mulți oameni buni dimprejur megieși”³¹.

1637, februarie 4: Zapisul lui Simion, feciorul lui Lazor Tâlv, Ștefa, nepotul lui Lazor Tâlv, feciorul lui Tolunțan, Sofronia, fata lui Pardos, și Gligorie, feciorul lui Pascal, toți din **Lăpușna**, în care mărturisesc că au „vândut a treia parte din seliștea **Mlădineștilor** (Mlădi-rești, lângă Lăpușna, comuna Lăpușna, raionul Hâncești, Moldova), ce-i la ținutul Lăpușnei, pe apa Lăpușnei, cu loc de iaz, lui Ștefan armașului celui mare... Și această tocmeală s-a făcut dinaintea lui Cărăbăți căpitanul, Costin sin (fiul lui) Potlog ot **Nimoreni** (pe Ișnovăț, comuna Nimoreni, raionul Ialoveni, Moldova), Procopie, Toader a Roabei și Pătrașco Dublea ot târg **Lăpușna** și dinaintea a mulți oameni buni”³².

1671, august 8: Carte de împuternicire, dată de Duca voievod „egumenului de la sfânta mănăstire Golăi și a tot soborul să fie tari și puternici a-și lua de-a zecea din satul **Burnărești** de la călărașii care vor fi venit de la **Lăpușna** și vor fi arat sau vor fi cosit la acel sat”³³.

³¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 267, p. 298

³² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 28, p. 29

³³ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 98, pp. 124, 125

1768, iunie: Hotarnica moșiilor **Boghicești, Târgul Lăpușnei** și **Spărieții**, ale mănăstirii Ioan Zlateaus din Iași, făcută de vornicul de poartă Carp Picioroagă și de mazilul Simion Roadi Dial, din porunca lui Grigore Ioan Calimah voievod, care își încep cercetările din „locul **târgului Lăpușnei**, ce-l are cu ispisoc gospod (domnesc) și **Boghiceni**, ce-i are cumpărătură de pe la răzeși, care sunt lângă locul târgului Lăpușnei, pe Călmățui, și **Spă-rieții**, ce sunt iarăși lângă locul târgului Lăpușnei, care aceste două sate le-a cumpărat Sfinția Sa părintele Paisie arhimandritul, egumen de Sfeti Ioan, care părți de moșie a locului târgului Lăpușnei, fiindcă se împresurase de către unii și alții, poruncește Măriia Sa Voievodul ca, după cartea de blestem ce s-a făcut de către Pre Osfinția Sa, părintele mitropolitul chir Gavril, citindu-se întru auzul tuturor târgoveților din Lăpușna, și a împrejurașilor, și, după cartea de blestem, pe mărturia și arătarea unor oameni bătrâni, pe unde s-ar dovedi hotarele vechi, pe acolo să alegem și să hotărâm atât locul târgului Lăpușnei, cum și alte hotare dimprejur, ce s-au arătat mai sus, care carte gospod de poruncă scria către Dariie Donici și către Dumitrachi vel serdar ca înșiși dumnealor să se scoale și să vină la hotărât, iar neputând veni dumnealor, să orânduiască pe un mazil din parte locului, pe cine or socoti că este om de ispravă, și fiindcă dumnealor au avut alte trebuințe ale ținutului, au rânduit pe Sfinție Sa Anthim, egumen de la sfânta mănăstire Sfeti Arhanghel din Chișinău și pe Simeon Roade Dial mazil. / Deci, am mers întâi la moșia **Boghiceni**, ce este în fundul Călmățuiului, și am strâns și pe alți răzeși și împrejurași, anume pe preotul Ioan Boghian, ce a fost răzeș de Boghiceni, pe Grigori sin (fiu) Istrate din Costești, răzeș, pe Dănilă braț

Istrati, răzeș, pe Iovul brat (frate) altui Istrate Ciobotariul, pe Manole Goteă căpitan din Bujor, pe Constandin sin Gligoraș, călăraș din Bor-zești, și am purces, cu toții, a căuta semnele hotarului Boghicenilor, după un suret de hotarnică, ce ni l-a arătat Sfinția Sa egumenul, din velet 6997 (1489), ghenarie 9, și după arătarea răzeșilor, purcegând întâi dintr-o piatră hotar, ce am pus-o în capul moșiei din jos, în colțul dinspre apus, în fața Călmățuiului, la mijlocul Zăpodiei și în capul moșiei Oii, drept ruga văii Socilor, unde au dat seamă că a fost hotar vechi, și, de acolo, am purces drept la vale, înspre răsărit, la matca Călmățuiului, la lac, unde este și hotar vechi, din jos de lac, ce desparte locul târgului Lăpușnei, în jos, și Boghicienii, în sus, și de acolo, tot înspre răsărit, curmeziș tot alături cu locul târgului, peste deal, la Fântâna Mare, unde este hotar în deal, și de acolo, tot înspre răsărit, pe la capul Mlade-nului, la ruptură, în zarea Lăpușnei și din sus de ruptură este piatră hotar, și de acolo purcede în sus, tot zare dealului Lăpușnei, pe dinspre apus, și tot alături cu locul târgului Lăpușnei, până la Cuibul Brahnii, unde a fost și bour într-un stejar și au dat seamă că au fost și piatră hotar, lângă o beșică de moviliță, și acolo am pus piatră hotar, în movilița coastă Boghicenilor, și până acolo o mers tot alături cu locul târgului, iară de acolo a purces tot în sus, zarea Lăpușnei, alături cu Mlădineștii, prin Dumbravă și cu Trifeni, ce le zic acum Pașcanii, și tot față Lăpușna, în sus, alături cu moșia Hâncului, cu Perienii, Săcărenii și cu Corneștii, tot în sus față Lăpușnei, și trece printr-o limbușoară de pădure, și tot în sus, prin dumbravă, alături cu Dragomireștii, până unde se întâlnește cu fundul Bojorului, moșia Pitroșeni a mănăstirii Bărboiului, și acolo, în prăvalul apei în dumbravă, am pus piatră hotar,

fundul și de acolo purcede drept în jos și cam la vale, prin dumbravă, pe prăvalul apei, alătu-rea cu Pitroșeni, drept în movila Petricăi, și de acolo, tot în jos, până în capul Dumbrăvii, într-o moviliță, și de acolo, tot în jos și la vale, cam pe costișă, tot alătura cu Chetroșeni, și trece printre niște stejari și, unde se sfârșesc stejarii, este un cap de pisc, în costișă, și acolo am pus piatră hotar în coasta Boghicenilor, și, de acolo, tot în jos costișe, tot alătura cu Pitroșeni, până peste o vâlcică cu stejari și în costișa din jos se sfârșesc Petro-șenii, unde sunt și pietre hotare, una poprește pe Petro-șeni, și alta caută în jos până la capul moșiei Mârzeștilor, și acolo am mai pus o piatră hotar, ce caută înapoi, la piatra ce am pus-o în pisc, în costișă, și de acolo merge tot în jos, alătura cu capul Mârzeștilor, peste drum, la o piatră hotar vechi, ce este în capul unui pisc, care piatră desparte Mârzeștii de Boghiceni, și de acolo, tot în jos și cam la vale, și peste vale, și la deal, și peste deal, și iar la vale, peste drum și peste vale, și la deal, într-un pisc înalt, iar este piatră hotar, care desparte Mârzeștii de Boghicieni, și, de acolo, tot în jos, cam la vale, tot alătura cu Mârzeștii, peste zăpodie, până într-o piatră veche, ce este în șleahul cel mare, ce este fundul Mârzeștilor, și de acolo, tot în jos, șleahul și cam la vale, tot alătura cu Mârzeștii, până într-altă piatră, ce desparte Mârzeștii de moșia Oi și, de acolo, tot în jos și cam la deal costișa, fața Călmățuiului, alătura cu capul moșii Oi, și până în piatra ce am pus-o întâi, drept ruga văii Socilor, și acolo s-a încheiat hotarul moșiei Boghicenilor. / Deci vrând ca să ne apucăm și pentru **hotarul târgului Lăpușnei**, am strâns întâi pe târgoveții din târgul Lăpușnei, oameni bătrâni și tineri, cum și pe alți împrejurași, anume pe Pascal sin Isacă, om bătrân, Andrei Cărpă bătrân, Savin Podolanul

bătrân, Apostul Țucă bătrân, Gheorghică Mun-teanul, Neculai Ciobotariul, Ioniță sin Iosăp, Ioniță sin Cununii, Parfene Mârza, Stahi Codreanul, toți târgoveți din târgul Lăpușnei, și pe Savin, bătrân din Hăncești, ce a fost mai înainte și vornicel în târgul Lăpușnei, și pe Antohi Grosul din Pășcani, și așa, fiind cu toții adunați, întâi le-am citit cartea de blestem, ca să mărturisească adevărul pe unde au apucat, din bătrâni lor, și știu că au îmblat hotarele locului târgului Lăpușnei din vechi. Și după cartea de blestem, am purces ca să ne arate locul târgului și am mers întâi la hotarul târgului din jos, pe apa Lăpușnei, în gura Negrii, și acolo ne-au mărturisit Savin Tabără ot Hăncești și Pascal sin Isacă cum că ei au fost față când a hotărât locul târgului Lăpușnei un Lupul Mataragiul, în zilele lui Mihai vodă Racoviță, care acel Lupul Mataragiul a adus pe un Antoni Mârza, din Țara Turcească, om bătrân. și pe un Grigorășcuț din Ciuciu-leni, om bătrân, și pe Ștefan Vrabie din Drăgușani, bă-trân, care fusese trăitor, mai înainte, aice, în Lăpușna, și așa au arătat acei oameni bătrâni, atunci, că așa au apucat din bătrâni lor, că hotarul târgului Lăpușnei merge din movila Horjii, ce este în șesul Lăpușnei, lângă Gloduri, și trece drept peste apa Lăpușnei înspre răsărit, și drept în gura văi Negre, și, după arătarea acelor oameni bătrâni, atunci, așa ne-au arătat și ei acum, fiindcă ei au fost, atunci, împreună cu Lupul Mataragiul, la acea hotărâre și de acolo apuca drumul Măjilor drept la deal înspre răsărit, alătura cu Mărgilații, până în vârful dealului, într-o moviliță, și tot înspre răsărit, tot drumul Măjilor și ală-turea cu Cârpenenii, ce sunt dinspre Sărata, și tot înspre răsărit și peste dealuri, în curmeziș pin dumbravă și ală-ture cu Rediul Nantu, pe din sus, și tot înspre răsărit și la vale, și peste Sărata, alătura cu

Merișeni, până în vârful dealului, deasupra Caprii și deasupra Zgârcului, și acolo, în vârful dealului, am pus piatră hotar colți și, de acolo, merge drumul în sus, pe muchie, pe deasupra Zgârcului, până în fundul Zgârcului, în deal, în Poeniță, unde vine drumul Lăpușnei și merge la Hăncești, și în margine drumului dinspre Zgârcă, am pus două pietre colți, înă-untru, în moșia târgului, și de acolo, drept înspre răsărit, la vale, prin pădure, prin Lacul Negru, și la vale, peste câmp și peste valea Nemesnicului, pe la Fântâna lui Maștei, și lângă fântâna de la deal s-a pus piatră hotar, și de acolo, la deal, înspre răsărit, până în vârful dealului dinspre Cogâlnic, și alătura cu Iurieștii, și în deal am pus piatră hotar, și de acolo, drept la vale, pe Căările Nante, înspre răsărit, până în apa Cogâlnicului, la iazul Iuri-eștilor, și de acolo, drept în sus apa Cogâlnicului, până în moșia Cărabățului, și, de acolo, taie drept înspre apus, pin ruga văi Fânațului, alătura cu Cărabățul, la deal, pin pădure, până în vârful dealului, și, de acolo, apucă zare dealului drept în sus, până în hotarul Spărieților, și de acolo purcede drept la vale, înspre apus, înspre târgul Lăpușnei, pe deasupra Ciocârlanului, unde este și hotar vechi, și tot înspre apus, alătura cu Spărieții, până la ruptura Făureștilor și este hotar vechi, și de acolo purcede zarea dealului Făureștilor, în sus tot alătura cu Spărieții, până în zarea dealului Dezbrăcății, și este hotar vechi, și de acolo face drept la vale, înspre apus, până în matca Făureștilor, și este hotar vechi, în matca Făureștilor, unde se desparte locul târgului de Conojeni, și de acolo, tot înspre apus și la deal, până în zarea dealului Lăpușnei, la o movilă, și am pus piatră hotar, unde au dat seamă că a fost hotar vechi, și de acolo, drept la vale, înspre apus, la apa Lăpușnei și în malul Lăpușnei dinspre răsărit au dat seamă că a fost hotar

vechi, dar nu s-a găsit, și acolo am pus hotar, care desparte locul târgului de Mlădinești, și de acolo, peste apa Lăpușnei, drept la deal, în capul dumbrăvii, unde au dat seamă că a fost și bour într-un stejar, unde se cheamă la Cuibul Brahnii, într-o piatră hotar, ce este în coastele Boghicenilor, într-o moviliță, și de acolo purcede zarea dealului Lăpușnei, în jos, alătura cu Boghicenii, până la ruptura unde este și piatră hotar, din sus de ruptură, și de acolo taie drept înspre apus, prin capul Boghicenilor și prin capul Mladinului, pe la Fântâna Mare, și tot înspre apus și la deal, și în dial este hotar vechi, și de acolo, tot înspre apus și tot alătura cu Boghicenii, drept la ruga văi Socilor, unde se coboară drumul și, la vale, la matca Călmățuiului, la lac, și din jos de lac este hotar vechi, și peste matca Călmățuiului, tot înspre apus, în costișă, la o piatră ce este în capul moșiei Oii, drept ruga văii Socilor, și di acolo purcede drept în jos costișa, alături cu capul Oii și până într-o piatră, ce s-a găsit în costișă, în care piatră este cruce săpată într-însa, care desparte moșia Oii de Strâmbeni, și este și alt piatră, ce este colț și fund Oii, și de acolo purcede tot în jos, alătura cu Strâmbenii și cu Horjești, și peste Călmățui, înspre răsărit, pieziș peste dealuri, până la apa Lăpușnei, la movila Horjii, drumul până la Gloduri, la matca Lăpușnei, de unde am purces întâi, și așa s-a încheiat tot locul târgului Lăpușnei. / Deci, vrând să hotărâm și **Spărieții**, am strâns pe răzeși și pe alți împrejurași, anume pe Savin Tabără, Pascal sin Isacă, Pavăl Buruian din Drăgușeni, Sandul Mălai Rău ot tam (de acolo), Niță sin Vasile ot tam și Ilia Buruian ot tam (din Drăgușeni) și alții, care sunt arătați la hotarul târgului, și am purces întâi din hotarul Dezbrăcății, ce este în zarea dealului care desparte moșia Conojenii de Spărieți și de locul târgului, și de acolo

purcede drept în jos, înspre târgul Lăpușnei, la vale, muchia pe deasupra Făureștilor, prin ruptură și din deal de ruptură este piatra hotar vechi, și, de acolo, drept înspre răsărit, pe podiș, până deasupra Ciocârlanului, și de acolo apucă drumul dealului înspre răsărit, până de-a-supra Ciolanului, și de acolo apucă drept în sus dealul pe deasupra Ciolanului, până într-o poieniță, și tot în sus, până în dumbrăviță, și tot pe deasupra Ciolanului și pe câmp, pâra în fundul Ciolanului, și acolo, din jos de drum, este hotar vechi, care desparte Spărieții de Cono-jeni, și de acolo purcede drept la vale și cam pe podiș, înspre apus, alături cu Conojenii, și merge tot înspre apus și alături cu Conojenii până în hotarul de deasupra Dezbrăcații, de unde am purces întâi, și așa s-a încheiat și hotarul Spărieților, cu semnele de mai sus arătate”³⁴.

1774, iunie 5: Satul **Lăpușna**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Cogâlnicului, după recensământul lui Ru-meanțev³⁵, avea **toată suma caselor 78**. Scădere rufeturi 11: 5 scutenici ai lui Iacovachi Păun, 1 scutenic al Lupului, 7 scutenici ai Hâncului, 2 popi, 2 diaconi, 2 femei sărace. Rămân birnici 67. / **Birnici:** Ștefan, mun-tean / Ioniță Cărpă / Gheorghe Pârău / Ion Pârău / Levinte Pârău / Macsin / Ioniță Alecsa / Vasilachi Acucoanei / Iftime, solonar / Stanciul, muntean / Gheorghe, rotar / Antohi, văcar / Ștefan Trifan / Lupul Podolianu / Grigoraș Frija / Ioniță, croitor / Nicolai, scutelnic Hâncului / Ioniță, scutelnic Hâncului / Vasile, scutelnic Hâncului / Stihi Codrian / Ilie Frija / Andrii, scutelnic Hâncului / Toader /

³⁴ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 186, pp. 217-222

³⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 446, 447

Andrii Bârdan / Ichim Bârdan / Mărdari Bârdan / Andrii Tătăruș / Ioniță Tăsăuță / Gavril Lovanu / Tănase Nicolai / Maftei Ipate / Pascal Tănasă / Ambrohi Iordachi / Pintilii Cârcodeț / Gheorghică Poșleț / Hilimon Bârdan / Gheorghică, dascăl / Grigoraș Irade / Constandin, cojocar / Ioniță, scutelnicu / Toma, muntean / Gheorghică, văcar / Vasile, rusul / Nicolai a Căsandrii / Vasile Tiron / Gherman Iovul / Sandul Sărav / Ioniță, scutelnic Hâncului / Grigoraș Codrian / Antohi Barbărasă / Mafteiu, scutelnic Lupului / Sofroni / Gavril, croitor / Lupul Pârău / Grigoraș Iovul / Ioniță Iosip / Constandin Gotcă / Vasile Gotcă / Vasile Barbărasă / Gavril Macari / Ursul Grosul / Nicolai Macari / Dumitrașco, scutelnic / Constandin, păscar (pescar – n. n.) / Roman Barbărasă / Silii, croitor / Nani Frige / Nicolai Dumitru, scutelnic / Stoian, sârbul, scutelnic / Leiba, jidov, scutelnic / Ioniță a Catrinii, scutelnic / Andrii, cioban, scutelnic. // **Rufeturi:** Popa Pricopi / Popa Vasile / Ștefan, diacon / Grigoraș, diacon / Preoteasa săracă / Marie, babă săracă.

1904: „**Lăpușna**, sat în județul Chișinău, centrul administrativ al volostei cu același nume. E așezat în valea Lăpușnei. Are 573 case, cu o populație de 3.427 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Mihail; școală de fete, cu o clasă, unde se învață numai rusește; o fabrică de cărămidă. Satul, cu proprietățile sale, se împarte în trei părți: **Todei-Lăpușna** aparține lui Toma Tomuleț, care posedă 758 deseatini, iar țăranii români au pământ de împrumut 736,5 deseatini; **Făurești-Lăpușna**, proprietară Lisaveta Tomuleț, care posedă 679 deseatini, iar țăranii au pământ de împrumut 728 deseatini; **Mla-dino-Lăpușna**, a boierilor Grigorie și Gheorghii Tomuleț, care are 581 deseatini, țăranii au 880 deseatini; și **Ruși-Lăpușna**,

proprietar Gheorghe Tomuleț, care posedă 668 deseatini, iar țăranii au 715 deseatini”³⁶.

LĂPUȘUL DE SUS

(lângă Bârsăști, Vrancea)

1735, ianuarie 28: Ispisoc de judecată de la Constantin Neculai (Mavrocordat) voievod, după ce „s-au pârât de față Simion Daburlea, Miron Bahmet și alți frați ai lor **Bârsăști** cu Gavril Grosul, Enachii Codănoiu și **Spineștii** pentru muntele ce se cheamă Lapășul de sus din Vrancea, de la ținutul Putnei, zicând Enachi și cu Gavril Grosul cum că la acest munte ar fi ei moșineni, scoțând niște hârtii vechi, care, cercându-se la judecată, s-au aflat fără nici o temelie, niște hârtii răsuflăte, iar Simion Darbulea și cu Miron Bahmet au arătat bună dovadă o mărturie de la Miron Dima, ce a fost vornic de Vrancea, din veleat 7241 (1733), iunie 5, scriind și adevărind că, fiind orânduit la această judecată Iordachi Cantacuzino vel vornic, la domnia lui Mihai vodă, a strâns mulți oameni bătrâni vrânceni, la **Țăfești**, și... luând seama cu amănuntul, s-au găsit moșineni în **Lăpușul de sus** Bârsănești, care se împart pe 11 părți: Dabulea, Cuzbă, Petreman, Nistor Păcală, Vătavul, Niagul, Burtă, Stan,

³⁶ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 134

Beza, Ivan și Drumei, iar Gavril și Enachi Codănoiu n-au nici o parte... și i-am dat rămași”³⁷.

LĂRĂUNTEȘTI

(lângă Buruenești, Neamț).

1626, aprilie 20: Zapisul lui Hadâmbul, feciorul Armancăi, prin care mărturisește „cum am vândut eu jupânului Lupului Prăjescul patru pământuri din sat din **Drulești** (lângă Buruenești, Neamț), cu loc de casă în vatra satului și cu iaz în valea satului, și cu bălți ce vor fi... drept 10 taleri bătuți. Și așijderi și noi, sătenii din Drulești, anume Gligorie Giuncul, Ionașco Floare, Ionaș-co ai Cârstoe, Mășanul, fratele lui Coiliță și Pănteleiu am vândut noi jupânului Lupu Prăjescu două pământuri, ale lui Pătrașco, feciorul lui Parpaloc... drept 3 taleri bătuți și 8 potronici. Și acești bani i-am dat pentru dajde. Vândut-am dinaintea preotului, lui Dăvid, Simion, Lupul țarcov-nic și Dumitru din **Miclăușeni** (aproape de Roman, Iași), a lui David din **Lărăuntești** (lângă Buruenești, Neamț)”³⁸.

LARGA

³⁷ Sava, Aurel V, *Documente Putnene, I, Vrancea / Odobesti-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 113, pp. 73, 74

³⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 46, p. 64

(pe Tazlăul Mare, Bacău).

1774, iunie 15: Satul **Larga**, ținutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, sat răzeșesc, avea, după recensământul lui Rumeanțev³⁹: **Toată suma caselor**: 17. Scădere rufeturi, însă 2: 1 diacon, 1 femeie săracă. Rămân birnici 15. / **Birnici**: Andreiu Ciosul / Grigoraș Șoșa / Vasile Merlușcă / Ilie Năsturoiu / Ion Roma / Gligoraș / Lazăr Meșter / Ion Anton / Sămion Frunză / Gheorghii, muntean / Vasile Cujul / Andreiu, bejenar / Pinteleiu Șoșa / Gligori Argint / Vasile Știrbul. // **Femei sărace**: Iana, femeie săracă. // **Rufeturi**: Diaconul Guriță.

1901: „**Larga**, sat în județul Bacău, plasa Trotușul, comuna Dofteana, situat pe un șes larg, ce se întinde de-a stânga Trotușului și pe pâraul cu același nume, la 3 km de satul Dofteana. Are o populație de 115 familii sau 502 suflete; o casă boierească; o biserică, clădită în 1790 de Costache și Maria Ghica, în unire cu preotul Bartolomeu, deservită de 1 preot și 2 cântăreți; 3 cârciumi. Vite: 8 cai, 312 vite cornute, 49 porci și 48 capre. Pe teritoriul cătunului se găsesc 3 herestrae de apă”⁴⁰.

LARGA

(ținutul Grecenilor, Cahul, Moldova).

³⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 321

⁴⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 136

1774, iunie 12: Satul **Larga**, ținutul Greceii, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁴¹, **toată suma caselor: 104**. Scădere rufeturi 89: 1 preut, 1 țigan, 7 văduve, 80 poștași de la Badicu. Rămân birnici 15. / **Poștași:** Petco, vornic / Simion, vătăman / Tiron / Ștefan Murgoci / Apostul Mălairău / Gligore Fone / Simion, beșliu / Ioniță Ghione / Grigorie Mălairău / Damaschin / Fone / Avram Popliaucă / Simion Dandăș / Crăciun Pahole / Sandul, cioban / Antohi Șerbul / Ion Bălan / Gheorghe Crudu / Ilie Jâtcu / Andronachi Pavălucă / Ion Scurtul / Stratul Țâple / Vasile, cojocar / Sârghie, sârbul / Petre Gociul / Vasile Bostan / Vasile fiul popii Năstasă / Vasile Cioroiul / Constantin Ciortan / Macoveiu / Enachi Stari / Antohi Enachi / Nistor Băltaga / Vasile a Ilincăi / Toader, cioban / Gavrilă Vacăgrasă / Ioniță Crudul / Chiriac Tidvă / Ion Schițan / Antohi Stratul / Gligoraș Tănasă / Antohi, cioban / Ion Lungul / Echim, bejenar / Gavriliță, dogar / Miron Anghelușăi / Petre Țurcan / Sandul Colibă / Lefter, dogar / Lupul Negrul / Ion Anghel / Dumitru Corheci / Neculai Strânbeiu / Ghiorghei Ciortan / Grigore Hâncul / Alicsandru Gligore / Ion Nechita / Ștefan Postolache / Miron, dogar / Ion Cărăul / Miron Bâzul / Neculai a Lupoaei / Ion Mânăscurtă / Gavril Cucul / Constantin Stratul / Neculai, dascăl / Pavel Tiron / Dumitru Strâmbeiu / Ioniță Chipar / Ion Scurtul / Constantin, chihae / Un văcar / Un văcar / Tiron Ciolaca / Ștefan Purice / Ghiorghiță Ilisăi / Ștefan Macoveiu / Antohi Stratul / Apostul Vicol / Constandin Murgoci / Neculai fiul lui Popleucă / Sălăvăstru fiul lui Gligore / Sava Manole / Manole frate lui Enache / Andrei

⁴¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 219, 220

Vacăgrasă / Ghiorghe Crudul / Andrei Titicul / Ion frate lui Buruiană / Alicsandru a Tănăsoai / Gligoraș a Tănăsoai / Antohie al lui Lăpușnian. // **Rufeturi:** Popa Toader / Ion, țigan dumnealui vistiernicului Ioniță Canta.

1904: „**Larga.** Sat în județul Ismail, într-un hârtop din stânga văii Halmaj. Are 197 case, cu o populație de 1.503 suflete; biserică; 210 cai, 517 vite mari, 200 oi; trei mori de vânt. Sunt vii și grădini cu pomi”⁴².

LARGA

(raionul Briceni, Moldova).

1770-1772: Satul **Larga**, ținutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁴³, **toată suma caselor: 140.** Scădere rufeturi 140: 3 popi, 1 dascăl, 136 călărași. / **Călărașii:** Crăciun / Ion, văcariu / Gheorghe / Toader fiul lui Crăciun / Iacob nepot lui Crăciun / Sârghie cumnat lui Crăciun / Isac Panțuda / Toader Poiană / Vasile, ungurian / Ion, cojocar / Iftimie, herghelegiu / Ioniță Mahmut / Gheorghe Bărdăhan / Vasile fiul lui Velicico / Ioniță Lătin / Mihălachi fiul lui Efrogia / Ion frate lui Pricopie / Ion fiul lui Velicico / Ștefan Cotu / Toader, lipcanul / Ion al odagiului / Hilip al odagiului / Mihalache al lui Efrogia / Pricopie, cășlari / Vasile Mititelul / Toader fiul lui Roman / Ion, argat / Dumitraș Puguriță / Grigore Gione / Lupul Ghimpul / Pavel Ghimpul

⁴² Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 134

⁴³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 174-176

/ Vasile Tăbarciu / Gavril cumnat Tăbarcei / Vasile Hațapui / Ștefan Catana / Gheorghe Giosan / Gheorghe Bulgari / Pavel fiul lui Bulgari / Timofte, cojocar / Acsănti, pas / Lupul, pas / Grigoraș Neculi / Ioniță Ghiholan / Vasile Ghiholan / Vasile fiul lui Toader / Toader Ghiholan / Vasile, argat lui Iftimie / Grigore Marconici / Nicolae, scutar / Grigore Puzdria / Mihalache Budur / Antohe, vătăman / Dămian, cibotar / Nichifor, cibotar / Ionașco / Ion Obadă / Gavril / Tudose Părghecul / Gheorghe al Gafiței / Ștefan, vătăman / Lupul Fele / Tănase Șchircă / Hlicu, rusul / Dumitrașcul, rus / Petre nepot lui Briciag / Toader Cotruță / Gheorghită / Toader Băgan / Alecsandru cumnat lui Gavril / Gavril / Ioniță al lui Tăbârcic / Lazăr nepot lui Alecsandru / Iftimie fratele lui / Ion Lungul / Ștefan fiul lui Căzacul / Iftimie fiul lui Căzacul / Simion Căzacul / Toader, cioban / Miru / Toader, pas / Iftimie al lui pas / Mihai fiul Chicăi / Precup / Petre Tăgadă / Simion / Onofrei fiul lui Anton / Dumitrașcu fiul lui pas / Irimia fiul plăcintariului / Vasile al lui Ciumaș / Toma Ciumaș / Vasile Borodian / Luca fiul lui Ciumaș / Grigore Borodian / Hrincul / Gavril Tăgadă / Vasile Tăgadă / Gheorghe Căbare / Nicolae fiul lui pas / Timofte, herghelegiu / Varlan al lui / Anton, morar / Tănase Țibuliac / Vasile Țibuliac / Toader, cojocar / Vasile Țibuliac / Pătrașcul / Toader Amorțitul / Vasile Trântifusu / Vasile Savin / Toader, cioban / Andrei Mândrul / Mihai Floria / Ilașcul fratele popii / Fodor, văcar / Acsinte Harțicu / Ion Gogul / Toader Dorohocian / Pavel Dorohocian / Mihalachi cumnatul lui / Miron Dorohocian / Nicolae cumnatul popii / Lupul Ionel / Vasile al lui Ionel / Lupul fiul lui Vasile / Tănase Grecian / Ion Breha / Vasile Breha / Gheorghe Breha / Luca Breha / Iacob Breha / Toader Hrinciol / Ion

Dorne / Dumitraș al lui Tiron / Tiron / Miron Harțapuș / Mihălache fiul lui Tiron. // **Preoții și dascăli:** Popa Toader / Popa Vasile / Popa Toader / Ioniță, dascăl.

1904: „**Larga**, sat mare în județul Hotin, așezat pe pârâul Larga, la 5 km de stația căii ferate Larga, de pe linia Ocnîța-Noua Suliță. Prin sat trece șoseaua dintre Briceni și Hotin. Face parte din volosti Lipcani. Are 317 case, cu o populație de 3.142 suflete de țărani români; două biserici; școală elementară a Zemstvului, frecventată de 61 elevi din 148 copii în vârstă de școală; 451 vite mari, 248 cai, 431 porci, 170 oi. Împrejurul satului sunt grădini și livezi”⁴⁴.

LĂRGĂȘENI

(sat pe Berheci, aproape de Tecuci, Vrancea).

1728, august 13: Porunca dată de Grigore Ghica voievod marelui stolnic Costachi, după ce „s-au jeluit preotul Sava din **Ciorăști**, preotul Lupul, diaconul Vasile Bașok și Tacul pe Tofan, egumenul mănăstirii Corni, zicând că, având ei un unchi călugăr acolo, el și-a dat partea lui de moșie din **Lărgășiani** sfintei biserici, și a fost alt egumen grec, și a tot stăpânit mănăstirea acea parte

⁴⁴ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 134

până acum, când Tofan egumenul a vândut părțile mănăstirii și a vândut și părțile celorlalți frați lui Ștefan Catargiul. / Deci să le iei dumneata seama cu bună dreptate și de vei afla că a vândut egumenul și părțile altor frați, să caute Catargiul să-și ia banii de la călugăr și oamenii să-și stăpânească moșia”⁴⁵.

1774, iunie 26: Satul **Lărgășeni**, ce au fost scutelnici ai spătarului Conachi, ținutul Tecuciului, ocolul Berheciului, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁶, avea **toată suma caselor 129**. Scădere rufeturi 34: 1 vornic, 7 nevolnici, 1 dascăl, 12 slugi, 1 mazil, 3 văduve, 1 bejenar, 7 popi și diaconi, un flăcău cu capul. Rămân birnici 95. / **Birnici**: Năstasi Zgancia / Ion, argat / Ștefan sin (fiu) Ignat / Onică, văcar / Ifrim fiul lui Ioniță, viziteu / Pascal Loghin / Apostol Vezurian / Mihai fiul lui Ignat / Neculai, ciubotar / Vasili Zgancia / Andronachi, chelar / Pavăl, muntean / Petria fiul lui Gania / Ioniță Tiron / Dragomir, muntean / Mihălache Țugule, grădinar / Stan, cârciumar / Vasili, porcar / Dumitru Crăciun / Vasili Toderiță / Toader Lehăcian / Drăghici Mărginian / Stan, muntean / Preda, croitor / Ștefan zet (ginere) lui Preda / Simion, grădinar / Vasili Calmul, grădinar / Opria fiul Lupoai / Ion Bocăniâlă / Vasili, torcar / Toader Prutian / Ion Cacere / Simion Calmul / Vasili, vârzar / Ion, bivolar / Constantin Roiul / Iurașcu, olar / Ion Vălachi / Lupul Cărăbăț, blănar / Constantin Vălachi / Neculai, ciubotar / Gheorghe Brânză / Năstasii fiul lui rotar / Vasili al lui Năstasă, rotar / Vasili fiul lui Năstasă, rotar / Ștefan Raneș / Vasili Raneș /

⁴⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iași 1930, pp. 8, 9

⁴⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 592-594

Neculai Floria / Ion Calanpod, stoler / Ioniță, vezeteu / Toader, ciubotar / Irimia Toporaș / Panhiliu Buiac / Sandul Dorul / Ștefan, ciubotar / Mihălași Toporaș / Ion Toporaș / Irimia Cârcei / Neculai Capot / Nistor Toporaș / Sandul Toporaș / Constantin Hanganul / Enachi, petrariu / Constantin Cârcei, croitor / Dumitru, cărămidar / Toader Ursul / Toader Negru / Strățulat Coaialbi / Constantin Cornilă, ce a fost birnic la Căuia / Ioniță Blaga / Sandul Măstăcan / Toader Tufă / Ion, cârciumar / Constantin Carciga / Ștefan Măstăcan / Sârghii Măstăcan / Vasili, pușcaș / Savin Tituți / Vasili Borșan / Gheorghii Borșan / Pavăl Copoiu / Zaharia, brat (frate) lui / Stoica, rotar din Ploasca / Mihăilă, cioban ot tam (de acolo) / Gavril, torcar, de acolo / Costantin, rotar, de acolo / Stan, fratele lui Stoica, rotar de acolo / Chiriac, holtei cu mamă / Ioniță, holtei cu mamă / Simion, pas al dumisale spătarului Conachi / Andronic Patcaș, ce a fost birnic la Căuia / Lupul Diia, ce a fost la Umbrărești. // **Rufeturi:** Costantin Stup, vornic / Savin Butuman, nevolnic / Mihălași, dascăl / Petcu Arnăuț, sluga dumisale spătarului Conachi / Gheorghii Stup, vătav, tij (la fel) / Eni Arnăuț, la fel / Gavril, la fel / Pavăl Floria, la fel / Condurachi Obreja, la fel / Ștefan Adam, la fel / Ion Neghină, la fel / Enachi, bărbier, la fel / Ștefan Chiper, la fel / Ioniță Popa, la fel / Timoftei Ivan, la fel / Iacomî, nevolnic / Crâstia fiul lui Costantin Strătilă, mazil / Costantin Ciper, nevolnic / Radu, muntean, nevolnic / Ioana, văduvă / Baba Maria / Baba Dumitra / Toader Măstăcar, nevolnic / Toader, tăbăcar, nevolnic / Ion, pușcaș, nevolnic / Radu, butnar, al dumisale stolnicului Iamandi din Tutova / Popa Neculai Tătaru / Diaconul Apostol din Negulești / Diaconul Todori de acolo / Diaconul Ion din Obârșia / Diaconul Toader de

acolo / Popa Ion Berbec / Diaconul Vasile Berbec / Costantin, mătăsar, cu capul.

1901: „**Lărgășeni**, sat, făcând parte din comuna Negulești, plasa Berheciul, județul Tecuci. E situat la sudul comunei, la 8,5 km de Negulești. Are o populațiune de 45 familii sau 129 suflete; locuiesc în 44 case. Are o biserică, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, făcută de vornicul Costache Conache, la 1785, după cum se vede dintr.un pomelnic. În clopotniță se află o piatră frumoasă, pe mormântul lui Gavril Conache și a familiei sale. Pe clopot se află inscripția: *Auzi, Doamne, glasul robilor tăi Gavril și soției sale Maria*”⁴⁷.

LĂRGENI

(satul Sângurenii, lângă iezerele Gemene,
„unde a fost casa lui Oanea Lărgeanul”,
comuna Larga Nouă, raionul Cahul, Moldova).

1437, ianuarie 8: Întărit de Ștefan voievod mănăstirii Moldovița, care primește uric pentru „satele anume: **Sângurenii**, care sunt în ținutul Chigheci, și poiana lui Brumar, cu fântânile, anume cu fântânile: Fântâna Mes-

⁴⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 145

teacănului și două fântâni la obârșia Suhăi, și o prisacă unde a fost prisaca lui Brumar, și, pe Prut, un iezer, anume Blisceatul și cu Bliscețelul, iezerul cel mic, și, mai sus de iezerul Blisceatul, alt iezer, anume Budoele, și alt iezăraș, Secriiul, și o gârlă care este în cotul Prutului și se varsă în iezer, și o gârlă care se cheamă Gârla Bulhacului, și altă gârlă, care iese din iezer în jos până la pod, și un sat la Cârligătura, anume Bălțații (toate lângă Chircani, în aceeași comună). Și, de asemenea, s-a sculat Ivașco Armencici, înaintea noastră și înaintea tuturor boierilor noștri, de bunăvoia sa, și a dat sfintei noastre mănăstiri de la Moldovița jumătate de sat din Ostăpceani, partea de sus, unde a fost Ostapco vătăman, la Turia, în ținutul Iași”⁴⁸. Hotarele, din veac.

1575, septembrie 12: Zapis de mărturie de la marii boieri, de la Mandre vătaf și de la frații Crăciun și Bote din Brițcani, scriind despre cum „a venit Gavre a lui Călcăiu din Brițcani și a vândut a patra parte din satul **Brițcanii** lui Filip din **Lărgeni**, hotărâtă din Hălmage până la Prut, și dinspre iezerul ce se cheamă Gemelele, și din ostrov și din coate cotețele, și cu loc de fânaț pe marginea Prutului, și pe toate a dat Filip 3 iepe cu mânz, 24 zloți și o dulamă de postav”⁴⁹.

1635, septembrie 1: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gligori Ureche, feciorul lui Nistor Ureche, care primește uric „pe satul **Lărgenii** (Larga Veche, comuna Larga Nouă, raionul Cahul, Moldova), la Prut, în gura Lărgii, unde a fost casa lui Oanea Lărgeanul, ce l-a cumpărat Gligori Ureche de la toți nepoții, strănepoții și

⁴⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 189, pp. 281-283

⁴⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, pp. 63, 64

altă seminție ce s-a tras din Lărgeanul și dintr-alți frați ai Lărgeanului, din drese ce-au avut ei de la Bogdan Vodă”⁵⁰.

LĂRGENI

(Vaslui).

1661, octombrie 6: Dămian, feciorii lui Tanasie, Constantin și Gavril, Marco și femeia lui Vastea, care este sora lui Dămian, feciorii lor și Alexandru cu femeia lui Arsenia dăruiesc hatmanului Neculai Racoviță „toată partea noastră din satul **Bobușeani** (Băbușeni), cu vad de moară în gârlă, pentru un bine ce mi-a făcut dumnealui... dinaintea lui Pană pârcălabul, Cărăiman căpitanul și Andrei vameșul de Fălciu, Pașcan izbașa ot **Cărhănești**, Rusul izbașa ot **Lărgeni**, Burlan ot **Bălești**, Vasile ot **Ghermănești**, Necula ot **Peicești**, Lepădat și călugărul Ilie ot **Vădeni**, părintele Calin vornicelul de **Gurbănești**, Vicol feciorul Gligorcei de **Șolomoni** și alți mulți oameni buni”⁵¹.

LARGUL

⁵⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 223, p. 264

⁵¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 85

(lângă Pipirig, Neamț).

1774, iunie: Satele **Largul** și **Galul**, ținutul Neamțului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanțev⁵², aveau **toată suma caselor 42**. Rămân birnici 42. / **Bir-nici**: Costantin Tătaru / Crăciun Tătaru / Vasile Oniga / Nistor sin (fiul) lui / Lazor Coșofruță / Lazor Gălbaz / Toader Coroma / Chiruță / Gheorghe zeu (ginere) Spătarului / Ion, dascăl / Lazor Spătaru / Andrei, ciobotar / Ion Tătaru / Gavril Tătaru / Toader Tătaru / Luca Tătaru / Toader Târșe / Toader Dumbrăvan / Sava, vornic / Ioniță, fiul lui / Gavril Savin / Petre fiul lui Savin / Ursul Leța / Gavril Sile / Vasile, ungurian / Gavril, topolician / Toader Hogia / Petre Marco / Nastasie Feteloae cu holtei / Stratu, topolician / Ion, topolician / Crâste Feteleu / Petrei fiul Crâstii / Toader fiul lui Crâstian / Crăciun Feteleu / Ion Rusa / Toader, topolician / Gavril, topolician / Petre, topolician / Zaharie, ungurian / Toma, ungurian / Gavril Țâfoi.

1901: „**Largului (Gura)**, sat în județul Neamț, plasa Piatra-Muntele, comuna Călugăreni, situat pe stângă pâ râului cu același nume. Are o populație de 132 familii sau 420 suflete. Comisul Mihalic de Hodociu zice că, în apropierea acestui sat și a râului Bistrița, din sus de Pârâul Vârlanului, pe moșia Hangul, se găsește cărbune de pământ rășinos, de formația cea mai veche (Houille Coal, Fasrig Harzige-Steinkohle), de o calitate mult mai bună decât cea ce se găsește la Comănești, Baia, Casca și Joldănești”⁵³.

⁵² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 22, 23

⁵³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 138

LASLĂOANI

(azi Zagarancea, comuna Berești,
raionul Ungheni, Moldova).

1490, octombrie 14: Întărit de Ștefan voievod, acestor „adevărate slugi ale noastre, Iurșa și nepotul lui, Iliăș Saula, nepoții lui Stoian Procelnic cel bătrân, ne-au slujit drept și credincios. De aceea, noi, văzând dreapta și credincioasa lor slujbă către noi, i-am miluit cu deosebita noastră milă, le-am dat și le-am întărit în țara noastră, în Moldova, ocinile lor drepte, pe care le-a avut bunicul lor, Stoian Procelnic cel bătrân, de la bunicul nostru, Alexandru voievod, satele la Cârligătură, anume: Procelnicii, unde a fost curtea bunicului lor Stoian Procelnic, și Bogdăneștii, și Hovceștii, și Medelenii, și Nedeianii și Bogheasa, și, pe Bahlui, unde a fost Dragoș, și moara pe Bahlui, și, pe Jijia, Lazoreni, unde a fost Rosneag, și Procelnicii, și moara pe Jijia, și Cozmeștii, și Oișanii, și, peste Prut: Laslăoanii, la gura Hlabnicului, amândouă cuturile, și Negoeștii, și Stancăuții, și Scutureceanii, și Cernăteștii, și Găurenii, și Deleștii, la gura Delei, amândouă cuturile... Iar privilegiul pe care l-a avut bunicul lor, Stoian Procelnic, de la bunicul nostru, Alexandru voievod, pentru aceste sate, acel privilegiu a pierit de turci, cum ne este cunoscut nouă și boierilor noștri. De aceea, nimeni,

niciodată, să nu pârască, nici să dobândească peste acest privilegiu al nostru, niciodată, în veci”⁵⁴. Hotarul, din veac.

LĂSLĂOANI

(pe Cracău, nume schimbat în Ștefan cel Mare, Neamț).

1495, ianuarie 22: Întărit de Ștefan voievod seminției lui „Toader Lucaș și nepotul lui de frate, Farco aprod, și surorile lui, Dolca și Mărușca, fiii lui Petru Lucaș, și vara lor, Anușca, fiica Stanei, și vărul lor, Isaiu, fiul lui Oană Muste, și verii lor, Andreico și frații lui, Ion și Toader, fiii Ilcăi, și, de asemenea, vărul lor Giurgiu Vulpe, fiul Marușcăi, toți nepoți ai lui Laslău globnic”, care primesc uric pentru „ocina lor dreaptă, satele care au fost ale bunicului lor Laslău globnic, anume: Lăslăoani pe Cracau, și Șerbeștii sub Piatra Cracăului, și Mohorâții mai jos de gura Pojorâtei, și, mai jos, Drăgoești pe Dobrotvor, și, pe Zeletin, Petreștii, și, în același hotar, satul Plăcinteni, și Opișeștii, și Cârna și Răchitișul... Însă să le fie acele sate în trei părți: o parte din acele sate să fie slugilor noastre Toader Lucaș și nepoților lui de frate, Farco aprod, și surorilor lui Dolca și Mărușca, fiii lui Petru Lucaș, iar o altă parte din acele sate să fie Anușcăi, fiica Stanei, singură, iar a treia parte din acele sate să fie lui Isaiu, fiul lui Oană Mustea, și verilor lui, Andreico și fraților lui, Ion și Toader, fiii Ilcăi, și, de asemenea, vărului lor, Giurgiu

⁵⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 80, pp. 155-157

Vulpe, lor, și copiilor lor, și nepoților lor, și strănepoților lor, și răstrănepoților lor și întregului lor neam, cine li se va alege cel mai apropiat, neclintit niciodată, în veci”⁵⁵. Hotarul, din veac.

1546, iunie 2: Întărit de Petru (Rareș) voievod lui kir Teodosie, episcopul Rădăuților, care cumpără, cu 400 zloți tătărești, de la Toader, fost vameș în Suceava, „bucata de loc din hotarul **Lăslăoanilor**, ce este pe Cra-cău, din partea de sus, ce a fost cumpărat-o el de la Toade, fost vistier și din dresese de cumpărătură ce a avut el de la nepotul meu de frate, tânărul Ștefan voievod, cumpărătură de la Petru pârcălabul”⁵⁶.

1628, martie 6: Zapisul fraților Lupul Talpă cupar și al lui Gavril, feciorii lui Vasile Talpă, nepoți lui Gavril Talpă logofăt, prin care mărturisesc că au vândut, lui Toma sulger și cneaghinei lui Iftimia, drept 250 taleri strehăni, „o seliște, anume **Lăslăoanii** pe apa Cracăului, în ținutul Neamțului, ce a fost cumpărătura moșu-nostu Gavril Talpă logofăt de la Ilea fost jitnicer, iar lui fostu-i-a cumpărătură de la feciorii lui Vartic Toropală”⁵⁷.

1644, aprilie 12: Zapisul lui Gavrilaș Talpă postelnic și Dumitrașco Talpă pitarul, în care mărturisesc „cum am avut pâra înaintea măriei sale Toma (Cantacuzino) marele stolnic pentru o bucată de siliște ce se cheamă **Lăslăoanii** (comuna Ștefan cel Mare, Neamț), ce sunt pe Cracău, în ținutul Neamțului, care siliște ne-a fost nouă

⁵⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 172, pp. 314-316

⁵⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade* / *Documente slavo-române*, vol. I, Iași 1906, pp. 262-264

⁵⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 318, pp. 432, 433

moșie și s-a sculat fratele nostru Lupul Talpă cupa-rul și a vândut acea seliște stolnicului, fără știrea noastră. / Deci măria sa vodă așa ne-a aflat lege: ce vor fi părțile noastre în acea seliște să le ținem, iară stolnicul să ia de la fratele nostru Lupul cuparul altă ocină drept ocină”⁵⁸.

LASLĂUȚI

(sat pe Oituz, lângă Oituz, Bacău).

Întărit, în 15 martie **1410**, de Alexandru cel Bun, lui „Domoncuș stolnic, și fratelui său Blaj, și Iacobu, fiul lui Gheleb Miclouș” satele de „pe Cașen și pe Ohtuz (Oituz), anume Stănișorești, și **Laslovovții (Laslăuți)**, și Grozăștii, și Stoenestii de la Vlicica (Vilcica), cu toate hotarele lor”⁵⁹.

LAȘCHIUCA

(lângă Coțmani, Bucovina, Ucraina).

Satul de pe Sovița, din megieșia Coțmanilor, numit, odinioară Sadova, Sadcău sau Sadcov, a făcut parte

⁵⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 291, pp. 266, 267

⁵⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 29, p. 40

din Coțmanul Mare, împărtășindu-i istoria. Numele Lașchiuca figurează, pentru prima dată, în rapoartele din **1782** ale Comisiei cezaro-crăiești de delimitare a proprie-tăților în Bucovina, unde este menționată „Lastiuca, care mai înainte și în scrisori se numește Sadova”.

1772: Recensământul lui Rumeanțev⁶⁰, din 1772-1773, înregistrează la Laschiuca „75 – toată suma case-lor”, însemnând 1 popă, Grigorii, 1 dascăl, Vasile, 4 văduve, Hrihorca, Focica, Pirocica și Panceșca, 3 jidovi, Marko, Leiba și Iurik, 7 case pustii și 59 birnici, și anume: Georgii vornic, Ștefan MAMAIUȚSCHI, Cons-tandin brat ego, Ștefan COȚERAN, Hrihor SIDOR, Fedor RUDNISKI, Mihail CHIȘCAN, Vasile ZĂLEN-CO, Hlihor TOSIK, Ignat REZIN, Andrei ZELENCO, Vasile ZELENCO, Ivan CHIȚUL, Petro HRIȚUSIAN, Alecsa HUZNEȚ, Tănasă CĂPĂȚINĂ, Iacob pânzar, Vasile SĂGHIR, Iacob zet CĂPĂȚÂNĂ, Dănilă POIKO, Dumitru MALAICO, Ivan HRIȚUSA, Alecsa ANIK, Gavril zet NEMIȘ, Neculai NEMIȘ, Macovei TEM-CIUK, Hrihor OLEINIK, Petro MALAICO, Timofei CUPECIKO, Fedor HUȚSCHII, Ivan LINOVICI, Hrihor ZAPALENUC, Hrihor morar, Ivan GRECIUC, Ivan morar, Timofei SAUCIUK, Vasile SAUCIUK, Dănilă VER-CIUK, Mihail zet DĂNILĂ, Ivan VOIȚIȘCO, Ivan SODORIK, Ostah ȘINKO, Georgi RUSĂSCHII, Ivan ȘTEFĂNUC, Ivan GHEBACI, Dănilă zet FOCĂI, Hrihor TRACIU, Petro MĂLAICO, Hrihor TFERDOHLEB, Macsim VEDNICI, Vasile TULAC, Fedor PENUC, Andrei MRUSIC, Dumitru TFERDOHLEB, Fodor ANDRI-

⁶⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 407

EȘCIUK, Fodor LAZORENKO, Petrea SIRAHANIC, Iacob ZĂLENCO și Vasile crâșmar.

În 1774, Lașchiuca avea 63 familii, iar în 1784, 97.

1781: În Lașchiuca și Coțman se stabilesc 241 de familii de emigranți galițieni, iar Enzenberg, guvernatorul militar al Bucovinei, opina, într-un raport menit „să spargă rezistența Consiliului de război al Curții”, că, în perspectiva viitoarelor colonizări, „germanii ar fi de preferat, deoarece națiunea germană diferă de altele, în principal prin faptul că fermierul este foarte priceput și poate servi drept exemplu pentru ceilalți rezidenți”⁶¹.

1832: Biserica Sfântului Nicolai din Lașchiuca a fost construită în 1832, fiind dotată cu un iconostas nou în 1838, înlocuit, în 1862, de Vasile PRODAN. În 1843, altarul, la care se închinau 1.064 ortodocși, era slujit de parohul Vasile PRODAN. În 1876, când numărul enoriașilor ajunsese la 1.281, altarul era slujit de același paroh. În 1907, paroh era Eleutherie DAȘCHIEVICI, născut în 1849, preot din 1877, paroh din 1894, iar cantor, din 1900, Iacov DRON, născut în 1845.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea raionului Coțman – **Coțman** (judecătorie de district), Berhomet pe Prut, Bordei sau Burdigeu, Davidești, Dubăuți, Havrilești, Iuje- nița, Ivancăuți, Clivodin, **Laszkowka**, Lujeni, Malatineț, Mămăieștii Vechi, Mămăieștii Noi cu Cutul Strilețchi, Nepolocăuți, Orășeni, Oșehlib, Piedecăuți cu Țopeni, Re-

⁶¹ Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 408

vacăuți, Revna, Șipeniț, Șișcăuți, Stăuceni, Suhoverca, Valeva, Viteleuca”⁶².

1876: În Lașchiuca Nouă funcționa o școală cu 3 clase din 1876⁶³.

În **1890**. Lașchiuca avea 1.885 locuitori. Primar era Simion Șlemco, învățător – Vladimir Grigorovici, paroh – Eleuterie Dașchevici, iar cantor bisericesc – Iacov Dron.

1904: „**Lașchiuca** sau **Lașcuvca** Nouă și Veche, comune rurale, cea Nouă e parohie, iar cea veche ateneță la parohia Vitiliuca, moșie boierească în căpitanatul și județul Coțmanului, în Bucovina, are 1.748 locuitori (1.532 ort. or., 87 rom. cat., 129 moz.), o școală primară – Dr. I. G. Sbiera”⁶⁴.

1907: „În comuna Lașchiuca, districtul Coțman, se va activa, cu ziua de 1 Aprilie, un oficiu poștal. Diri-gentă a acestui oficiu a fost numită doamna Anna Ivasiuc, soția învățătorului superior de acolo”⁶⁵.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Lașchiuca (Laszkówka)**, comună rurală, districtul Coțman, așezată în 2 mase compacte pe pârâul Sovica, la Sud de târgul Coțman. Suprafața: 1.362 kmp; populația: 1.718 locuitori ruteni, gr. or., precum și puțini izraeliți și poloni. Se compune din 2 sate: 1). Lașchiuca Veche (ruteneste Stara-Laszkówka) așezat pe stânga pârâului Sovica, la confluența lui și unit cu Vililiuca; 2). Lașchiuca Nouă

⁶² *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

⁶³ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 25, 1876 p. 82, 1907 p. 106

⁶⁴ Diaconovich, Dr. C., *Enciclopedia Română*, Tomul III, Sibiu 1904, p. 59

⁶⁵ *Apărarea Națională*, Nr. 23, Anul II, joi 28 martir stil nou 1907, p.

(rutenește Nowa- Laszkówka), pe dreapta pâraului Sovica. Este situată lângă drumul principal Zaleszczyki-Cernăuți, precum și lângă linia ferată Lujeni-Coțman. Are o școală populară, cu 2 clase, și o biserică parohială, cu hramul „Sfântul Nicolae”. Această comună este mențio-nată, pentru prima oară, într-un zăpis, confirmat de Ștefan cel Mare, la 1503. La 1766-1767 s-au așezat aci numeroși emigrați din Galiția. La 1776, era în posesia episcopiei din Rădăuți. Aci se face un vestit bălci de cai, în fiecare an. Populația se ocupă cu agricultura. Comuna posedă 1.170 hectare pământ arabil, 131 hectare fânături, 170 hectare grădini, 127 hectare imașuri, 33 ari păduri și 3 hectare 50 ari helește. Se găsesc 140 cai, 395 vite cornute, 253 oi, 270 porci și 70 stupi de albine. **Laș-chiuca (Laszkówka), moșie**, cu administrație particulară, districtul Coțman. Suprafața: 0,98 kmp; populația: 30 locuitori, în majoritate ruteni gr. or., restul izraeliți. Cu-prinde, pe lângă moșia Lașchiuca propriu-zisă, și târla Scabora”⁶⁶.

1920: „Deciziunea de expropriere Nr. 386/31. Deciziunea Senatului Comisiei agrare Centrale, cu care s-a decis exproprierea parcelelor Nr. 702, 703, și 704 din corpul dominical fasc. Nr. 370, **Lașchiuca**, din registrele fonciare pentru moșiile bucovinene, în suprafața de 28 ha 15 a 98 mp, proprietatea Fondului bisericesc ort. or., în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitivă”⁶⁷.

1927: „Lista familiilor cu nume românești și numărul lor în prezent: Andriaș(ec) 9, Andronic 1, Bodna-

⁶⁶ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 127, 128

⁶⁷ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuți, 21 iulie nou 1921, pp. 68, 69

r(iuc) 8, Boncu 11, Cârste 4, Căpățână 6, Chișcan 5, Cozmin 2, Cozmă 5, Coșman 1, Costură 6, Cuiu(ec) 1, Facas 3, Foc 3, Gheorghică 12, Grecul 5, Dragan(iuc) 3, Jucican 3, Macoveiu 73, Muntean 9”⁶⁸.

LĂTĂI

(azi Câmpeni, comuna Prăjeni, Botoșani).

1626, septembrie 12: Porunca lui Miron Barnovschi voievod, dată lui Oprea, vătaful cel mare de **Hârlău**, de a cerceta pricina dintre Lucoci și Gherghina din **Lătăi** (azi Câmpeni, Botoșani), „pentru o ocină de acolo, zicând Lucoci că de veac Albul, tată-său, și cu tatăl Gherghinei, ei au ținut acolo moșie: tatăl lui Lucoci a ținut 2 părți și tatăl Gherghinei a ținut o parte. Acum Gherghina face lui împresurătură, de ține în jumătate. Iar Lucoci s-a lăsat pe oameni buni, anume Roman din **Lălești** (lângă Câmpeni, Botoșani), Lupul din **Stroești** (sat pe Sitna, Botoșani), Berezan vătaful din **Nelipești** (Nălipești, lângă Câmpeni, Botoșani) și Toader de acolo, Ionel din **Nemândri** (lângă Câmpeni, Botoșani) și Lupul de acolo și Gligorie din **Piciorogani** (lângă Prisăcani, Botoșani), și cum vor ridica acești oameni cu sufletele lor, așa să fie”⁶⁹.

1626, septembrie 25: Zapisul pârcălabului de Hârlău Oprea, în care scrie „cum au venit Lucoci din **Lătăi** și cu Gherghina de acolo, cu cinstita carte a măriei sale”

⁶⁸ Țopa, Preotul Dimitrie, *Românismul în regiunea dintre Prut și Nistru din fosta Bucovină*, Cernăuți 1927, București 1928, p. 101

⁶⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 119, pp. 142, 143

și, strângând martorii pomeniți în zăpisiul folosit la pâra”, a „văzut stâlpii prin mijlocul satului, ce-a fost hotărât Zupco, ce-a fost pârcălab, și cu Grozav, ce-a fost hotnog și cu acești megieși, care mărturisesc de față înaintea noastră c-au ținut tot în jumătate”⁷⁰.

1635, iulie 7: Zăpisiul lui Isac Drujina de **Piciorogani** (înglobat în Nicolae Bălcescu, comuna Flămânzi, Botoșani), în care mărturisește că a vândut, „cu întrebarea tuturor fraților și a nepoților... din jumătate de sat Piciorogani, din a șasea parte, jumătate, drept 25 taleri, lui Toader Babici din **Uriceni** (azi Nicolae Bălcescu, comuna Flămânzi, Botoșani) și feciorului său Simion. Și în tocmeală au fost Romașco cel bătrân, Dumitru Hasnăș, Zaharia, Grozea și Romașco din Piciorogani, Lococi de **Lături** (Lătăi, apoi Câmpeni, comuna Prăjeni, Botoșani), Bârsan de **Nilipești** (înglobat în Nicolae Bălcescu, comuna Flămânzi, Botoșani) și mulți alți oameni buni. Și eu, popa Toader din **Storești** (comuna Frumușica, Botoșani), am scris zăpisiul”⁷¹.

1636, aprilie 29: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârat de față Simion și Pavăl, feciorii Gherghinei, cu feciorii lui Lucoci, „pentru sat, pentru **Lătăi**, zicând feciorii lui Lucoci că au ținut feciorii Gherghinei, până acum, pe a treia parte de sat de Lătăi, iar Simion și Pavăl au arătat ispisoc de rămas de la Barnovschi

⁷⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 126, p. 156

⁷¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 160, p. 196

Vodă, cum să țină jumătate de sat feciorii Gherghinei, iar jumătate să țină feciorii lui Lucoci”⁷².

1644, martie 31: Întărit de Vasile Lupu voievod vornicului Vișan, care primește ispisoc de întăritură pentru „două părți din **Lătăi** (azi Câmpeni, comuna Prăjeni, Botoșani), cumpărate de la Mărica și Bejan, din neamul lui Gheorghe Gherghina, și părțile lor din satul **Lălești** (lângă Vlădeni, comuna Frumușica, Botoșani), și alte părți ce-a mai cumpărat Vișan în sat în Lălești și în Lătăi, cu zapise din 7151 (1643)”⁷³.

1644, martie 31: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Simion Groze de **Piciorogani** (comuna Nicolae Bălcescu, Botoșani) și lui Vasile de **Nelipești** (lângă Lătăi, județul Iași), după ce „a pârât de față Lucoci pe Vișan vornicul și pe Gherghinești, zicând că ei, cu dânsul, au împreună a treia parte de sat **Lătăi** (azi Câmpeni, comuna Prăjeni, Botoșani), și se acoliesc de jumătate de sat. Iar Vișan și Gherghineștii au arătat un zapis de la mulăi oameni buni cum au hotărât și li s-au ales jumătate de sat Lătăi, partea de sus, din vatra satului și din câmp și o au stâlpit... / Voi să socotiți cum le-au ales înainte, așa să le măsurați și să tocmiți stâlpii pe jumătate de sat. Iară de vor fi niște case ale lui Lucoci pe partea lui Vișan sau a Gherghineștilor, să le mute pe partea sa”⁷⁴.

⁷² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 408, pp. 470, 471

⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 273, pp. 246, 247

⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 274, p. 247

1774, iunie: Satul **Lătăiul**, ținutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumean-țev⁷⁵, **toată suma caselor: 20**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 diacon. Rămân birnici 18. / **Birnici:** Vasili Friptu / Gheorghi Țibuliac / Mihai, rus / Toader Strilețchii / Ursachi Miron / Onofrei / Costandin Graor / Timofti, pânzar / Ilie, haidău / Gheorghi Lopată / Ioniță Răuțu / Toader Mociarlă / Vasili Murgoci / Ioniță, cârciumar / Costandin Țibuliac / Istrati Țibuliac / Sandu Sireț / Iftimi Țilincu. // **Rufeturi:** Popa Toader / Diaconul Istrati.

1901: „**Lătăi**, comună rurală în partea de est a plășii Coșula, județul Botoșani. Se întinde pe Valea Miletinului și pe dealurile care mărginesc acest pârâu, de ambele părți. E formată din satele Lătăi și Prăjeni. Are o întindere de 3.789 hectare, din care 3.575 hectare proprietate mare și 215 hectare ale locuitorilor; o populație de 160 familii sau 640 suflete, din care 120 contribuabili; locuiesc în 150 case. E udată de pârâul Miletinul și Prăjanul și are și 3 iazuri. Are 2 biserici, cu 1 preot și 1 cântăreț; o școală mixtă, condusă de 1 învățător și frecventată de 40 elevi. Vite: 735 boi și vaci, 54 cai, 6.000 oi și 160 porci. Sunt 80 stupi cu albine”⁷⁶.

LĂTURIȘENI

(lângă Cudalbi, Galați).

⁷⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 237

⁷⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 146

1627, martie 12: Întărit de Miron Barnovschi voievod postelnicului Enache, care primește urice pentru „niște sate, anume **Sasul** (comuna Suraia, Vrancea), între Siret și Fântâna, și **Lăturișeni** (lângă Cudalbi, Galați), pe râul Gerul, în ținutul Tecuciului, și satul **Gurbănești** (lângă Hănășenii Noi, județul Cahul, Moldova), în ținutul Chigheciului, și satul **Scumpia** (pe Gârla Mare, Moldova), în ținutul Iașilor, care sate îi sunt de cumpăratură”⁷⁷.

1643, mai 19: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Hriza și cneaghinei lui Vamba, sora lui Enachi postelnic, care primesc uric pentru „un sat, anume **Lăturișenii** (lângă Cudalbi, Galați), din ținutul Tecuci, pe râul Gerul, care a fost cumpăratură a răposatului Enachi postelnic. Iar cînd a fost moartea lui, el a dat acest nepotului său Enachi, fiul lui Constandin Celebi... iar cînd s-a întîmplat moartea lui Enachi, fiul lui Celebi, și fii nu a avut, fiindcă a murit de tînăr, am cercetat cum se cuvine să stă-pînească satul Lăturișenii sora lui Enachi postelnic, Vam-ba, cu panul ei Hriza”⁷⁸.

LĂȚCANI

(sat pe Nirova, la este de Boldurești,
raionul Ungheni, în Moldova).

⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 163, pp. 203, 204

⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 96, p. 102

1425, decembrie 28: Întărit de Alexandru cel Bun „fiilor lui Ștefan Stravici, Toader și Petru”, care primeau uric pentru „trei sate în Cârligătură, anume: unde este Șerba Păușescul (Păușești) și Lazor, altul unde este Neagu Barbosu și Dragomir Hasnăș (Hăsnășeni), al treilea Bălțați. Încă le-am dat, pe Nirova, patru sate, anume: unde a fost Lațcu, altul unde este Mihul și Panici, al treilea unde este Stancuț, al patrulea unde este Stanciul... Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”⁷⁹.

LĂȚCANI

(sau Lețcani, lângă Doljești, comuna Doljești, Neamț).

1528, martie 25: Schimb de moșii între Petru (Ra-reș) voievod și Jurj, fiul Anușcăi, nepot lui Dragoș Boul vornicul, Jurj dând „ale sale drepte ocini și cumpărături ale bunului său Dragoș Boul vornic, ce le-a cumpărat, în zilele

⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 62, pp. 90, 91

părintelui domniei mele Ștefan voievod, la gura Iadriciului, anume unde a fost casa lui Baloș (de la **Pi-tești**, pe Bârlad), cumpărat de la Pătru Bărbece și de la Ana, cu vad de moară în Bârlad, și alt sat, la apa Bârladului, la gura Iadriciului, anume **Piciganii**, cumpărat de la Lupe, Neaga și Fatoșca, copiii Ilcăi, nepoți lui Dragoș Cândescul, din privilegiile ce le-a avut de la străbunul nostru Alexandru voievod, drept 100 zloți tătarești; / acelea le-a schimbat cu însuși domnia mea, și domnia mea i-am dat schimb pentru cele două sate, a noastră dreaptă ocină pe Moldova, anume **Lățcanii**, ce l-a fost cumpărat părintele domniei mele Ștefan voievod de la Ioan, fiul lui Pătrașco, nepot lui Ivașco Lațcovici, din privilegiile ce le-a avut de la Alexandru voievod”⁸⁰.

1635, iunie 12: Zapisul lui Isac, feciorul Stanei din **Pășcani** (orașul Pașcani, Iași), și Dumitrașco, feciorul popii Vasile din **Romănești** (înglobat în Trifești, Neamț), și Precopia, feciorul Dinei din **Țigănești** (lângă Dochia, comuna Girov, Neamț), nepoții Toflei, prin care mărturisesc că au „vândut dumisale Lupului Prăjescului, clucerului celui mare, un ȝigan, anume Lupul, feciorul lui Răchită, cu feciorii lui, drept 20 ughi... dinaintea lui Lazor Moțoc din **Movileni** (comuna Heleșteni, Iași), Petrei din **Miclăușeni** (comuna Butea, Iași), Gheorghe vătămanul din **Lățcani** (lângă Doljești, comuna Doljești, Neamț), popii și lui Vasile Benei din **Hălăștiiani** (comuna Heleșteni, Iași) și dinaintea a mulți oameni buni și bătrâni”⁸¹.

⁸⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XVIII, Iași 1927, pp. 130-133

⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 136, p. 171

1635, august 30: Întărit de Vasile Lupu voievod fiilor fostului vornic Dumitru Goia, Gligorașco, Iordache, Lupașco și Erena, în baza unui zapis de la Ion din **Șirăței** (sat înglobat în Oțeleni, comuna Oțeleni, Iași), popa Vasile din **Hrinicești** (sau Hărnicești, azi Reditu, comuna Bâra, Neamț), Cozma visternicel, Ștefan șetrărelAvram și Dumitru Pârful din **Macsinești** (sau Maxinești, înglobat în Oțeleni, comuna Oțeleni, Neamț), „scriind și mărturi-sind cum a venit în fața lor Ionașco, fiul lui Pătrașco, și a vândut dreapta sa ocină și moșie și cumpărătură din satul **Lățcani** (sau Lețcani, lângă Doljești, comuna Doljești, Neamț), care este în ținutul Romanului, 25 ogoare în țarină, în partea dinspre hotarul **Doljești** (comuna Dol-jești, Neamț), lângă ogoarele din capăt, la luncă... cum-părătură de la Anița, satul lui Boldescul din satul **Bălo-șești** (sau Bălușești, comuna Icușești, Neamț)... lui Dumitru Goia, fost vornic, și fiilor lui, drept 50 taleri bani gata”⁸².

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod moștenitorilor lui Ghenghe vel (mare) logofăt: / „Și s-au venit partea boierului nostru, Lupul Prăjescul vel clucer și jupânesei lui, Saftai, satul **Chilmeștii** (azi orașul Chelmenți, raionul Chelmenți, Ucraina), la ținutul Hotinului, și o parte de ocină din **Lățcani** (Lețcani, comuna Doljești, Neamț), la ținutul Romanului, și jumătate de sat de **Scoposăni** (Scoposeni, comuna Horlești, Iași), la ținutul Cărligăturii, și satul **Văscăuții** (ținutul Orhei, Moldova), la Orhei, și jumătate de sat de **Mărășăni** (comuna Marșinți, raionul Novose-lița, Ucraina), la Hotin, și satul **Noua Suliță** (comuna Novosilița, raionul Chelmenți, Ucraina), tij la Hotin, și

⁸² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 221, pp. 261. 263

jumătate de sat din **Negrești** (orașul Negrești, Vaslui), la Vaslui, și o seliște, anume **Lineștii** (lângă orașul Negrești, Vaslui), tij la Vaslui, și satul **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iași), la Suceavă, care i-au fost lui dreptă danie de la părintele lui, Ghenghe logofăt, încă fiind viu, osebit de a altor frați. / Iar în parte slugii noastre Lupul Ghenghe i s-au venit jumătate de sat de Vlădeni (Arghira-Oreutești, Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Volcinești** (Volcineț, azi Maiovka, comuna Ocnița, raionul Ocnița, Moldova), la Hotin, și o parte de ocină din **Costești** (înglobat în Târgu Frumos, Iași), la Roman, și o parte din satul **Strășnenii** (lângă Ghireni, comuna Coțușca, Botoșani), la Dorohoi, și satul **Surdeștii** (lângă Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui), la Tutova, cu moară în Bârlad, și jumătate de sat din Șărbăuți (Bucovina), la Cernăuți, și satul **Mălăeștii** (comuna Vutcani, Vaslui) și **Leoștii** (comuna Pădureni, Vaslui), la Fălciu, și o siliște Șărbăuții (Bucovina), la Cernăuți. / Iar în parte slugii noastre Dumitrașcu Ghenghe i s-au venit jumătate de sat **Jioldești** (satul Joldești, comuna Vorona, Botoșani), la Suceavă, și satul Stârcenii (Bucovina), la același ținut, și cu moară în Siret, și jumătate de sat de **Vorona** (comuna Vorona, Botoșani), tij la Suceavă, și satul **Măgiurcanii** (azi Ivești, comuna Ivești, Vaslui), la Tutova, și satul **Popii** (azi Pochidia, comuna Tutova, Vaslui), tij acolo, și jumătate de sat **Tole** (Coteleva, comuna Koteleve, raionul Nevoșe-lița, Ucraina), la Hârlău, și o siliște, **Doljăștii** (Dolhești, lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), la Tutova. / Iar în parte lui Ion Ciolpan i s-au venit satul Arăteștii (Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Bilăuți** (comuna Bilăuți, raionul Hotin, Ucraina), la Hotin, și jumătate de sat Lucovița (Bucovina), la Cerăuți, și satul **Târauca** (comuna

Târnauca, raionul Herța, Ucraina), tij la Cer-năuți, și jumătate de sat Dobrinăuți (Bucovina), tij la Cernăuți, și satul **Costeștii** (în hotarul orașului Târgu Frumos, Iași), la Tutova, și o siliște, anume **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galați), tij la Tutova... / Iar pentru o datorie a Lupului Prăjescu clucer, care are și zapis de la părintele lor, Ghenghe logofăt, drept 497 ughi, au dat ei toți un sat, anume **Săvenii** (orașul Săveni, Botoșani), la Dorohoi, și alt sat, Boian (Bucovina), la Cernă-uți, pentru aceea datorie”⁸³.

1639, iulie 8: Isac și Lupul Prăjescul fac schimb de moșii, dând „jumătate de sat **Burănești** (Buruiește, comuna Doljești, Neamț), cu tot venitul, și mi-a dat dumnealui în **Văscani** (comuna Ruginoasa, Iași)... Într-aiastă tocmeală au fost Gheorghe, Vasile, Vasile Benea și Toader Chigheceanul din **Lățcani** (Lețcani, comuna Doljești, Neamț)”⁸⁴.

LĂȚEȘTI

(fostul Lăzești, comuna Murgeni, Vaslui).

1493, martie 5: Întărit de Ștefan voievod, cu prilejul împărțirii moșiilor lui Șolda de la Dumitra între nepoții lui Mărina și Stana, fiicele lui Dragomir Iuban, „satele care au fost ale unchiului lor Șolda, pe Dumitra,

⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 227, pp. 266, 267

⁸⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 165, p. 177

anume: Șoldenii, și Socii, și Bârleștii, și Spinenii (Spirenii), și Drăgomăneștii, și Lăzeștii, și Sărăcineștii, și Fântâna Iepurelui, și Fântâna lui Solomon, și Ciorenii, și, pe Larga, unde a fost Oanca și unde a fost Lațco din Câmpie. Și s-au convenit în partea Marinei satele, pe Dumitra, anume: Șoldenii, și Bârlăleștii, și Fântâna Iepurelui și Fântâna lui Solomon, și, pe Larga, unde a fost Oanca, și unde a fost Lațco din Cîmpie și jumătate din iezerul Hărcete; iar Stanei i s-au convenit în partea ei satele anume: Spirenii, și Drăgomăneștii, și Lăzeștii, și Sărăcineștii și jumătate din Câmpie”⁸⁵. Hotarul, din veac.

1622, august 4: Întărit de Ștefan Tomșa voievod marelui armaș Drăgan, care cumpără, cu 30 galbeni ungurești, de la Ștefan sin (fiu) Anei, nepot Tudorii, fetei lui Stănilă, strănepoți Negritei, „toată partea unui bătrân din satul **Lungeni**, ce este pe pârau lui Moisie... / și a mai adus un zapis de la oameni buni, șoltuzul și 12 pârgari de **Galați**, că și-a cumpărat o parte de ocină, tij (la fel) un bătrân, de la Ionașco sin (fiu) Maria, fata lui Mihăilă Pulbăruș, din satul **Lăteștii**, ce-i în ținutul Fălciului, drept 50 taleri de argint; / și-a mai adus un zapis de mărturie, de la Ioan, popa Patriciu, Toader Focșa a Căpăținei și Vasile Negru, scriind cum a dăcut tocmeală cu Pășcanul, Bosie și cu alți razeși, ca să țină Drădan armașul un vad de moară dinspre apus, în pârau Enanului, până la satul **Hăușăanii**, iar Pășcanul cu oamenii săi să-și țină alt vad de moară, tot într-acel iaz, la malul dinspre răsărit”⁸⁶.

⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 123, pp. 240-242

⁸⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, pp. 198, 199

1628, februarie 20: Martor jurător, la zăpisiul lui Mitrofan, episcopul de Huși, în care mărturisește că au venit înaintea lui „Gabăr, ce a fost căpitan, și cu răzeșii lui de pe sat de pe **Negrilești** și de pe balta ce se cheamă **Gemenele**, și de pe sat **Brițcani**, anume Berteza feciorul Crăciuneii, Armaga feciorul lui Gavrilă Bătcă, Cornea feciorul Aremiei, Iachim feciorul lui Nistor, Ursa nepoata Cozmiței, Samfira fata lui Roșculeț, Pănteleii nepotul Stanei, Cihan de Brițcani, Costantin feciorul Morcoteiului, Pântea feciorul Bontei de Negrilești, cu cinstită cartea măriei sale lui vodă și cu sluga măriei sale, cu Vlasie diacul, să jure pe sfânta evanghelie cu 24 de jurători cum n-au vândut Nistor Cornescul, cu Nicula Galbănuș și cu femeia sa, și cu răzeșii lor în sat în Negrilești nimică, nici baltă în Gemenele, nici într-apă, nici în uscat. Și să jure că n-a vândut Cozmița strigătorul cu Alexa Bota și cu răzeșii săi nimic în sat în Brițcani vornicului Ureche, ce le este împresurătură pentru c-au pârât Grigorașcu Ureche că este cumpărătură de tată-său, de Ureche vornicul”⁸⁷. Lista jurătorilor: Petriul pârcălab de **Burboceni** (Bubo-ceni, lângă Barboși, Vaslui), Ghiorghe călăraș de **Șișcani** (ținutul Lăușna, Moldova), Căsușul fost pârcălab ot **Măli-ceni** (Moldova), Horjă pitărel ot **Oțeleni** (ținutul Fălciu, Vaslui), Gavril Mamotă ot **Cucoara** (ținutul Chigheci, Moldova), Petrea Căcărădză ot **Căcărădzeni** (Căcărăzeni, lângă Gotești, ținutul Cahul, Moldova), Frango Malcoci ot **Malcoceni** (Moldova), Mihăilă Țărășoară ot **Cărhănești** (satul Cârja, Vaslui), Petriman aproad și Constantin Țicău păhărniceș ot **Sărățeni** (ținutul Tutova, Vaslui), Pașco hotnog la călărași, Vârno călăraș ot

⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 312, p. 424, 425

Vlădești (lângă Gotești, ținutul Chigheci, Moldova), Vicol chihai ot **Hlipiceni** (lângă Gușitel, Vaslui), Io-nașco Ciubăraia și Ihnat Căltac ot **Lățești** (în Fălciu, Vaslui), Bălan Buța ot **Blăgești** (în Fălciu, Vaslui), Buculei, Marvici Lean ot **Oțeleni**, Nica călăraș ot **Fălciu**, Marco Cucul or **Deleni** (în Fălciu, Vaslui), Giovlen ot **Suhuleți** (Stuhuleți, în Fălciu, Vaslui), Agapie ot **Păcurărești** (lângă Gotești, ținutul Chigheci, Moldova) și Camber ot **Golăești** (satul Crăciunești, Vaslui).

1644, octombrie 28: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „a pârât de față, înaintea domniei mele, satul **Hănăsenii** (înglobat în Murgeni, comuna Murgeni, Vaslui), anume Talpă de Hănăseni, cu mulți răzeși ai lui, pe popa Avrentie de **Bertești** (lângă Cârja, comuna Murgeni, Vaslui) și pe Vlasie de acolo, pentru o moară ce au făcut popa Avrentie și Vlasie pe locul lor, pe al Berteștilor, zicând Hănăsenii că, cu acea moară a lor le îneacă o moară ce au mai sus, pe hotarul Hănăsenilor, iar preotul Avrentie a zis că au ei alte vaduri de moară mai sus, bătrâne. Iar ei au zis că nu au alte vaduri. / Deci domnia mea am scris la Ionașco Florea, ca să strângă oameni buni și bătrâni și să cerce cum vor afla mai cu drept. Deci acei oameni, Bălan Buța, Crețul, Năstasie, Trifan din **Lățești** (comuna Murgeni, Vaslui), Spiridon de **Lungeni** (comuna Murgeni, Vaslui), Onaca de **Benești** (comuna Stănișești, Bacău) și popa Tricica din **Igești** (comuna Blăgești, Vaslui) au mărturisit cu sufletele lor cum a fost vadul de moară cel bătrân mai sus, al treilea vad, ci se acoliesc hănăsenii de popa Avrentie și de Vlasie fpră ispravă. / Pentru aceea, domnia mea i-am dat și i-am întărit

popii Avrentie acel vad de moară, ce scrie mai sus”⁸⁸.

1901: „**Lățești**, sat în județul Tutova, plasa Târ-gul, comuna Schineni, pe Pârâul Sărat, spre sud de satul Schineni. Are 388 locuitori și 114 case”⁸⁹.

LĂURENI

(numit inițial Săseni, comuna Tuzara,
raionul Călărași, Moldova).

Întărit, în **6 martie 1443**, de Ștefan voievod, lui Mihul pisar, care primește uric pentru „**un sat pe Cotov-țea, anume Săseni, unde trăiește Laur**, pe care i l-a vândut sluga noastră, pan Ion Boldor, pentru cincizeci zloți... Și, de asemenea, i-am dat și alt sat, sub Botne, lângă Vâlcă, mai jos de Lucani, anume unde a fost Negru Iuga. Și, de asemenea, i-am dat o prisacă, lângă Săseni, anume prisaca lui Vrabie. Și, de asemenea, ori-unde va putea să-și așeze mori pe Cotovțea el să-și așeze oricâte... Iar hotarele acestor sate și ale prisăcii să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”⁹⁰.

⁸⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 446, pp. 426, 427

⁸⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 147

⁹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 225, pp. 314-316

LAVREȘTI

(în Moldova, raionul Călărași).

Întărit, în **25 aprilie 1420**, de Alexandru cel Bun, lui Oană vornic, cel care primea uric pentru „satele anume: Corneștii, și Miclăușeștii, și Loznova, și Săcărenii, și Vornicenii, și Dumeștii, și Țigăneștii, și Lavreștii, și Sadova, și Homicești... Iar hotarul acestor sate, care sunt la Bâcovăț, să fie începând de la mănăstirea lui Vărzar, pe deasupra prisăcii lui Acibco, pe vârful Horodiștei, la vârful Lozovei, la podul lui Gârlanici, de la Fântâna Mică până la Fântâna Mare, iar de la Fântâna Mare, pe deasupra, la poiana Târnaucăi, de la poiana lui Chiprian, cu moara de pe Bâc, din Lunca cea Mică, și către Poro-seci, și de la Poroseci la gura Pitușcăi, la seliștea lui Tigomir, iar de la seliștea lui Tigomir, pe deasupra Homiceștilor și pe deasupra Sadovei, și de la obârșia Sa-dovei, la gura Conelii, iar de la gura Conelii, pe deasupra, la mănăstirea lui Vărzar. Și în acest hotar să-și întemeieze prisăci, câte va putea să întemeieze. Și îi întărim hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”⁹¹.

LAZA

(comuna Laza, Vaslui).

⁹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 47, pp. 67, 68

Întărit, în **15 octombrie 1491**, de Ștefan voievod, care cumpără și dăruiește „târgului nostru al Vasluiului”, odată cu hotarnica, multe sate, dintre care trei sate, cumpărate, cu 200 de zloți, de la mănăstirea Bistrița, „anume Crăstoae pe Racova, unde a fost Pătru, feciorul Crăstei, alt sat anume Bălcarii tij pe Racova, unde a fost Oană, fratele lui Pătru (toate trei în Bejenești, comuna Laza, Vaslui), și al treilea sat, anume Curteștii tij pe Racova, unde a fost feciorul lui Naneș” (satul Curtești, comuna Poienești, Vaslui); de la Drăgălina și Marușca, fetele Cozmei Streășină și nepoții lor Ion și Maria, copiii Mihului, toți nepoți ai lui Feir, Ștefan cel Mare a cumpărat, cu 100 zloți, „acest sat pe Rahova, anume Feereștii, unde au fost casele moșilor lor, a lui Feir și a lui Pătru și a Cozmei Streășină” (comuna Laza, Vaslui); de la popa Băilă din Vaslui și Neacșa, fiii lui Băilă celui bătrân, a cumpărat, cu 50 zloți, „un sat pe Rahova, anume Păuceștii, unde a fost Păucă cel bătrân” (Rediul Păucești, comuna Laza, Vaslui); de la Groza Rohat, feciorul lui Oană Ungureanul, un sat pe Rahova, anume Rohații, unde a fost casa tătâne-său”, cu 50 zloți (comuna Laza, Vaslui); de la Toader Hasnăș, Ștefan cel Mare a cumpărat, cu 240 zloți tătărești, „două sate pe Bârlad, din sus de târgul nostru, de Vaslui, anume Băltenii, în gura Stebnicului (comuna Bălteni, Vaslui), și, de iastă parte de Bârlad, Delenii (lângă Mărășeni, comuna Ștefan cel Mare, Vaslui) și o seliște, anume Micleştii” (lângă Bălteni, comuna Bălteni, Vaslui); de la Nastea și Sohiica, fetele lui Stețco Dămăcușescul, nepoatele lui Dămăcuș stolnicul, cu 70 zloți, „un sat pe Bârlad, din sus de Vaslui, anume Măreșenii, unde a fost Mareș judele” (Mărășeni, comuna Ștefan cel Mare, Vaslui); de la Costul Părăș și Drăghita, fiii Armancăi și seminția lor, Toader,

Sasca, Parasca și Docica, fiii Anușcăi, toți nepoți ai lui Ștefan Mesehnea, cu 50 zloți, „un sat în sus de Vaslui, în Dumbravă, unde a fost casa moșului lor, a lui Ștefan Mesehnea; de la Anna, Marușca și Armanca, fetele Dobrei, nepoatele lui Brudur, cu 100 zloți, „două sate pe Vaslui, din sus de târgul Vasluiului, anume Brudureștii, unde a fost satul lui Drăgoi și a Tomei” (Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui); de la Ionașco, feciorul Jorăi, nepot Giurgii Răspop, cu 70 zloți, „un sat anume Mărățai pe Vaslui, iar numele celui sat din vechi a fost Părtănoși” (Moara Grecilor, inclusă în Vaslui); de la Nastea, fata Anușcăi, nepoata lui Ioan Curui, cu 60 zloți, „două sate între Crasna și între Bârlad, anume Filipeștii și, mai jos de acest sat, într-același hotar, Săcuienii, unde a fost Stanciul Săcuiul”; de la Șteful și Mărina, fiii Marușcăi, și seminția lor... Bila și Oance, feciorii Marinei, nepoți ai lui Giurge Jumătate, și Marina, fata Măndrei și nepotul ei de frate Silea, și soru-sa Donea. Fiii Fedorei, nepoți ai lui Oană Jumătate, cu 500 zloți, „un sat pe Bârlad, în jos de târgul Vasluiului, tot cu toate cuturile, unde au fost Balosinăuții” (Muntenii de Jos, comună, Vaslui)... Apoi iarăși domnia mea am socotit și am miluit pe șoltuzii și pârgarii și pe toți oamenii cei săraci din târgul Vasluiului și le-am întărit obiceiul cel vechi, precum că nici un om dintr-înșii, dintru care au lăcuință a lor acolo, în Vaslui, nici cât de puțină vamă să nu aibă a plăti acolo în târgul Vasluiului, nici la un fel de alișveriş, fără numai să plătească aceia care vor aduce pește în târg, adică de la o maje, un pește, și de la o căruță, iarăși un pește, iară mai mult nimic”⁹².

⁹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 96, pp. 188-190

1901: „**Laza**, comună rurală, în partea de sud a plășii Racova, județul Vaslui, la 12 km de orașul Vaslui și la 21 km de Pungești, reședința plășii; situat pe valea Racovei și pe dealurile din dreapta și din stânga pârâului Racova. Este formată din satele: Laza, Sauca, Oprișița, Polincu, Lingurari, Poeana Râșnița și Bejenești, pe o suprafață de 6.481 hectare, din care: 4.498 hectare ale Statului, cu 1.114 hectare pădure, iar 1.983 hectare ale locuitorilor, care posedă 145 hectare vie. Are o populație de 830 familii sau 2.397 suflete. Prin mijlocul comunei trece pârâul Racova și calea județeană Vaslui-Pungești. Are: 3 biserici, cu 4 preoți și 6 eclesiarhi; o școală; o moară cu vapor; 4 cârciumi. Comerțul se face de 7 persoane. Vite: 1.501 vite mari cornute, 1.114 boi, 50 capre, 97 cai și 609 râmători. Locuitorii posedă: 64 pluguri și 120 care cu boi, 10 pluguri și 12 căruțe cu cai. Sunt 340 stupi cu albine. / **Laza**, sat în centrul comunei Laza, situat între dealurile: Hârșova, spre vest, și Mijlocul, spre est, pe o suprafață de 2.749 hectare, din care 656 hectare sunt ale locuitorilor, cu 114 hectare pădure, iar restul e proprietatea Statului, căruia aparține moșia. Are o populație de 209 familii sau 840 suflete; o școală, înființată în anul 1868, frecventată de 50 elevi; o biserică, făcută de locuitori, la 1760, cu 1 preot și 2 eclesiarhi. Vite: 256 vite mari cornute, 500 oi, 12 capre, 57 cai și 190 râmători. Locuitorii posedă: 26 pluguri și 56 care cu boi, 5 pluguri și 4 căruțe cu cai; 80 stupi. Statul a înființat aci o fermă model”⁹³.

⁹³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, pp. 139, 140

LĂZĂRENI

(Lăzoreni sau Lăzăreni, azi Cilibiu,
comuna Golăiești, Iași).

1643, mai 8: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Vasile Fugli din **târgul Iași**, care a arătat un „zapis de mărturie de la Dumitrașco Fulger din târgul **Iași**, Mirea, Irimia și Ionașco din **Lăzoreni** (Lăzăreni, comuna Golăiești, Iași), Nicoară, Pătrașco, Toader Ținterâu și Onofrei din **Proclnici** (comuna Miroslava, Iași)... scriind că Ștefan, fiul lui Ihnat, a dat și dăruit dreapta sa ocină și dedină din satul Lăzoreni, a cincea parte, ce este pe Dzidziia, la ținutul Iași... lui Vasile Fugli, pentru sufletul său și al părinților săi. Iar Vasile încă i-a dat 40 zloți bătuți și i-a plătit capul pentru nevoia în care el căzuse”⁹⁴.

1644, decembrie 20: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „s-au pârat de față Vasile Fugli cu răzeșii săi din satul **Lăzăreni** (sau Lăzoreni, azi Cilibiu, comuna Golăiești, Iași), ce sunt pe Jijia, anume cu Mierea, Pănteleiu, Ionașco Șova, Loghin, Ionașco Ciurea, Gligorie feciorul Erimiei și Gorașco pentru o parte de ocină din satul Lăzoreni, din trei bătrâni a cincea parte, zicând acei răzeși că le împresoară Vasile acea parte de ocină și nu are nici o treabă; iar Vasile a zis că-i danie de la Ștefan, feciorul lui Ignat. / Deci domnia mea n-am crezut, ci i-am dat lui Vasile să-și aducă mărturii oameni buni, care să știe când i-a dat Ștefan acel loc. Vasile a adus mărturii oameni buni, de-au mărturisit cum i-a dat acea

⁹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 90, pp. 94-96

ocină dinaintea lor și au zis că i-a dat și 40 zloți, și un cal, și un bou. Deci au rămas acei răzeși din toată legea”⁹⁵.

1646, martie 26: Miera, cu feciorii Istratie, Dumitrașco, Ion și cu fetele lui, din Lăzoreni, vând lui Dima, neguțătorul din **Iași**, drept 33 lei bani gata, „a mea dreaptă ocină și cumpărătură din satul **Lăzoreni** (comuna Golăiești, Iași), ce am cumpărat de la Read, din acea cumpărătură jumătate... / Și în această tocmeală s-au întâmplat Pascal neguțătorul, Dumitrașco Fulger, Iani nepotul lui Liondar vameșul, Onciul blănariul, Iordache săbierul, Loghin, Ionașco Șchiopul, Păntelei, Gligorie sin Irimiei (din **Iași**) și alți mulți oameni buni”⁹⁶.

1646, martie 26: Miera și Loghin, feciorii Do-chiei, Pentelei și Ionașco Șchiopul, cu nepoții săi Gligorie și Negură din Lăzoreni, vând lui Dima, neguțătorul din **Iași**, drept 24 lei, „un loc de prisacă în satul **Lăzoreni** și prejur de prisacă, cât am pus semnele... dinainte lui Pas-cal neguțătorul, Iane nepotul lui Londar vameșul, Onciul blănarul, Stroe cârciumarul, Dumitrașco Fulger, Iordache săbierul cel domnesc și Nicolae din Slobodzie”⁹⁷.

LĂZEȘTI

(înglobat în Secuieni, comuna Secuieni, Neamț).

⁹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 472, p. 453

⁹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 324, p. 271

⁹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 325, p. 272

1626, septembrie 1: Zapisul Ilinei, fata lui Gligori, prin care vinde „partea mea de ocină din **Săcoiane** (Săcuiani, apoi Secueni, Neamț), cât mi se va alege din a cincea parte de sat... Eremiei lui Vârnăv la această toc-meală au fost oameni buni din satul Săcoiane, anume Nechifor visternicel, Toma visternicel, Onol visternicel și Petrea Hannol, și Ghilasii și Hoilăp Beșetea de **Lăzăști** (sat lângă Secuieni, Neamț), și mulți oameni buni”⁹⁸.

1635, mai 9: Zapisul Todosiei, fata lui Avram în care mărturisește că a „venit la fratele nostru, la Gherghel fost pârcălab de **Bacău**, de mi-am vândut partea de moșie din sat din **Lăzăști** (înglobat în Secuieni, comuna Secuieni, Neamț) pe Siret, în ținutul Neamțului, din jumătate de sat, din a treia parte, partea moșului nostru Ștefan, a treia parte, și a părinților mei... fratelui nostru, lui Gherghel, și jupânesei dumisale Dragonii. Și mi-au dat 15 taleri, dinaintea fratelui nostru, lui Gligorie și Isachi ot **Băloșești** (Bălușești, comuna Icușești, Neamț), și dinaintea cumnatului nostru Loghin ot **Bârgăoni** (comuna Bârgăoani, Neamț) și a mulți oameni buni. Și eu, popa Vicol, am scris zapisul”⁹⁹.

1636, iulie 11: Carte de împuternicire dată de Vasile Lupu voievod lui Ștefan, „spre aceea ca să fie tare și puternic a ține și a opri a lui dreaptă ocină și moșie din sat din **Lăzăști**, ce se va alege din partea lui, și o livadă ce se cheamă Ochișorul și cu alte poieni ce sunt împrejur, în

⁹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 116, p. 138

⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 113, p. 151

gura Văii Negre, pentru că a dat pentru acele poieni 22 taleri, până-î vor întoarce alți răzeși partea lui”¹⁰⁰.

1646, mai 6: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod fraților Dumitrașco, Gavril, Gligorie și Salomia, „spre aceea ca să fie tari și puternici a ține și a oprin partea lor de ocină din satul **Lăzăști** (comuna Secuieni, Neamț), din **Hermești** (lângă Cârliți, comuna Ștefan cel Mare, Neamț), din **Itrinești** (comuna Mărgineni, Neamț), din **Băloșești** (Bălușești, comuna Girov, Neamț), cu **Bilăeștii** (azi Ghilăești, comuna Bârgăoani, Neamț), iar surorii lor Măricăi, sin aceste părți de ocină să nu-i dea nimică, pentru că a vândut partea lor din satul **Porcești** (azi Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamț), ale tuturor fraților”¹⁰¹.

LAZO

(satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei,
numit și Piatra, raionul Orhei, Moldova).

Întărit, în **20 decembrie 1437**, de Ilie și Ștefan voievozi, marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primește uric pentru „satele lui și privilegiul pe care i l-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinți (Cândești pe Siret, comuna Mihăileni, Botoșani), și satul lui Herțea (Herța, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul

¹⁰⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 455, p. 516

¹⁰¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 363, p. 311

Pecialăuți (raionul Noua Suliță, Ucraina), la Pecia-lova, și satul Ugrinăuți (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), și satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoșani), și satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliță, Ucraina), și satul Milianăuți (Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Șizco (Șișcăuți, comuna Ringaci, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Dzinăuți (Dinăuți, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuți, comuna Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Șilăuți, comuna Bocicăuți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinți (Cristinești, comuna Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a șezut Petrișor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), și încă satul, sub Luncu-șoară, unde șade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuți, raionul Bticheni, Moldova), și încă satul, în jos de Prut, Itovoeuți (sat pe Prut, lângă Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Rădăuți (Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Vișneuți (Ișnovăț, azi Reditu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Dondușani, Moldova, fost Cusareu), și încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereșeu-ca, comuna Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Dondușani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în

Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușanu, Moldova), încă satul lui Mirișce (Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul unde a fost Clețină (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul Tereșeuți (Teleușca, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuți, raionul Florești, Moldova), și satul Cuhareuți (Cuhureștii de Sus și de Jos, raionul Florești, Moldova) și alt sat, Cunicea, sub Bineva (Florești, raionul Florești, Moldova), și satul unde este Țârvici (Țâra, comuna Ghindești, raionul Florești, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârșia Dobrușei, încă satul, sub Caragine, Dobrușa, și satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobrușa, unde sunt Fântânile (toate părți ale comunei Recești, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleșco, sub Caragine (Olișcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârșia Rezinei, unde șade Țigan (Sămășcani, raionul Rezina, Moldova), încă **satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei** (Lazo, numit și Piatra, raionul Orhei, Moldova), și, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermănești, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și satul unde șed Grabăuții (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culișăului, unde a șezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și încă seliștea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au șezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călărași,

Moldova), încă seliștea de sub Măiatini, unde șade Rujici, și, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, și, la Carpeni, satul unde șade Stan, și, la capătul de sus al Carpenilor, la Bașeu, unde șade Matei (Mateieni, comuna Corlățini, Botoșani), și, sub Dum-brava înaltă, unde șade Miclouș (Miclăușeni, comuna Corlățeni, Botoșani)... Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”¹⁰².

1636, martie 29: Întărit de Vasile Lupu voievod pârcălabului de Orhei Gheorghe Catargiu, care primește uric pentru „o seliște, anume **Piiatra** (Lazo sau Vadul Pietrei, numit și Piatra, lângă Orhei, Moldova), care a fost a noastră domnească, ascultătoare de ocolul târgului Orhei”¹⁰³.

LAZORENI

(lângă Stânca, comuna Victoria, Iași).

1490, octombrie 14: Întărit de Ștefan voievod acestor „adevărate slugi ale noastre, Iurșa și nepotul lui, Iliăș Saula, nepoții lui Stoian Procelnic cel bătrân, ne-au slujit drept și credincios. De aceea, noi, văzând dreapta și credincioasa lor slujbă către noi, i-am miluit cu deosebita noastră milă, le-am dat și le-am întărit în țara noastră, în Moldova, ocinile lor drepte, pe care le-a avut bunicul lor,

¹⁰² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 175, pp. 245-248

¹⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 378, p. 425

Stoian Procelnic cel bătrân, de la bunicul nostru, Alexandru voievod, satele la Cârligătură, anume: Procelnicii, unde a fost curtea bunicului lor Stoian Procelnic, și Bogdăneștii, și Hovceștii, și Medelenii, și Nedeianii și Bogheasa, și, pe Bahlui, unde a fost Dragoș, și moara pe Bahlui, și, pe Jijia, Lazoreni, unde a fost Rosneag, și Procelnicii, și moara pe Jijia, și Cozmeștii, și Oișanii, și, peste Prut: Laslăoanii, la gura Hlabnicului, amândouă cuturile, și Negoeștii, și Stancăuții, și Scutureceanii, și Cernăteștii, și Găurenii, și Deleștii, la gura Delei, amândouă cuturile... Iar privilegiul pe care l-a avut bunicul lor, Stoian Procelnic, de la bunicul nostru, Alexandru voievod, pentru aceste sate, acel privilegiu a pierit de turci, cum ne este cunoscut nouă și boierilor noștri. De aceea, nimeni, niciodată, să nu pârască, nici să dobân-dească peste acest privilegiu al nostru, niciodată, în veci”¹⁰⁴. Hotarul, din veac.

LĂZORENI

(azi Cilibiu, comuna Golăiești, Iași).

1639, ianuarie 20: Vasile Fugle dăruiește „un loc de prisacă finu-meu Chiriac, când l-am tuns, în sat în **Lăzoreni** (azi Cilibiu, comuna Golăiești, Iași), la Jijie, cu stupi, cu tot, ca să-i fie lui moșie, dinaintea lui Gheorghe

¹⁰⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 80, pp. 155-157

Hanan, Pană Manote, Dumitrașco Fulger, Neculei Buicli și Curtu blănarul”¹⁰⁵.

1901: „**Lăzăreni** (Cilibiul), sat în județul Iași, plasa Branișteea, comuna Golăești, situat pe malul drept al Jijiei și pe coasta dealului Golăești. Are o populație de 53 familii sau 267 suflete; o biserică, făcută de boerul Cili-biu, cam pe la 1700, când s-a înființat și satul, cu un preot și un cântăreț; casele proprietății; o moară pe apa Jijiei. Vite: 248 vite mari cornute, 160 oi, 47 cai și 44 râmători”¹⁰⁶.

LAZOREȘTI

(lângă Podu Turcului, Bacău).

1531, mai 18: Întărit de Petru (Rareș) voievod fraților Baciul, Balca, Dumitru, Petrea, Parasca, Srâbca și Marena, copiii lui Dan Bolea, fost aârcălan al Hotinului, nepoții lui Ivan Crămeata și Hanțea, care primesc, „din uricile vechi ale părintelui domniei mele Ștefan voievod... satul **Trăzii** (Târzii pe Bârlad¹⁰⁷, Vaslui), unde a fost cneazul Trăziul, satul **Bălăneștii** (inclus în orașul Bârlad, Balanești¹⁰⁸, Vaslui), unde a fost Bălan, cum-

¹⁰⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 13, pp. 14, 15

¹⁰⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 148

¹⁰⁷ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 256

¹⁰⁸ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 25

părătura cu numele satului **Dănceanii** (sat la Fântâna Lepinea, pricut al satului Bălănești, inclus în orașul Bârlad¹⁰⁹, Vaslui), unde-i Lepin Crânița, satul **Lazoreștii** (lângă Podu Turcului¹¹⁰, Bacău) și jumătate de sat **Jurjeștii** (Giurgești, Giurgioana, Bacău¹¹¹)... cu toate ale lor vechi hotare”¹¹².

LAZUL

(lângă Popești, în Tomești, comuna Popești, Iași).

Întărit, în **22 ianuarie 1497**, de Ștefan voievod, mănăstirii Voroneț, drept danie domnească din cumpărăturile sale, făcute de la Drăguș Carâmbu și verii lui popa Plotun și Ion, și de la vărul lor Gagea, toți nepoții lui Petre Berteau, de la care cumpără, cu 70 zloți tătărești, „o prisacă la Cârligătură, la marginea făgetului, pe pâraul Mihalcea”; de la Toma, fiul lui Mihnea, nepotul lui Oană, cu 20 zloți tătărești, „o bucată de pământ din hotarul satului său, al Tomeștilor, anume acea bucată de pământ Lazul, ce este lângă aceeași prisacă mai sus scrisă... Iar hotarul acelei prisăci și al acelei bucați de pământ, anume Lazul, să fie pe unde a socotit și a hotărnicit pan Tăutul logofăt și cu

¹⁰⁹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 78

¹¹⁰ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 143

¹¹¹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 110

¹¹² Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 81-83

megieșii; începând din sus, din marginea pădurii, de la un pisc și peste pârâu și peste poiană și peste pădure până la drum, și pe drum în jos până la pârâul lui Mihalcea la un ulm însemnat, de acolo drept peste poiană, la capătul rediului la movila săpată, de acolo în jos la altă movilă săpată și la un stejar însemnat, de la stejar la ulmul care este la marginea pădurii, și peste pădure la capătul de jos al poienii, la pârâu, la iezer”¹¹³. Hotarul, din veac.

LĂZUREȘTI

(Lazorești, apoi Lăzurești, înglobat în Poiana,
comuna Nicorești, Galați).

1633, martie 4: Întărit de Alexandru Iliăș voievod marelui șetrar Stratul Bolea, care cumpără, cu 100 de ughi (ducați ungurești), de la frații Mihalcea fost armaș, Cozmiță, Nastasia și Salomiia, fiii lui Pătrașco Baci, nepoții lui Oană Baci, „toate părțile lor, câte se vor alege, din satul **Târzii** (azi Podu Turcului, comuna Podu Turcului, Bacău), și din **Dănceni** (contopit cu Podu Turcului, Bacău) și **Bălănești** (comuna Podu Turcului, Bacău) și din **Lazorești** (Lăzurești, înglobat în Poiana, comuna Nicorești, Galați), și din vetrele satelor, și din câmp, și din săpături, și din vaduri de moară la pârâul Zeletin, care sunt în ținutul Tecuciului”¹¹⁴.

¹¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 204, pp. 367-369

¹¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 305, pp. 390, 391

LECUȘENI

(Leucușăuți pe Moldova, comuna Săbăoani, Neamț).

1408, septembrie 16: Întărit de Alexandru cel Bun bisericii Sfânta Vineri din Roman, „unde zace sfânt-răposata mamă a noastră, cneaghina Anastasia”, care primea uric pentru două sate, „unul este Leucușăuții lui Brătianu, și cu moara, care este la fântână, iar altul peste Moldova, unde a fost Bratul (Dragomirești – n. n.). Și am dat aceleiași biserici vadul de la Moldova, care este mai jos de târgul Roman, și lăturașii din această voloste”¹¹⁵.

1458, aprilie 12: Întărit de Ștefan voievod „mitropoliei noastre din târgul Roman, unde este hramul sfânta mucenică Paraschiva”, care primește uric pentru un „satele anume: Leucușani, mai sus de târg, și Dragomirești, cu pod umblător; iar Leucușanii, cu moara, și podul umblător sunt pe Moldova”¹¹⁶.

1488, aprilie 20: Întărit de Ștefan voievod, Mitropoliei Roman, care primește uric pentru „dania bunicului

¹¹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 23, pp. 32-34

¹¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 70, p. 103, 104

nostru, Alexandru voievod, două sate, anume Leucușanii, mai sus de târgul Roman, și cu desetina din varză din acel sat, și Dragomireștii, mai jos de târgul Roman, peste Moldova, și cu podul umblător care este peste Moldova și cu desetina din pește proaspăt, pe care îl vor pescui oamenii din Dragomirești acolo, la ei”¹¹⁷. Hotarul, din veac.

LEDENI

(comuna Războieni, Neamț).

1645, septembrie 13: Drăguica, soția lui Teodor Burduja dăruiește, „la moartea mea”, lui Ionașco Hociung, „din satul **Ledeni** (comuna Războieni, Neamț), partea mea, care fuse aleasă din tot locul, adică din 10 pământuri, 3, deoarece s-a întâmplat să mor în casa dumsale; și dumnealui să mă îngrijească în privința tuturor acelora ce sunt de trebuință... să dea pentru mine doi sărindari pentru liturghii, o vacă, 5 saci cu făină, 30 vedre de mied, 4 ocale de ceară de lumânări și să-mi citească 2 Evanghelii și slujba de înmormântare. / Iar la facerea zapisului am chemat pe Ursul vornic de poartă, preotul Nicolae din **Războieni** (comuna Războieni, Neamț), preotul Grigore de la **Redeni** (Rădeni, comuna Păstrăveni, Neamț), Gheorghiuță Mireuță, Stratul Mireuță și pe alți oameni buni”¹¹⁸.

¹¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 39, pp. 71-73

¹¹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 205, p. 162

LEHĂCENII TEUTULUI

(azi Gogolina, Bucovina, Ucraina).

O primă ieșire din indiviziune, prin delimitarea moșiilor răzeșești din Lehăceni, s-a făcut în **15 aprilie 1635**, când strănepoții lui Drăgșan cel Bătrân și ai lui Maloș au împărțit între ei moșiile rămase de la acești doi strămoși.

1647: „7155, martie 14, Iași: Vasile, Voievodul Moldovei, poruncește starostiei de Cernăuți să meargă, ca să aleagă partea de moșie din Lehăceni și Godinești a Petrii, feciorul lui Droni”¹¹⁹.

1652: În 4 martie 1652, se împart moșiile răposatului Gavrilaş Mateiaș între copii lui, Ieremie, Ileana comisaoia și Alexandra vorniceasa. „Partea jupânesei Iliana comisaoia a fost... a patra parte de Lehăceni”.

1662: Lehăcenii Teutului, Gogolina de astăzi, sunt menționați pentru prima dată, în 18 ianuarie 1662, când Niculae Murguleț primește o parte din satul Lehăceni de la fratele său, Ursul, în contul unei datorii bănești mai vechi. În 18 ianuarie 1662, Niculae Murguleț intră în stăpânirea părții din Lehăceni a fratelui său, Ursul, care o zălogise,

¹¹⁹ Academia Română, Biblioteca, *Creșterea cloecțiilor, 1909, iulie-septembrie*, București 1910, p. 125

dar o răscumpăraseră frații lui, Niculae și Dumitrașco. Ursul avea să întoarcă banii lui Niculae, dar nu și lui Dumitrașco, iar Divanul stabilise să păstreze Dumitrașco moșia lui Ursu, până ce Niculae Murguleț îi va întoarce banii.

1670: În 1670, vistierul Neculce, tatăl cronicarului Ion Neculce, căsătorindu-se cu Catrina, fiica boierului Iordache Cantacuzino, primește ca zestre de nuntă 21 moșii, printre care și câteva sate din nordul Moldovei, Boian, Cernăuca, Valeva, Chisălău, Pohorlăuți, Prelipcea, Bocicăuți, Grozinți, Vasileuți, dar și a patra parte din satul Lehăcenii Teutului.

1678: O parte din satul Lehăcenii i-a fost dăruită finului său, Sandul, fiul lui Ion vătavul, de Nacul Isăcescul, în 20 iunie 1678, în prezența „popii lui Gavril, duhovnicului meu, și denainte unchiului meu, lui Berchiej, și denainte lui Arsenii Volcintcăi și Dumitrașco Murguleț, și Gligoraș Săvăscul, și Gligorașco, nepotul lui Isac Mironescul ot Carabciu, și Sandul sin David ot Zaluze, și Pavăl sin Rugină, vornicul, și Pătrașco Tăutul”.

1698: În 15 septembrie 1698, Sandul, fiul lui Ion vătaf, și jupâneasa Irina vând partea de Lehăcenii, primită de la nașii lor, rohmistrului Lupașco Murguleț, fiu al starostelui de Cernăuți, Nicolae Murguleț, plecat în Polonia, în 1678, odată cu Sobieski și devenit, între timp, rohmistrul mercenarilor moldoveni din armata mareșalului Lubomirski. În 19 noiembrie 1705, Lupașco Murguleț primește încuviințarea lui Mihai Racoviță Vodă să aducă în seliștea sa din Lehăcenii oameni străini, deci iobagi care vor fi scutiți de dări timp de 6 luni. În 23 aprilie 1716, Lupașco Murguleț se logodește, în Polonia, cu fata lui

Mihail Ganul (feciorul lui Vasile Mărzescu din Orhei), căruia îi promite moșiile sale din Moldova.

1720: În 26 iulie 1720, Constantin Tăutul, fiul lui Pătrașcu Bere, vinde a patra parte din Lehăceni, cea cumpărată de Pătrașcu Bere de la Grăpina, fata lui Leha-cinschi, hatmanului Ioniță.

1723: În 16 august 1723, armașul Toader Dămian, Toader Murguleț din Mihalcea și Ștefan al lui Strătulat Volcinschi (ginerele lui Ioan Stroescul) vând partea lor din Lehăceni, moștenită de la armașul Vasile Cracalia, lui Constantin Tăutul, cel care, în 5 mai 1754, stăpânea jumătate din Lehăceni, după cum o confirmă uricul lui Matei Ghica Vodă, cealaltă jumătate de sat aparținând lui Vasile Neculce.

1756: Conform unui izvod de moșii, din 20 iulie 1756, Ilinca Dociul, fata lui Ursul Murguleț stăpânea a patra parte de sat Lehăceni pe Prut.

1772: Recensământul lui Rumeanțev¹²⁰, din 1772-1773, înregistrează la Lehăceni, moșia lui Alecsandru NECULCE, „38 – toată suma caselor”, însemnând 3 văduve, Gafița lui Ștefan, Anița MIRONIASĂ și Anița IONIASĂ, 2 ase pustii, 1 jidov, Moșcul, și 32 birnici, adică: Ștefan SĂCINCIUK, Toader harabagiu, Roman sin ONOFREIU, Ion sin ONOFREIU, Onofreiu tocar, Pinteleiu VAIPAN, Ion DINCIUL, Dumitrașco SPIRIDON, Andrieș ciobotar, Ștefan GANBUN, Ioniță DAI-CIUL, Vasile ciobotar, Simion sin CUCOȘ, Ion GAL-BĂN, Simion MANOLE, Simion SCALCIUK, Agape ȘULHALE, Ion ȘULHALE, Andrieș, Gavril ȘULHALE, Gavril DINCIUL, Gavril CIOCAN, Vasile CAPALBU,

¹²⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 397

Pintelei SPEHEDOI, Iftimie MAMULIUK, Iftimie MAMULIUK, Vasile MAMOLE, Vasile NEGURĂ, Neculaiu SPIRIDON, Grigoraș CALANCIA, Neculaiu DUBRIS, Ion săcrier și Sandul PLEȘCA.

1774: În 1774, Lehăcenii aveau 37 familii țărănești, iar în 1775, 41 țărani (52, în 1784). În 1778, s-au stabilit la Lehăcenii emigranții ardeleni din Șigău pe Someș Ionică URSU, Ionică ARDELEAN, CRĂCIUN și Vasile CHIRA.

1792: În 23 aprilie 1792, Vasile Neculce arendează jumătatea lui de sat și de moșie lui Ion Calmuțchi, care transmite arenda moșiei, în 18 ianuarie 1796, fraților Axenti și Iacob Șimonovici.

1799: În 23 aprilie 1799, Vasile Neculce arendează moșia din Lehăcenii Ilincăi Calmuțchi și fiului ei, Mihalachi, iar aceștia transmit arenda lui Ilie Ilschi.

1800: În 12 februarie 1800, Constantin Neculce moștenește moșia din Lehăcenii de la tatăl lui, Vasile Neculce, pe care o transmite, în 10 septembrie 1810, fratelui său, Ioan Neculce, care o arendează lui Dimitrie Vlahovici. Vlahovici renunță la arenda, în 23 aprilie 1811, iar Neculce o transmite lui Toader von Pasakas și lui Lazăr Mihalovici.

1845: În 17 mai 1845, Ioan Neculce vinde jumătatea de sat și de moșie Lehăcenii lui Ștefan Ștefanovici și lui Karl Schedl.

1890: În 1890, primarul Lehăcenii Teutului, care se numea, deja, Gogolina, era Georgie Răilean.

1907: Adunând „cântece populare românești din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub sem-

nătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner¹²¹, în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor și de la lehăceanul Nicolai a lui Pentelei BĂȚ (25 ani în 1914).

În 1908, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Lehucenii Tăutului (Lehuczeny)**, comună rurală, districtul Cernăuți, așezată pe malul stâng al Prutului, la locul unde Prutul formează mici insule și lipită de comuna rurală Gogolina sau Stroeștii de Sus. Suprafața: 8,88 kmp; populația: 646 locuitori, în majoritate ruteni, restul poloni. Este în apropiere de drumul principal Noua Suliță – Cernăuți și Sadagora, precum și de linia ferată Noua Suliță – Cernăuți. Ține de școala și de biserica din Gogolina sau Stroeștii de Sus. La 1776, era în posesia lui Ioan Tăutul și de aci numirea sa, de Lehucenii Tăutului. În această localitate s-a găsit, cu ocazia unor săpături, măsele de mamut, care se păstrează în muzeul din Viena. Populația se ocupă cu agricultura, cu creșterea vitelor și cu pescuitul. Comuna posedă 374 hectare pământ arabil, 215 hectare iamașuri, 54 hectare pădure și 42 ari heleștee. Se găsesc 52 cai, 170 vite mari, 269 oi, 195 porci și 9 stupi de albine. **Lehucenii Tăutului, moșie**, cu administrație particulară, districtul Cernăuți. Suprafața: 2,14 kmp; populația: 43 locuitori poloni, români și izraeliți”¹²².

1914-1918: Obolul de sânge pentru Bucovina a fost plătit de „Rezervistul **Iacob Clem**, Lehăcenii Teutu-lui, Regimentul 22, rănit”¹²³; „Rezervistul **Alexa Tulec**,

¹²¹ MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

¹²² Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 128

¹²³ *Viața Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915

Lehăcenii Teutului, Regimentul 22, rănit”¹²⁴; „**Alexandra a lui George Presecărean**, ea ar fi murit în mai 1915, în **Lehăcenii-Teutului**, în timpul invaziei rusești, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se dispune, la cererea lui Petru Crițac, procedura pentru stabilirea morții celei dispărute; **Maria Kaszek**, născută **Wuzenko**, din **Lehăcenii-Teutului** a fost deportat de ruși, cu ocazia invaziei lor din 1916, la Astrahan. Acolo ar fi murit, la 10 mai 1915, după cum afirmă martorii Rosalia Kalowska și V. Boiczuk. Fiind deci decesul probabil, se dispune, la cererea lui Nicolai Kaszek din Lehăcenii-Teutului, procedura pentru stabilirea morții dispărute; **Caterina Lozowski** a fost deportată de ruși și internată la Raschinka (Astrahan). Acolo ar fi murit, în martie 1917, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se dispune, la cererea lui Iob Malatynski din **Lehăcenii Teutului**, procedura pentru stabilirea morții celui dispărut”¹²⁵; „**Alexandra lui George Presecărean** ar fi murit în mai 1915, în **Lehăcenii Teutului**, în timpul invaziei rusești, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabil decesul, se dispune, la cererea lui Petru Crițac, procedura pentru stabilirea morții celei dispărute; **Maria Kaszek**, născută **Wuzenko**, din **Lehăcenii Teutului**, a fost deportată de ruși, cu ocazia invaziei lor, în 1916, la Astrahan. Acolo ar fi murit, la 10 mai 1916, după cum afirmă martorii Rosalia Kalowska și V. Boiczuk. Fiind deci probabil decesul, se dispune, la cererea lui Nicolai Kaszek din Lehăcenii Teutului, procedura pentru stabilirea morții celei dispărute; **Caterina Lozowski** a fost deportată de ruși și internată

¹²⁴ *Viața Nouă*, IV, nr. 159 – Supliment, din 6 august n. 1915

¹²⁵ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 80, Cernăuți în 7 Noembrie nou 1919, pp. 3-12

în Raschinka, Astrahan. Acolo ar fi murit, în martie 1917, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabil decesul, se dispune, la lui Ion Malatynski din **Lehăcenii Teutului**, procedura pentru stabilirea morții celei dispărute”¹²⁶; „**Domnica Festici**, născută Railean, în **Lehăcenii Teutului**, la 8 octombrie 1849, ar fi murit, la finea lui noiembrie 1915, în Lehăcenii Teutului, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se în-drumează, la cererea lui Ioan Festici, procedura pentru declararea morții celei dispărute”¹²⁷.

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Boian** făcea parte, ca locțiitor, și „**Dimitrie Tureac**, agricultor, Lehăcenii Tăutului”¹²⁸.

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate și propunerile făcute de revizorate, Consiliul școlar al țării a făcut, în ședința din 27 Martie 1922, sub președinția domnului Director general delegat al învățământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – **b**). în calitate de învățători def-nitivi și învățătoare definitive: **Veronica Chelbea** la Boian-Lehăcenii”¹²⁹.

1941: Învățătorii „Tănase P. Ioan, seria 1936, media 7,35, numit în com. Lehăcenii Tăutului, jud. Cer-

¹²⁶ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 80, Cernăuți în 7 Noemvrie nou 1919, pp. 3-12

¹²⁷ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 19, Cernăuți, 1 iulie nou 1921, pp. 244-254

¹²⁸ *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

¹²⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuți 21 aprilie 1922, p. 41

năuți; Câmpeanu Nicolae, seria 1937, media 7,22, numit în com. Lehăcenii Tăutului, jud. Cernăuți”¹³⁰.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943¹³¹, următorii învățători și învățătoare: Tănase Ioan, comuna **Lehăcenii Teutului**, jud. Cernăuți, media 7,66”.

LEHANCEA

(fostul Lehăcenii, sau Lehacea,
comuna Podu Turcului, Bacău)

1632, august 20: Zapisul foștilor vornici Ionașco Avram și Ursu Vartic. Andriu stolnicel și Andoni spătărel din **Polîteni** (azi Vadurile, contopit cu Hălărești, comuna Iana, Vaslui), Ionașco Bâtcovici diacul, Toader sluga lui Iordachi vistiernicul, Ionașco Dinga, Ionașco Zupcu, Gavrița și Constantin din târgul **Bârlad**, prin care mărturisesc cum au venit înaintea lor Neculai și Dochia, feciorii lui Ursu Bălțatul „și au vândut moșie din sat de **Dragsini** (azi Drăxeni, comuna Gherghești, Vaslui), a vândut Neculai partea fraților săi Gligorie și Toader, și Dochia a vândut partea sa; însă partea lui Gligorie o au vândut Neculai însuși, iar partea lui Toader o au vândut cu sora sa, cu Dochia, pentru că le-a vândut Toader par-tea lor din **Lehăcenii** (azi Lehancea, comuna Podu Turcului, Bacău).

¹³⁰ *Monitorul Oficial*, Nr. 249, 20 octombrie 1941, pp. 6452 și următoarele

¹³¹ *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

Și acele trei părți s-au vândut câte a cincea parte din jumătate de sat și le-au vândut lui Iftemie și femeii sale Todosiei, drept 90 zloți bătuți bani gata”¹³².

1633, ianuarie 23: Alexandru Iliăș întărește lui Iftemie, care cumpărase, cu 90 zloți bani gata, de la Nicolae și Dochia, fiii lui Ursu Bălțatul, „ocina și dedina pe care au avut-o în satul **Dracsini** (Dragsini, azi Dră-xeni, comuna Gherghilești, Vaslui), pe apa Studeneț, partea lor și a fraților Gligorie și Toader, pentru că Gli-gorie și Toader au vândut părțile lor din satul **Lehăceni** (azi Lehancea, comuna Podul Turcului, Bacău)... Și de asemenea, de la Maftei, fiul lui Stiiian din **Gănești** (la obârșia Tutovei, Bacău), dreapta sa ocină și dedină din satul Dracsini, a patra parte, cu loc de iaz și câmp și pădure... pentru 45 ughi galbeni”¹³³.

1638, mai 10: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Iftemie vătah, care cumpără, cu 45 ughi (ducați ungu-rești), conform unui zapis de mărturie de la Ursu Vartic vornic, Pană șoltuz din târgul **Iași**, Gheorghe de **Bâr-găoani** (comuna Bârgăoani, Neamț), Macsin și Onciul din **Prăjești** (comuna Traian, Bacău), de la Maftei, fiul lui Stonian din **Gănești** (înglobat în orașul Târgu Frumos, Iași), „a patra parte din satul **Dracsini** (Draxini, comuna Gherghești, Vaslui), cu tot venitul, și din iazuri, ce se va alege”; / de la Iurașco, fiul popii Gavril din **Gănești**, conform zapisului de la Ursul din **Sirețal** (comuna Sirețel, Iași), Statie negustor din târgul Iași, Gheorghe Boțul, Gavril Siminicianul, Ionașco Bălici vătah, Ștefan Ben-

¹³² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 179, p. 230

¹³³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 276, pp. 350-352

chea și mulți alții, cu „un cal bun și o iapă bună și un caragiu, prețuiți la 40 ughi... a patra parte, tot din acel sat Dracsini, cu tot venitul și cu parte din iazuri și curătură și cu loc de prisacă”; / de la Neculae, fiul lui Bălțatu fost pisar, cu 90 de zloți bătutu, conform zapisului de la Iurașco Avram fost vornic, Ursu Vartic vornic, Andrei stolnicel și Andonie din **Polîteni** (Vadurile, comuna Iana, Vaslui), Ionașco Bâtcovici, Ionașco Zupcu, Gavrița și Constantin, „ocina fraților săi Gligorie și Toader, ce se va alege din acest sat Dracsini, pentru că au vândut Toader și Gligorie partea lui din **Lehăceni** (Lehancea, comuna Podul Turcului, Bacău)”¹³⁴.

1901: „**Lehacea**, sat, făcând parte din comuna Giurgioana, plasa Zeletinul, județul Tecuci. Situat pe ambele laturi ale văii cu același nume. Aici este reședința comunei, la 6 km spre sud de Podul Turcului. Are o populație de 127 familii, sai 431 suflete, Copiii merg la școala din Bălănești. Are o biserică, cu hramul Sfinții Voevozi, deservită de un preot și 2 cântăreți. Este făcută de bârne, în 1806, cu spesele obștei satului, S-a reparat la 1848 și 1891. Se întreține de locuitori. Teritoriul satului este de 244 hectare. Locuitorii sunt vechi răzeși”¹³⁵.

LEHANI

(în Covurlui, Galați).

¹³⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 348, pp. 342-344

¹³⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 150

1774, iunie 5: Satul **Lehanii**, ținutul Covurluiului, ocolul Mijlociu, avea, după recensământul lui Rumeanțev¹³⁶. **Oameni străini**, de peste Dunăre, ai lui Iacobache al pitarului Chirică, cu cartea mării sale feldmareșal și ohranițelnii list din let 1772, ghenarie 22, supt numărul 184: Tudorache sin (fiu) lui Andronache / Lupul / Stanciul / Petre / Șerban / Costandin Buga / Oane Tăician / Paraschiv Lungul / Dinul / Gheorghe / Dima / Mihalcia, vornic / Negoită / Niagul fiul lui Huzun Gheorghe / Hriste Pătrașco / Petre / Dobre / Orza / Sorin Niagul / Paraschiv / Ion Brânza / Vlad / Sandul / Lazor / Iancul / Gheorghe, sârbul / Petco, cioban. // **Rufeturi**: Postolache, țișan al lui Iacobache / Anghelușă, văduvă / Marie, văduvă.

LEHNEȘTI

(sat acoperit de lacul de acumulare Stânca-Costești, strămutat, Botoșani).

1774, iunie 22: Satul **Lehnești** (sat acoperit de lacul de acumulare Stânca-Costești, strămutat), ținutul Dorohoiului, ocolul Bașeului, avea, după recensământul lui Rumeanțev¹³⁷, **toată suma caselor: 34**. Scădere rufeturi 19: 2 mazili, 12 ruțași, 2 copii din casă, 2 preoți și dascăli, 1 ișov. Rămân birnici 15. / **Birnici**: Ursul Bârliga

¹³⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 103

¹³⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 524, 525

/ Ursul Zbârnciog / Lupul, bârsan / Ioniță, șelar / Isac, vornic / Marco sin (fiu) Ioana / Anton Briciag / Ion Bante / Vasile, văcar, neputincios / Ilie sin Grigorie / Ioniță Cârnaț / Gavril Pompul / Ursachi nepot lui Grigorii, rus / Iftodii, căprar / Simion, morar. // **Mazili i ruptași ot tam:** Alecsandru Drace, mazil / Stăvărachi Golimas, mazil / Miron Negu, ruptaș / Cârste brat (frate) Miron, ruptaș / Grigorii Pribag, ruptaș / Neculai nepot Negului, ruptaș / Vasile zet (ginere) Negu, ruptaș / Porhirie zet Negu, ruptaș / Vasile Scorpan, ruptaș / Angheluță zet Negu, ruptaș / Vasile Brânzei, ruptaș / Vasile Albotă, ruptaș / Acsinti Scorpan, ruptaș / Ioniță Scorpan, ruptaș. // **Rufeturi:** Ion Gogul, copil din casă / Ilie sin Gogul, tij (la fel) copil în casă / Preotul Grigorie / Iordachi, dascăl. // **Jidov:** Moscul.

1901: „**Lehnești-Maghistan**, sat în partea de sud-est a comunei Movila Ruptă, plasa Ștefănești, județul Botoșani, pe țărmul drept al Prutului, cu o suprafață de 687 hectare și o populație de 90 familii sau 412 suflete, din care 94 contribuabili. Locuitorii sunt împrumutăriți la 1864. Are: 1 biserică, cu 1 preot și 2 cântăreți; 1 moară de apă pe Prut; 1 carieră de var. Vite sunt: 40 cai, 240 oi și 47 porci. Sunt 40 stupi cu albine. / **Lehnești-Răzeși**, sat pe țărmul Prutului, pe moșia răzășească; formează o continuare cu satul Lehnești-Maghistan, în partea sa de nord, iar în partea de sud se prelungește Lehnești-Rișca. Satul Lehnești-Răzeși e foarte vechii și numele său l-a împrumutat și celorlalte sate, Lehnești-Râșca și Lehnești-Maghistan. Suprafața moșiei e de 553 hectare. Are o populație de 48 familii sau 218 suflete, din care 70 contribuabili. Pe moșie se află câteva vii ale locuitorilor răzăși, în întindere de 8 hectare. Are o școală, condusă de 1 învățător, plătit de județ și frecventată de 48 copii. Vite: 160 vite mari cornute

30 cai, 220 oi și 37 porci. Sunt 45 stupi. / **Lehnești-Râșca**, sat în marginea de sud-est a comunei Movila Ruptă, situat pe țărmul Prutului și formând o continuare cu satele Lehnești-Maghistan și Lehnești-Răzăși. Moșia a fost proprietate a Statului, as-tăzi e înstrăinată. Are o suprafață de 529 hectare și o populație de 75 familii sau 316 suflete. Vite: 204 vite cornute, 64 cai, 300 oi și 50 masculi. Are o mică rachită la Prut și 2 mori de apă”¹³⁸.

LEMEȘENI

(sat în ținutul Hotin, Moldova).

1628, august 10: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Ștefan și cumnatului său Vasilie, feciorii Ilenii, nepoții lui Gligore stolnic, „care s-au judecat îna-intea noastră” cu Toader Gânscă și feciorilor săi Lupul și Udrea, „pentru a patra parte din satul **Mlinăuții** (sat în ținutul Hotin, Moldova), cu eleșteu și cu moară, ce este în ținutul Hotinului... Deci domnia mea, cu sfatul nostru, le-am aflat lor lege ca să jure Toader Gânscă și feciorii săi, cu 24 jurători, slugi domnești, precum că moșul lor Griga Udrea n-a luat nici un ban de la Grigori stolnic pentru acea a patra parte din satul Mlinăuți. Și la aceasta, mai sus numitul Toader Gânscă, cu feciorii săi, au arătat dinaintea noastră un zapis de la Beldiman vel logofăt, cum că în acele vremi s-au judecat Irimia și Vasilie, feciorii lui Grigorii Talpă

¹³⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, pp. 150, 151

stolnic, și dinaintea lui Ștefan voievod, și așijderea li s-a făcut dreptate, ca să aibă a jura. Și pentru aceea, feciorii lui Grigori stolnic nu i-au lăsat pe dânșii să jure pentru jurământul tatălui lor, ce s-a fost tocmit cu dânșii de bunăvoia lor și a fost dat Toader dintr-a lor dreaptă ocină, o a treia parte din satul **Leme-șenii** (sat în ținutul Hotin, Moldova), ce este într-același pârâu Viliia, cu loc de eleșteu și moară, partea din jos. Drept aceea, la tocmeală, precum și mai înainte, s-au dat rămași, așa că s-au tocmit să stăpânească Toader Gânscă, cu feciorii săi, pe acea a treia parte din satul Lemeșenii, cu eleșteu și moară, iar Ștefan, cu cumnatul său, nepoți lui Grigori stolnic, să aibă a-și stăpâni pe acea a patra parte din satul Mlinăuți. Și acele dresuri de judecată, ce le-a avut încă Griga Udrea, socrul lui Gânscă, ce sunt Mlinăuții, cu Grigori stolnic pe acea parte din Mlinăuți, s-au dat în mâinile lui Ștefan și a cumnatului său. Iar un ispisoc, ce este pe a treia parte din satul **Dușcenii** (sat în ținutul Hotin, Moldova), pe același pârâu, ce l-a avut Gligori stolnic de cumpărătură, pentru care au avut ei judecată, așijderea s-a dat în mâna lui Gânscă și feciorilor lui”¹³⁹.

LENCĂUȚI

(raionul Dondușani, Moldova).

1437. decembrie 20: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primește uric

¹³⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 390, p. 536

pentru „satele lui și privilegiul pe care i l-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinți (Cân-dești pe Siret, comuna Mihăileni, Botoșani), și satul lui Herțea (Herța, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuți (raionul Noua Suliță, Ucraina), la Pecialova, și satul Ugrinăuți (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), și satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoșani), și satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliță, Ucraina), și satul Milianăuți (Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Șizco (Șișcăuți, comuna Ringaci, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Dzinăuți (Dinăuți, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuți, comuna Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Șilăuți, comuna Bocicăuți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinți (Cristinești, comuna Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a șezut Petrișor, la capătul Dol-jocului (Doljoc, comuna Malinești, raion Noua Suliță, Ucraina), și încă satul, sub Luncușoară, unde șade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuți, raionul Bticieni, Moldova), și încă satul, în jos de Prut, Itovoeuți (sat pe Prut, lângă Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Rădăuți (Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Vișneuți (Ișnovăț, azi Rediu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Dondușani, Moldova, fost Cusareu), și încă satul unde sunt Cara-gunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereșeuca, comuna Len-căuți, raionul

Dondușani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Dondușani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Măxim (Maxim, în Mereșeuca, co-muna Lencăuți, raionul Dondușanu, Moldova), încă satul lui Mirișce (Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Don-dușani, Moldova), **încă satul unde este Noguicoi** (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), **și satul unde a fost Clețină** (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldo-va), și satul Tereșeuți (Teleușca, raionul Dondușani, Mol-dova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuți, raionul Florești, Moldova), și satul Cuhareuți (Cuhureștii de Sus și de Jos, raionul Florești, Moldova) și alt sat, Cunicea, sub Bineva (Flo-rești, raionul Florești, Moldova), și satul unde este Țârvici (Țâra, comuna Ghindești, raionul Florești, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârșia Dobrușei, încă satul, sub Caragine, Dobrușa, și satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobrușa, unde sunt Fântânile (toate părți ale comunei Recești, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleșco, sub Caragine (Olișcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârșia Rezinei, unde șade Țigan (Sămășcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit și Piatra, raio-nul Orhei, Moldova), și, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raio-nul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermănești, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și satul unde șed Grabăuții (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al

Culișăului, unde a șezut Radul (Vășieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și încă seliștea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au șezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călărași, Moldo-va), încă seliștea de sub Măiatini, unde șade Rujici, și, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, și, la Carpeni, satul unde șade Stan, și, la capătul de sus al Carpenilor, la Bașeu, unde șade Matei (Mateieni, comuna Corlățini, Botoșani), și, sub Dumbrava înaltă, unde șade Miclouș (Miclăușeni, comuna Corlățeni, Botoșani)... Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”¹⁴⁰.

1628, iulie 20: Porunca lui Miron Barnovschi voievod, dată pârcașilor de Soroca, după ce i s-au jeluït, împotriva fostului pârcaș Gorgan, Dumitrașcu din **Turetnica** (lângă Lencăuți, Moldova), soru-sa Salomia și ginerele lor Ceuca, ce a fost postelnicel, care Gorgan „a cumpărat o seliște, anume **Prevdiceni** (lângă Lencăuți, Moldova) pe Nistru, pe lângă **Leucăuț** (azi Lencăuți, Soroca, Moldova), de la unul Ghiorghi pârcaș de Hotin, care seliște a fost vândută lui Ghiorghi Roșca și Gherasim din **Conțești** (în județul Iași, deci în părțile Bălților, Moldova). Deci Gorghenel n-a ținut cum a cumpărat de la Gheorghii și până unde a ținut pârcașul și l-au împre-surat cu acea cumpărătură hotarul Leucăuților. Și au adus înaintea domniei mele pe Gherasim Roșca de a mărturisit cum au ținut moșie și părinții lui acea ocină și hotarul până în matca pârăului ce se cheamă Merișauca, iar Gor-gonel a trecut câțiva pași peste acel pârău și a fost ținând cu puterea

¹⁴⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 175, pp. 245-248

sa din hotarul Leucăuților. Pentru aceea, tu să mergi la cele ocini și să iei sama”¹⁴¹.

LENȚEȘTI

(aproape de Cernăuți, Bucovina, Ucraina).

„Satul lui Lențovici” face parte dintre cele dăruite, în **23 februarie 1448**, de către Roman, aflat la Colomeea, lui Didrich Buceaschi. În tradiția locală s-au încetățenit concluziile arheologilor sovietici, care au descoperit, pe teritoriul satului Lențești, rămășițele unei cetăți din lemn și pământ, pe care au identificat-o drept legendara cetate Chern (negru) a Cnezatului Haliciului, construită, probabil, în vremea lui Iaroslav Osmomysl (1153-1187) și distrusă, în 1259, în vremea lui Danilo Romanovici, la cerea hanului tătar Burundai.

1497: În 29 octombrie 1497, după victoria de la Codrul Cosminului, hatmanul Boldur și cei 3.000 de călăreți ai săi au ieșit în calea cavaleriei mazoviene, sosită în ajutorul oștilor regale polone, și „le-au dat război și pre toți i-au răsipit îndată și i-au topit... și mare moarte și tăiere s-au făcut atunci în oastea leșască, la locul ce se cheamă Lănțeștii, satul”.

1579: „În același timp se constată din opreliștea de la 8 Ianuarie 1579 a lui Petru Șchiopul, că subț același Domn evreii poloni pătrundeau în Moldova pentru a cum-

¹⁴¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 380, pp. 526, 527

păra vestitele vite albe, ce se hrăneau din pășunile țării și care se exportau până la Danzig și în Anglia. Ei aduceau și postavuri leșești. Prin aceasta, însă, stricându-se rostul iarmaroacelor de la Șipinți, apoi Lențești și Hotin, și păgubindu-se negustorii cei mari ai Moldovei, Domnul nu mai îngăduie acest comerț, deci nici prezența evreilor pe pământul său. Dar și mai departe vin prin Iași evreii străini, pe care Botero-i pomenește îndată după armeni și înainte de sași, unguri și raguzani, pe la 1590”¹⁴².

1599: În 1599, după cum rezultă dintr-un uric din 8 februarie, satul Lențești încă aparținea, în bună parte, familiei Lența, fiind vândut, de către Marina, fata Magdei Lența, și de către feciorul ei, Bilav, lui Vasile Cracalia, starostele de Cernăuți. Cracalia cumpără, în 1 ianuarie 1603, și partea lui Sava Nemiș din Lențești, cu un cal, care era prețuit la 14 taleri, iar în 20 iunie 1603, cu 36 taleri, și a opta parte de sat, de la Marina Lența. Ultima tranzacție în favoarea neamului fostului staroste al Cernă-uților este făcută de Alexa Cracalia, fiul Mariei, care cumpără, în 24 martie 1645, și partea lui Coste Bar-bovschi.

1602: În 6 iulie 1602, Cracalia staroste și jupâneasa lui, Elena, cumpărau, cu 25 taleri bătuți, partea din Lențești (două părți din a patra parte din jumătate) a Maricăi, fata lui Petre Moșescul, iar în 14 decembrie 1602, Mărica, fata lui Boiștan de Lențești, vindea, „pentru 30 taleri de argint, partea ei de ocină, care i se va alege din Lențești, lui Pațuc Cracalia, pentru fiul ei, Cârste, care a făcut o moarte de om”.

1603: În 1 iunie 1603, Sava Nemeș de Lențești, fiul Maricăi, nepotul Magdei, vindea aceluiași staroste

¹⁴² Iorga, Nicolae, *Istoria evreilor în Țările Române*, București 1913, p. 7

Cracalia partea lui de sat, pentru 14 taleri, Cracalia cum-părând, în 26 iunie 1603, și partea Vasilinei și a Gârcăi, fetele lui Nicoară, nepoatele Stancăi, adică „jumătate din a patra parte de sat Lențești... cu un loc de eleșteu și cu moara jos în sat”, plătind 36 taleri.

1645: În 24 martie 1645, Coste Barbovschi și jupâneasa lui, Anghelina, fata lui Pațuc Cracalia, vând partea lor de sat lui Alecsa, fiul Mariei Cracalia, pentru 18 lei turcești.

1652: În 4 martie 1652, se împart moșiile răposatului Gavrilăș Mateiaș între copii lui, Ieremie, Ileana comisoaia și Alexandra vorniceasa. „Partea lui Ieremie a fost... jumătate de sat de Lențești”.

1741: În 2 aprilie 1741, „săliștea Lențești a răposatului Gheorghe Ursachi” era dăruită mănăstirii Barnovschi de către Grigore Ghica Vodă, dar, pe lângă seliștea pustie, mai exista și jumătatea de sat a lui Iuon Prăjescul, cea hotărnicită, în 10 mai 1759, pentru moște-nitorul Mihalache Sturza.

1760: Colonizarea seliștilor Lențești și Rohozna este permisă, în 5 iunie 1760, de către Ioan Teodor Callimah Vodă, așa că, în 1774, satul Lențești avea 18 familii, iar în 1775, când făcea parte din Ocolul Prutului, 1 popă, 34 țărani și 1 baran. În 1784, satul Lențești avea 91 familii țărănești, partea de sat a lui Mihalachi Sturza aparținând ginerelui acestuia, Toma Iamandi, cel care, în 25 septembrie 1793, arendează moșia lui Axentius Simonowicz.

1772: Recensământul lui Rumeanțev¹⁴³, din 1772-1773, înregistrează la Lențești, moșia Paraschivii Iaman-

¹⁴³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 406

di, „42 – toată suma caselor”, însemnând 1 popă, Simion, 1 dascăl, Ion, 1 jidov, Ițco, 5 pescari starostești, Ilii, Ion, Grigori, Hrihor și Semen, 5 barani, Dănilă DUCIAK, Pintelei SPĂTARU, Prodan BĂSĂRAB, Petrea morar și Grigorcă sin popii, 2 văduve, Dochița și Maria butnărița, 4 case pustii și 18 birnici, și anume: Ștefan vornic, Iurii zet BĂSĂRABĂ, Andronic VERINCA, Ursachii VERINCA, Mihai GULEBACI, Mihalachi zet URSACHI, Toader TIRON, Georgi GHERMAN, Onofrei, Ion sin VERINCHII, Andrei GALILKO, Mihai GALILKO, Nechita nepot BĂSĂRAB, Mihai brat ego, Vasile ungurian, Aleksa rus, Iacob sticlar și Roman pânzar.

1780: În 7 iulie 1800, văduva lui Toma Iamandi, Paraschiva, și feciorii ei, Mihai, Alexandru și Vasile Iamandi, înscriu jumătate din Lențești în cartea funciară a Tribunalului din Stanislav.

1786: O bisericuță fusese construită la Lențești și Bila încă din 1786. În 1843, bisericuța Sfântului Arhanghel Mihail, cu 1.153 enoriași, se afla sub patronatul bisericesc al lui Bogdan de ZADUROVICI, preot administrator fiind Mihail WERENKA. În 1876, biserica cu 1.633 enoriași, patronată de Gregor ZADUROVICI, îl avea paroh pe Andrei CARAGEA. Biserica nouă din Lențești a fost construită între anii 1881-1884. În 1907, sub patronat imperial, dar și sub cel al evreului Hersch WEISSGLAS, biserica din Lențești îl avea paroh pe Vasile de PETRAȘCO, născut în 1844, preot din 1876, paroh din 1885, cantor fiind, din 1876, Michail HUDE-MA, născut în 1843, un alt cantor, Theodor ZURKIWI-SKI, născut în 1861, ocupându-se, din 1901, de bisericuța din Bila, construită în 1881 și slujită de parohul din Lențești.

1816: În 1 aprilie 1816, Alexandru von Iamandi vindea lui Bogdan Zadurovici din Lențești jumătatea de sat Lențești moștenită după Toma și Paraschiva von Ia-mandi, pentru 32.000 florini vienezi.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Cernăuți – **Sadagura** (târg, cu tribunalul raional): Bila sau Bilka, Boian, Buda, Cernauca, Dobronăuți, Gogolina sau Stroești de Sus, Cotul Ostrița, Lehucenii Teutului, **Lențești Camerale, Lențești Privat**, Mahala Biala, Novoselița sau Stroești de Jos, Rarancea, Slobozia Rarancei, Ro-hozna, Șerăuții de Sus, Șerăuții de Jos sau Slobudka, Șubranet, Toporăuț, Vaslăuț, Zadobriuwka, Jucica Veche, Jucica Nouă”¹⁴⁴.

1890: În 1890, satul Lențești avea 1.655 locuitori, primar fiind Vasile Mokranski. Emilian Tarnowiecki era învățător, parohi erau Andrei Carage și Teodor Halarévici, iar cantor bisericesc – Mihail Hudema.

1893: Din 1893, funcționau o școală cu 5 clase în Lențești și o școală cu o clasă în Bila¹⁴⁵.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Lențești** (românește și **Lencăuți**), vechi sat, districtul Cernăuți, din care s-au format, cu timpul, 2 comune cu administrații speciale, și numite: Lențești Privat și Lențești Cameral. În apropierea acestui sat, și anume în locul unde se văd și astăzi încă valuri de pământ, pârcălabul

¹⁴⁴ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

¹⁴⁵ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 19, 1876 p. 29, 1907 p. 53

Boldur, cu 3.000 de moldoveni, a nimicit, în ziua de 29 Octombrie 1496, un detașament de armată polonă, compus din 600 cavaleri mazurieni, și care veneau să dea ajutor regelui Albrecht. La 1776, o parte din acest sat o posedă mănăstirea Barnovschi, iar cealaltă parte, Toma Iamandi. După această împărțire s-au format cele 2 co-mune din ziua de azi, și anume comuna Lențești Cameral și Lențești Privat. **Lențești**, (românește și **Lencăuți**), **moșie**, cu administrație particulară, districtul Cernăuți. Suprafața: 3,01 kmp; populația: 47 locuitori, în mare parte izraeliți, câțiva poloni și 4 ruteni gr. cat. Cuprinde, pe lângă moșia Lențești propriu-zisă, și târla Camenca. **Lențești Cameral** (românește și Lencăuți), comună rurală, districtul Cernăuți, așezată pe malul stâng al Prutului, în fața satului Bila, la Nord-Vest de orașul Cernăuți și lipită de comuna Lențești Privat. Suprafața: 3,63 kmp; populația: 508 locuitori, în mare parte ruteni gr. or., restul izraeliți, poloni și germani. Cuprinde, pe lângă satul de reședință, cu 448 locuitori, și cătunul Denesiuca. Este situată lângă drumul principal Cernăuți-Sniatin, precum și lângă linia ferată Cernăuți-Lujeni. Ține de școala din Lențești Privat și are o biserică filială, cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”, atenență a parohiei din Lențești-Privat. Aparține, la 1776, mănăstirii Barnovschi. Populația se ocupă cu agricultura. Comuna posedă 157 hectare pământ arabil, 63 hectare fânașuri, 19 hectare grădini, 159 hectare imașuri, 27 hectare pădure. 2 hectare și jumătate bălți și heleștee. Se găsesc 20 cai, 131 vite mari, 119 oi și 73 porci. **Lențești Privat** (românește și **Lencăuți**), comună rurală, districtul Cernăuți, așezată pe malul stâng al Prutului, în partea de Vest a comunei Mămăeștii Noi, și lipită de comuna Lențești Cameral. Suprafața: 10,84 kmp; populația: 1.100

locuitori ruteni, de religie gr. or. Prin partea sa de Nord trece drumul principal Cernăuți-Sniatin și linia ferată Cernăuți-Lujeni. Are o școală populară, cu 2 clase, și o biserică filială, cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”. La 1776, era în posesia lui Toma Iamandi. Populația se ocupă cu agricultura și cu creșterea de vite. Comuna posedă 619 hectare pământ arabil, 275 hectare fânașuri, 8 hectare grădini, 63 hectare imașuri. Se găsesc 49 cai, 260 vite mari, 224 oi, 97 porci și 20 stupi de albine”¹⁴⁶.

1914: „Până în 27 noiembrie, desele năvăliri rusești, dinspre Vășcăuți pe Ceremuș, înspre Lencăuți, Jucica și Țureni, prevesteau o nouă retragere austriacă, Tribunalul Țării din Cernăuți, condus de vicepreședintele Dr. Vasile Iacubovici, fiind mutat, preventiv, la Suceava, unde și-a reluat activitatea în 27 noiembrie, în vreme ce închisoarea Sucevei nu mai izbutea „să cuprindă poporul, adus cu sutele din părțile care fuseseră invadate de trupele rusești. Sunt, mare parte, ruteni, dar și români, bărbați, femei și copii din părțile Siretului, Storojinețului și Cernăuțului, învinuiți de a fi participat la jafurile întinse, făptuite de miliția rusească”. Jafurile însemnau, de fapt, inițiative locale, care se vor perpetua pe toată perioada războiului, de cele mai multe ori fără nici o complicitate a miliției rusești. Sătenii ruteni, români și lipoveni luau de prin conacele boierești tot ce se putea lua, de multe ori conduși la pradă de primari, apoi puneau foc, fiind convinși că barbaria va fi pusă pe seama rușilor”¹⁴⁷.

¹⁴⁶ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 128, 129

¹⁴⁷ *Viața Nouă*, III, nr. 148, 15 nov. n. 1914, p. 4

1920: „Deciziune de expropriere No. 335/20. Deciziunea comisiei agrare de ocol Sadagura, cu care s-a decis exproprierea corpului dominical fasc. No. 322, **Lențești de Jos** (Camerale) din registrele fonciare pentru moșiile bucovinene, în suprafață de 24 ha 85 a 50 mp, proprietatea Fondului bisericesc ort. or., în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitiv”¹⁴⁸.

1941: În iulie 1941, noul primar al Lențeștilor Vasile Osipciuc, a înființat o grupare, aparent anticomunistă și antievreiască, cu care devasta și prăda locuințele din sat, ucigându-l pe fostul deputat comunist Ioan Lenciu și comițând puzderii de atrocități. Lenciu, fost deputat comunist și vicepreședinte în sovietul comunal, după ce acesta fusese anterior maltrat. Arestat, în 1958, la Târgu Mureș, Vasile Osipciuc a sfârșit în fața plutonului de execuție pentru crime de război.

1943: La Lențești exista o „Fabrică de articole emailate, zincate, ambalaje metalice și produse chimice, care aparținea firmei „Tivaro”, „arendată de la Statul Român de un grup de trei ingineri de origine etnică și naționalitate română, și anume: / Ing. Șandru Albei Alexandru, absolvent al Școalei Politehnice din Timișoara; / Ing. Constantinescu Cleante, Școala Politehnică Bucu-rești; Ing. Lupan Ștefan, absolvent al Institutului de Chimie Industrială din Iași. / Fabrica nu a suferit daune propriuzise de pe urma ocupației sovietice, dar în luna Septembrie 1941 a fost unundată de revărsările excepționale ale Prutului, astfel încât o mare parte din halele sale au trebuit demontate complet, piesă cu piesă, pentru a fi curățite de

¹⁴⁸ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuți, 21 iulie nou 1921, pp. 68, 69

noroi și de rugină. Lucru făcut de 40 de lucrători, timp de o lună și jumătate... Fabrica are o centrală proprie electrică, cu o putere de 56 H. P, re-prezentând numai 50 % din necesitățile fabricii, restul fiind furnizat de rețeaua de forță a orașului Cernăuți. Fabrica întrebuințează anual cca 150 vagoane materii prime”¹⁴⁹.

1944: Prin ordinul „Nr. 63.175 din 20 martie 1944, se înaintează la gradul II în învățământul primar, pe ziua de 1 septembrie 1943, următorii învățători și învă-țătoare, care au reușit la examenele de înaintare la gradul II, din sesiunea August 1943, la Centrul Cernăuți, cu notele arătate în dreptul fiecăruia¹⁵⁰: Turchievici Ghizela, comuna **Lentești**, media 8,00”.

LEONTENEȘTI

(sau Leontinești, comuna Ardeoani, Bacău).

1412, februarie 19: Întăritur de Alexandru cel Bun lui „Radu diac, fiul lui Stanislav de la Neamț”, pentru „două sate pe Tazlăul Sărat, anume Doleștii și **Leontineștii**... Iar hotarul acestor sate să fie de la Ardeoa, pe la Tazlău, din apă, prin mijlocul plopilor, la marginea plopilor, o pivniță, de la pivniță drept la vârful dealului, o movilă, apoi, pe deal, la un păr, o movilă, de la acea movilă, peste pârau, pe alt deal, o movilă, de la acea

¹⁴⁹ Almanahul ziarelor *Basarabia* și *Bucovina* / 1943, București 1942, p. 285

¹⁵⁰ *Monitorul Oficial*, Nr. 72, 25 martie 1944, pp. 2612 și urm.

movilă, pe deal, de unde se întâlnește cu hotarul lui Cîrță Stan, o movilă, de acolo la hotarul lui Borzea, o movilă, , de acolo drept la pârâu, la mal, o movilă, apoi pe pârâu în jos, de la Ignat drept pe câmp, mai jos de Cridă, la gura pârâului, apoi în sus, pe pârâu, la vârful dealului, apoi pe vârful dealului în jos, până în fața pivniței vechi. Acesta îi este tot hotarul”¹⁵¹.

1458, martie 12: Întărit de Ștefan voievod Dușcăi, fata lui Toader, care primește uric pentru un „două sate pe Tazlăul Sărat, anume Dolieștii și Liontenieștii, și jumătate din Măzănăești, și jumătate din Poiana Călugăriței”¹⁵².

1774, iunie 15: Satul **Leontenești**, ținutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, după recensământul lui Rumeanțev¹⁵³: **Toată suma caselor:** 14. Scădere rufeturi, însă 2: 2 popi. Rămân birnici 12. / **Birnici:** Costandin sin (fiu) lui popa Ion / Andreiu Sărăcuță / Ion / Andrieș Scorțan / Simion, muntean / Ioniță, muntean / Apostu Martin / Ion Martin / Gheorghe Martin / Grigoraș Gheniț / Vasile Prăjăscul, panțir / Ștefan. // **Rufeturi:** Popa Ion / Popa Ștefan.

1901: „**Leontinești**, sat în județul Bacău, plasa Tazlăul de sus, și reședința comunei cu același nume, situat pe un podiș, format de dealul cu același nume. Are o populație de 121 familii sau 473 suflete; o școală mixtă, frecventată de 16 copii; o biserică, clădită în 1840 de locuitori, cu ajutorul preotului Constantin Scorțeanu, de-

¹⁵¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 32, pp. 45-47

¹⁵² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 68, p. 100

¹⁵³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 308

servită de 1 preot și 2 cântăreți; 2 cârciumi. Vite sunt: 18 cai, 250 vite mari cornute și 45 porci”¹⁵⁴.

LEORDA

(Leverda, azi Leorda, comuna Leorda, Botoșani).

1633, decembrie 2: Întărit de Moise Moghila voievod lui Strătuț Borăleanul, care primește uric pen-tru „o bucată de loc din hotarul **Pitulușenilor** (lângă Dolina, comuna Leorda, Botoșani), pe pâraul Dolinii, în ținutul Hârlăului, începând întâi din poiana de către **Io-nășeni** (comuna Vârfu Câmpului, Botoșani), de către Siret, cât va fi hotarul Pitulușenilor, din hotarul **Liverdii** (Leverda, azi Leorda, comuna Leorda, Botoșani), până în hotarul **Dolinii** (comuna Leorda, Botoșani), până la siliș-tea Pitulușenilor, tot locul să fie în două și peste seliștea Pitulușenilor, pe din sus de curtea lui Crâste vornicul, cu un rând din pământurile cele de jos, ce sunt toate pe o cărare, pe la capetele pământurilor celor din sus, până la o moviliță de către **Popeni** (comuna Brăești, Botoșani), de acolo la matca Sitnii, de după înconjur, cu loc de iaz pe pâraul Sitnii, cât ține apa”¹⁵⁵.

1635, februarie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod uricarului Borolianu, care cumpărase „o parte de ocină din hotarul **Pitulușanilor** (Pitulușeni, înglobat în Dolina,

¹⁵⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 153

¹⁵⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 420, p. 528

comuna Leorda, Botoșani), pe pâraul, Dolinii, ce-i în ținutul Hârlăului... de la Stanca, jupâneasa lui Isachi Mitieșăscul, și de la feciorii dei, Neculai și Gligorașcu, drept 320 taleri de argint”. / Hotarul satului, „începând întâi din poiana de către **Ionășani** (Ionășeni, comuna Vârfu Câmpului, Botoșani), cât este hotarul Pitulușănilor, din hotarul satului **Leverdii** (azi Leorda, comuna Leorda, Botoșani), până în hotarul **Dolinii** (comuna Leorda, Botoșani), partea cea din jos să fie în doi, cum și unde se numește Sub Cornu, de către câmp, partea cea din jos, iarăși în doi, cu loc de iaz, care se numește Iazul Grozii, cât ține apa; și de acolo, tot locul, până la pâraul Dolinii, până la seliștea Pitulușănilor, tot locul să fie în două; și de acolo, Dolina în jos și drept peste seliștea Pitulușănilor, pe din sus de curtea ce și-a fost făcut Crâstia vornicul, cu un rând din pământurile cele de jos, ce-s toate pe o cărare, pe la capetele pământurilor celor din sus, până la o mo-viliță de către **Popeni** (comuna Brăești, Botoșani); de acolo, la vale, la matca Sâcnii, pe după înconjur, cu loc de iaz în pâraul Sâcnii, cât ține apa iazului”¹⁵⁶.

1774, iunie: Satul **Levârda**, ținutul Hârlăului, ocolul Coșulii, avea, după recensământul lui Rumeanțev¹⁵⁷, **toată suma caselor: 9**. Scădere rufeturi 9: 1 popă, 2 scutelnici la Ciudin, 2 scutelnici la căpitanul Cozmiță, 1 mazil, 3 țișani. / **Rufeturi:** Popa Grigori / Ștefan, vier la Ciudin / Neculai, croitor, tij (la fel) / Alecsa, argat la căpitanul Cozmiță / Vasili, rus, velnicer, la fel / Gheorghe Ciudin, mazil / Neculai, țișan / Iftimi, țișan / Lupu, țișan.

¹⁵⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 44, p. 43

¹⁵⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 253

1901: „**Leorda**, sat în centrul comunei Costinești, plasa Târgul, județul Botoșani, pe valea Leorda și pâraul Bucecea, cu o suprafață de 1.697 hectare și o populație de 178 familii sau 503 suflete, din care 192 contribuabili. Locuitorii sunt români, veniți, se zice, din Austro-Ungaria, și se numeau Leordeni, de unde a rămas și numele satului. Aici e reședința primăriei. Are 2 biserici, cu 1 preot și 2 cântăreți; o școală mixtă, condusă de 1 învățător plătit de Stat și frecventată de 45 băieți și 27 fete. Vite: 490 vite cornute, 70 cai, 1.838 oi, 23 capre, 14 bivoli și 220 porci. În partea de est a satului se află o stație a căii ferate Botoșani-Dorohoi. Are 5 mori de apă pe pâraul Bucecea. În comună se află 5 cârciumi, 8 comercianți și 18 meseriași”¹⁵⁸.

LEORDA

(pe Tazlăul Mare, Bacău).

¹⁵⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 154

1774, iunie 15: Satul **Leorda**, ținutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanțev¹⁵⁹: **Toată suma caselor**: 35. Scădere rufeturi, însă 2: 2 nevolnici. Rămân birnici 33. / **Birnici**: Ioniță Mutul / Gheorghi zet (al) lui Cobuz / Comșe / Miron, olar / Gheorghi Cobuz / Cozma sin (fiu) lui Cobuz / Macsin Barbălată / Marcu fiul lui Bumbul / Zaharie Hanga / Iosip al lui olariul / Vasile Besă / Ștefan fiul lui Besă / Stan fiul lui Besă / Gheorghi Catana / Ioniță fiul lui Catana / Zaharie, olariul / Pavăl fiul lui olariul / Petre, morar / Toader a Mărinii / Ion Hanul / Moiseiu Hanul / Condre fiul Condrii / Vasile Prutian / Lazăr Sabău / Gherasim Hanga / Vârlan Hanga / Ion Paisă / Miron, olariul / Toader, ungurian / Măteiu Han / Vasile și Toader cu mamă / Toader al lui Cobuz. // **Oameni nevolnici și femei sărace**: Neculaiu, pâslariul / Ioniță Besă.

1901: „**Leorda**, sat în județul Bacău, plasa Muntelui, comuna Vasiеști, situat pe dealul cu același nume, de-a stânga Trotușului, la 1 km de satul Vasiеști (școală). Are o populație de 105 familii sau 492 suflete; o biserică, zidită de locuitori, la 1807, cu 1 preot și 1 cântăreț; 3 cârciumi. Vite sunt: 13 cai, 253 vite cornute, 43 porci și 56 capre”¹⁶⁰.

LEOȘTI

¹⁵⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 316

¹⁶⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, pp. 153, 154

(pe Crasna, atestat prin Slăvești, parte din Leoști,
comuna Tătărani, Vaslui).

1438, martie 5: Întărit de Ilie voievod Neagăi a panului Giurgiu Piatră, care primește uric pentru „un sat pe Sitna, anume satul Diiacul, mai sus de Stroe, și seliștea care este în același hotar, și un loc pustiu pe Bâc... la gura Divicei, să-și întemeieze sat, și pe Crasna, anume **Slăvești**. Și, de asemenea, a venit înaintea noastră și înaintea boierilor noștri Grozav, fiul lui Mogoșel de la Vinnea, de bună boia sa, și a vândut partea sa, jumătate de sat la... Mogoș de la Vinea, pentru... paniei Neaga a panului Piatră... Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac. Iar hotarul acestei pustii să fie cât vor putea folosi îndestul”¹⁶¹.

1555, mai 11: Întărit de Alexandru (Lăpușneanu) voievod fraților Șteful și Gherasim, frații lui Leoa paharnicul, „din dresile de întăritură ce a avut Gavril Leoa, fost ușier, două sate pe Crasna, anume unde au fost juzi Slăvescul și Mihaiu, care acum se numește **Leoștii**, și alt sat, mai jos de acesta, anume **Foleștii**, care sate au fost cu drese de cumpărătură lui Gavril Leoa ușier, cu banii femeii sale Anghelina, mama lui Șteful și a lui Gherasim”¹⁶².

1623, ianuarie 28: Mărturia lui Gheorghe, Simion și Leavul, feciorii lui Gavril Vățul, despre vânzarea ocinii lor, „tot satul Leoști, ce este la obârșia Sărății, pe Sărata,

¹⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 181, pp. 256-258

¹⁶² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iași 1906, pp. 218-220

în ținutul Fălciului”¹⁶³ și a mai multor bucăți „de loc, mai jos de Leoști, pe Sărata”, lui Ghianghea logofătul, pentru o sută taleri de argint.

1633, martie 9: Întărit de Alexandru Iliăș voievod marelui logofăt Ionașco Ghianghea, care primește urice pentru cumpărăturile sale, „tot satul **Leoști**, la obârșia Sărății”, cumpărat de la Gheorghe, fiul lui Gherasim, nepotul Lazei, strănepotul lui Pătru, și de la Simion, fiul lui Onaca, nepotul lui Cârstea, strănepotul lui Leoa; / „o bucată de loc din jos de Leoști, pe sărata, dinspre răsă-rit... cu vii și cu locuri de prisacă și de grădină și cu loc de moară pe Sărata, ce sunt în ținutul Fălciu”, cumpără-tură de la Gheorghe, Simion și Leavul, fiii lui Gavril Vățul... însă acel sat l-au vândut pentru 100 de taleri de argint, iar acea bucată de loc pentru 30 taleri de ar-gint”¹⁶⁴.

1901: „**Leoști**, sat în partea de sud a comunei Rusca, plasa Prutul, județul Fălciu, situat pe valea pârâului Nemțeni, pe o suprafață can de 80 hectare și cu o populație de 55 familii sau 243 suflete, din care 54 contribuabili. Locuitorii sunt vechi răzeși. Numirea satului vine de la vechiul proprietar, Leoa, care a cumpărat de la Nastea, nepoata lui Mih. Buză și de la Marina, fata Husului, o bucată de pământ pe Sărata, partea ce este dinspre Elan, acest loc numindu-se Leoști (Uricul lui Ștefan cel Mare din 1502). Are o biserică, făcută la 1640 de preotul Gavril Crețu. În privința fundării acestei biserici sc zice că preotul Crețu posedă 115 stânjeni de moșie și a avut și trei fete: Solonia, Agripina și Ioana, pe care,

¹⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 11, pp. 10, 11

¹⁶⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 311, pp. 401-403

măritându-le, le-a împărțit moșia. Preotul, supra-viețuind după moartea fiicelor sale, care n-au lăsat copii, s-a retras în codru, la distanță de 1 km de sat, spre nord, și a făcut biserica cu hramul Sf. Dumitru, dându-i numirea de schit, iar moșia a donat-o neamurilor: Cășescu, Buz-nescu și Dărăscu, din care se trăgeau soții fiicelor lui, cu îndatorire de a purta de grijă schitului. Pământul se află și astăzi stăpânit de urmașii acestor trei familii, iar actul de danie, scris în limba slavonă, se păstrează de răzeși”¹⁶⁵.

LEOȘTI

(comuna Pădureni, Vaslui).

1635, ianuarie 5: Carte de hotărât satul **Stănilești** (comuna Stănilești, Vaslui) și cutul **Rușilor** (comuna Stănilești, Vaslui), partea lui Cehan, de **Stârpenii** (comuna Stănilești, Vaslui), cu cutul **Muntenilor** (comuna Stănilești, Vaslui), partea Roșcăi, în ținutul Lăpușna, semnată de Cujbă vornic, Duca comis, Dumitrașco feciorul Șetrului, Iuga din **Horjești** (comuna Mingir, raionul Hâncești, Moldova), Mihalcea, Pavel și Crețul din **Gurbănești** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), Păntelei din **Budești** (raionul Leova, Moldova), Ciorba din **Cârlegați** (azi Pădureni, comuna Pădureni, Vaslui), Dieniș și Gligorie din **Plotonești** (comuna Dimitrie Can-temir, Vaslui), Gherman din **Clocicari** (lângă Văleni, comuna

¹⁶⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 154

Pădureni, Vaslui), Ciocan din **Leoști** (comuna Pădureni, Vaslui), Pavel din **Plăvățeni** (lângă Urlați, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Modruz din **Urlați** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Colac, Andronic și Gheorghe din **Vârâți** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorie din **Ciorecești** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorcea din **Broscășeni** (Broscoșești, comuna Lunca Banului, Vaslui), Pătrașco șoltuz, Giurgea, Pătrășcan și Ștefan Galbăn din **Huși**. / Și s-a stâlpit din țarină și din vatra satului, cum am aflat cu oameni buni. Așijderea, ce s-au aflat bălți pe hotarul Stărpenilor, din capul satului din jos, jumătate din iezerul Lungul, iar jumătate este a Măcicaniilor. De aici, de la Lungul în sus, este Balta Simei; de-aici, mai sus, este Balta Avraamului; de-aici este Gârla Lungului; de-aici este Racela, în capul hotarului de sus, iar din jos este hotarul Stărpenilor, până în vadul Prutețu-lui. Aceste bălți sunt peste Prut, dinspre răsărit; iar bălțile ce sunt pe hotarul Stănileștilor sunt de ceastă parte de Prut, dinspre apus, și se împreună cu ale Volosenilor. De aceasta scriem și dăm știre Măriei Dumitale”¹⁶⁶.

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod moștenitorilor lui Ghenghe vel (mare) logofăt: / „Și s-au venit partea boierului nostru, Lupul Prăjescul vel clucer și jupânesei lui, Saftei, satul **Chilmeștii** (azi orașul Chelmenți, raionul Chelmenți, Ucraina), la ținutul Hotinului, și o parte de ocină din **Lățcani** (Lețcani, comuna Doljești, Neamț), la ținutul Romanului, și jumătate de sat de **Scoposăni** (Scoposeni, comuna Horlești, Iași), la ținutul Cârligăturii, și satul

¹⁶⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 2, pp. 2, 3

Văscăuții (ținutul Orhei, Moldova), la Orhei, și jumătate de sat de **Mărășani** (comuna Marșinți, raionul Novoselița, Ucraina), la Hotin, și satul **Noua Suliță** (comuna Novosilița, raionul Chelmenți, Ucraina), tij la Hotin, și jumătate de sat din **Negrești** (orașul Negrești, Vaslui), la Vaslui, și o seliște, anume **Lineștii** (lângă orașul Negrești, Vaslui), tij la Vaslui, și satul **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iași), la Suceavă, care i-au fost lui dreaptă danie de la părintele lui, Ghenghe logofăt, încă fiind viu, osebit de a altor frați. / Iar în parte slugii noastre Lupul Ghenghe i s-au venit jumătate de sat de Vlădeni (Arghira-Preutești, Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Volcinești** (Volcineț, azi Maiovka, comuna Ocnița, raionul Ocnița, Moldova), la Hotin, și o parte de ocină din **Costești** (înglobat în Târgu Frumos, Iași), la Roman, și o parte din satul **Strășnenii** (lângă Ghireni, comuna Coțușca, Botoșani), la Dorohoi, și satul **Surdeștii** (lângă Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui), la Tutova, cu moară în Bârlad, și jumătate de sat din Șărbăuți (Bucovina), la Cernăuți, și satul **Mălăeștii** (comuna Vutcani, Vaslui) și **Leoștii** (comuna Pădureni, Vaslui), la Fălciu, și o siliște Șărbăuții (Bucovina), la Cernăuți. / Iar în parte slugii noastre Dumitrașcu Ghenghe i s-au venit jumătate de sat **Jioldești** (satul Joldești, comuna Vorona, Botoșani), la Suceavă, și satul Stârcenii (Bucovina), la același ținut, și cu moară în Siret, și jumătate de sat de **Vorona** (comuna Vorona, Botoșani), tij la Suceavă, și satul **Măgiurcanii** (azi Ivești, comuna Ivești, Vaslui), la Tutova, și satul **Popii** (azi Pochildia, comuna Tutova, Vaslui), tij acolo, și jumătate de sat **Tole** (Coteleva, comuna Koteleve, raionul Nevoselița, Ucraina), la Hârlău, și o siliște, **Doljăștii** (Dolhești, lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), la Tutova. / Iar în parte

lui Ion Ciolpan i s-au venit satul Arăteștii (Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Bilăuți** (comuna Bilăuți, raionul Hotin, Ucraina), la Hotin, și jumătate de sat Lucovița (Bucovina), la Cerăuți, și satul **Târauca** (comuna Târnauca, raionul Herța, Ucraina), tij la Cernăuți, și jumătate de sat Dobrinăuți (Bucovina), tij la Cernăuți, și satul **Costeștii** (în hotarul orașului Târgu Frumos, Iași), la Tutova, și o siliște, anume **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galați), tij la Tutova... / Iar pentru o datorie a Lupului Prăjescu clucer, care are și zapis de la părintele lor, Ghenghe logofăt, drept 497 ughi, au dat ei toți un sat, anume **Săveni** (orașul Săveni, Botoșani), la Dorohoi, și alt sat, Boian (Bucovina), la Cernăuți, pentru acea datorie”¹⁶⁷.

1643, aprilie 5: „În Lunea Paștilor, înaintea poporului satului **Leoști** (comuna Pădureni, Vaslui)”. Drojea, fratele lui Nan, din satul **Stoilești** (lângă Draxeni, Vaslui), care dăruise „o moșie a mea Savei din **Cășoteni** (fostul Sârbi, lângă Târzii, Vaslui), dacă-am sărăcit și am îmbătrânit, să ne ție și să ne grijească”, anulează zapisul cel vechi, pentru că „el nu s-a ținut de ce am grăit, ci ne-a lăsat în nevoi și mult amar de am pățit, și pe fiica mea o au omorât păgânii. Deci acum eu am făcut această scrisoare și mărturie, cum să n-aibă Sava nici o treabă cu acel loc ce am zis că-i voi da; nedat să fie de mine, căci el s-a scăpat de ce-a grăit”. Mărturia a fost semnată de Ipatie, Grigorie, Andrei, Isaiu, Andronic și popa din **Leoști**, Toader de **Crăsnășeni** (comuna Tătărăni, Vaslui), Nica ot **Miclești** (comuna Miclești, Vaslui), cu o adău-gire: „Deci eu îi dau

¹⁶⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 227, pp. 266, 267

acea ocină Moisei și feciorilor Moisăi, să fie de la mine a lor ocină și dătătură”¹⁶⁸.

1901: „**Leoști**, sat în partea de sud a comunei Crasna, plasa Crasna, județul Fălciă, lipit de satul Crășnășeni, de care se desparte printr-un drum; situat pe coasta colinei Lohan-Crasna, într-o vale deschisă spre vest, numită valea Leoști, pe o suprafață cam de 2.129 hectare și cu o populație de 108 familii sau 380 suflete, din care 59 contribuabili. Are o biserică, făcută la 1807. Prin sat trece pârâul Leoști. Locuitorii sunt răzeși vechi”¹⁶⁹.

LEPOVEȘNA

(sat pe Lăușna, lângă Secăreni, com. Pașcani,
Raionul Kotovsk, Moldova).

Întărit, în 10 aprilie **1430**, de Alexandru cel Bun, lui Vlad Aldiș, care primește uric pentru satele lui, inclusiv „Pătrăuți, la Suceava, ocolul de sus, unde este casa lui” și cuturile din megieșie, „pe Vălhăuți, la Glod, unde a fost jude Iacăci, și Glod *Ciorbă* tij pe Vălhăuți, și, pe gura Drăsăsovei, la Fântână, tij pe Vălhăuți, și, pe Borodance, unde a fost Ciorba, și, pe Lăpușna, Iucenii și, la o Petră Cruce, și Sacărenii, și Lepoveșna, și fântâna Epurelui, tij pe Lăpușna, și la fântâna lui Ilie, pe Lupușna, pe din gios de Iurcenii, și unde a fost Hrăste giude, și pe din gios, unde a fost Stăilă giude, și unde a fost Jula giude, și împotrivă...

¹⁶⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 68, p. 78

¹⁶⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, pp. 154, 155

peste deal dinspre Voloca, la fântână, la lacul despre sat, pe deasupra Lăpușnii, la fântâna lui Gherman... Iar hotarul acelui sat de acelor fântâni să fie dinspre toate părțile după hotarele vechi, pe unde au îmblat de veci”¹⁷⁰.

LEPȘA

(în Tulnici, Vrancea).

1789, februarie 9: Răzeșii din satul **Tulnici** dăruiesc „părinților de la sfântul schit Lepșa... un trup de moșie de pe **Lepșa**, din pârâul Bradului, din apa Lepșii și Lepșa în sus și merge până în gura Lepșulețului, până în pripor, și din pripor în zarea muchiei și iese în muchie și ia zarea muchiei și curmătura până în coada pârâului Bradului și i se încheie. Și într-acest trup de moșie este și lunca Bradului, până în Grumazi, dată tot de sat, și, de acolo, în sus, pe lângă vale, au dat Grigore Boțul, Gheorghe Bârlă, Stan Boțul și Toader Boțul. Secătura ciunțită au dat-o sfintei biserici danie pentru sufletele noastre și pentru ale părinților noștri, iar locul bisericii și la biserică a dat Grigore Gherman, și de la deal a dat Ștefănache Bahnă 4 fâlcii peste pârâu, care le-a schimbat cu Radul Nistor, ce i-a dat Radului la Tivitău, peste pârâu a dat Ion Baci 2 fâlcii și 2 fâlcii le-a dat Toma Dârlă”. / Semnează zapisul: „Grigore Gherman, Radul Nicoară, Toader Bâz-nă, Ioan Gherman, Irimia Budacu, Toader Nicoară, Nistor al

¹⁷⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 98, pp. 145, 146

Gherghinii, Petrea Danciul, Ion Dășagă; preotul Mihai ot **Soveja** am primit această danie pentru sfântul schit Lepșa”¹⁷¹.

1791, februarie 9: Răzeșii din satul **Tulnici** dăruiesc „o bucățică de loc pentru schiverniseala schitului” **Lepșa**, zapisul fiind semnat de Radul preot de Vrancea, popa Pavel, Grigore Gherman, Radul Nicoară, Ivan Corcoaz, Toader Bâznă, Grigore Boțul, Ion Dășagă, Ion Gherman, Radul sin (fiu) Nicoară, Irimia Budac, Nistor al Gherghinii, Petru zet (ginere) Danciul, Crăciun Chisoiu, Mihai Dascal sin (fiu) popii Costea din satul Tulnici, răposatul; și am scris eu, preotul Stan cu zisa acestor oameni”¹⁷².

1901: „**Lepșa**, cătun în județul Putna, comuna Tulnici, din plasa Vrancea. Pe teritoriul acestui cătun se află muntele Bodești, la poalele căruia se află straturi de sare. Are o populațiune de 86 sufete; locuiesc în 13 case. În sat sunt fabrici de cherestele de calitate superioară și mai ales așa numiții dulapi de Lepșa”¹⁷³.

LESPEZI

(Plopoasa, azi Lespezi, comuna Homocea, Vrancea).

¹⁷¹ Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 179, pp. 123, 124

¹⁷² Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 180, pp. 124, 125

¹⁷³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 155

1635, august 14: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Ștefan de **Mărgineni** (sat inclus în orașul Bacău), să meargă „la sat la **Plopoasa** (azi Lespezi, comuna Homocea, Vrancea), să socotiți și să alegeți a treia parte de sat, dreaptă cumpărătură a lui Pătrașco Bol-descul, pârcălab de Roman”¹⁷⁴.

1901: „**Lespezile**, sat, făcând parte din comuna Homocea, plasa Berheci, județul Tecuci, situat spre nord, la 3 km și 380 m de reședința comunei și la 43 km de Tecuci. Are o populație de 137 familii sau 669 suflete, din care 114 contribuabili; locuiesc în 132 case. Are o școală mixtă, înființată la 1879, frecventată de 44 elevi (34 băieți și 10 fete); o biserică, cu hramul Nașterea Maicii Domnului. Lângă biserica actuală, tot pe deal, în partea de est, a fost un schit de călugări, ale cărui urme se văd și azi. În sat se face un bâlci la 8 eptembrie, pentru cumpărări, schimburi de vite și alte unelte de gospodărie. La acest bâlci vin și locuitori din județul Putna. Locuitorii sunt împroprietăriți, de la 1864. Satul își trage numele de la lespezile de piatră, ce se găsesc pe deal, în partea de est, și în albia unei râpi seci, care străbate satul”¹⁷⁵.

LESPEZI

(Brăteni, înglobat în Lespezi, comuna Lespezi, Iași).

¹⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 208, pp. 246, 247

¹⁷⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 157

1635, noiembrie 6: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vornic Buzanoschie și lui Bădilița, fiiastrul lui Buzanoschie, care cumpără, cu 40 de taleri de argint, de la Elinca, jupâneasa lui Iacob Moțoc, fata lui Calapod „dreaptă ocină și moșie din sat din **Brăteni**, în ținutul Sucevei, din jumătate de sat, din a patra parte, jumătate, cu vad de moară și cu tot venitul”¹⁷⁶.

1901: „**Lespezile**, comună rurală, situată în cen-trul plășii Siretul de sus, județul Suceava, spre est și la 36 km de Fălticeni. Se mărginește, la est, cu județul Iași; la vest, cu comuna Tătăruși; la sud, cu comuna Pășcani, și la nord, cu comuna Dolhasca. E formată din satele: Târgul Lespezi, Heciul, Hârtoapele, Bădilița, Stolniceni, Slobozia, Sirețelul, Berezlogii-Cornul și Brăteni, cu reședința în Târg. Are o populație de 1.870 familii sau 6.015 suflete: 2.995 bărbați și 3.020 femei (451 izraeliți). Sunt 1.407 contribuabili. Are: 7 biserici, deservite de 7 preoți și 8 cântăreți; 1 școală rurală de băieți, una de fete și 3 mixte, frecventate de 254 elevi. Vite sunt: 193 cai, 838 boi, 784 vaci, 4.394 oi, 70 capre și 1.038 porci. E udată de pâraiele Heciul, Probota, Sirețelul, Bodești, Gherghi-na, Bădilița și de râul Siretul. Suprafața teritoriului comunei e de 7.938 fălci, din care: 4.269 cultivabile, 1.972 pădure și restul imaș, ape și locuri neproductive. Împroprietăriți, după legea din 1864, sunt 26 frunțași, 272 pâl-mași și 292 codași, stăpânind 2.009 fălci și 26 prăjini. / **Lespezile**, târgușor pe moșia Sirețelul, comuna Lespezi, numit astfel de la lespezile mari de piatră ce se găsesc în malul și în albia Siretului, ce trece pe lângă partea dreaptă a târgului. Are o populație de 441 familii sau 1.357 suflete: 742

¹⁷⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 260, pp. 302

bărbați și 795 femei (300 izraeliți); locuiesc în 323 case. Sunt 311 contribuabili. Vatra târgului ocupă 44 fălci. Moșia are o întindere de 224 fălci, din care 180 fălci sunt imaș și pădure și restul cultivabile. E reședința plășii Siretul de sus. Are o biserică; o școală rurală de băieți și una de fete; o fabrică de sticlărie. Drumuri prin-cipale sunt: la Heciul (stația CF Pășcani-Iași, 1.500 m), la Sirețelul (2 km), la Dolhasca (10 km) și la Stolniceni (4 km)”¹⁷⁷.

LETEA

(Lete, Letea Veche, comuna Letea, Bacău).

1633, septembrie 10: Zapisul șoltuzului Căniza Blaj, al celor 12 pârgari și alți târgoveți din **Bacău**, preotul Gheoghe cel domnesc, preotul Sămion, Vasile Pelin, Dumitru Bichi, Țămpăl Pitărtă, Ungurian, Turuc Dumitru iot târgu Bacău, Ștefan diacul ot **Mărgineni** (comuna Mărgineni, Bacău), Sansăn ot **Lete** (Letea Veche, comuna Letea, Bacău), în care mărturisesc că au venit în fața lor Simion Văisi și fiul său Ionașco ot **Mușetești** (lângă Șerbănești, înglobat în Bacău), și cu nepotul său Vasile fiul lui Păcurari, și cu sora Arsănie... de-au vândut din sat din **Hălăseni** (lângă Gherăești, înglobat în Bacău) și vad de moară pe apa Limpidii vornicului Neniul, drept 40 de galbeni buni”¹⁷⁸.

¹⁷⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, pp. 156, 157

¹⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 391, pp. 492, 493

1634, ianuarie 6: Porunca lui Moise Moghila voievod, dată pârcașabilor de Bacău, „să oprească toată partea din **Birăești** (Gherăești, înglobat în orașul Bacău) a lui Păntelei din **Lăiteni** (sat înglobat în Letea Veche, Bacău), vecinul lui Ștefan din **Mărgineni** (sat înglobat în orașul Bacău)... pentru că el i-a vândut, drept 19 zloți, fără ști-rea lui”¹⁷⁹.

1635, noiembrie 6: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după pâra lui Toder Beldiman, so-ția sa Candachia și sora ei Drăgulina Gherghiloe, fetele lui Pătrășcan biv clucer „și stând de față cu Moglan, Toder, Nașcul și cu Ionașco ce-a fost hotnog, și cu Samo-ilă și cu alți oameni ai lor din satul **Mușăteștii** (Moșo-tești, înglobat în Letea Veche, Bacău), zicând Beldiman cum că li s-ar fi împresurând o bucată de moșie din satul **Rușii** (Ruși-Ciutea, comuna Letea Veche, Bacău) fără de ispravă, iar acei oameni, arătând scrisoare din satul Mușăteștii, zicând că este acea bucată de hotar dreaptă a lor moșie și ocină. / Iar Noi... am rânduit pe Tănasia vornic de Poartă, ca să meargă la cele sate și să facă cercetare printre megieși. Și, mergând Tănasia vornic, cu alți oameni domnești, ei au stăut și s-au dovedit, și au ascuns scrisorile lor care arată că au pe acea bucată de hotar, ci au mărturisit pentru acea bucată de hotar din satul Rușii, din ținutul Bacăului, peste Bistrița, cum că acea bucată de hotar a fost stâlpită de Alexandru voievod, fecior lui Ștefan voievod; și a rămas rea acea scrisoare a lui Mo-glan, Nașcul, Ionașco hotnog și a lui Samoilă din Mușă-tești, și au întors

¹⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 4, p. 7

cheltuiala, 12 zloți, slugii noastre Toader Beldiman”¹⁸⁰.

1636, martie 24: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Moglan și lui Ionașco din **Moșotești** (în Letea Veche, Bacău) și lui Ursul din **Vereșeni** (apoi Odobești, comuna Secuieni, Bacău), după ce „s-au pârât de față Ștefan diacul din **Mărgineni** (înglobat în Bacău) cu Constandin, ginere-său, pentru niște moșii și cumpărături din Mărgineni, ce-au ținut împreună amândoi, până a acustan femeia lui Constandin, fata lui Ștefan, iar acum, dacă s-a însurat ginere-său, de a luat o altă femeie, Ștefan vrea să-l scoată din moșia de la Mărgineni și de pretutindeni. Deci Domnia Mea am socotit și am aflat lege, să-i întoarcă Ștefan ginere-său, lui Constandin, tot deplin, cât va ridica Constandin cu sufletul său și cu oameni buni că a dat pe acel loc la Mărgineni și pe alte cumpărături... să-i întoarcă Ștefan lui Constandin deplin, și dacă va întoarce deplin, Constandin să iasă de pe acele locuri”¹⁸¹.

1901: „**Letea**, comună rurală în județul Bacău, plasa Bistrița de jos, situată în regiunea șesurilor Bistriței și Siretului, la sud-est și la 5 km de orașul Bacău. Este alcătuită de 8 cătune: Letea, reședința, Arămești, Șerbănești, Radomirești de sus (Doctorul), Radomirești de jos (Alcaz) Domnița-Maria, Cremina și Chișăta sau Chișata. Domnița-Maria este un sat nou, format de însurăței, la 1880; iar în vechime mai erai Osebiți-Floci, Căineni și Bunești. Moșia Letea, cu Siliștile, era stăpânită de mănăstirea Precista din Bacău, cuprinzând și colțul sud-estic al orașului; acum este domenu al Statului. Se mărginește, la

¹⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 261 pp. 302, 303

¹⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 372, p. 420

nord, cu comuna Săucești; la sud, cu comunele Ruși și Dealul Nou; la vest, cu orașul Bacău; la est, cu comuna Ruși, dincolo de apa Bistriței, și cu comuna Buhociul, de care se desparte prin râul Siretul. În comună, la locul numit Matca Veche, se vărsa Bistrița în Siret; cu vremea, și-a schimbat cursul, tocmai la Galbeni, 18 km mai jos. / Populațiunea comunei e de 415 familii sau 1.561 suflete: 1.507 români, 37 unguri și 17 izraeliți, toți de protecțiune română; 1.008 agricultori, 3 comercianți, 4 cu profesii libere, 160 muncitori și 26 servitori. Sunt 382 contribuabili. Are două școli, una în satul Letea, care funcționează din 1866, și a doua în Chișata, care funcționează din 1890. Sunt întreținute de Stat și frecventate de 63 copii. Are o biserică, în satul Letea, cu un preot și un cântăreț; 14 cârciumi. / După legea rurală din 1864, s-au împroprietărit 211 locuitori cu 832 fâlcii pământ în țarină. În 1879, s-au dat, la 141 însurăței, 213,67 hectare pământ în împroprietărire. Teritoriul comunei are o întindere de 4.100 hectare. Proprietari sunt: Iunius I. Lecca, cu o moșie (Radomirești) de 798 hectare; Smaranda I. Ventura, cu o moșie (Șerbănești) de aproximativ 500 hectare; moștenitorii lui Gorovei, cu o parte de moșie; Nicolae Bibire, cu o moșie de 41,62 hectare, pământ productiv; apoi, tot Iunius Lecca, cu o parte de moșie de 46,93 hectare. Viile ocupă 23 hectare, în totalul pământurilor de cultură, 1.264 hect. / În comună se află o fabrică de hâr-tie, înființată de o Societate Română, la 17 Ianuarie 1881 (vezi Letea, sat). Vite sunt: 83 cai, 1.290 vite mari cor-nute, 422 porci, 2 capre și 1.164 oi. Sunt 173 stupi de albine. Teritoriul comunei este străbătut de calea județea-nă Bacău-Pârincea, pe stânga Bistriței, iar pe dreapta, de calea națională Focșani-Bacău și de calea ferată cu ace-eași

destinație. Distanțele: la Bacău, capitala districtului, 5 km; la Părincea, 20 km; la Valea Seacă, reședința plășii, 19 km; la comuna Buhociul, 6 km; la comuna Săucești, 5 km; la comuna Dealul Nou, 5 km; la comuna Ruși, 3 km. / **Letea**, sat în județul Bacău și reședința comunei cu același nume, situat pe malul stâng al râului Bistrița, în fața satului Cremenea, din aceeași comună. Are o populație de 132 familii sau 568 suflete; o școală mixtă; o biserică, clădită în 1867 de locuitori; 3 cârciumi. Vite sunt: 12 cai, 400 vite mari cornute și 117 porci. / Prin legea din 18 martie 1883, s-au acordat primei societăți pentru fabricarea hârtiei 150 hectare pădure, anual, în curs de 40 ani, din pădurile statului, Vadurile și Tarcăul, județul Neamț, spre a extrage din ele materialul trebuincios la fabricarea hârtiei. S-a dat un teren de 10 hectare de pe moșia statului Letea, pe care s-a construit fabrica. **Fabrica de hârtie** se găsește de-a dreapta râului, lângă satul Cremenea, la 2,5 km de orașul Bacău. S-a dat și concesiunea de 12 ani pentru furnitura cu hârtie autorităților statului și scutirea de impozite directe către stat, pe timp de 12 ani. Prin jurnalul consiliului de Miniștri No. 52, de la 26 iulie 1889, s-au acordat avantajii legii industriale, scutirea de vamă pentru mașini, pentru materiile prime și reducerea taxelor de transport pe căile ferate. Când s-a înființat fabrica, statul a garantat un împrumut de 600.000 lei la Casa de Depuneri, care să servească drept capital de exploatare. La 1889, când i s-au acordat avantajii legii industriale, fabrica avea un capital de 2.400.000 lei și întrebuința 150 lucrători pe zi”¹⁸².

¹⁸² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, pp. 159, 160

LEȚCANI

(prin satul Hăsnășeni, contopit cu Cogeasca,
comuna Lețcani, Iași).

1425, decembrie 28: Întărit de Alexandru cel Bun „fiilor lui Ștefan Stravici, Toader și Petru”, care primeau uric pentru „trei sate în Cârligătură, anume: unde este Șerba Păușescul (Păușești) și Lazor, altul unde este Neagu Barbosul și Dragomir Hasnăș (Hăsnășeni), al treilea Bălțați. Încă le-am dat, pe Nirova, patru sate, anume: unde a fost Lațcu, altul unde este Mihul și Panici, al treilea unde este Stancuț, al patrulea unde este Stanciul... Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”¹⁸³.

1434, mai 25: Întărită de Ștefan voievod, „acestui adevărat popă Ioil” și fiului său Giurgiu „o pustie, la Cârligătură, unde este fântâna de lângă Balosin (Lețcani – n. n.), peste Diba, să-i facă mănăstire”¹⁸⁴.

1624, decembrie 20: Întărit de Radul voievod fostului logofăt Ghianghea, care cumpără, cu 150 taleri bătuți, de la Ghiorghie, Căzacul și Bejan, fiii lui Pătrașco, nepoții lui Lațco ceașnic, „jumătate din satul Lățcani, parte

¹⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 62, pp. 90, 91

¹⁸⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 130, pp. 183, 184

de sus, ce este în ținutul Roman, pe Siret, cu parte de vad de moară în Siret”¹⁸⁵.

1625: „Mărturie hotarnică de la Pătrașcu, vătavul cel mare, și Corpaciu din **Lețcani**, și Toader, diac din **Stănislăvești**, și Ionașcu, și Mihăilă de **Ungurași**, și Ere-miia de **Boureni**, referitoare la partea „de sat Boureni, ocină ce-au ținut-o până vistiernicul; ne-am socotit și am găsit cumpărătură de la Mierăuță Hraniță loc de trei case din partea Năvrăescului. Și am găsit cumpărătură de la Arsenie, fratele Năvrăpescului, o casă, fără acele 4 case, parte toată partea Năvrăpescului, cum a ținut Pană vistiernicul”¹⁸⁶.

1628, septembrie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Pătrașco Bașotă, al doilea logofăt, în baza unor zapise de mărturie semnate de mari boieri, prin care cumpără, cu 20 taleri, de la Toader, fiul lui Fătul, strănepotul popii Gavril Melentiescul, „a șasea parte din a șasea parte din satul **Cogești** (satul Cogeasca, Iași), și din **Brăilești** (Brăileni, lângă Cogeasca, Iași), și din **Bahluieni** (parte a satului Cogeasca, Iași), ce este în ținutul Cârli-găturii, cu loc de iaz la pâraul satului și cu tot venitul, care i-a fost cumpărătură popii Gavril Melentiescul de la Ilea și de la sora lui Călina, fiii lui Dragotin, nepoții lui Ivan Cogeas”; / de la frații Erimia, Miron și Necula, fiii lui Vasilie, cu 16 taleri bătuți, „părțile lor din aceste trei sate”; / de la Istratie, fiul lui Petrea, nepotul lui Babici, cu 6 taleri bătuți și 8 potronici, „partea lui ce i se va alege din aceste trei seliști”; / de la Marica, fiica Salomieii, ne-poata lui

¹⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 250, pp. 318, 319

¹⁸⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 252, p. 322

Babici, cu 6 taleri și 8 potronici de argint, „partea ei ce i se va alege”; / de la Solomia, fiica Ante-miei, nepoata lui Babici, pentru 6 taleri și 8 potronici de argint, „toată partea ei ce i se va alege”; / de la Cornea, fiul lui Gligorie, nepotul Antemiei, sora lui Burdugan, strănepotul lui Zroban, cu 6 taleri și 8 potronici, „din satul Cogești, a treia parte din a cincea parte”; / de la Costin Bențul, fiul lui Meștea, cu 8 taleri și 4 potronici, „toată partea lui ce-a avut-o cumpărătură”¹⁸⁷.

1692, decembrie 12: Ispisoc de judecată de la Constantin Cantemir voievod, după ce „s-au pârat de față Vasilie Țîrțachie cu Mirăuță, pentru satul **Lățcanii** (Lețcani), ce sunt în ținutul Vasluiului, care se împarte în două părți, pe doi bătrâni, zicând Țîrțachie cum a ținut un bătrân el, iar un alt bătrân l-a ținut Mirăuță, iar acum Mirăuță s-a sculat să scoată pe Vasile Țîrțacă din moșie, zicând că n-are moșie nimica într-acel sat și i-a luat și uricul, deci domnia mea întâi am fost făcut o carte la Tiron, ca să pună pe Mirăuță și pe răzeșii lui să-și caute 12 oameni buni, să jure cum nu are moșie Țîrțachi în satul Lățcani, nici este de moșie de acolo și, dacă or jura, să lipsească Țîrțachie din moșie, și n-a aflat oameni să jure, iar Țîrțachie și-a aflat patru oameni, anume Postola-chie din **Milești**, Ion Chichiță, Stratul și Vasile Șindilă din **Dănești**, și i-a adus înaintea domniei mele și au mărturisit cum adevărat au avut și moșul (bunicul) său, și tatăl său, și el până acum a ținut; domnia mea nu i-am crezut nici pe acei oameni, ci, de iznoavă, am scris lui Golăe, vornicul de poartă, cum să-și aducă Mirăuță și cu răzeșii lui 24 de oameni înaintea lui Golăe și să jure cum nu este de moșie Țîrțachie de acolo,

¹⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 406, pp. 553-556

din Lățcani... Deci mergând acolo Golăe de trei-patru ori, ca să aducă acei 24 oameni Mirăuță, să jure, n-a aflat Mirăuță pe nimeni să jure, iar Vasile Țițachie a strâns oameni, anume Vasile Șindilă și Ion din **Glodeani**, Postolachie din **Milești**, Stratul, Mihăilă, Nica și Ion Chigheaci, de au mărturisit cum este Vasile Țițachie om de acolo, de Lățcani, și a ținut bătrânul Ivan, cum au ținut moșul și tatăl său, iar bătrânul Ion de Mirăuță... Deci domnia mea îi întărim lui Vasile Țițachie ca să-și țină bătrânul său Ivan”¹⁸⁸.

1901: „**Lețcani**, sat în partea de sud-vest a comunei Tăutești, plasa Copoul, județul Iași, situat pe un podiș, în partea stângă a râului Bahluiul, podiș prin mijlocul căruia trece șoseaua națională Iași-Podul Iloaei. Este izolat cu totul de comună și se află la o depărtare de 10 km de orașul Iași. Are o populație de 66 familii sau 150 suflete. Vite: 130 vite mari cornute, 248 oi, 24 cai și 50 râmători”¹⁸⁹.

LEȚCANI

(comuna Cristești, Iași).

¹⁸⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 109

¹⁸⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, pp. 160, 161

1640, mai 8: Scrisoarea pârcălabilor de Suceava, care au mers la **Boureni** (comuna Moțca, Iași) „pentru ocina ce a ținut Pană vistiernic... și am găsit cumpărătură de la Mirăuță Hraniță loc de trei case, din partea Năvrăpăscului, și am găsit cumpărătură de la Arsăanii, fratele Năvrăpăscului, o casă, fără acele patru case, altă parte, toată partea Năvrăpăscului, cum a ținut Pană vistiernic peste tot locul, cu vecini, cu toți, până acum.... / Deci dăm de știre măriei dumitale Pătrașcu vătaful cel Mare, Corpaci din **Lețcani** (comuna Cristești, Iași), Toader diacul din **Stănislăvești** (comuna Păstrăveni, Neamț), Mihăilă din **Ungurași** (comuna Păstrăveni, Neamț), Irimie de **Boureni** și mulți oameni buni megieși”¹⁹⁰.

1901: „**Lețcani**, fost sat răzășesc, județul Suceava, între comunele Cristești și Drăgușeni, desființat, ca și altele, de vodă Mihai Sturza, care cu forța a răsluit și răzășiile, mărindu-și trupul moșiei lui, Cristești. Răzășiile ar fi fost căpătate de la Ștefan cel Mare, în urma luptei de la Războeni. Biserica din Lețcani este și acum în satul Homița”¹⁹¹.

LEUCĂUȚI

(la Botne, raionul Călărași, Moldova).

¹⁹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 355, pp. 370, 371

¹⁹¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 161

1483, august 17: Întărit de Ștefan (cel Mare) voievod logofătului Tăutu, care cumpărase, cu 80 de zloți tătarești, de Lazor Piscu, fiul Anușei, sora lui Manoilă Șerbescul, și de la Lazor, fiul Marușcăi, cu frații săi Mihul, Mircea și Marco, și de la Cozma Bușteanul, cu femeia sa Anușca, și de la Albul, cu femeia sa Neagșa, și de la Gavrril Habâș, cu femeia sa Nasta, și de la Mărena, Șandrea și Vasco, fiii lui Iurie Șerbescul, „din uricul unchiului lor, bătrânul Mănăilă Șerbescul, o seliște la Botne, Leucăuții pe Govovțea, și o prisacă, anume Vrabia, cu poienile”¹⁹². Hotarul, din veac.

1648, iunie 11: Întărit de Vasile Lupu voievod Antemiei, jupâneasa lui Dumitrașco Tureatcă, fiica Salomieii, nepoată și strănepoată lui Stănil bătrânul și Nastasiei, și Magdalinei, „din dresese ce le-a avut strămoșul ei Stănilă de la Iancul voievod și de la Petru vodă, jumătate de sat **Levcăuți**, ce-i pe Naslavcea, în ținutul Sorociei, cu moară pe Naslavcea, și a treia parte din satul **Tureatca**, cu trei heleșteu, cu părți de mori, cu livezi, partea de jos, ce-i la ținutul Sucevii, și trei părți din satul **Stănești**, cu loc de heleșteu și cu livezi, partea de jos, din același ținut, tri părți din satul **Năhoreni**, cu livezi și cu heleșteu, partea de jos, trei părți din satul **Culiceni**, cu livezi, partea din jos, din același ținut; / și iarăși a arătat Antemia, fiica Salomieii, niște zapise de la popa Tomșa, popa Foca, popa Ion și popa Buțurca din târgul Siretului, de la Grighea fost șoltuz și de la 12 pârgari, sciind cum a cumpărat mama ei Salomia 5 jirebii din satul **Tureatca**, din partea de mijloc, de la Mărina și Gligori, fiii Măricăi sin **Seleșul de jos**, pentru 5 galbeni ungurești, și iarăși tot Solomia a cumpărat alte 5

¹⁹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 251, pp. 381-383

jirebii, din același sat Tureatca, din partea de sus, de la Nicoară sin (fiu) Vaipan, nepot lui Iurașco din Năhoreni, drept 50 galbeni ungurești, și iarăși tot ea, Antemia, a cumpărat, împreună cu bărbatul ei Dumitrașco Tureatcă, 5 jirebii în același sat Tureatca; 2 jirebii le-a cumpărat de la Costin și Ștefan, fiii lui Toma din **Valova** (Valeva, Bucovina), din partea de mijloc, cu 30 taleri bătuți, și 2 jirebii de la Ilinca, fata lui Gligori, nepoata lui Iurașco, tot din partea de mijloc din Tureatca, cu 30 taleri bătuți, și o parte de la Ciornohuz, din partea de mijloc, cu 50 taleri bătuți. Iar hotarul acelui sat Tureatca să fie pe unde a hotărât Saștrovici logofăt; / și iarăși Antemia și jupânul ei Dumitrașco au cumpărat 8 jirebii din satul **Seleșeul de sus**, ce-i la ținutul Dorohoiului, 2 jirebii de la Talea, cu 30 taleri bătuți, 2 jirebii de la Ilinca, nepoata Talei, cu 30 taleri bătuți, și 2 jirebii, cu heleșteu, de la Mitrofana, fiica Ilincăi, tot cu 30 taleri bătuți, și 2 jirebii de la Cazacul sin (fiu) Griga, nepot Savei, tot cu 30 taleri bătuți, cum și ceea ce se va alege partea de moșie a Antemiei, din același sat Seleșeul de sus”¹⁹³.

1770-1772: Satul **Lencăuți**, ținutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumean-țev¹⁹⁴, **toată suma caselor: 89**. Scădere rufeturi 10: 3 popi, 7 țigani. Rămân birnici 79. / **Birnicii:** Nicolae Hriștova / Vasile sin (fiu) lui / Fegher Ticaci / Ilco / Prodan / Puhaci / Isar / Ion sin lui / Ștefan / Solomcu / Fegher Cucerivi / Andre zet (ginere) vătămanului / Matei Zburcul / Timco / Grigoraș Țurcanu / Ivan Corneica / Vasile Bujco / Chirila sin lui / Ignat Mărușca / Hriste Rostovanu / Hrior Țurcanu

¹⁹³ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, pp. 220-225

¹⁹⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 135, 136

/ Gheorghiță Țurcan / Vasile Bubnia / Gavril Gavaz / Ilie Berepa / Pavăl zet lui / Istrate Bătrânu / Vasile Moroz / Matei zet lui / Iacob Datca / Istrate Luțca / Toader sin Dumitraș / Alecsa, rus / Nicolae Zahnitca / Alecsa, moldovanu / Onofrei Ticaci / Anton, cojocar / Andrei Cămârzan / Matei Tcaci / Iacob, cibotar / Pavel zet Cămârzan / Crasii Gionu / Ivan zet lui / Mihai Leno / Hrihor Hobot / Prodan / Grigoraș Vârlan / Ilaș Capina / Ștefan Darie / Ion, podar / George sin Darie / Patraș / Toma Sandari / Mihai / Timofti, moldovanu / Petre, rus / Toader Ostafie / Capan Stare / Ostahe / Pali Minciună / Iacob, rus / Vasile Vartipor / Zaharia / Puțințelul / Apostol / Nichita Dutca / Ilaș sin Nichita Dutca / Ștefan, vornic / Ivan, vătăman / Mihai, vătăman / Ion, văcariul / Andrei, nemisnic / Alecsandru brat (frate) lui / Grigore brat lui / Matei, scutelnicul / Iurcu / Voicu / Ilco / Andrei. //

Rufeturi: Popa Ștefan / Popa Mihai / Popa Iacob / Ivan, țiḡan / Vasile, țiḡan / Chiru, țiḡan / Macsim, țiḡan / George, țiḡan / Vasile, țiḡan / Nițul, țiḡan.

LEUCEȘTI

(fost Vlădești pe Racova, în Armășoaia, Vaslui).

1545: Întărit de Petru (Rareș) voievod lui Potârcă, care cumpără, cu 200 zloți tătărești, de la frații Lupe și Josea, și de la nepoții lor de soră Bradici și Neacșa, copiii Anei, „din uricul ce l-a avut mama lor Ana de la nepotul

domniei mele Ștefan (cel Tânăr) voievod, din jumătate de sat **Leucești** pe Racova, cât se va alege partea mamei lor și cu moară”¹⁹⁵.

1560, aprilie 3: Întărit de Alexandru (Lăpușneanu) voievod lui Oprea vatag din **Ungureni** și lui Drăguș, al doilea armaș, care cumpără de la Anghelina, fata Solomi-ei, nepoata lui Petrică portarul, cu 300 zloți tătarești, „a ei dreaptă ocină și moșie din drese ca a avut sodășul lor Vlad Semenescul de întărire de la bătrânul Ștefan voievod și din drese de cumpărătură ce a avut Petrică portar de la Petru voievod, din jumătate de sat **Vlădeăștii** pe Racova, care e numit **Leuceștii** (fost Vlădești pe Racova, în Armășoia¹⁹⁶, Vaslui), din partea de jos, jumătate; însă dintr-un sat, ce este în cel hotar, care acum se numește **Dejugații**, partea de jos, și cu jumătate de moară în Racova, însă acea cumpărătură a lui Ivul arma-șu”¹⁹⁷.

LEUCUȘENI

(sat pe Bârlăzel, lângă Armășeni,
comuna Băcești, Vaslui).

1453, octombrie 22: Întărit de Alexandru voievod lui Ivan Arbure, care primește uric pentru „un sat, anume

¹⁹⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XVIII, Iași 1927, pp. 199-201

¹⁹⁶ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 145

¹⁹⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 44-47

Leucușenii, pe Bârlădzăl, unde i-au fost casa lui și, peste Bârlădzal, poieni”¹⁹⁸.

1634, februarie: Întărit de Moise Movilă lui Postolache și femeii lui Sora, care s-au pârât la domnie cu Strătulat, Iurașco și cu răzeșii lui Popa din **Dumești** (Dumeștii Vechi, comuna Dumești, Vaslui), „pentru a treia parte de sat de **Leucușiani** (lângă Armășeni, comuna Băcești, Vaslui), ce-a fost cumpărat Trifan din **Marcoviciani** (lângă Dumeștii Vechi, comuna Dumești, Vaslui), cu femeia lui Sora, în zilele lui Ștefan vodă Tomșa, în domnia dintâi, iar dresese lor au ars în casa lor și cu alte odoare ale lor, când au aprins tâlharii casa lor. Deci Strătulat, cu Iurașco și Popa din Dumești și răzeșii lor au zis cum n-au vândut acea ocină, ci au pus-o zălog la Trifan, pentru 138 taleri de argint. Deci noi am dat pe Strătulat și pe Iurașco și pe oamenii lor cum ca să aibă a jura cu 12 oameni buni cum n-au vândut ei acea parte de ocină, ci au pus-o zălog. Apoi Strătulat, cu Iurașco și răzeșii lor, n-au putut să jure, ci au rămas dinaintea noastră din toată legea țării”¹⁹⁹.

LEUCUȘEȘTI

(sat pe Drăslivița, azi în orașul Huși).

¹⁹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 38, p. 53

¹⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 45, p. 49

1414, decembrie 20: Întărit de Alexandru cel Bun zugravilor Nichita și Dobre, care primeau uric pentru „două sate pe Drăslivița, anume Crainiceștii, și alt sat, anume Leucușești... Iar hotarul acestor două sate să fie începând din deal, la doi stejari îngemănați de la pământ, și de acolo, drept la deal, peste pârâu, la stâlp, și de acolo, drept la stejar, la dumbrăviță, și de acolo, drept peste pârâul lui Dobrotici, la stejar, la marginea pădurii, și de acolo, drept la deal, la stâlp, apoi drept pe deal, la stejar, la Cridă, apoi la fântânile de la pârâul lui Ivan, și de la fântâni, drept la deal, la Dodul, la movilă, apoi, drept peste pârâul lui Dodul, la dealul Prutului, la movilă, apoi unde coboară către drumul Răbâiei, și de acolo, pe dealul Prutului, la movila Rusului, apoi, pe acest deal, la a patra movilă mică, iar de la această movilă, de-a curmezișul, la dealul lui Dodul, la un stâlp, și de acolo, de-a curmezișul, peste pârâul lui Ivan, la deal, la stâlp, și de acolo la stâlpul care este între Crainicești și Fetoști, și de acolo, peste pârâul Crainicului, la deal, la un stejar, și de acolo, pe deal în sus, până la pădurea Lohanului. Acesta le este tot hotarul, pe unde le-a fost făcut de Dolh Dragomir, trimis de domnia mea. / Iar pe acest hotar, dacă vor putea să-și întemeieze sate, să întemeieze cu această mai sus scrisă întărire. / Iar ei ne vor zugrăvi, pentru aceste două sate, două biserici, una din Târgul de Jos, și alta, care va fi voia noastră, afară de bisericile de la Rădăuți, sau o casă sau un pridvor”²⁰⁰.

²⁰⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 39, pp. 55-57

LEUCUȘEȘTI

(Orhei, Moldova).

1795, august 21: Egumenul mănăstirii Dancu, care avea „o firtă și mai bine de vie pe moșia mănăstirii **Leucușenii**, ce este în ținutul Orhei a unui om, Dumitru Calu, ce a avut-o cumpărătură și el de la alții, pe care a lăsat-o nelucrată 8 ani, de s-a păraginit cu totul... a dat-o de a lucrat-o Vasile Crăciun, sunt ani trei, și spre a lui odihnă și a fiilor lui au cerut de la mănăstire adeverință. Deci mănăstirea, după puterea ponturilor domnești, i-a dat-o în toată stăpânirea, dându-și dijma la mănăstire”²⁰¹.

LEUCUȘEȘTI

(pe Galbena, lângă Filipești, Bacău)

1442, aprilie 5: Întărit de Iliaș și Ștefan voievozi lui Miclăuș Răspop, care primește uric pentru „a sa dreaptă ocină și vislușenie, satele anume **Leucușești**, un-de a fost Leucove, și **Tulești**, cu prisaca Leucușeștii, pe pâraul Galbena, unde ăi este casa lui, și **Horgeștii**, cu toate

²⁰¹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 300, p. 339

veniturile”²⁰².

LEURDEȘTI

(comuna Tamași, Bacău).

1646, februarie 2: Se împart între moștenitori „ocinile unchiului nostru Miera pârcălabul și alte moșii, care au fost neîmpărțite, de la moșii noștri. / Și s-au venit în partea lui Grigore Ureche vornicul satul **Măncestii** (pe Bâc, în Lăpușna, Moldova), ce sunt pe Bâc, la ținutul Lăpușnii, și jumătate de sat **Cricești** (comuna Miclești, Vaslui), ce este în ținutul Vasluiului, și partea din **Pădureni** (lângă Popricani, Iași), ce se va alege, ce este în ținutul Iașilor, de moșii și de cumpărătură ale mătușii noastre, a Berhecioai. / Și lui Isac Mesehănescul, nepotul lui Toader Jorea, s-au venit jumătate de **Piscani** (lângă Vlădeni, Galați), jumătate de **Măciucașii de Jos** (la nord de Ciotolom, Vaslui) și părți ce se vor alege din **Leur-dești** (comuna Tamași, Bacău). / Așijderea, s-au venit în partea lui Ionașco Jorii fost vornic, feciorul lui Simion Jorii, și lui Gligorașco, nepotul său, jumătate de **Măciu-cașii de Jos**, jumătate de **Rupturi** (lângă Ivești, Galați), jumătate de **Bârzăești** (Bârzăiești, pe Bârlad, ținutul Tutova, Vaslui) și jumătate de **Saulești** (Săulești, comuna Vetrișoiaia, Vaslui). / Și lui Gheorghe Ștefan mare sulger, Roșcăi fost vistiernic, lui Cărăiman fost pitar, lui Pavăl vornic de

²⁰² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XVIII, Iași 1927, pp. 120-122

gloată, lui Ionașco Rusul pârclăbul și Sturzăi, nepoții Solomie Mogâldoaie, li s-au venit, în partea lor, jumătate de **Piscani**, jumătate de **Măciucașii de Jos**, jumătate de **Măciucașii de Sus** și partea ce se va alege din **Românești** (lângă Bălăbănești, Galați)”²⁰³.

LEURINȚ

(sat pe Crasna, comuna Banca, Vaslui).

Întărit, în **15 iunie 1436**, de Ilie și Ștefan voievozi, vornicului Moica și fratelui său, spătarul Tador, care primește uric pentru „satele anume: Bradicești pe Crasna, unde au fost Albu și Bradici și, pe Iapa, unde a fost Ilcaș, și, pe Bârlad, unde este Cirtă Coste, și trei locuri în pustie, unul pe Crasna, mai sus de Nicorești, **altul la Leurinți**, mai sus de locul lui Piatră, și al treilea, pe Bâc, la Lunca de Sus... Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac. Iar hotarul acestor pustii să fie cât vor putea să folosească destul cinci sate”²⁰⁴.

LEUȘENI

(„loc la gura Nârnovei”, Leușeni,

²⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 284, p. 224, 225

²⁰⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 155, pp. 212-214

raionul Kotovsk, Moldova).

1439, martie 20: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi lui Aliuș, care primește uric pentru un „loc de la gura Nârnovei, anume unde este casa lui, iar hotarul aceluia loc după cel bătrân hotar, care au umblat din veci”²⁰⁵.

LEUȘENI

(comuna Leușeni, raionul Telenеști, Moldova).

1635, iulie 15: Zapisul lui Vasile, feciorul popii Pănaș din **Crăsnășeni** (comuna Crăsnășeni, raionul Telenеști, Moldova), prin care mărturisește că a vândut „cestui om, anume lui Istahie, feciorul lui Pătrășcan din **Văsiiani** (Văsieni, comuna Leușeni, raionul Telenеști, Moldova), partea mea din sat din Văsiiani, dintr-un bătrân a cincea parte... drept un bou de negoț și 4 zloți, dinaintea a mulți oameni buni din Văsiiani, anume Necoriță, preotul Crăciun, Ștefan Ciocârlan și Ursul, Gluguța ce a fost de **Leușeni** (comuna Leușeni, raionul Telenеști, Moldova), popa Vlasie, Ștefa feciorul Ilei, și frate-său Vasile armășel, din târg din **Iași**”²⁰⁶.

1673, martie 1: Grăjdan fiul lui Pleș din satul Sămășcani vinde vameșului Chiriac Sturza, drept 25 lei bătuți, „din a treia parte din satul **Sămășcani**, din partea Onciului, care parte am cumpărat-o eu de la frate-meu

²⁰⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 193, p. 273

²⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 169, pp. 203, 204

Gligorce... Și la tocmeala noastră au fost căpitanul Ștefan din **Crăsnășeni**, Pavăl Ciucârlan din **Văsăiani**, Ursul, Gheorghită și Nicola din **Leușeni** și mulți oameni buni s-au întâmplat”²⁰⁷.

1772, octombrie 24: Preotul Strătulat (Căptariu) din **Leușeni** vinde lui Sandul Muntian (Munteanu), drept 10 lei noi, „o vie tânără păraginită, care este la Leușani, în dealul Holmului, care vie am fost cumpărat eu, preotul, de la Ioana Agăchiasa și, neputând-o eu lucra, i-am vân-dut-o Sandului, drept 10 lei noi, la care eu am cumpărat-o drept 15 lei, care i-am dat și zapisul cel vechi al Ioanei Agăchiesi la mâna Sandului. Și la această tocmeală s-au întâmplat Simion Precop vatav, Vasile zet (ginere) Simion, Chirică dascăl”²⁰⁸.

1774, iunie 5: Satul **Leușenii**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Culuii, după recensământul lui Rumeanțev²⁰⁹, avea **toată suma caselor 49**. Scădere rufeturi 5: 2 volintiri, 1 popă, 2 femei sărace. Rămân birnici 44. / **Birnici:** Pavel Cercel / Toader Bunduchi / Andronachi, rus / Gheorghe Veveriță / Grigori Bunduchi / Toader Buzilă / Rotariul / Ioniță Lateș / Toader Vozotică / Grigoraș, eșanul / Sandul, muntean / Ion Froni / Toma, bejenar / Măteiu / Toader, bejenar / Iacob Bobul / Dumitrașco / Grigoraș fiul lui Ștefan / Ștefan Dorofteiu / Arhiri, rotar / Alecsandru / Constandin / Nastas, bejenar / Simion / Ion fiul Bălosoae / Ioniță, rotar / Vasili Marin / Ocsănti / Ioniță fiul lui Toader

²⁰⁷ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 133, p. 134

²⁰⁸ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 250, pp. 265, 266

²⁰⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 410

/ Nicolai fratele lui / Gheorghi / Vasile Duca / Costas Bârșu / Mihalachi / Tudose Brahă / Ioniță, răileanul (din Raia) / Timoftei al popii / Ștefan Sălcuțanul / Toader Sălcuțanul / Ioniță Veveriță / Vătavul Dancului / Sava / Constandin Cuza / Andrei Tihon / Iacob, jidov. // **Rufeturi:** Sava Bonduchi, volintir / Vasile Crăciun, volintir / Popa Strătul / Anița Goguliasă, săracă / Iliana, babă săracă.

1777, noiembrie 3: Sandul Munteanul vinde lui Vasile Crăciun, drept 18 lei, la **Leușeni**, „o vie ce am avut și eu cumpăratură de la preotul Strătul Căptariu... Și s-au întâmplat Simion Pricop, Gligoraș Eșanul și Iordache Căptariu”²¹⁰.

1796, aprilie 8: Zanfira, fata lui Dumitri Sârbul vinde, drept 17 lei, nănașului ei Vasile Crăciun din **Leușăni**, „o bucată de vie, ce a fost tot într-un hat cu a nănașului... care bani am luat în mâinile mele 11 lei și a mai rămas să-mi dea 6 lei... Și la facerea acestui zapis ne-am întâmplat Vasile Popăscu, Manolachi Popăscu, Vasile Chihaia, Gherasim și Costache Popăscu”²¹¹.

1904: „**Leușeni**, sat în județul Orhei, volosti Telenești, așezat în capul văii Alvnăgar. Are 190 case, cu o populație de 1.152 suflete. Lângă sat trece șoseaua care merge, de la Tuzora, spre Telenești. Sunt grădini cu pomi”²¹².

²¹⁰ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 256, pp. 270, 271

²¹¹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 304, p. 344

²¹² Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 135

LEUȘEUȚI

(azi Leușevca, comuna Cerlenivka,
raionul Novoselița, Ucraina).

1638, iulie 9: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui logofăt Gavrilaş Matiaș, care primește uric pentru „dreapta lui ocină și răscumpărătură, satul anume **Galicea** (lângă Cerlena Mare, comuna Cerlenivka, raionul Novoselița, Ucraina), ce este în ținutul Hotinului, cu iazuri și cu tot hotarul, de unde s-a început: tot în sus pe Cerlena, iar din Cerlena în sus, pe vale, la vârful, iar de acolo peste drumul mare, printr-o altă vale, între drumuri, iar de acolo la vârful, la marginea Dumbrăvii, mai sus de Galicea, iar de la dumbravă drept peste vale, la capătul de sus al dumbrăvii, drept la movilă la Rochitna Mare, sub deal, iar de acolo peste câmp, la Rochitna Mică și prin pădurea de tei, la marginea bălții. Acesta este tot hotarul dinspre **Leușeuți** (azi Leușevca, comuna Cerlenivka, raionul Novoselița, Ucraina)”²¹³.

LEUȘICANI

(lângă Adjud, Vrancea).

²¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 403, pp. 388, 389

1686, iulie 14: Toader, Leonti și Gavril Clăpan vând lui Savin sin (fecior) Gligorașco Matcă, șoltuzul de Adjud „6 pământuri în frunte în satul **Leușicani**, partea lui Ștefan sin Gheorghe Dalban, căruia m-am zălogit de ne-a dat 5 lei și jumătate, și să le țină, de astăzi, luni, din 14 zile ale lui iulie, până în 4 săptămâni să fie zălog, iar la zi să-i dau banii și să ne luăm locul înapoi, iar nedând bani la zi și va trece peste zi, locul acesta să fie al dumisale... Și în tocmeala noastră au fost căpitan Simi-lachi, Ghince, Simion Coipan, Răzmeriță – sluga dumi-sale postelnicului Iordachi, Arsăni Bonta, Vasile Chicior, Enachi și eu, Lupașco, pisal (am scris), și dascălul Ștefan a fost de față”²¹⁴.

LEUȘTENI

(comună în raionul Cahul, Moldova).

Întărit, în **16 ianuarie 1495**, de Ștefan voievod, surorilor Neaga și Stana, fetele lui Dragomit Tăutul, care primesc uric pentru „ale lor drepte ocini și moșii, anume pe satul Tăuții la Horince, și Rujenii tij pe Horince, și la

²¹⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 333, 334

Chighiacii jumătate de la Leușteni, iar cealaltă jumătate de sat să fie a seminției lor, dumnealui Tăutul vel lo-gofăt”²¹⁵.

LEUTEȘTI

(sat pe Valea Albă, comuna Tupilați, Neamț).

1598, aprilie 8: Întărit de Eremia Moghilă voievod Irinei, care cumpără, cu 90 zloți tătarești, de la Drăgan Orbul, „a sa dreaptă ocină și moșie, din uric ce l-a avut mama lui Anușca de la Alexandru voievod și din ispisoc de cumpărătură, ce-l are el însuși de la Petru voievod, din trei părți din satul **Leutești**, ce-i în ținutul Neamțului, o parte și jumătate, partea Drabului, și jumătate din partea altui copil al lui Ciorciolea”, iar de la Lupul, fiul Sohiicăi și de la semințenia lui Ion, fiul Nastei, și Simion Ghidiban, fiul Annei, toți nepoți lui Necoară, cumpără, cu 85 zloți tătarești, „toată partea lor din hotarul Leuteștilor, cu loc de prisacă și de livezi”²¹⁶.

1604, martie 10: Ispisoc de judecată de la Eremia Moghilă voievod, după ce „Nechifor visternicel, fratele Ganei, și cumnatul lui Isac, ginerele Sofroniei, s-a judecat cu Marica, doamna Ganei visternicel, pentru unele părți de ocină din **Mihăești**, **Mitești**, **Cihoreni** și din **Liutești**, zicând cum nu i se cade ei a stăpâni în acele părți; iar dânsa arată cum îi sunt ei cumpărături drepte, cu ai săi bani,

²¹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 166, p. 304

²¹⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 70, 73

împreună cu bărbatul ei Ganea, și arată ispisoace de cumpărătură de la Petru vodă și de la domnia mea, și are și copii cu el. / Pentru aceea, domnia mea am judecat și am aflat cu al nostru sfat cum să aibă a stăpâni Marica, doamna Ganri, toate acele părți, cumpărate împreună cu bărbatul ei, până vot fi vii fiii lor; iar după moartea lor, să aibă dânsa a stăpâni jumătate, și frații Ganei tij (la fel) jumătate, și să aibă dânsa a stăpâni și banii cu fiii ce-i au împreună; să nu lase niciodată acele ocini, iar ce va fi cumpărat într-o nimică să fie, și banii să-i fie pierduți; iar ispisoacele ce vor fi la mâna fraților Ganei, anume Nechifor și cumnatul său Isac, să nu aibă a se mai tăinui vreodată, căci Nechifor și Isac, ginerele Sofroniei, au rămas, și Mărica s-a îndreptat”²¹⁷.

1610, aprilie 25: Ispisoc de judecată de la Constantin Moghila voievod, după ce frații Ștefan și Ionașco Bleandea și seminția lor Ionașco Blendea au pârât pe Pătrașco căpitan pentru trei părți din satul **Bă-dești**, ce-i pe Moldova, în ținutul Sucevei, și au arătat Blendestii că a cumpărat Pătrașco, cu 36 ughi, de la unele neamuri ale lor, de la Sava din **Leutești** și de la liuzii lor, de la Hăcimănda Drab și de la liuzii lor, și de la fiii Teatului, iar Pătrașco căpitan a zis că n-a cumpărat acea parte din Bădești, ci numai a dat 10 taleri împrumut Savei și Hăcimandei, fiii Teatului, iar ei i-au fost dat un loc de fână ca să-l cosească. / Într-aceea, domnia mea am dat fraților Bleandă să aibă a întoarce ei banii lui Pătrașco căpitan și să-și stăpânească ocina cu toate veniturile”²¹⁸.

²¹⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 66-68

²¹⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 71-73

1632, septembrie 5: Întărit de Alexandru Iliăș voievod fiilor lui Ștefan Blendea, după o pâra la domnie a lui Nechita și fratelui său, fiii lui Sava din **Leutești** (sat pe Valea Albă, Neamț), cu fiii lui Ștefan Blendea, anume Țânțar, Pașcu și Căzan, care primesc uric pentru „a treia parte din satul **Bădești** (Bodești, lângă Tătăruși, Iași), din ținutul Suceava, pe râul Moldova... pentru că ei au adus și au arătat un zăpis, sciind despre Nechita, fiul lui Sava, că a luat de la Ștefan Blendea 13 ughi și 9 potronici”²¹⁹.

1633, octombrie 6: Zăpisul Tudorei, fata Drăghiței, nepoata Nastei, în care mărturisește că i-a dat nepotului ei Nechita ot **Vârtop** toată partea ei de ocină „din sat din **Vârtop** (Hârtop, comuna Bârgăuani, Neamț) și din **Leutești** (sat pe Valea Albă, Neamț)... Însă el să aibă a mă griji și a mă comânda... Și-această tocmeală o am făcut dinaintea frățâne-meu Vasile, popii Andrușco, popii Ion, diaconului Zaharia, vistiernicelului Vasile și Gheor-ghe ot **Vârtop**, și Vlădeanul ot **Tătărași** (Tătăruși, sat în-globat în orașul Piatra Neamț)”²²⁰.

1634, august 20: Întărit de Vasile Lupu voievod răzeșilor Sava Ganea, Toader Isac, Gligorie Blendea și altor răzeși din **Mihăiești** (comuna Miroslăvești, Iași) și din **Mitești** (comuna Miroslăvești, Iași), după judecarea „pârei de față” a lui Nechita, fiul lui Sava, și a răzeșilor din **Leutești** (sat pe Valea Albă, Neamț), „pentru niște poiene pe care le-a rupt râul Moldova de la locul lor, cu multe fânețe. Deci Nechita cu toți răzeșii lui a zis că acel loc le este lor danie de la Stroici logofăt, iar alte drese nu au

²¹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 199, pp. 256, 257

²²⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 404, p. 508

arătat, ci numai din gura lui a spus. Iar Toader Isac, Sava Ganea, Gligorie Blendea și frații lor din Mihăiești au arătat ispisoc de întărire de la Petru voievod și de cercetare de la Eremia Moghila voievod, ce le-a cercetat lor Stroici logofăt, cum le-a ales atunci acele poieni cu fânețe peste râul Moldova”²²¹.

1646, iunie 22: Scrisoarea lui Coste de **Călinești** (comuna Negri, Bacău) și a lui Miron din **Țibucani** (comuna Țibucani, Neamț), trimiși de Vasile Lupu voievod să cerceteze „hotarul **Dăvidenilor** (comuna Țibucani, Neamț), al **Strâmbilor** (comuna Țibucani, Neamț) cu al **Negoeștilor** (comuna Dragomirești, Neamț)”, și au început, urmând semnele din uric, „de unde au început semnele hotarului, de la o movilă săpată în țărmurile Văii Albe, dinspre Leutești, și acolo au și piatră pusă de moșii lor. De acolo, am scos trei oameni bătrâni, anume pe Toader Hătag din **Belcești** (inclus în Tupilați, comuna Tupilați, Neamț), Ionașco Harțugul din **Totoești** (comuna Tupilați, Neamț) și Tănăsie Draciul din **Leutești** (comuna Tupilați, Neamț), să ne poarte pe unde spun semnele uricului. De-acolo, ne-a mânat uricul drept în sus, la altă movilă săpată, și acolo s-a aflat altă piatră pusă de moșii lor, de acolo drept în marginea Dumbrăvii și în marginea dumbrăvii, iar s-a găsit piatra pusă de moșii lor, din marginea dumbrăvii ne-au mânat semnele uricului drept în sus, dinspre Totoești, în marginea dumbrăvii, la altă movilă săpată, iar Negoeștii au zis: chemați, că mai avem alte pietre mai în lăuntrul pădurii. Noi n-am vrut să mergem, dacă n-au spus în uric acele semne... / Și am pus întăritură robii măriei tale Păcurar, Toader Harcul și Ursul

²²¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 242, pp. 270-272

din **Vereșeni** (Verșeni, comuna Miroslavești, Iași), Pătrășcuță, Pătrașco și Vasile Borșea din **Mirăslăvești** (comuna Miroslavești, Iași), Ion din **Dobrulești** (lângă Mărgineni, Neamț), Cârstea din **Borcești** (Borșeni, comuna Războieni, Neamț), Gligorie și Nacul din **Uscați** (comuna Războieni, Neamț), Constantin Holbură și Vasile din **Țibucani**, Vasile din **Podlogeni** (comuna Țibucani, Neamț) și alți mulți oameni buni și bătrâni”²²².

1675, august 22: Anița, jupâneasa Mareanița, și feciorul ei Neculai fac un schimb de moșii cu Toader Bătiman și tatăl său Ionașco Bătiman, „de i-am dat lui, în satul **Leutești**, ce-i pe Valea Albă, la ținutul Neamțului, 8 pământuri, cumpărate de moșul (bunicul) meu Neculai stolnicul din partea Tetului, de s-a plătit o moarte de om, ce au ucis pe Petrea din **Mitești**, și el ne-a dat 8 pământuri în **Nisporești**, pe apa Moldovei, în ținutul Sucevei, partea Mariei și a Ciumăloa, ce le facem parte 12 pământuri, deci 8 pământuri a dat tatăl meu schimb, iar 4 pământuri am plătit cu bani”²²³.

LICHIȘITENI

(aproape de Tecuci, Bacău).

1626, noiembrie 1: Întărit de Miron Barnovschi voievod vornicului Cehan, care cumpără, cu 150 galbeni,

²²² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 418, p. 358, 359

²²³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 321, 322

de la marele șătrar Lazor și de la jupâneasa lui Mărica, „dreapta ocină și moșie de cumpărătură din sat din **Lichitișeni** (aproape de Tecuci, Bacău); care acea parte a fost împărțită în trei părți și două părți cu iaz în Berheci și în Gheunoia au vândut-o lui Cehan vornicul... ce și el (Lazor – n. n.) a avut-o cumpărătură de la Ionașco, fecior lui Drăgan, și de la Silea și Sârca, feciorii Nacăi, nepoți lui Drăgan”²²⁴.

1774, iunie 26: Satul **Lighitișăni**, ce au sost scutelnici bănesei Maria Dumitrăchioai, ținutul Tecuciului, ocolul Berheciului, după recensământul lui Rumeanțev²²⁵, avea **toată suma caselor 28**. Scădere rufeturi 9: 2 scutelnici, 1 vornic, 6 țișani. Rămân birnici 19. / **Birnici:** Hriste Ostahi / Sandul Ostahi / Toader a Anițai / Măteiu Bostan / Sandul Băncilă / Dumitru sin (fiu) Vasili / Ion Ostahi / Ion Chiriac / Vasile Bubă / Andrei, fiul lui Toader Anițai / Loghin, bejenar / Ion, croitor / Costantin Chiriac, ce a fost sluga dumisale stolnicului Iordachi Iamandi / Melinte, holtei cu mamă / Andrei, pas lui Gavril Conachi / Solomon, tij (la fel), ce a fost pas dumisale / Petria, ce a fost al dumisale slugeroai Mariei Sturzoai / Păvălașcu, ce a fost al dumisale paharnicului Păladi / Vasili, holtei cu mamă. // **Rufeturi:** Tofan Boghiul, scutelnic Dediului Tălăbăescu, cu cartea Divanului / Vasilache Brumă, la fel / Vasăli, vornic / Ion Pălade, țișan al mănăstirii Răchitoasei / Gheorghii Mustiață, țișan, la fel / Vasăli Cuța, țișan, la fel / Dumitru Bursuc, țișan, la fel / Bădița Bursuc, țișan, la fel.

²²⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 136, p. 165

²²⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 586

1901: „**Lichitișteni**, sat, făcând parte din comuna Vultureni, plasa Berheciul, județul Tecuci. Este situat la nord-est de comună, la 4,5 km. Prin sat curg pâraiele: Sarica, la sud, și Lichișteni, la nord. Are o populație de 52 familii sau 210 suflete, care locuiesc în 50 case. Copiii din sat merg la școala din satul Vultureni. Teritoriul satului este de 724 hectare. Locuitorii, foști clăcași și împământeniți la 1864, stăpânesc 124 hectare, iar proprietarii 600 hectare. Locuitorii cultivă 555 hectare, iar satul ocupă 9 hectare. Vite sunt: 95 boi, 75 vaci, 4 tauri, 22 cai, 6 bivoli, 156 oi și 14 capre. Sunt 200 stupi cu albine. Locuitorii posedă: 20 pluguri de fier și 22 de lemn. În sat se află o biserică, cu hramul Sf. Voevozi, de lemn. Materialul de lemnărie a fost dăruit de Alexandru Sturdza, de la vechea biserică din târgul Găiceana, care era în locul celei actuale. Pe icoane și pe strane se găsesc datele de 1774 și 1778, care arată data când s-a făcut biserica din târgul Găiceana”²²⁶.

LICHTENBERG – DEALUL EDRII

(lângă Solca, Bucovina),

Colonia germană din Dealul Edrii, Lichtenberg, a fost fondată în anul **1835**, din coloniștii germani: Landauer și Stingl din Audechen, Fox sau Fuchs din

²²⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 164

Aussergefild, Prosser din Budaschitz, Kuffner din Forest, Baumgartner din Gruenberger, Rankel sau Rankl din Kaltenbrunn, Turner din Kundratitz, Rach și Scheinost din Langendorf, Grundner din Mühlsprenge, Landauer din Pawinow (Landauer), Pirmayer din Rehberg, Pfeifer din Roisko, Bernhauser din Rothsafen, Hackl din Forest, Winkelbauer, Pscheidl și Wimmer din Schlösselwald, Maurer din Seewiesen, Gebert, Dnad și Schmidt din Stadln și Schaller din Watetitz.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Rădăuți – **Solca** (judecătorie raională), Arbore cu Bodnăreni, Bălăceana, Botoșana, Clit cu Lichtenberg, Iaslovăț, Cajvana, Comănești, Ludihumora, Pârteștii de Sus cu Solonețul Nou sau Slovac, Cacica, Pârteștii de Jos, Poieni”²²⁷.

În **1890**, satul avea 450 locuitori, primar fiind Martin Pfeifer, iar învățător – Carol Droste.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitz: „**Lichtenberg** (sau **Lichtendorf**, românește **Dealul-Ede-rei**), sat, districtul Gurahumora, așezat în partea de Nord-Vest a comunei Glitt, de care este lipit, având casele înșirate pe o mare întindere, pe ambele părți ale drumului districtual Vicov-Solca. Suprafața: 15,49 kmp, împreună cu comuna Glitt; populația: 404 locuitori germani; de religie romano-catolică; are o școală populară romano-catolică, cu o clasă. Este o colonie de germani boemi, întemeiată în anul 1836. Numele i s-a dat de coloniști, după

²²⁷ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

dealul din apropiere, care era curățit de pădure [în germană lichten = a rări]. Populația se ocupă cu agricultura și cu exploatarea de păduri. Se găsesc 89 cai, 221 vite cornute, 84 porci, 11 stupi”²²⁸.

1932-1940: „La Lichtenberg-Clit, am avut un cuib strașnic, frumos și îmbelșugat cu de toate, cu niște părinți care aveau cuvânt, și-aveau meserie, și-aveau pământ. Se ajutau unul pe celălalt și se bazau pe sufletul tovarășului de viață ca pe propriul suflet. Erau părinții mei ca un măr rotund, format din împreunarea a două jumătăți de măr rumen, cum se spune în câteva minunate versuri din *Cântarea Cântărilor* a înțeleptului Rege biblic Solomon. Iar mama era o gospodină din primele, care făcea pâine de secară așa de bună, câte un cuptor plin, de se minunau oamenii satului că numai ei îi ieșea bună și-au pomenit-o peste vremuri. Frământa, seara, făina și cartofii, iar, a doua zi, cocea câte un cuptor de pâine care rămânea proaspătă și bună timp de o săptămână întreagă. Iar sâmbăta, parcă pentru a cinsti o săptămână de muncă rodnică, rostuia câte un cuptor de plăcinte cu brânză și de plăcinte cu magiun. / Harnică și vrednică femeie a fost mama. Nu i-a scăpat nici un răsărit de soare și nu se poate ca și soarele să nu fi observat cum umbla mama prin gospodărie, harnică și veselă ca o albină. Făcea și cel mai grozav unt din lume, modelat cu mare artă, pe care îl vindea cu bani buni evreicelor din Rădăuți. Numai un kilogram îl păstra în casă, ca să ne răsfețe nouă, copiilor, zilele și nopțile. Mama cu sudoarea ei ținea cheltuiala în casă. Se întorcea de la Rădăuți cu salamuri, cu dulciuri, cu ardei și roșii. Noi ne bucuram, când o vedeam venind, frumoasă ca o zână, cu

²²⁸ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 129

baticul în trei cornuri legat la spate, gospodărește, cu un coș frumos subsuoară. În fiecare zi, mama ne îmbrăca în halatele albe cu funde roșii la prima butonieră și ne trimitea la grădinița din casa bunicii Fuhs. În fiecare duminică, mergea cu noi la bise-rică, iar noi, copiii, înfloream pe lângă mama în rochițe și costume frumos colorate și nu era duminică să nu stră-lucească soarele din plin de parcă și soarele ar fi vrut să se bucure împreună cu noi de deplinătatea vieții. / În casa noastră frumoasă ca o zi de Paște, stecleau cearșafurile din pânză de in și amirosea duios a plante de câmp, alese după o anume știință a vechimii ca să simți că-ți cresc plămânii în piept când pui capul pe pernă. În fața casei, aveam o pădure de lăcrămioare care îmbătau cu miresme nopțile de mai, nopțile lunii în care m-am născut și eu pe pământul binecuvântat al Bucovinei. / Și-aveam vite, și-aveam grădini, și-aveam bunicele aproape, bunica dinspre mamă, Karolina Schaller – în centrul Clitului, unde ținea crâșmă mare, cu restaurant și sală de dans cu scenă, bunica dinspre tată, Karolina Fuchs – peste drum, unde ținea grădiniță. / Copiii satului, și cei de grădiniță, și cei de școală, acolo își făceau serbările, iar noi ne mândream cu bunicele, cu scena și cu grădinița lor. Iar bunicul, Ferdinand Schaller, era om cu renume și jurat la Cernăuți. Alături cu judecătorul era pomenit că n-a făcut la nimeni nedreptate sau ceva care cu mahnire să umbrească sufletul omului. Și-avea moșul doi cai mari, pe care-i cunoștea toată Marginea și satele de prin jur, cu care pleca, în anume ceasuri, în orașele cele mari. Încă am apucat, în anii mei de tinerețe, să mă bucur de prețuirea oamenilor și pentru că eram nepoata lui Ferdinand Schaller. / Bunicul Ferdinand a avut nouă copii, doi feciori și șapte fete, din care cinci au plecat în America

atunci când le-a venit vremea. Peste vremuri, în anii de restriște, dinspre fetele acelea aflate în America aveau să ne vină vorbe de încurajare și câte o mână de ajutor. / Când mama mea, Rose Schaller, era tânără, venea un notar de la Arbore, cu trăsucă, și o lua pe ea și pe sora ei mai mică să le ducă la bal la Casa Germană din Arbore. În Arbore, aveam noi neamuri de oameni harnici și cu stare, pe cei din familia Zavadă. Și era atât de frumoasă mama, în ceasurile tinereții ei, încât arboreni strigau, de cum o zăreau, că vine Regina. / La Clit, am avut o copilărie cum alta nu a mai fost. Până în 1940, când împlinisem opt anișori, iar asupra lumii s-a risipit cruzimea războiului, am trăit într-o poveste fără seamăn, spre care mă întorc, măcar cu gândul, ori de câte ori am o clipă de răgaz. În toamna anului 1940, Hitler a hotărât să ne scoată din Bucovina, pentru că eram prea aproape de ruși, deci expuși pericolului. Despre ce fel de pericol ar fi putu fi vorba în anul în care armatele germane ocupau pământurile rusești cu viteza pe care le-o permitea teh-nica de deplasare a vremii nu știu și n-am știut niciodată. / Tata, Franz Fuchs, care nici el nu intuia nici un fel de pericol rusesc, nu se îndura să plece aiurea pentru că muncise mult și își făcuse cu amarnică trudă toate cele de trebuință. Făcuse școală la Cernăuți, învățase meserie temeinică și-acum își făcuse atelier și fierărie în sat. Avea unelte de tot felul în atelier, inclusiv o bormașină la care căutau sătenii cu neascunsă uimire. Ne povestea tata, ori de câte ori avea prilejul, despre examenul de absolvire a școlii de meserii din Cernăuți, ne povestea despre locuri și întâmplări, iar nouă ne plăcea povestea vieții lui. Bunicul, Ludwig Fuchs, s-a stins, pe neașteptate, când încă nu împlinise patruzeci și trei de ani, iar bunica, femeie încă tânără pe atunci, tocmai purta sarcina celui de-al nouălea

făt. La șaisprezece ani, tata a fost nevoit să răspundă ca un bărbat adevărat de copilăria celor opt frați ai săi și să-și caute drumul propriu, care avea să-l îndrep-tățească la stima semenilor. / Seară de seară ne povestea tata despre anii copilăriei sale, iar noi îi ascultam istorisirile cu sufletele încântate. Pe atunci, lumea nu se îmbolnăvisese încă de singurătate. Lipseau televizorul și radioul și fiecare avea vreme și pentru ceilalți. / Când venea tata, seara, din fierărie, îl vedeam că așterne o movilă de bani pe masă, pe care-i număram eu și mama. Îi puneam, frumos, pe cei mărunți pentru nevoile zilnice, iar pe cei mari pentru pământul pe care tata urma să-l cumpere pentru noi. Și mă bucuram pentru că știam că banii aceia dovedeau priceperea tatei. Când ieșea o lucrare din mâna lui, se adunau oamenii s-o prețuiască, iar bucuria aceea în fața lucrului frumos împlinit valora mai mult decât toți banii de pe lume. De asta, când a trebuit să plecăm, tata avea inimă grea, de parcă ar fi fost izgonit din lumea lui pentru totdeauna”²²⁹.

1947: Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului școlar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947²³⁰, următorii învățători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la școlile primare indicate în dreptul fiecăruia: Traci Natalia, de la Dealul Ederii, la Humoreni”.

1947: „Casele nemțești din Dealul Ederii, neocupate atâta vreme, s-au ruinat și putiit. În pădurea noastră zac stive uriașe de bușteni putrezi. Pământul e captușit cu fag putred. De acasă, înspre pădure, se întinde un covor

²²⁹ Fuchs, Sofia Katharina, *Mireasa tiranilor*, Editura „Bucovina viitoare”, Suceava 1998, pp. 8-11

²³⁰ *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

alb de margarete, semn că pământului nu i s-au mai tămăduit rănila între timp. Avem șapte hectare de pământ pentru care, peste decenii, se vor judeca alții. Chiar și crucile de pe morminte au dispărut. Au fost arse în sobe ca să le țină leneșilor de cald, iarna. Iar biserica din Dealul Ederii a fost vândută cooperativa de consum de către un activist de partid zelos în a-și demonstra ateismul științific și transformată în complex comercial. De parcă noi n-am mai fi oameni”²³¹.

1998: „Mă întorc, după o veșnicie, în patria nașterii mele și parcă n-aș mai pleca niciodată din locurile acestea care-mi vindecă sufletul cu aduceri aminte”²³². Sofia Katharina Fuchs venise doar pentru a dura o carte, pentru a lăsa o mărturie, o poveste. Puțini oameni, de-a lungul înșiruirilor de generații, lasă în urmă vreo mărturie. Și-atunci cum și de unde să-i mai aflăm, când până „și cucile de pe morminte au dispărut... au fost arse în sobe ca să le țină leneșilor de cald”?

LIEȘTI

(sat la gura pârâului Jeravăț, lângă Grivița, Vaslui).

1414, august 2: Întărit de Alexandru cel Bun lui Toader Pitic și fratelui său, Dragul, într-un uric pentru „trei sate: un sat pe Cobâla, unde este casa lui, unde a fost Veriș

²³¹ Fuchs, Sofia Katharina, *Mireasa tiranilor*, Editura „Bucovina viitoare”, Suceava 1998, p. 44

²³² Fuchs, Sofia Katharina, *Mireasa tiranilor*, Editura „Bucovina viitoare”, Suceava 1998, p. 8

Stanislav (Virișești – n. n.), iar alt sat la gura Jeravățului, unde cade în Bârlad, anume unde au fost cneji Lie și Țiganeștii, iar al treilea sat, pe Bârlad, unde este altă casă a lui, unde sunt cneji Tamaș și Ivan (Pitici – n. n.)... Iar hotarul acestor trei sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”²³³.

1436, septembrie 19: Întărit, sub numele Liești, de Ilie și Ștefan voievozi, lui Dan Mesehnă, care primește uric pentru „opt sate, anume: Ruja Petru, la Cobălă, și Onești, și Câteștii, și Virișeștii, și Selevestreanii, și, pe Hubalna, Sârbii și Șcheianii, și **Lieștii**, la gura Jeravățului, și, pe Horincea, Cavadineștii și Badea... Iar hotarul tuturor acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi”²³⁴.

1443, mai 4: Întărit de Ștefan voievod lui Mihul pisar, care cumpărase de la frații Andreico și Luca „jumătate dintr-un sat care este lângă Tutova, anume Bălăneștii, acea parte care este de la pârau până la Tutova, și cu toate casele care sunt de cealaltă parte a pâraului, și jumătate din tot hotarul care ascultă de Bălănești, și țarina veche și tot hotarul care este al Lieștilor, în afară de țarina nouă, pe care Lieștii și-au îngrădit-o aparte.... Și încă am dat credinciosului nostru boier, în afară de ceea ce a cumpărat de la fiii lui Iliăș, jumătate din Coposești, pe Șumuz... Și încă am dat credinciosului nostru pan Duma aprod, fratele panului Mihul pisar, un sat pe Satna, care a

²³³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 37, pp. 52, 53

²³⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 163, pp. 227-229

fost al lui Vlad Matus... Și hotarul acelor sate să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”²³⁵.

1448, iulie 15: Întărit de Roman voievod, fraților Cernat Ploscar și Șteful, care primesc uric pentru „satele, pe Corod, anume: Pâtcăești, pe care l-au cumpărat de la Pâtcă pentru 60 de zloți, amândouă părțile, și, pe aceeași parte, între Motoșești și între Vitezești, un loc de pustie să întemeieze sat, și, mai jos de Vitezești, la fântână, un loc din pustie să facă sat, și Zmulți, pe Suholui, și, mai jos, unde este jude Uliu, anume Milești, și seliștea Dăbeștilor, și Cernătești, la obârșiile Gerului, și, mai jos, Gorunești, și, între Milești și între Frățilești, un loc din pustie, și seliștea Frățileștilor, și, la obârșia Bârzotei, o prisacă, la fântână, unde a fost Călugărul, și, în dreptul Cojoeștilor, unde a fost prisaca lui Roșca, și Găunoasa, de la obârșie până la gură, și seliștea lui Lațco Furul, pe Suholui, și seliștea Comăneștilor, la gura Cneajei, și seliștea lui Mâ-nea, pe Covurlui, și seliștea Șcheilor, și, mai jos, seliștea lui Fâlfoi, și a lui Radul, și a lui Radici, unde este jude Dragoș, și iezerul Covurluiului cu gârla, și unde a fost Cudrea, și, pe Prut, Fărești, și gârla Flămîndzilor, și jumătate din morile noastre de la Covurlui, pe Prut, să-și facă casă, și jumătate din pădure, și jumătate din șteze, și din pești și din tot venitul, și pe apă și pe uscat, să le fie jumătate, și pe aceeași parte a iazului să-și facă dârstă, și de la iaz în vale pe Prut să le fie lor din toate târguielile toată această vamă, și pe apă și pe uscat, și seliștea Folteștilor, și seliștea lui Berevoi, pe Ialan, și fântâna lui Balea, pe Suholui, și fântâna lui Cucu și, pe Cracău, unde sunt juzi Dragan și Nasoe, amândouă părțile, și mănăs-tirea, și, pe Bârlad, Blajari, și

²³⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 228, pp. 320-322

Merești, și mănăstirea la gura Bârlăjiței, unde este Agapie, și **Liești**, și Gârlești, și Tălăbești, ocina lor, **unde au fost Voico și Șteful și Micu**, cu toată gârla de la Bârlad, și Toncești, cu gârla, și gârla Brateșului cu satul și seliștea lui Duma, pe Căl-mățui”²³⁶. Hotarele, din veac.

1741, mai 30: Cartea lui Grigore Ghica voievod, prin care îi înștiințează pe episcopul de Huși și pe Toader medelnicer că „jelui Adam Luca sulgerul, precum că, având moșie în Țara de Jos, la Fălciu, și acum, de multă vreme, întâmplându-i-se traiul în Țara de Sus, se acoli-sesc unii și alții cu împresurări din moșiile sale, și mai ales se jelui pe preotul Mihăilă din **Bărboși**, cum i-au poprit și dijma pe două seliști, anume **Goetii** și **Zabuli-ceni**, pentru care zise că are și ispisoace de la strămoși; / deci, venindu-vă cartea domniei mele, să chemați pe acel preot față și, precum veți afla drept, să alegeți și să faceți și mărturia la mâna cui s-ar cădea... / Și cu alții, care ar mai avea pricini de moșie, cu toții să luați seama și pentru satul **Liești**, ce sunt la ținutul Vasluiului, zicând sulgerul că, de câțiva ani, șed pe locul dumisale, la Liești, și ce ar fi dijma moșiei nu dau. Deci, precum îți afla drept pe scrisori ce or avea părțile de moșie ale sulgerului, să le alegeți cu mărturie în semne, și de la cine i-ar fi poprit dijma, să căutați să pliniți”²³⁷.

LIEȘTI

²³⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 280, pp. 397-399

²³⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, pp. 94, 95

(lângă Știoboreni, comuna Solești, Vaslui).

1617, cecembrie 9: Vasile, feciorul lui Frățian, nepot lui Brădoș din **Brăindoșeani**, vinde lui Petre Cehan, drept 20 taleri velichi, „a sa dreaptă ocină sin satul **Prigorceani**... în casa lui Gavril sulgerul de **Zlătărești**, dinaintea lui Luca diac ot **Benești**, Drăcea hânsărel de **Bodești**, Andronic sulgerul ot **Leești**, Gavril din **Săulești**, Andronic de **Popești**”²³⁸.

1634, iunie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vornic de gloată Dumitru, care, conform unui zapis de mărturie boieresc, a schimbat cu ginerele său Mihalcea, fiul lui Sava brănișter din **Șerbești** (comuna Ciortești, Iași), „un loc de prisacă în satul **Liești** (lângă Știoboreni, comuna Solești, Vaslui), cu livezi și cu poieni de fânețe... cu un loc de prisacă în hotarul **Coropcenilor** (comuna Ciortești, Iași), ce este în ținutul Vaslui, unde a fost prisaca bunicului lui Mihalcea, tatăl milostivirii sale Pânteia, cu livezi și cu poieni în acel hotar al acelu sat”²³⁹.

1802, februarie 5: Porunca dată de Alexandru Neculai Suțul voievod pârcălabilor de Galați, după „jaloaba lui Manolachi Costin, în care a arătat că în moșiile **Prodăneștii** (sat care se numește Liești, inclus în Gugești și Știoboreni²⁴⁰, Vaslui) și **Juscanii**, de la acel ținut, ar fi având părți de baștină, care nu sunt alese de către ceilalți

²³⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 25

²³⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 159, pp. 181, 182

²⁴⁰ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 204

răzeși... Drept aceea, să aduceți de față pe toți răzeșii, să faceți cercetare foarte cu amănuntul și să hotărâți și să alegeți părțile jeluitorului de către ceilalți răzeși”²⁴¹.

LIEȘTI

(lângă Lespezi, comuna Lespezi, Iași).

1463, aprilie 18: Întărit de Ștefan voievod mănăstirii Probota, care primește uric pentru „moșia Lieștii din ținutul Sucevii”²⁴². Hotarele, din veac.

LIEȘTI

(comuna Priponești, Galați).

²⁴¹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 160, 161

²⁴² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 116, p. 167

1495, ianuarie 12: Întărit de Ștefan voievod lui Frățilă și nepoților săi Mareș, Florea, Danciul și Bădea, care primesc uric pentru, „un sat pe Bârlad, la Rătud, anume Lieștii”²⁴³. Hotarul, din veac.

1625, septembrie 25: Zapis de mărturie despre „cum a vândut Petriman a treia parte de sat de **Armășăni** (comuna Băcești, Vaslui), din tot locul, cât este hotarul satului, cu loc de prisacă și cu vad de moară; și l-a cumpărat Lungul armaș și a dat pe tot locul aista un cal bun și i s-a socotit prețul 80 taleri. Și s-a întâmplat această tocmeală a lor înaintea vornicului de **Soholeț** (Suholeț, în Jigălia, comuna Șuletea, Vaslui), Nistor din **Merești** (Mirăști, inclus în Liești, Galați), popa Toader din **Găureni** (lângă Albești, Vaslui), Iurașcu din **Hodo-răni** (în loc de Todireni, comuna Stănița, Neamț), Ursu și Muriuți de **Marcoviceni** (sat inclus în Dumești, Vaslui), Țigan de **Țibănești** (Țibănești, Iași)”²⁴⁴.

1628, aprilie 12: Întărit de Miron Barnovschi voievod hatmanului Nicoară, pârcălab al Sucevei, care primește urice pentru „12 pământuri din frunte, din hotar până în hotar, din satul **Ionășăștii** (pe Siret, Galați), cu parte din moară și din pod, ce este în ținutul Tecuciului pe Siret”, cumpărătură de la Trifan sin Efrem, popa Theodor ginerele lui Iosif, Ion și Toader Bueban, feciorii Dimii, Avram feciorul popii Albul, Stan feciorul Calciu-lui, cu 25 ughi aur; / „a treia parte din satul **Tinpești** (Timpești, lângă Ciorăști, Galați) și din **Prăjești** (lângă Ciorăști, Galați) două părți, și cu două vii dinspre răsărit, și cu vad de moară

²⁴³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 163, pp. 300, 301

²⁴⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 375, p. 443

pe pâraul Bârladului”, cumpărătură de la Pătrășcan, feciorul Galbănului, cu 120 ughi aur; / „jumătate dintr-un bătrân din satul **Galbenii** (pe Zeletin, Vrancea) ot ținutul Tecuciului, cu o vie și cu pometuri, și cu loc de prisacă și cu loc de moară pe pâraul Zeletinul”, cumpărătură de la Ursul, feciorul Neagului Lopată, drept 30 taleri; / „și iarăși... jumătate dintr-același sat Galbenii, cu vad de moară pe pâraul Zeletinului, și din vatra satului și din câmp”, cumpărătură de la Ursul Vartic, de la Ion Țară-Lungă și de la Ionașcu, feciorii Lupii; / „o vie din satul **Fântânelile** (lângă Hanul Conachi, Galați), dintr-același ținut”, cumpărătură de la Platon de acolo, drept 10 taleri bătuți; / „a patra parte din **Ceucani** (azi Ciocani, Vaslui), ce este în ținutul Tutovii”, cumpărătură de la Zaharie de la **Gherghești** (în Tutova, Vaslui), drept 34 taleri bătuți; / o „moșie din satul **Bănceni** (azi Băncești, Vaslui), a treia parte, cu loc de moară și cu tot venitul, ce este în ținutul Tutovii”, cumpărătură de la Trifan sin Mânzatul din **Cirbi** (azi Sârbi, lângă Oancea, Galați) ot Covurlui, drept 20 taleri bătuți; / „o parte de ocină dintru acest sat Băncenii pe pâraul Tutovii”, cumpărătură de la Zatic, feciorul Zbiarăi, drept 20 taleri bătuți; / „a treia parte dintr-un bătrân din satul **Răsipeni** (lângă Ciocani, Vaslui) ot ținutul Bârladului, din câmp, din vatra satului și din pădure”, cumpărătură de la Necula, feciorul lui Hilohie, drept 20 taleri bătuți; / „a patra parte din satul **Costeștii** (pe Bârlad, Vaslui), cu vad de moară pe pâraul Bârladului și cu două vie”, cumpărătură de la Sava sin Băloș, drept 30 ughi bani buni; / „o moară gata și cu vad de moară întru acest sat Costeștii”, cumpărătură de la frații Toader, Irina și Drenostu, feciorii lui Colici, drept 30 ughi aur; / o „moșie din satul Fântânelile, din vatra satului și din câmp, și din

pădure, și cu vad de moară”, cumpărătură de la Măriica, fata Toatei, nepoată lui Coman, drept 100 taleri bătuți; / „din satul Fântânelile, din a treia parte, partea de mijloc, cu vad de moară pe Bârlad și cu hotarul pe amândouă părțile Bârladului și până la Călmățui”, cumpărătură de la jupâneasa postel-nicului Vrabie și de la fetele lor Anna și Marica, „care și lor le-a fost cumpărătură de la Ager, feciorul Necșii, și de la Neagul, feciorul lui David, și de la Theodosia, fata Bratului, toți nepoții Șandrescului”, drept 16 ughi aur; / „Și iarăși... din Fântânelile, din partea de mijloc, din vad, din moară”, cumpărătura de la Stana, fata Odochițăi, și de la Ion, feciorul Sprincetei, nepoți altui Stan, și de la Iloae, drept 22 ughi aur; / „și așijderi... dintru acest sat, din partea din mijloc... părțile ce-au fost cumpărătură de la Gârle, feciorul Trinoae, nepot lui Drăguș, și de la Cârste, feciorul Gârlei, și de la Cristina Țiganca, toți ne-poții lui Enache, drept 12 ughi aur”; / „altă parte dintru acest sat Fântânelile, din partea de mijloc și cu parte de vad de moară... cumpărătură de la Petrea, feciorul Bu-loae, nepot Marinei, de la Marco Boaebanu și de la Rușca și Maria, fetele lui Pătrașcu, drept 12 ughi de aur”; / „altă parte din Fântânelile, din partea de mijloc și cu parte din vad de moară... cumpărătură de la Mușa, fata lui Negrilă, și de la Mareș, feciorul lui Ciocan, toți nepoții lui Dercan, drept 12 ughi aur; / „și iarăși dintru acest sat, iarăși din partea de mijloc... cumpărătura de la Stoica Câlțul și de la feciorul ei Gânba, de la Lupul, Smoleanul și Rișe, toți nepoții lui Bilțu, drept 12 ughi aur”; / „altă parte de ocină dintru acest sat, din partea de mijloc”, cumpărătură de la Murgoci și Blăjar, feciorul lui Batic, și de la fratele lui Bratiș, și de la Bila, Boghiian, Negură, Cârstina, partea pe care ei o cumpăraseră de la Hadâr feciorul, drept 12 ughi

de aur; / „altă parte dintru acest sat Fântânelile”, cumpărătură de la Arion ot **Liești** (în Covurlui, Galați) și de la Vasile sin Ursul din **Tomcești** (lângă Tudor Vladimirescu, Galați), care lor le-a fost cumpărătură de la Buce, feciorul lui Negrelă, drept 10 ughi aur; / „altă parte dintru acest sat, dar din partea din jos”, cumpărătură de la Crâmpotă feciorul, drept 8 ughi”²⁴⁵.

1774, iunie: Satele **Șerbăneștii** și **Lieștii**, ținutul Tecuciului, ocolul Șerbăneștii și Lieștii, după recensământul lui Rumeanțev²⁴⁶, aveau **toată suma caselor 121**. Scădere rufeturi 20: 1 vătăman, 4 slugi, 6 popi, diaconi, 4 văduve, 4 nevolnici, 1 volintir. Rămân birnici 101. / **Birnici**: Neculaiu Gurău, ce a fost scutelnic a dumisale stolnicului Costandache / Trandafir sin (fiu) Gurău, tij (la fel) / Ion Trandafir, tij / Năstasii Ciorăță, tij / Andronii Ciorăță, tij / Costandin Ciorăță, tij / Toader Ciorăță, tij / Lupul Ghintuială, tij / Gheorghiță Gurău, tij / Gheorghiță, tăbăcar, tij / Apostol Ciorăță, tij / Scarlat Dolia, holtei cu mamă, tij / Ion Ignat, tij / Vasile Ignat, tij / Stoica, tij / Ignat Gurău, ce a fost a lui Manolachi Costandache / Stoica Gurău, tij / Toader, căpotar, tij / Soria, grec, tij / Trandafir, tij / Vasili Bălan, tij / Ion Buboiu, tij (la fel) al lui Manolachi Costandachi / Cârste, brat (frate) lui, tij / Enachi Caua, tij / Vasilachi, mătăsar, tij / Alecsandru, mătăsar, tij / Niagul Afumat, tij / Mania, tij / Ioniță, pușcaș, tij / Costandin Furcă, tij / Ivan, tij / Stoian, tij / Enachi, holtei cu mamă, tij / Gheorghi Trandafir, ce a fost scutelnic al spătarului Gheorghi Costandache / Mihăilă, tij / Enachi

²⁴⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 340, pp. 466-470

²⁴⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 546-548

Dole, tij / Costandin Racul, tij / Costandin, sin (fiu) Lupul, ce a fost al dumisale visternicesei Nastasăicăi / Ion Crangă, tij / Vasile, olar, tij / Tanei, tij / Eni Spânul, tij / Ștefan, olar, tij / Ștefan brat (frate) Bașa, tij / Sandul, olar, tij / Toader Crangă, tij / Simion Spânul, tij / Neculaiu Margini, ce a fost voluntir și la oaste nu merge / Vasile, morar, ce a fost birnic ot (la) Fundeni / Simion Bulaiu, tij / Gavril Ghintuială, tij / Moscul, holtei cu mamă, tij / Neculaiu Ghintuială, tij / Niță sin (fiu) Gheorghi, tij / Vasile Bucșă, tij / Toader Susanul, ce a fost birnic la Blăgeri / Năstasii, ce a fost birnic la Torcești / Ion, nmepot Hagiul, tij / Costandin Gorciul, tij / Lupul Sămez, tij / Istrati, tij / Andreiu Drăghici, bejenar / Andreiu Toma, ce a fost birnic la Vulturul / Irimia Borșan, tij / Măteiu, tij / Bârsan Țâbă, tij / Pană Găină, ce a fost birnic la Lungoci / Toader Hodoroge, tij / Radul, tij / Ștefan, tăbăcar, tij / Enachi, tij / Ion Tânjală, tij / Dumitrașcu Tânjală, tij ce a fost birnic la Lungoci / Lovin Gore, tij / Grigoral, berar, ce a fost birnic la Fântânele / Niță, tij / Dumitru, bărbier, ce a fost birnic la Galați / Dănăilă, olar, ce a fost birnic la Maluri / Gheorghi, olar, tij / Neculaiu, olar, tij / Toader, olar, tij / Dumitrașcu Ignat, tij / Panaite, tij / Gheorghi, tij / Dragomir, croitor / Vasileț, nepot Eni / Stăvărachi, bejenar / Apostu Ciorâță, ce a fost birnic la Fundeni / Tudosii Ciorâță, tij / Moise Hurduc, tij / Ștefan Țâbe / Pătrașcu, ce a fost birnic la Suraia / Temeli / Ștefan sin lui / Hâncul, ce a fost birnic la Socii / Vasile Iancu, ce a fost birnic la Bucești / Ștefan a Lupoai / Mihalcia, holtei cu mamă / Pricopii, ciubotar / Neculaiu, ce a fost scutelnic al dumisale spătarului Conachi / Niță Frățița, ce a fost birnic la Fântânele. //

Rufeturi: Vasile Strătilă, sluga dumisale spătarului Conachi / Vasile Stahi, tij (la fel) / Diaconul Nanu / Sandul,

butnar, nevolnic / Sandul Spânul, nevolnic / Popa Ioniță Ghintuială / Mile, vătăman / Popa Ion / Popa Chirilă / Popa Andreiu / Ampostul sin Borșan, nevolnic / Iordachi Hârșan, sluga spătarului Gheorghe Costandache / Petcu Arnăut, sluga dumisale paharnicului Ștefan Costan-dachi / Costandin Ghine, volintir / Popa Mihaiu / Măriuța, văduvă / Alecsandra, văduvă / Ioana, văduvă / Toader Giurca, nevolnic / Sanda, văduvă.

1901: „**Liești**, comună rurală în județul Tecuci, plasa Bârlad, formată din 2 cătune: Liești și Șerbănești, situate pe ambele părți ale șoselei naționale Tecuci-Ga-lați, pe o întindere de 4 km, cu reședința comunei în satul Liești. Întreaga comună este situată pe un frumos platou, în partea de sud a județului, la 27 km de Tecuci și la 7 km de Ivești, reședința sub-prefecturii. Hotarul comunei este: la nord, o linie convențională, ce pleacă din malul Siretu-lui, merge spre est, pe lângă moșia dlui Nicolescu, dă în gârla Bârlovița, până face o cotitură spre sud, se ridică pe deal, pe șoseaua comunală, trece prin sat, se ridică tot spre est, trecând Nisipurile, Dumbrava, Călmățuiul, până ajunge în matca Gerului; spre est, pârâul Gerul, în linie aproape dreaptă, de la nord, spre sud, până în moșia dlui Verone; la sud, o linie de învoială începe din matca Geru-lui, trece pe moșia dlui Gheorghiad, merge prin pădurea Hanul Conachi, până ajunge în malul Siretului, la locul numit Chităroaia; la vest, râul Siretul, care intră în raionul comunei, la punctul numit „la Morel”, merge spre sud, până la Odaia Popii, apucă spre est, până la Coardele, iar de aici, spre sud-vest, până la Călienii (județul Putna) și Chităroaia, unde trece în comuna Fundeni, făcând o curbă spre vest. Răzeșii satului Liești trec peste hotarul natural, care e Siretul, în partea de vest, având proprietăți și dincolo

de Siret, până în râul Putna (județul Putna), care, în vechile hotărnicii, se identifica cu numirea Ruginosul, după cum se aude și astăzi între locuitori... Populația comunei este de 934 familii sau 3.763 suflete, din care 843 contribuabili; locuiesc în 885 case. Știu carte 450 bărbați și 120 femei. Teritoriul comunei este de 7.512 hectare și 62 ari. Locuitorii din Liești, care sunt vechi răzeși, stăpânesc 1.646 hectare; vechii clăcași din Șerbă-nești și o parte din Liești stăpânesc 1.194 hectare, iar proprietarul 7.672. Vite sunt: 263 cai, 7 tauri, 125 iepe, 1.768 boi, 1.326 vaci, 4 catări, 7 bivoli, 4.103 oi și 43 capre. Locuitorii posedă 558 pluguri de fier, 14 de lemn, 14 cazane de făcut rachiu; iar proprietarii au: 4 mașini de secerat, 2 mașini de bătut porumb, 4 mașini de semănat, cum și 2 mori de foc, una în Liești și cealaltă în Șerbă-nești. / Sunt 3 biserici, una în Liești și două în Șerbănești, deservite de 4 preoți și 4 cântăreți; 3 școli, 2 în Liești, una de băieți și una de fete, și o a treia, mixtă, în Șerbănești. Școala de băieți din Liești s-a înființat la 1865 și e frecventată de 96 copii. Școala de fete s-a înființat la 1881 și se frecventează de 29 eleve. Școala din Șerbănești s-a înființat la 1881 și e frecventată de 42 elevi. / Comerțul se face de 18 persoane. / **Liești**, sat, făcând parte din comuna cu același nume, situat pe un platou, între râul Bârlad, la vest, și calea ferată, la est, având o pozițiune frumoasă. Aici este reședința comunei. Satul actual datea-ză de la 1881, strămutat din vale. Are o populație de 590 familii sau 2.355 suflete, care locuiesc în 569 case. Are o biserică, cu hramul Cuvioasa Paraschiva, făcută de obștea satului, la 1886, sub îngrijirea preoților Vasile și Ștefan Ciuntu, care au condus lucrarea până la sfârșit. Biserica este mare, încăpătoare, având o catapeteazmă de un as-pect frumos, lucrată cu artă. Este

deservită de 2 preoți și 2 cântăreți. Sunt 2 școli, una de băieți și a doua de fete, întreținute de stat. Școala de băieți se frecventează de 96 elevi, iar cea de fete, de 29 eleve”²⁴⁷.

LIEȘTI

(Leești, Liești, înglobat în Popricani,
comuna Popricani, Iași).

1636, ianuarie 24: Întărit de Vasile Lupu voievod postelnicului Eonășcuță Prăjescul, care primește urice pentru „dreptele lui ocini și cumpărături, pe care le-a avut tatăl lui, Nicoară logofăt... jumătate din satul **Leești** (Liești, înglobat în Popricani, comuna Popricani, Iași), ce este în ținutul Iași, cumpăratură de la Cozma, fiul lui Eonașco, și de la Marco, fiul Ciorcei, nepotul lui Coste, pentru 60 taleri bătuți. Și altă parte din același sat Liești... cumpăratură de la Gligorie și Andronic, fiii lui Drăgan, nepoții lui Dragoș, și de la Condrea, fiul Sorei, nepotul lui Dragoș, pentru 30 de taleri. / Și... a patra parte din satul **Ionășeni** (lângă Stânca, comuna Victoria, Iași) pe Dzijia, și cu Dumbrava, jumătate din a patra parte, cumpăratură de la Benea, fiul Maricăi, de la nepoții lor de frate Gligorie, Vărvara și Ceuca, copiii Nechitei, de la Todosia, fiica

²⁴⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, pp. 166, 167

Gligăi, de la Nastasia, fiica Stancăi și de la Todosiia, fiica Agafiei, toți nepoți Dumei, pentru 150 taleri bătuți. Și altă parte din acest sat Ionășeni, cumpă-rătură de la Nechita fiul Savei, Grozava și Toader, fiii Martei, nepoții Savei, pentru 35 taleri. Și altă parte din același sat Ionășeni, cumpărată de la Portar, Gligorie, Toma, Dumitru Leucă, Gorciul și Perjul, fiii Oancei, nepotul Savei, pentru 60 taler. Și de asemenea, îi întărim și altă parte, tot din acel sat Eonășeni, partea de jos și cu vad de moară pe Dzijia și cu Dumbrava la deal... cum-părătură de la Vasutca și Sofroniia, fiicele Lupei, nepoatele Cârstei, pentru 150 taleri, iar lor le-a fost danie și întoarcere de la Ion Dispot voievod. / Și de asemenea... îi întărim o parte de ocină din satul **Bălușești** (comuna Todirești, Iași), care este în ținutul Sucevei, pe care el și-a cumpărat-o de la Anghelina, fiica lui Toader din Bălu-șești, femeia lui Toader Capșea pitărelul, pentru 50 taleri. / Și îi mai întărim jumătate din satul **Războiani** (comuna Războieni, Neamț), partea de sus, cu nouă vecini de față, care acest sat Războeni le-a fost dreaptă dedină. / Și îi mai întărim un sat, anume **Vlădenii** (Vlădești, lângă Bră-tești, comuna Stolniceni-Prăjescu, Iași), care este în ținutul Roman, și cu vad de moară pe Siret... cumpărat de la călugării de la sfânta mănăstire Tâșca, pentru 250 ughi”²⁴⁸.

1636, octombrie 23: Întărit de Vasile Lupu voievod vornicului Vasile Roșcaginerile Măricăi Cernă-toae, și cămărașului Toader, ginerele Schivei, prin ispisoc de judecată, după pâra lui Toader, feciorul lui Hârbor din **Blăjери** (înglobat în Ivești, comuna Ivești, Galați), Răchitan feciorul Ghizălii, Ionașco nepot Grecului, Fetion

²⁴⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 315, pp. 350-354

nepotul lui Fetion cel bătrân, Ștefan izbașa și Hârbor din **Dumbrăvița** (înglobat în Suraia, comuna Suraia, Vrancea), Antonii din **Liești** (înglobat în Popricani, comuna Popricani, Iași), toți nepoții și strănepoții Neagului Buze, și a sorei lor Mușe, și a verilor Buze și Stana, „pentru un sat, anume **Dimăcenii** (lângă Vadu Roșca, comuna Vultur, Vrancea), ce este în ținutul Tecuciului, zicând acești oameni precum acel sat Dimăcenii le este dreaptă ocină și moșie, din uric ce au arătat de la Ștefan voievod Bătrânul. Iar Vasile Roșca și Toader așa au mărturisit, că satul Dimăcenii le este cumpărătura răposatului Cârștii, vornicul de la Țara de Jos, de la Hârbor și de la Andrei, fratele lui Moțoc, și de la Ghizăle, Fetion, Fetion, Grecul, Bratin, Albotă, Corni, Zâmbriță și Bâlor. Și au arătat un zapis... precum și drese în care scrie că acel sat este cumpărătura”²⁴⁹.

LINEȘTI

(inclus în orașul Negrești, Vaslui).

1633, martie 15: Întărit de Alexandru Iliăș voievod marelui logofăt Ionașco Ghianghea, care primește urice pentru „jumătate din satul **Negrești**, partea de sus, care este în ținutul Vaslui, ce el și-a cumpărat de la Miron și Nicoară, fiii Irinei, pentru 80 ughi” și pentru „o seliște, anume **Lineștii**, pe Bârlădzul, care este în ținutul Vaslui,

²⁴⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 544, pp. 593, 594

într-un hotar cu Negreștii, care acel sat a fost al lui Nicoară. Deci Nicoară a fost dator la Gefer bașa turcul cu 30 ughi și cu o iapă pentru 10 ughi. Iar după aceea n-a apucat să-i plătească și a murit. Iar după aceea a venit Gefer bașa turcul, cu un zapis de la Nicoară, fratele lui Miron, fiul Erinei, cum i-a fost Nicoară dator și a pârât pe Stețcoaia, pe care a ținut-o el ca să-i plătească acea avere. Iar apoi ea a zis că nu are la ea din bucatele lui Nicoară, ci a zis că are Nicoară acea seliște, anume Lineștii, pe Bârlădzul, și n-a avut cu ce să plătească acea datorie, ci s-a rugat lui Ghianghea mare logofăt... și a plătit acei 30 de ughi și acea iapă”²⁵⁰.

1635, februarie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui logofăt Ionașco Ghenghea, în baza unui zapis de hotărnicire de la fostul vornic de gloată Tecman „precum a hotărnicit, în zilele lui Moise voievod, la satul **Negrești** (orașul Negrești, Vaslui), pe pârâul Bârlădzul, dinspre alte sate, dinspre hotarul **Todereștilor** (comuna Todirești, Vaslui) și dinspre **Linești** (lângă Negrești, Vaslui) și dinspre **Iurceni** (lângă Negrești, Vaslui)”²⁵¹.

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod moștenitorilor lui Ghenghe vel (mare) logofăt: / „Și s-au venit partea boierului nostru, Lupul Prăjescul vel clucer și jupânesei lui, Saftai, satul **Chilmeștii** (azi orașul Chelmenți, raionul Chelmenți, Ucraina), la ținutul Hotinului, și o parte de ocină din **Lățcani** (Lețcani, comuna Doljești, Neamț), la ținutul Romanului, și jumătate de sat de **Scoposăni** (Scoposeni,

²⁵⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 316, pp. 406, 407

²⁵¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 37, pp. 37, 38

comuna Horlești, Iași), la ținutul Cârligăturii, și satul **Văscăuții** (ținutul Orhei, Moldova), la Orhei, și jumătate de sat de **Mărășani** (comuna Marșinți, raionul Novoselița, Ucraina), la Hotin, și satul **Noua Suliță** (comuna Novosilița, raionul Chelmenți, Ucraina), tij la Hotin, și jumătate de sat din **Negrești** (orașul Negrești, Vaslui), la Vaslui, și o seliște, anume **Lineștii** (lângă orașul Negrești, Vaslui), tij la Vaslui, și satul **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iași), la Suceavă, care i-au fost lui dreaptă danie de la părintele lui, Ghenghe logofăt, încă fiind viu, osebit de a altor frați. / Iar în parte slugii noastre Lupul Ghenghe i s-au venit jumătate de sat de Vlădeni (Arghira-Preutești, Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Volcinești** (Volcineț, azi Maiovka, comuna Ocnîța, raionul Ocnîța, Moldova), la Hotin, și o parte de ocină din **Costești** (înglobat în Târgu Frumos, Iași), la Roman, și o parte din satul **Strășnenii** (lângă Ghireni, comuna Coțușca, Botoșani), la Dorohoi, și satul **Surdeștii** (lângă Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui), la Tutova, cu moară în Bârlad, și jumătate de sat din Șărbăuți (Bucovina), la Cernăuți, și satul **Mălăeștii** (comuna Vutcani, Vaslui) și **Leoștii** (comuna Pădureni, Vaslui), la Fălciu, și o siliște Șărbăuții (Bucovina), la Cernăuți. / Iar în parte slugii noastre Dumitrașcu Ghenghe i s-au venit jumătate de sat **Jioldești** (satul Joldești, comuna Vorona, Botoșani), la Suceavă, și satul Stârcenii (Bucovina), la același ținut, și cu moară în Siret, și jumătate de sat de **Vorona** (comuna Vorona, Botoșani), tij la Suceavă, și satul **Măgiurcanii** (azi Ivești, comuna Ivești, Vaslui), la Tutova, și satul **Popii** (azi Pochidia, comuna Tutova, Vaslui), tij acolo, și jumătate de sat **Tole** (Coteleva, comuna Koteleve, raionul Nevoșelița, Ucraina), la Hârlău, și o siliște, **Doljăștii**

(Dolhești, lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), la Tutova. / Iar în parte lui Ion Ciolpan i s-au venit satul Arăteștii (Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Bilăuți** (comuna Bilăuți, raionul Hotin, Ucraina), la Hotin, și jumătate de sat Lucovița (Bucovina), la Cerăuți, și satul **Târnauca** (comuna Târnauca, raionul Herța, Ucraina), tij la Cernăuți, și jumătate de sat Dobrinăuți (Bucovina), tij la Cernăuți, și satul **Costeștii** (în hotarul orașului Târgu Frumos, Iași), la Tutova, și o siliște, anume **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galați), tij la Tutova... / Iar pentru o datorie a Lupului Prăjescu clucer, care are și zapis de la părintele lor, Ghenghe logofăt, drept 497 ughi, au dat ei toți un sat, anume **Să-venii** (orașul Săveni, Botoșani), la Dorohoi, și alt sat, Boian (Bucovina), la Cernăuți, pentru acea datorie”²⁵².

LIPCANI

(raionul Briceni, Moldova).

1770-1772: Satul **Podul Lipcanilor**, ținutul Hotinului, ocolul Mojlocului, avea, după recensământul lui Rumeanțev²⁵³, **toată suma caselor: 36**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 35. / **Birnicii:** Ursul Mihăilă / Pavăl / Ostahe / Pavăl Tobuh / Toader Mocercu / Vasile Dumăn / Grigoraș al lui Ile / Ion Crăciun / Toader Borș / Grigoraș,

²⁵² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 227, pp. 266, 267

²⁵³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 154

pânzar / Dumitru Tincu / Ion, morariul / Costandin / Chiril / Toader Codrian / Vasile fiul lui Costandin / Mihăilă, rus / Vasile Codrian / Andronic / Mihai al lui Ilie / Vasile / Ostahe / Vasile / Ilie Solovan / Ivan al Ursului / Irima, rusul / Ion, rusul / Toader / Grigore, rus / Coco, rus / Nicolae, rus / Postolache, rus / Pavăl, morar / Costandin, morar / Simion, rusul. // **Rufeturi:** Popa Andrei.

1904: „**Lipcani**, târg în județul Hotin, centrul volostei cu același nume, așezat pe malul stâng al Prutului, la gura pârâului Medveja. Patru șosele leagă târgul cu Hotinui, Noua Suliță, Edința și satele de-a lungul malului Prutului. La 1 km de târg e stația căii ferate Jmerinca-Noua Suliță. De la Jmerinca sunt 233 verste, iar de la Noua Suliță, 40 verste. Are 862 case, cu o populație de 3.148 suflete români și 2.508 evrei; biserică; școală de băieți rusească (60 elevi); școală de fete (41 eleve); spital; oficiu telegrafo-poștal; sediul lui Zemski Nacialnic, circumscripția a V-a de Zemstvo; punct de vamă cu România. La 1901, s-a importat marfă pentru suma de 339.020 ruble, și 3.961 capete vite și oi, și s-a exportat marfă pentru suma de 29.586 ruble și 1.069 vite mari și oi”²⁵⁴.

LIPICENI

(pe Nistru, Orhei, județul Chișinău, Moldova).

²⁵⁴ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 136

1716, iulie 15: Constantin, feciorul răposatului biv (fost) vel (mare) comis, dă lui Guge, „ce a fost vornicel la unchiul meu Antohie Jora la sat la **Mihuceni**, ce sunt în ținutul Sorociei... pentru că a plătit pentru el unor turci de miere, nefiind-mi mie Guge cu nimic dator, nici a a fost el vinovat să plătească, ci a făcut silă Drăcache serdarul, zicând că a fost avut Costin Scărlet niște mori la **Ciorna** zălog la niște turci, care mori sunt la ținutul Orheiului, și fiindcă Drăcache serdarul a făcut silă și a dat 140 vedre miere turcilor și i-a scos din moară. Și venind Gugeștii la cinstit Divanul lui Mihai vodă, la a treia domnie, cu ade-vărat Divanul m-a dat rămas, ca să plătesc Gugii acele 140 vedre cu miere și, neavând eu cu ce-i plăti, i-am dat pentru aceasta această moșie, seliștea **Lipiceniei**, la ținutul Orheiului, cu două vaduri de moară, un loc de prisacă, cu pădure și cu tot venitul, precum scriu ispisocul și zapisele cele vechi, ce s-au dat Gugii, împreună cu acest zăpis”²⁵⁵.

1724, aprilie 15: Zăpisul lui Ion Gugea, „ce-l dau la mâna fratelui meu Andrei Gugea, să se știe că mi-a întors cheltuiala mea, pe jumătate, pentru cumpărarea moșiei **Lipiceni** și l-am primit tovarăș, să o împărțim în jumătate, care s-au întâmplat de față la aceasta oameni buni de credință, Enachi Munteanu, Gheorghiță Gheor-ghiții Șeptifrați (Șeptilici)”²⁵⁶.

1774, iunie 5: Satul **Lipiceniei**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Nistrului, după recensământul lui Rumean-

²⁵⁵ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 181, pp. 173, 174

²⁵⁶ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 192, p. 185

țev²⁵⁷, avea **toată suma caselor 30**. Scădere rufeturi 18: 16 volintiri, 1 mazil, 1 popă. Rămân birnici 12. 7 case pustii. / **Birnici:** Nicolai, bejenar / Ioniță Gugiu, căpitan / Nistor, bejenar / Gavril Samoilă / Toader fiul lui / Pavăl / Vasile Doe / Andrei, bejenar / Grigoraș, bejenar / Constandin Ureche / Ioniță, rotar / Gheorghită Gugia / Ștefan Handrabur. // **Rufeturi:** Ermurachi Gugia, volintir / Mihai Gugia, volintir / Gheorghe Duca, volintir / Iacob Negară, volintir / Gheorghită Manoliță, volintir / Mihă-lachi Măcai, volintir / Mihălache Hame, volintir / Neculai Gugia, volintir / Ilie Toader, volintir / Loghin Cara, volin-tir / Grigoraș Bâta, volintir / Dămian Pavăl, volintir / Moisăi Vasăliță, volintir / Antohi Handraburu, volintir / Ilie Curcă, volintir / Pricopi Pavăl, volintir / Vasile Buțurcan, mazil / Popa Toader.

1904: „**Lipnici**, sat în județul Orhei, volosti Răzina, așezat deasupra văii Cerna, între satele Parcani și Popăuți. Are 120 case, cu o populație de 788 suflete”²⁵⁸.

LIPNIC

(Lipnic la Nistru, raionul Dondușani, Moldova).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primește uric pentru „satele lui și privilegiul pe care i l-a dat sfânt

²⁵⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 465

²⁵⁸ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 136

răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinți (Cân-dești pe Siret, comuna Mihăileni, Botoșani), și satul lui Herțea (Herța, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuți (raionul Noua Suliță, Ucraina), la Pecialova, și satul Ugrinăuți (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), și satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoșani), și satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliță, Ucraina), și satul Milianăuți (Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Șizco (Șișcăuți, comuna Ringaci, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Dzinăuți (Dinăuți, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuți, comuna Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Șilăuți, comuna Bocicăuți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinți (Cristinești, comuna Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a șezut Petrișor, la capătul Dol-jocului (Doljoc, comuna Mălinești, raion Noua Suliță, Ucraina), și încă satul, sub Luncușoară, unde șade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuți, raionul Bticeni, Mol-dova), și încă satul, în jos de Prut, Itovoeuți (sat pe Prut, lângă Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Rădăuți (Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Vișneuți (Ișnovăț, azi Rediu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), și **satul Lipnic, la Nistru** (Lipnic la Nistru, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Dondu-șani, Moldova, fost Vusareu), și încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei

(Naslavcea, raionul Dondușani, Mol-dova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mere-șeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușanu, Moldova), încă satul lui Mirișce (Mereșceuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde este No-guicoi (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul unde a fost Clețină (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul Tereșeuți (Teleușca, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuți, raionul Florești, Moldova), și satul Cuhareuți (Cuhureștii de Sus și de Jos, raionul Florești, Moldova) și alt sat, Cunicea, sub Bineva (Florești, raionul Florești, Moldova), și satul unde este Țârvice (Țâra, comuna Ghindești, raionul Florești, Moldo-va), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârșia Dobrușei, încă satul, sub Caragine, Dobrușa, și satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobrușa, unde sunt Fân-tânile (toate părți ale comunei Recești, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleșco, sub Caragine (Olișcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârșia Rezinei, unde șade Țigan (Sămășcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit și Piatra, raionul Orhei, Moldova), și, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (topo-nim), unde este Nichita (Ghermănești, comuna Suhu-luceni, raionul Orhei, Moldova), și satul unde șed Gra-băuții (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Mol-dova), la capătul de sus al Culișăului, unde a șezut Radul (Văsieni, comuna

Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și încă seliștea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au șezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călărași, Moldova), încă seliștea de sub Măiatini, unde șade Rujici, și, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, și, la Carpeni, satul unde șade Stan, și, la capătul de sus al Carpenilor, la Bașeu, unde șade Matei (Mateieni, comuna Corlățini, Botoșani), și, sub Dumbra-va înaltă, unde șade Miclouș (Miclăușeni, comuna Cor-lățeni, Botoșani)... Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”²⁵⁹.

1770-1772: Satul **Lipnicul**, ținutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumeanțev²⁶⁰, **toată suma caselor: 11**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 10. / **Birnicii:** Vasile Giosanul / Ion fratele lui / Ioniță Belibou / Gheorghită Țurcanul / Ioniță, morar / Hrinco, rusul / Ivan, rusul / Fodor, rus / Matei / Filip, vornic. // **Rufeturi:** Popa Mihai.

1904: „**Lipnicul**, sat mare în județul Soroca, volosti Climouți, aproape de stația căii ferate Ocnița, pe șoseaua ce merge de la Lipcani spre Mohilău, la capătul văii Cubolta. Are 214 case, cu o populație de 1.208 suflete; biserică; prisăci; 3 mori de vânt; 417 vite mari”²⁶¹.

²⁵⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 175, pp. 245-248

²⁶⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 151, 152

²⁶¹ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 136

LIPOVĂȚ

(sat pe Bârlad, Vaslui).

1437, februarie 24: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi lui Șteful al lui Jumătate și fratelui său Mândrea, care primesc uric pentru „un sat, anume Vascăuți, pe Si-ret, satul Mușineț, și Dragoșani, și Batăcăuți (toate lângă târgul Siret – n. n.), și **satul Lipoveț, din jos de Vaslui**, și Maneuți, pe Suceava, acesta însă lui pan Șteful și lui pan Mândrea câte o jumătate. Acestea le-am dat credinciosului nostru boier uric, cu tot venitul, lui, copiilor lui, fraților lui, nepoților lui, strănepoților lui și Întregului său neam, care va fi cel mai apropiat, nestricat niciodată, în veci, iar Maneuții, cât va fi el în viață, pe jumătate, și copiilor lui, nepoților lui și strănepoților lui... Iar hotarul tuturor acestor sate să fie cu toate hotarele lor, pe unde din veac au existat”²⁶².

1469, iunie 6: Întărit de Ștefan voievod fraților Oană și Ivașco Pășcu, care primesc uric pentru „drepte ocinile lor, satele anume: **Lipovățul pe Bârlad, din jos de Vaslui, și moară pe Bârlad**, și Suhuleții la obârșia Hulubățului, și Suhuleții pe Gârbovăț, și prisacă lângă Veție și loc de moară pe Țacovăț, din jos de gura Veții, și Negoteștii în ținutul Sucevii. Însă părțile surorii lor, ale Stanii, din toate satele, acestea să fie frățâne-său, lui Ivașco Pășcu, pentru că Ivașco a răscumpărat pe sora sa, pe Stana, de la tătari”²⁶³. Hotarul, după vechiul hotar.

²⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 168, pp. 235-237

²⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 159, p. 236

1774, iulie 5: Satul **Lipovățul**, ținutul Vasluiului, ocolul Stemnicului, după recensământul lui Rumeanțev²⁶⁴, avea următorii: **Birnici**: Vasile, cafegiu / Toader Vrabii / Ion, sârbul / Ion, muntean / Toader, cioban / Gavril, dascălul / Vasile Roșul / Petre, sârbul / Grigori, pâslar / Ioniță fiul lui Mălăuță. // **Călărași**: Ursachi Pâslă / Vasile Ciulei. // **Țigani**: Lupul / Mihaiu / Conachi frate lui Mihaiu / Ursul Buga. // **Diaconi**: Ștefan, diacon.

1901: „**Lipovățul**, comună rurală în partea de sud a plășii Crasna, județul Vaslui, la 19 km de orașul Vaslui și de 42 km de Codăești, reședința plășii, situată pe dealuri, văi și șesuri, între comunele: Deleni, Munteni de Jos, orașul Vaslui și comuna Orgoești din județul Tutova. E formată din satele: Lipovățul, Corbul, Bolboca și Zi-zinca, pe o întindere de 6.916 hectare, din care 1.876 hectare acoperite de păduri și 3.106 hectare pământ de cultură, fânețe, imaș, aparțin statului, iar 1.935 hectare sunt ale locuitorilor. Are o populație de 569 familii sau 1.741 suflete, din care 73 familii ruși romanizați și 4 familii evrei; 3 biserici, deservite de 3 preoți și 3 cântăreți; o școală; o moară; 4 cârciumi. Comerțul se face de 6 persoane. Vite: 707 vite mari cornute, 304 oi, 77 cai și 285 râmători. Locuitorii posedă: 117 pluguri cu boi și 1 cu cai; 260 care cu boi și 19 căruțe cu cai; 180 stupi. / **Lipovățul**, sat în centrul comunei Lipovățul, situat pe coasta dealului Făgădăul, spre sud-est, pe coasta dealului Suceveni, spre sud-vest, și pe coasta dealului Lipovățul, spre nord-vest; pe o suprafață de 3.126 hectare, din care 673 hectare loc de cultură, fânaș, imaș, și 1.393 hectare pădure, proprietatea statului, iar 1.060 hectare ale locuitorilor. Are o populație

²⁶⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 230

de 292 familii sau 1.234 suflete. Este reședința comunei; are o școală; înființată în 1868, frecventată de 45 elevi; 2 biserici, deservite de 2 preoți și 2 cântăreți, din care una e zidită de călugării greci, pe la 1860, iar a doua este de lemn, având o vechime de peste 400 ani, și despre care se zice că a fost construită de un cioban. / Sunt 2 cârciumi. Moșia este proprietatea sta-tului. Vite: 385 vite mari cornute, 250 oi, 40 cai și 150 râmători. / Locuitorii posedă: 64 pluguri și 100 care cu boi, 1 plug și 10 căruțe cu cai; 120 stupi. / În acest sat s-a așezat Bogdan Vodă, cu o parte de oaste moldovenească, în războiul ce a avut cu Alexandru Vodă, fiul lui Iliș, care era ajutat de leși, pentru a relua scaunul, domniei. De aicea Bogdan, a purtat prin codri, din loc în loc, oastea leșească, până în apa Bârladului; apoi, lăsându-se în jos, în Valea Crasnei, de-a stânga râului Bârlad, și acolo dându-se bătălia, Bogdan a fost învins”²⁶⁵.

LIPOVENI

(lângă Dragomirna, Bucovina).

„Printre cele mai puțin cunoscute secte care tră-iesc în Bucovina, cea mai importantă este cea a lipove-nilor. Activitatea, ordinea și curățenia caracterizează acest popor. Ei au fost deseori comparați cu quakerii, deși nu au nimic de-a face cu ei. Este chiar posibil să formeze o

²⁶⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, pp. 174, 175

singură sectă cu cea a răscolnicilor, cunoscută în Rusia încă din anul 652. Ei au venit din Rusia, în timpul domniei lui Petru cel Mare; se găsesc, în principal, în vecinătatea Zuksa. Ceremoniile lor religioase sunt puțin cunoscute, pentru că nu permit nici un străin să asiste la ele; cu toate acestea, în general se crede că sunt atașate de creștinism. Rigiditatea moralei lor le-a câștigat o astfel de reputație, încât Iosif al II-lea le-a acordat mari privilegii. Sunt scutiți să jure în instanță, pentru că orice jurământ este contrar credinței lor. Sunt crezuți pe cuvântul lor. Au și privilegiul singular de a putea arde cadavrele morților lor”²⁶⁶.

1770: „Documentele din care am concluzionat existența coloniei lipovene la Mitoul Dragomirnei, în **1770**, menționează, de asemenea, relocarea acestora în perspectivele guvernării austriece...Enzenberg oferă un indicator pentru determinarea timpului relocării, în scrisoarea sa din 31 octombrie 1783, care conține următorul pasaj: „Da, eu (Enzenberg) chiar îmi iau libertatea de a cere ca lipovenii care locuiesc în Climăuți să aibă 15 familii, iar cei din Mitoul Dragomirnei, 21 de familii, dar acetora nu li se acordă scutirile celor 20 de ani liberi, decât în ceea ce privește contribuția, care ani liberi ar trebui calculați începând din 1774, iar plata ar trebui să înceapă, în consecință, peste doar doar 11 ani”. Trebuie să presupunem că numărarea celor douăzeci de ani poate începe doar cu anul în care lipovenii se aflau deja în țară. Deci, cei din Dragomirna au venit din 1774, Climăuțul a fost populat cu lipoveni în anul 1780”²⁶⁷.

²⁶⁶ De Serres, Marcel, *Voyage dans l'Empire d'Autriche, pendant les années 1809 et 1810*, Livre VIII, Bukowine, Paris, 1814, pp. 215-226

²⁶⁷ Kaendl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, pp. 177, 178

1785: „Lipovenii au obținut, de la Împăratul Iosif II, libertatea exercitării cultului lor religios. Ei sunt oameni liniștiți și pașnici, plătesc exact și fără silă impozitele și birurile, sunt muncitori și activi, se îndeletnicesc cu agricultura; trăiesc, însă, în cea mai mare parte, din comerțul cu fructe proaspete și uscate, pești și frângherii, confecționate chiar de ei, sunt meșteri la săpatul heleșteelor, pricepuți și versați în drenajul, prin șanțuri de scurgere, la locuri umede și mlăștinoase. În prezent, Lipovenii locuiesc următoarele trei sate: Mitocul Dragomirnei, Fântâna Albă și Climăuții. Printre diferitele secte ale bisericii răsăritene, dâșșii ocupă același loc ce-l au Hernhuții printre Protestanți”²⁶⁸.

1839: Ieromonahul rus Partenie, care sihăstrise prin Carpații Moldovei, vine, cu mult înainte de anul 1839, când avea deja vechime, iarăși, în Moldova, „în părțile stăpânirii austriece, în Bucovina, la rușii mei”. „Trecând Carpații, prin satul Bosanci am ajuns în târgul austriac Suceava, în vechea capitală moldovenească... De la târgul Sucevei, cale de un ceas, adică cinci verste, este satul cu rascolnici ruși, numit Socolinți (Lipoveni); se zice că și portul le este velicorus. De la Socolinți, cale de două verste, este mănăstirea Dragomirna, unde a petrecut mulți ani din viață marele stareț Paisie Velickowski (1722-1794, stareț la Neamț și la Secu)”²⁶⁹.

1887: În octombrie 1887, „întrucât unele case din Andrásfalva erau goale, la vremea respectivă, comisarul de

²⁶⁸ Eugen I. Păunel, în „Codrul Cosminului”, VIII, 1933-1934, Cernăuți, pp. 419-432

²⁶⁹ *Călători*, XIX, III, pp. 686-688

colonizări Danss” a așezat în acele case câteva familii de germani și de lipoveni din Motocul Dragomirnei²⁷⁰.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Suceava** (Oraș cu tribunal districtual) cu Cutul Zamca, Ițcanii Vechi și Șeptilici, Bosance cu Nemericieni, Podeni, Hriațca și Lisaura, Bunești, Buninți, Chilișeni, Danila, Găureni, Hatna cu Dărmănești, Iasobești sau Fogodisten cu Gura Solcii, Slobozia sau Milișăuții de Jos, St. Ilie, Ipotești, Ițcanii Noi, Călinești Enache cu Vasilache, Călineștii lui Kuparenko, Costâna cu Berindești, Liteni, Mereței, Mihoveni, **Mitocul Dragomirnei cu Lipoveni**, Părhăuți, Pătrăuți pe Suceava, Reuseni, Romanești, Rus Mănăstioara, Rus Plavalar cu Rus Poienile, Securiceni, Șcheia, Soloneț, Stroești pe Suceava, Tișăuți, Todirești cu Pietroasa, Uidești, Zaharești”²⁷¹.

1904: În Lipoveni, lângă Mitocu-Dragomirnei, „o biserică urâtă, umflată, copleșită de turnuri groase, care parcă stau să plutească, biserica albă însă, în loc să fie târcată ca o Lipovancă grăsulie ce este, se ridică în mijlocul căsuțelor. Devală, o altă biserică, din vremurile când au venit, după **1775**, acești oaspeți, are cuviință de vechime, cu pereții ei rău întruchipați și coperișurile moldovenești de șindrilă neagră. Casele sunt după datina românească; destul de mari, zidite binișor, dar curțile murdare și mai mult goale de acareturi. Meșteșugul gos-podinei, pe care o vedem la ferești, în cerdace, cu fața rotundă, întipărită de o

²⁷⁰ Kaendl, op. cit. p. 425

²⁷¹ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

mare răbdare și supunere blândă, se vedește mai mult văpsind cu roș, cu verde, cu albastru, mai puțin cu alte culori ce nu bat la ochi atâta, păreții, marginile fereștilor, stâlpii cerdacelor. Nu e nici un de-semn, nici o născocire a minții, nici un gust, ci numai culoare pusă cu nemiluita ca să strălucească. Perne roșii, groase, sunt scoase la aerisire și la priveală. Bărbații cu ochi albaștri, părul buhos și barba lungă, care, după vechea lor datină „rusească veche”, a crucii cu trei ramuri pe cotor, nu se taie niciodată, cu cămășile lor roșii înfo-iate, pantaloni spălăciți, înfundați în cizme negre lungi; femeile legate la cap cu testemele pestrițe, rumene în obraji și albe pe fața plină, pașnică, adormită, cu polcuță și fuste numai roșii, albastre, verzi, cu cizme mari supt rochia înfoiată; toți se împacă de minune cu asemenea case și asemenea biserică. Aici e lăcașul liniștei pestrițe și rotofeie, unde nu se bea rachiu, nici vin, decât la gălcevile cele mari, cu bătaie, ale clipei dracului; aici e sălașul harnic unde se vorbește puțin, unde se lucrează răbdător la livada pomilor și la ogorul țarinii... Vecinii de altă limbă se ajută cu dâșii și nimeni n-are a se plânge împotriva lor”²⁷².

În 1908, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Lipoveni** (sau **Sub-Prisaca**), sat, districtul Suceava, așezat pe dreapta pârâului Dragomirna. Suprafața: 6,49 kmp; populația: 514 locuitori, ruși de naționalitate; limba de vorbire: cea ruteană; ține de cultul staroverților sau rascolnicilor (vechi ortodocși) din Dobrogea, de unde-și procură și preoții lor. Este legat de comuna Ițcanii Noi printr-un drum de câmp. Acest sat s-a înființat la anul 1774, de o colonie de lipoveni, care, fiind persecutați de

²⁷² NICOLAE IORGA, *Neamul românesc în Bucovina*, București 1905, p. 23

biserica de stat rusească, s-au refugiat mai întâi în Crimeea; de aci, fiind decimați de tătari, au trecut în România (Moldova) și de aci în Bucovina. Populația se ocupă cu agricultura, cu creșterea vitelor și cu pomăritul; parte, însă, trece în România la lucrul de câmp, în timpul verii. Posedă 333 hectare pământ arabil, 44 hectare fânașuri, 12 hectare 50 ari grădini, 166 hectare imașuri, 284 hectare păduri. Se găsesc 94 cai, 115 vile, 67 oi, 360 porci, 16 stupi”²⁷³.

1915: Itinerariul bătutului de ținte, pentru o coroană bucata, în buciul din lemn de tei cuprindea comunele Bosanci, Ipotești, Securiceni, Rus-Plavală, Tișăuți și Lisaura – duminică, 17 octombrie, Danila, Găureni, Iacobești, Călineștii lui Cuparencu și Ienachie, Măriței, Romanești și Slobozia – duminică, 24 octombrie, Pătrăuți, Hatna (Dărmănești – n. n.) și Mitocul Dragomirnei – miercuri, 27 octombrie, de ziua Sfintei Paraschiva, Ițcanii Noi, Ițcani Gară, Șcheia și **Lipoveni** – duminică, 31 octombrie, Udești, Chilișeni, Reuseni, Rus-Mănăstioara și Ruspoieni – luni, 8 noiembrie, de Sfântul Dumitru, Stroești, Sf. Ilie, Zaharești, Liteni-Moara și Bunești – duminică, 14 noiembrie, și Bălăceana, Liudihumora și Comănești – duminică, 14 noiembrie 1915²⁷⁴. Itinerariul era, bineînțeles, teoretic, fiind vreme de război, dar „versurile” propagandisto-umanitare, care însoțeau „Țintuirea buciului”, fiind de o înduioșătoare nai-vitate, merită reproduse: „În țara fagilor sună / Adese-un buciul și cheamă / Voinicii toți cari se luptau / Avut și țară-și apărau. / Azi buciul răsună tare / Chemând pe toți cu

²⁷³ Grigorovitză, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 129, 130

²⁷⁴ *Viața Nouă*, IV, nr. 164 din 17 octombrie n. 1915, p. 2

mic, și mare / Să ocrotească de nevoi / Orfani și văduve d-eroi”²⁷⁵.

1915: „Doamna Matrona Climov din **Lipoveni** susține că soțul ei **Antamon Climov** a dispărut în război, pe vremea Paștilor 1915 / Tribunalul Suceava, Secția I, la 10 Iulie 1919”²⁷⁶.

1942: „Se retrage naționalitatea română, pe baza dispozițiunilor art. 41, punctul 2 din legea privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române din 19 Ianuarie 1939”²⁷⁷, cu modificările ulterioare, următorilor locuitori, care au plecat din țară în mod clandestin și fraudulos, indiferent din ce cauză, sau au părăsit țara pentru a se sustrage îndeplinirii serviciului militar sau oricărei alte îndatoriri, în legătură cu apărarea națională: Arteni Maliș, Ulian Petrov, Chirilă Larionov, toți din comuna **Lipo-veni**, județul Suceava”.

LISAURA

(lângă Suceava, Bucovina).

Numită, inițial, Iucșani sau Iugșeni (deci satul lui Iuga), apoi „moșia Tătărașii, carile zic și Lisaura”, este reprezentată, în **18 octombrie 1614**, la hotărnicirea Borhineștilor, de „Guțul, vătăman de Iucșeni”. În 22 iulie 1624, Radu Mihnea Vodă întărea hatmanului Miron Bar-

²⁷⁵ *Viață Nouă*, IV, nr. 163 din 3 octombrie n. 1915, p. 4

²⁷⁶ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 66, Cernăuți, în 18 Septemvrie nou 1919, pp. 4-7

²⁷⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 137, 12 iunie 1942, pp. 4895 și următoarele

novschi satul Iucșani, „care sat au fost drept al domniei mele, lipit de ocolul târgului Suceava”.

1652: În 4 martie 1652, se împart moșiile răposatului Gavrilaş Mateiaș între copii lui, Ieremie, Ileana comisoaia și Alexandra vorniceasa. „Partea lui Ieremie a fost... satul Iucșeni, ținutul Suceava”.

1772: Recensământul lui Rumeanțev²⁷⁸, din 1772-1773, înregistrează la Cutul Mitropoliei și Lisaura, în Ocolul Mijlocului, fără alte precizări, „29 – toată suma caselor”, însemnând 2 argați ai Mitropoliei, 4 argați ai lui Filip și ai lui Grigore Opria, mazili, 2 argați ai Voițoei, maziliță săracă, 1 femeie săracă și 20 birnici.

1775: În 1775, Lisaura avea, împreună cu Cutul Mitropoliei, 11 familii de țărani.

1803: În 4 iunie 1803, Grigore Petriuc, Anton Petroc, Andrei Șfeț, Manolache Cenuș, Ioan Sirghe, Vasile Petriuc, Vasile Costoiuc „și noi, toată grămada satului” Lisaura au adresat o jalbă Comisariatului Ținutul Suceava împotriva arendașilor moșiei Tătărași, care nu-i lăsau să pască vitele pe imașul ce l-au folosit din ve-chime.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Suceava** (Oraș cu tribunal districtual) cu Cutul Zamca, Ițcanii Vechi și Șeptilici, Bosance cu Nemericieni, Podeni, Hriațca și **Lisaura**, Bunești, Buninți, Chilișeni, Danila, Găureni, Hatna cu Dărmănești, Iacobești sau Fogodisten cu Gura Solcii, Slobozia sau Milișăuții de Jos, St. Ilie, Ipotești, Ițacanii Noi, Călinești Enache cu Vasilache, Că-

²⁷⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 342

lineştii lui Kuparenko, Costâna cu Berindeşti, Liteni, Mereţei, Mihoveni, Mitocul Dragomirnei cu Lipoveni, Părhăuţi, Pătrăuţi pe Suceava, Reuseni, Romaneşti, Rus Mănăstioara, Rus Plavalar cu Rus Poienile, Securiceni, Şcheia, Soloneţ, Stroieşti pe Suceava, Tişăuţi, Todireşti cu Pietroasa, Uideşti, Zahareşti”²⁷⁹.

1886: Pe 10 iulie 1886, nişte copii din Lisaura, care se jucau prin lunca Sucevei, au descoperit pe malul drept al râului, în locul numit Poiana, „mai multe monete vechi româneşti, de felurite mărimi. O parte din aceste monete băieţii, din neştiinţă, o aruncară în apă, iar 17, care mai rămăseseră împrăştiate prin nisip şi care se adunară mai pe urmă, le cumpără un argintar din Su-ceava. Toate cele cumpărate sunt de argint, de una şi aceeaşi mărime”²⁸⁰.

1890: În 1890, Lisaura, care ţinea de Suceava, avea 600 locuitori, primar fiind Mihai Huţan.

1894: Biserica Sfântului Dimitrie din Lisaura a fost fondată în 1894 şi sfinţită în 1896²⁸¹.

1899: O colectă, făcută în folosul Societăţii „Şcoala Română”, la începutul anului 1899, menţionează următoarele nume de lisăureni: George COJOCARIU, George OJENIUC, Dimitrie HULUBIAC, Ioan HULUBIAC, Eugenie HULUBIAC, Constantin SÎRGHI, Ioan PAPUC, Constantin IEREMICIUC, Ioan IEREMICIUC, Onufrei PAPUC, Nicolai ŞVEDU, Ioan SÎRGHI, Georgi CHIBICIU, Dumitru CHIBICIU, Dimitrie COCOŞ, Ion NICHITOAIIE, Vasile PAPUC, Mihai BODNARIU, Ioan

²⁷⁹ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

²⁸⁰ REVISTA POLITICĂ, Anul I, nr. 7, 15 August 1886, p. 4

²⁸¹ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1907 p.

PETRIUC, Constantin CHIBICIU, George BODNARIU, Ion BODNARIU, Ioan și George PETRIUC, Neculai PAPUC, Constantin PAPUC, Dumitru PAPUC, Constantin COJOCARIU, Ioan COSTENIU, Nicolai HRECENIU, Constantin COSTENIU, Andrei COCOȘ, George COSTENIU, Dimitrie PAPUC, Vasile PAPUC, Georgie HULUBIAC, Ioan HULUBIAC, Mihai HUȚAN, Ioan BOCACIU, Vasile HLADI, Constantin NEAGU, Dumitru NEAGU, Petre PAPUC, Constantin SALITRĂ, Vasile PALAGHIAN, George SCOLOBIUC, Nicolai ROTARIU, Toader PAPUC, Constantin PETRIUC, Nicolai COSTENIU, Petru HULUBIAC, Petru alui Vasile SCOLOBIUC, Vasile SÎRGHI, Dumitru alui Ion CUCOȘ, Petrea PAPUC și învățătorul Gavril MLEȘ-NIȚĂ²⁸².

1907: Din Biroul comitetului districtual al Sucevei, completat în 14 martie, făcea parte și Ioan a lui Teodor Papuc, gospodar în Lisaura²⁸³.

1907: „Publicăm aceste rânduri – scrie Octavian Goga –, trimise nevestei sale de **George Huludeț**, din comuna **Lisaura** (Bucovina), care e muncitor în America. Jalea adevărată a omului năcăjit are dreptul de a fi auzită, și dacă nu e spusă fără greș. Scrisoarea ne-a fost comunicată de dl **Vasile Pălămariu, învățător în Lisaura**:

Scrisoare din America

Iată scumpa mea soție,
Ce voiesc astăzi a-ți scrie:
Cum trăiește lumea ici

²⁸² DEȘTEPTAREA, Nr. 3/1899, p. 23

²⁸³ *Apărarea Națională*, Nr. 21, Anul II, joi 21 martie stil nou 1907, p. 4

Și cum lucră prin fabrici.
Am voit să știu curat,
Iată m-am încredințat.
Aicea toată lumea vine
Și fabricele îs pline.

Fabricele-s foarte multe,
Lacrimile mii și sute.
Muncesc toți ziua și noaptea,
Tot alătura cu moartea.

Lucrul în fabrici e greu
Și-i plătit destul de rău.
Cine-aude nu mă crede,
Dumnezău e sus și vede.

Însă de-acum înainte,
Îți voi spune în cuvinte,
Îți voi scrie-adevărat
Ce lucru am căpătat.

Lucru greu, anevoios,
Scoate măduva din os.
Când mă duc cătră fabrică,
Tot mereu tremur de frică,

Intru-n lucru dimineța,
Dar nu-s sigur cu viața.
Nu știu oare că pe sară,
Veni-voi acasă iară,

Sănătos precum m-am dus,

Ori m-or aduce pe sus...
Pentru ce-? voiți să știți?
Iată, acei ce cetiți:

Aici sunt cuptoare multe,
Toate cu fier umplute.
În foc strașnic se topește
Și ca aurul lucește.

Apoi curge ca unsoarea,
Noi îl cărăm cu căldarea,
Îl cărăm unde se varsă,
Vai rău umărul apasă.

Prindem doi inși de căldare,
Împlutura în părți sare
Și te arde și te frige,
Trebuie apa a te stinge,

În toate părțile foc,
Și-nainte și-n mijloc.
Scânteile sar stropind
Ca și ploaia pe pământ.

Fumu-ntunecă fabrica,
De nu se vede nimica.
Cărând fierul să-l vărsăm,
Om de om ne-mpiedicăm.

Apoi ce este mai greu,
Colbul mare și e rău
Că se bagă-n piept la om

Ca funinginea din horn.
Lucru-n colb și în căldură
Și asud peste măsură.
Când din fabrică mă întorc,
Nu mă mai cunosc deloc.

Sunt negru de fum și colb,
Gândesc că-s un pui de corb.
Așa banii îi câștig,
Dacă-asud, dacă mă frig.

Pentru un dular cincizeci,
Mult rădic la fiere reci.
Pentru doi și jumătate,
Mult rădic la fiere calde.

Pân-ce fac eu bănișori,
Mi se storc multe sudori.
Toată lumea zice zău,
C-aici nouă nu ni-i greu;

Că trimitem bani acasă
Din America bănoasă.
Cine nu mi-a crede mie
Poate și el ca să vie

Să vadă și el mai bine
Ce pățește cine vine”²⁸⁴.

1907: Adunând „cântece populare românești din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub sem-

²⁸⁴ *Țara Noastră*, Nr. 49, Anul I, 2 decembrie 1907, p. 734

nătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner²⁸⁵, în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor și de la Domnica lui Simion PAPUC (40 ani în 1909) din Lisaura.

În 1908, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Lizaura**, sat, districtul Suceava, așezat pe dreapta fluviului Suceava, în marginea de Est a orașului Suceava, pe teritoriul „Tătăraș”. Suprafața: 1,85 kmp; populația: 570 locuitori români, de religie greco-ortodoxă. Prin drumeaguri de câmp este legată de drumul districtual Suceava-Bosancea. Ține de biserica parohială cu hramul „Sfântul Dumitru” din Suceava. Făcea odată parte integrantă din orașul Suceava. Populația se ocupă cu agricultura și creșterea vitelor. Posedă 144 hectare pământ arabil, 2 hectare fânașuri, 12 hectare grădini, 17 hectare imașuri, 30 hectare păduri. Se găsesc 29 cai, 204 vite, 27 oi, 197 porci, 47 stupi”²⁸⁶.

1914-1918: „Satele din josul Sucevei, cuprinse în colțul ce intră în pământul României, ca Lisaura, Tișăiți, Bosanci, Udești, Chilișeni, n-au fost cercetate de cazaci”²⁸⁷. „**Ioachim a lui Dumitru Holubiatic, din Lisaura**, a participat la război și a dispărut în anul 1915, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea mamei sale, Saltana a lui Dumitru Holubiatic, procedura pentru declararea morții celui dispărut”²⁸⁸.

²⁸⁵ MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

²⁸⁶ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 130

²⁸⁷ *Adevărul*, 28, nr. 9994, 8 ianuarie 1915, p. 3

²⁸⁸ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 13, Cernăuți 15 aprilie nou 1921, pp. 157-161

1919: Din Comisiunea agrară de ocol Suceava făceau parte „Locțiitor: **Ion Scolobiuc**, cantor, Lisaura” și, ca reprezentant al țăranilor, „**N. Verestiuc**, agricultor, Lisaura”²⁸⁹.

1941: „Seceta uscase ogoarele, arsese păpușoi abia crescuți până la oul piciorului. Cui le mai ardea acum de veselie, când cerul pedepsea așa de crunt pământeni pentru nelegiuirile lor. Ar fi trebuit să n-ai inimă, ca să nu vezi cât prăpăd făcuse seceta în țarina Lisaurei și-n alte țarini, până departe, sub munți. Ieșiseră popii cu icoane și prapuri, se rugară pe la fântâni, pe sub pomii singurateci din câmpie, dar ploaia mult așteptată nu mai venea. Un vânt fierbinte usca firisoarele galbene ale grâului, secării, orzului. Și se uscase mai cu seamă păpușoiul, toată nădejdea oamenilor. Se spunea că prin alte părți prăpădul ar fi mai mare, că veniseră lăcustele, întu-necând soarele-n amiază, și au ros până și spinii de pe imașuri. Cică sate întregi își luau lumea-n cap, fugind mai spre miazăzi, unde câmpul era verde, în plină creștere, sub ploile care cădeau la timp. Și toate zvonurile se ade-vereau, zi cu zi. Când lisăurenii văzură primii pribegi, galbeni la față, călări pe cai mici, cu coastele ieșite, a fost un fel de groază; gospodarii căzură adânc pe gânduri, iar femeile ieșiră la câmp, să cânte cântece de mort asupra păpușoiului uscat. Unii lisăurenii, care știau să citească, se adunau, noaptea, și gângăveau, la lumânările palide, rugă-ciuni nesfârșite, dintr-o cărțuție veche, pe a cărei filă dintâi spunea despre venirea apropiată a lui Antichrist. Unii credeau din tot sufletul că se apropie sfârșitul. Așa cumpănă nu se mai văzuse niciodată, nici unul din bătrâni nu văzuse, nu auzise

²⁸⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

să mai fi căzut peste oameni un astfel de blestem. Senecheia a șaptea săptămână de secetă și cerul rămânea același, fierbinte ca un cuptor nesfârșit, care parcă trosnea în înălțimi de dogoare. Noaptea se ră-coreau puțin, mai ales pe la cântatul cocoșilor și atunci prindeau să ragă vitele legate la pripoane, iar gospodarii întinși pe prispe se sculau repede și se uitau spre miază-noapte, de unde așteptau să vie nourii”²⁹⁰.

1941, septembrie 30: „Se publică mai jos lista Nr. 16, de gradele inferioare (trupă), morți pentru patrie în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24: **Hladi Vasile**, soldat, ctg. 1936, cu ultimul domiciliu în comuna **Lisaura**, județul Suceava, mort la 14 august 1941”²⁹¹.

1942: „Din glumă, la moarte. În comuna Lisaura din județul Suceava s-a întâmplat un sângeros omor, pornit dintr-o glumă. Anume tinerii comunei Lisaura erau adunați în fața Căminului Cultural, unde stăteau de vorbă și glumeau între ei. Dintr-o glumă s-a pornit apoi o cearță, urmată de bătaie, între flăcăii Toader Hladi și Damian Scolobiuc. În cursul încăierării, Toader Hladi a scos un cuțit și l-a împlântat în pieptul lui Scolobiuc, care a rămas mort pe loc”²⁹².

1945: „Prin Ordinul Nr. 319.634 din 15 Noembrie 1945²⁹³, se fixează, pe data de 1 noembrie 1945, urmă-torii învățători la școlile arătate în dreptul fiecăruia: **Freitag Maria**, la Lisaura, p. 5, soț funcționar”.

²⁹⁰ Camilar, Eusebiu, *Seceta*, în *Universul literar*, Nr. 10, Anul L, 1 martie 1941, p. 3

²⁹¹ *Monitorul Oficial*, Anul CIX, Nr. 231, marți 30 septembrie 1941, pp. 5805 și urm.

²⁹² *Unirea Poporului*, Nr. 40, Anul XXIV, Blaj 4 octombrie 1942, p. 5

²⁹³ *Monitorul Oficial*, Nr. 277, 3 decembrie 1945, p. 10553

1946: În *Monitorul Oficial*, Nr. 264 din 13 noiembrie 1946, pp. 11909 și următoarele, sunt înregistrate următoarele cooperative sătești de credit: Cooperativa „Ștefan cel Mare”, comuna Lisaura, județul Suceava.

1947: În fixarea pe posturi de învățători, „**Ursa-che Artemizia**”, de la Lisaura, merge la Humoreni, iar **Buțincu Gheorghe**, de la Stupca, la Lisaura”²⁹⁴.

„Scriitorul **Lucian Costin** a împlinit, la 11 Septembrie 1947, vârsta de 60 ani, dintre care 40 închinăți literaturii și științei. Lucian Costin (**Ion Costinescu**) este membru la „Societatea Scriitorilor Români”, la „Societatea Regală de Geografie” și membru corespondent al „Academiei Germane” din München, care l-a distins cu „medalia de argint”. Născut la 11 Septembrie 1887 în **Lisaura-Bucovina** și-a făcut studiile la Suceava, Cer-năuți și Viena. Scrierile sale din Banatul nostru, cu al căruia specific s-a asimilat, sunt cunoscute tuturor, îndeosebi cele privitoare la folclorul nostru. „Fundațiile Regale”, apreciindu-i talentul, a selecționat și din operele sale câteva volume, pe care le-a expus în pavilionul României, secția Literatură și Artă, la Expoziția de la Paris din 1937”²⁹⁵. Tot la Lisaura s-a născut și carica-turistul **Constantin Papuc**, autorul cărții „**Cuvinte desenate. Album de caricatură**” (Ed. CreArt, Iași, 2016). „În cuprinsul a peste 60 de pagini, cunoscutul (în țară și în lume) caricaturist sucevean – de-a lungul vre-mii, prezent în expoziții în România, Polonia, Lituania, Ucraina, Bulgaria, Turcia, Grecia, Italia, Franța, Belgia, Marea Britanie, Canada, Japonia, Australia (de grup), la Suceava,

²⁹⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911

²⁹⁵ *Foaia Diecezană*, Nr. 38-39, Anul LXII, Caransebeș 5 octombrie 1947, p. 7

Iași, Londra, Sydney, Canberra (personale), premiat la Gura Humorului și Suceava, dar și în Anglia, Scoția, Polonia, Italia (și nu doar câte o singură dată!) – restituie, împreună, numeroase din lucrările sale care, în anii din urmă, au apărut în pagini de „Crai nou” spre a ne provoca fie câte un surâs de o clipă, fie un hohot, fie a ne zgândări și a ne pune pe gânduri. Albumul a apărut sub egida Fundației „Fereastră” din Suceava, fiind susținut de numeroși sponsori din Australia, Franța, Germania, Maroc, UK, SUA și România (printre ei am recunoscut inclusiv nume de confrăți). Un alt confrate, artistul Konstantyn Ungureanu-BOX, semnează prefața („Uriașa Umbră de Paradă”), din care, deocamdată, reținem doar atât: „Constantin Papuc pledează pentru afirmarea eticii, a muncii oneste și pentru sancționarea spiritului corupt, cultivă verbul polemic, iar parodicul și caricaturalul sunt puse în serviciul unei viziuni incisive, satirice, astfel sancționând, prin desenele sale, politicianismul”..., dar și propunând „imagini-cheie de atmosferă nuanțată a unui motiv socio-uman sau a unui scenariu epic”. Vom reveni. Și caricaturistul Constantin Papuc, desigur! (L.D.C.)”²⁹⁶.

²⁹⁶ *Crai nou*, 27 iulie 2016

LIȘĂUȚI

(pe Racovățul Sec, Hotin, Ucraina)

1670, decembrie 20: Ispisoc de judecată de la Duca voievod, după ce „Grigoraș Cărlig și frații lui, feciorii Todosiei Măteeșoai, nepoții Cucorii stolnicul, și Țilinca cu frații lui, feciorii lui Ștefa, nepoți Cucorii stolnicul, s-au jeluit cu mare jaloabă cum au un sat, anume **Oncăuții** la Hotin, pe Racovățul sec, și au împresurare dinspre **Lișăuți**, ce este al lui Toderașco Iordachi spătar, și au cerșut de la noi hotarnic, să le hotărască satul dinspre Lișăuți... deci le-am dat pe Irimice, vornicul de gloată, ca să meargă acolo, să strângă oameni buni și să socotească cu dreptate mare, să aleagă hotarul satului Oncăuților dinspre Leșăuți și dinspre hotarele altor sate. / Deci Gligoraș Cărlig adus-au scrisoare de mărturie de la Irimicea, vornic de gloată, și de la mulți oameni buni, anume Marcul, Vorbiniscul, Vasile Banga, Neculai, vătămanul, preotul, Vășian, Gligorie, Ion și Fădor de **Ce-peleuți**, Ionașco de **Rujinți**, Marco și Luca de **Mihălă-șeni**, Toder Ciudinco și Ionașco din **Hlinaia**, scriind cum **hotarul satului Oncăuților** s-a început din valea Racovățului, de la un iaz vechi, drept la deal, în pisc, ce se cheamă Derjălele, și acolo a fost un stâlp bătrân, și de acolo la alt stâlp, în țarina cea de dinapoi, dinspre Hlinaia, și de la cel stâlp, în capul unei râpe, și de acolo au mers în dreptul locului, pe unde a fost hotarul cel bătrân, și s-a pus un stâlp lângă drumul ce vine dinspre Hlinae la Oncăuți, și de acolo, pe matca văii, la un pisc ce se cheamă Țapovișa, și acolo a fost un coopac cu bour și numai ce s-a găsit rădăcina copacului, și acolo, în locul copacului, au pus stâlp, și de acolo, drept în deal, s-a mai pus încă un

stâlp, lângă drumul ce merge de la Oncăuți la Parcovă, și de acolo, la o movilă săpată în mijloc, și de acolo la altă movilă, și de la cealaltă movilă drept drumul ce vine de la Hlinoia la Hrinăuți s-a pus un stâlp, lângă drum, și de acolo drept la o moviliță, deasupra unei văi ce se cheamă Verbcaia, și s-a pus și în moviliță un stâlp, și de acolo, peste valea ce se cheamă Besătcile. / Însă de acea vale, ce se cheamă Besătca, așa scrie mărturia, cum să fi ținând Stamatie marele postelnic, cu hotarul satului lui... și să fi ținând Grigoraș din vale, până în zarea dealului”²⁹⁷.

LIȘNA

(Lăcina, azi Lișna, comuna Suharău, Botoșani).

1592: Vasilca, jupâneasa lui Iurașco Vartic postelnic, și fiii lor Lupul, Gavril și sora lor, înștiințează „prin acest zapis cum am luat de la Ionașco Tolocico 12.000 aspri bani gata, toți bani vechi, și am dat noi lui, pentru acei bani, dreapta ocină și moșie a tatălui nostru, a lui Iurașco Vartic postelnic, jumătate din satul **Lăcina** și cu heleșteu, și cu acești bani noi am plătit o datorie ce a fost dator Iurașco Vartic unui jidov, anume Iacob din Țari-grad; deci, de acum, înainte, să aibă singur a-și stăpâni Tolocico acea jumătate de sat Lăcina, și să aibă a-și face ispisoace și uric; / și la această tocmeală au fost Drăgșan vâtag, protopop

²⁹⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 60-62

Pătrașco – fiul lui Dragșan, fratele lui Cotelin, și alți oameni buni”²⁹⁸.

1633, ianuarie 18: Alexandru Iliăș întărește lui „chir Evloghie, episcop de Rădăuți, care cumpărase, cu 100 de ughi, o iapă și 3 vaci, de la frații Toma, Gheorghe, Nastasia și Tofana Moișanul, „jumătate de sat **Lăcina** (azi Lișna, comuna Suharău, Botoșani), care este în ținutul Dorohoilui”²⁹⁹.

1637, aprilie 7: „Kir Evloghie, episcop de Rădăuți, stăpânește „jumătate din satul **Lăcina**, ce este în ținutul Dorohoi, partea de jos”, cumpărată de la frații Toma, Gheorghe, Nastasia și Tofana Moișanul, cu 140 de ughi (ducați ungurești). „Iar hotarul, din toate părțile, pe unde au folosit din veac”³⁰⁰.

1644, iunie 25: Ion de **Lăcina** (Lișna, comuna Suharău, Botoșani) mărturisește „cum m-am dat cu limbă de moarte frățâne-meu Vasile, cu jumătate de sat de **Lăcina** și cu e treia parte de heleșteu în baltă, și cu heleșteu întreg la coada bălții, și tot cu tot lui, cât am eu... Și la această danie, ce m-am dat frățâne-meu, am poftit de-au fost popa Ion din **Hudești** (comuna Hudești, Botoșani), duhovnicul meu, popa Pânțelei de **Bașeu** (sat lângă Mlenăuți, comuna Hudești, Botoșani), Berchez și Teclăi de **Comănești** (comuna Suharău, Botoșani), Drăgoiu vornicelul de **Podraga** (comuna Drăgușeni, Botoșani) și Ion vornicelul ce a fost la Havaroganile. Însă ocina o am dat cu

²⁹⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 203, 204

²⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 274, pp. 348, 349

³⁰⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 56, pp. 55-57

toți vecinii”³⁰¹.

1644, iunie 25: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Mărica, femeia lui Petrică, și cu fiii săi Ilnat și Simion s-au pârât de față cu Ion, fratele vladicăi Evloghie, fost episcop de Rădăuți, pentru jumătate de sat **Lăcina**, ce-i în ținutul Dorohoiului, și cu heleștee și cu livezi, zicând Mărica și cu fiii ei cum li se împresoară lor o bucată de pământ din partea lor și a dat-o în partea lui, și i-a stricat iazul ei, și i-a luat și acea livadă, fără nici o treabă; / deci domnia mea am făcut carte lui Buoreanul uricar și lui Turcul fost stolnic, ca să aibă a strânge oameni buni și să arate acei oameni și să aleagă acea jumătate de sat dinspre hotarul lui Ion, fratele vladicăi. Astfel, au mers și au arătat cu acei oameni buni și au ales acea jumătate de sat Lăcina... și acel heleșteu și cu acele livezi și aflat-au cu dreptul cum este dreaptă ocină și moșie Măricăi și fiilor ei; iar Ion, fratele lui Evloghie episcopul, a rămas dinaintea noastră din toată legea țării”³⁰².

1648, martie 4: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Andrei Murguleț, în baza unui zăpis de mărturie de la marii boieri „și de la Grecul biv (fost) șoltuz de târgul Siret”, sciind cum „Necorici Brahă și femeia lui Catrușca, fata lui Ionașco Tolocico și a Agafiei, au vândut a patra parte din satul **Lăcina**, din ținutul Dorohoiului, cu loc de iaz, parte care îi este lui danie de la Antemia Popșoae, fiica lui Tolocico și a Agafiei, lui Andrei Murguleț, pentru 6 poloboace cu miere, prețăluite drept 10 galbeni ungurești.

³⁰¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 357, p. 345

³⁰² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iași 1907, pp. 116-118

/ Și iarăși a arătat o carte de mărturisire de la Pătrașco Ciogolea, scriind cum a adunat oameni buni dimprejurul satului Lăcina și a ales lui Andrei Murguleț partea lui de sat dinspre alte părți”³⁰³.

1774, iunie 22: Satul **Lișna**, ținutul Dorohoiului, ocolul Târgului, avea, după recensământul lui Rumeanțev³⁰⁴, **toată suma caselor: 60**. Scădere rufeturi, însă 12: 2 femei sărace, 6 preoți și diaconi și dascăli, 2 slugi ale dumisale banului Ștefăniță Sturzei, 2 ȝigani. Rămân birnici 48. / **Birnici:** Sandul, vornic / Ioniță Robul / Ion Năstasii / Neculai Dabija / Andrei sin (fiul) lui Lupul / Grigoraș Gașpar / Grigorie Peșoga / Ioniță zet (ginere lui) Gașpar / Ioniță fiul lui Gașpar / Negoită / Nistor fiul lui Gașpar / Ioniță Tătaru / Vasile Cârdeiu / Vasile Căzacu / Acsintii / Vasile fiul lui Floare / Ion Floare / Ursan Ghimpău / Ion, vătăman / Măteiu / Ion, croitor / Ion fiul lui Neculai / Luca Zaițu / Nichifor fiul Lungului / Grigoraș Ilăscul / Ștefan Grumăzi / Simion cumnat ciubotarului / Vasile, ciubotar / Tănasi fiu lui Pricop / Vasile Plop / Vasile Mălăncuță / Andrei Bordeian / Gheorghi al lui Arăpelu / Ion Bușilă / Sandul al Gorocioai / Iosip, ciubotar / Vasile Chiper / Ichim, argat preotului Timofti / Ion Doros / Simion Fantul / Gheorghi frate lui Chiper / Mihălache Gorce / Ștefan Ignătuș / Romașco / Lupul Năstasii / Ion fiul Luchieniasă / Matei Stari / Iordachi Arăpel. // **Femei sărace**, fără de ajutor: Ioana, vădană / Nastasia Dămienișea, vădană. // **Rufeturi** (Preoți, diaconi, dascăli): Preotul Iordachi / Preotul Miftodii / Preotul Timoftii / Diaconul Dumitrașco / Ioniță Robul, dascăl / Nichita, dascăl. // **Scutelnici:**

³⁰³ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, pp. 215-214

³⁰⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 496, 497

Grigore Gașpar, scutelnic la dumisale banul Ștefăniță Sturza / Vasile Curirar, tij (la fel) scutelnic. // **Țigani:** Mihălachi, țigan / Ifimie, țigan.

1901: „**Lișna**, cu Sfârcăuți, sat pe moșia cu ace-eași numire, comuna Suhăraul, plasa Prutul de Sus, județul Dorohoi, cu 172 familii sau 611 suflete. Proprie-tatea este a erezilor defunctului Anastase Bașotă și Insti-tutului Bașotă de la Pomârla. Are o biserică, cu hramul Sf. Mihail și Gavril, cu 1 preot, 3 cântăreți și 1 paracliser; este de zid, făcută de săteni, în 1810, și refăcută în 1843 de Bașotă, proprietarul moșiei, dându-i și al doilea hram, Sf. Anastase. Sătenii împrumăriți au 386 hectare 69 ari pământ, iar proprietatea moșiei 1.446 hectare 52 ari câmp și 143 hectare 22 ari pădure. Iazuri sunt 2, între care acel numit al Răchiților, în suprafață de 11 hectare 46 ari, cu pește și raci. Sunt 4 pogoane de vie. Drumuri principale: acel de la Dorohoi, la Darabani, și acel de la Herța, la Săveni. Hotarele moșiei sunt: Suhăraul, Mlenăuți și Havârna”³⁰⁵.

³⁰⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 178

LITENII LUI BOGDAN

(lângă Moara, Bucovina).

Cu un destin semănător Vornicenilor, în ciuda faptului că sunt menționați, încă din **3 iunie 1429**³⁰⁶, drept

³⁰⁶ „Din mila lui Dumnezeu, noi, Alexandru voievod, domn al Țării Moldovei. Facem cunoscut, cu această carte a noastră, celor care o vor vedea sau o vor auzi citindu-se, că aceste adevărate slugi și boieri ai noștri credincioși, pan Lazăr, și pan Stanciul și pan Costea, fiii lui Ion vornic, ne-au slujit cu dreaptă și credincioasă slujbă. De aceea, noi, văzând dreapta și credincioasa lor slujbă către noi, i-am miluit cu deosebita noastră milă și le-am întărit dreptcredincioasa vislujenie a tatălui lor și le-am dat lor, în țara noastră, satele lor, anume: la **Tulova, unde este curtea lor**, și Stroiinți, la obârșia Șumuzului, și Zahariinți, la obârșia Șumuzului, și **Litanăuți**, și la obârșia Solonețului, unde au fost Tatomir și Părtea, și Gândinți, la Cobâla, și seliștea lui Dobrin, la Homor, unde este mănăstirea lor, și, pe Orbic, Seliștea, unde este curtea lor, și Zagoreni, mai sus de Cociman, și unde a fost Bașea, și Costinți, la obârșia Orbicului, și Moșiinți, la Lucaș, unde a fost vie, și Plopești, la Slatină, și Dumitrești, mai în jos de Iaz, și Cărbunești, la Văratec, și amândouă [două] seliștile lui Drăghici, pe Bistrița, și moara; toate acestea să fie cu **hotarele vechi și drepte**, din toate părțile; iar la Dumbrava înaltă, satele: unde este vătăman Minco și, pe Iubăneasa, la Iaz, și unde este Stan; iar hotarul lor să fie cât vor putea să folosească destul trei sate; și, peste Prut, la Derenice, zece locuri; unde a așezat sat Stanco, la Cornul Lăcinului, și Fântâna Rece, și unde este Andriaș, și Bahmatauți și, pe Ciuhru, sub Horodiște, și Suhoverhul, unde este Ion al lui Filea; în tot acest hotar să-și întemeieze zece sate; și satul Spărietului, la obârșia Dobromirei, cu vechile și drepte hotare; și, pe Prut, zece locuri, să-și întemeieze zece sate de această parte a Prutului; iar hotarul acestor sate care sunt pe Prut să fie anume de la Unghiul Strâmt, care este mai sus de satul lui Ivan Șurinschi, apoi, în jos pe Prut, până la balta care se cheamă Ochiul, apoi drept la Pârâul Sărat, apoi, în sus pe Pârâul Sărat, până la pârâul care se cheamă Dobromira, apoi, pe

„Litanouții” („vislușenie” a copiilor lui Oană vor-nic, Lazăr, Stanciul și Costea), cătunul Liteni sau „Li-tanii lui

Dobromira în sus, până la Unghiul Strâmt, pe Prut; acesta le este tot hotarul. Toate acestea să le fie uric, cu tot venitul, și copiilor lor, și nepoților lor, și strănepoților lor, și răstrănepoților lor și întregului lor neam, cine se va alege mai apropiat, neclintit niciodată, în veci. / Iar la aceasta este credința domniei noastre, a mai sus-scrisului Alexandru voievod, și credința iubitului fiu al domniei mele, Iliaș voievod, și credința iubiților fii ai domniei mele, Stețco, și Petru și Alexandru, și credința tuturor copiilor noștri și credința boierilor noștri: credința panului Mihail și a copiilor lui, credința panului Vâlcea și a copiilor lui, credința panului Cupcici vornic și a copiilor lui, credința panului Negrea, credința panului Giurgiu și a copiilor lui, credința panului Iliaș și a copiilor lui, credința panului Dan și a copiilor lui, credința panului Isaia și a copiilor lui, credința panului Giurgiu al lui Jomotate și a copiilor lui, credința panului Opriș și a copiilor lui, credința panului Ivan Detco, credința panului Domoncuș stolnic și a copiilor lui, credința panului Negrilă ceașnic, credința panului Hodco postelnic și credința tuturor boierilor noștri moldoveni, și mari, și mici. / Iar după viața noastră, cine va fi domn al țării noastre, sau din copiii noștri sau din neamul nostru sau pe cine îl va alege Dumnezeu să fie, acela să nu le clinească dania noastră, ci să le-o întărească și să le-o împluternicească pentru că le-am dat și le-am întărit pentru dreapta și credincioasa lor slujbă. / Iar pentru mai mare întărire a tuturor celor mai sus-scrise, am poruncit slugii noastre credincioase, Neagoe logofăt, să scrie și să atârne pecetea noastră la această carte a noastră.

La Suceava, în anul 6937 <1429> iunie 3 (AȘSP, *Documenta Romaniae Historica. A. Moldova*, I, București 1975, pp. 135, 136; document prescurtat în Bălan, Teodor, *Documente bucovinene*, II, 1519-1662, Cernăuți 1934, p. 81: „1429, iunie 3, Suceava: Alexandru cel Bun întărește î. a. lui Lazăr, Standul și Cosiea, fiii lui Ivan vornicul, satele lor: la **Tulova, unde este curtea lor**, Stroinți la obârșia Șumuzului și Zaharinții la obârșia Șumuzului și **Litanouți**, și la obârșia Solonețului unde a fost Tatomir și Pârtea și seliștea lui Dobrin la Homor, unde este mănăstirea lor (Costăchescu, O. c. I, pag. 269-272, nrl. 86)”).

Bogdan”, atestat încă din 5 mai 1726, într-o hotarnică a mănăstirii Sf. Ilie, seliște pustie, în 24 ianuarie 1748, conform altei hotarnice, avea, în 1775, 1 mazil, 2 popi și 12 familii de țărani. Dar starea generală a localităților bucovinene era asemănătoare. „Populată, în mare majoritate cu ciobani și țărani, populația indigenă trăia fără a beneficia de serviciile vreunui medic sau farmacist, fără un sistem de securitate internă, pentru apă-rare din bandiți, și fără un sistem judiciar ca o măsură de protecție împotriva capriciilor arbitrare ale claselor supe-rioare. Drumuri proaste, mai degrabă șleauri imposibil de traversat, poduri puține și orașe mărunte, cele mai însemnate fiind Suceava, Siret și Cernăuți, dar deja căzute într-o stare de degradare urbană, după secole de neglijare. Cernăuți era un orașel cu aproximativ 200 de bordeie, lipsit chiar și o aprovizionare corespunzătoare cu apă. Câteva școli elementare, greu de atins în baza largă de analfabetism”³⁰⁷. „Românește, Liteanul are o accepțiune foarte apropiată (de poreclă – n. n.), însemnând păgân. Etimologia cuvântului e interesantă. Din toate popoarele indo-europene ale Europei, acela care a îmbrățișat creștinismul mai târziu și mai cu anevoie decât celelalte, au fost Litvanii. În secolii XIII și XIV ei toți erau idolatri. De aici, la români, „liftă spurcată”, „liftă rea”, „litean” au rămas ca sinonime cu păgân”³⁰⁸.

1763: Cele 12 familii de țărani din „Litaniile lui Bogdan” veniseră din Transilvania, între anii 1763-1774, din **Hăroușeni** sosind George și Ion MERTIC (viitoarea familie Merticariu), Constantin SAHANIE, Ioniță a lui

³⁰⁷ Ibidem, pag. 257

³⁰⁸ Petriceicu-Hasdeu, B., *Etymologicum Magnum Romaniae*, IV, București 1898, p. CXIII

TOADER și Ion ZAHARIE, din **Ramunca**, Tudosie a lui ISTATI, din **Cristești**, Toader TIMOFTEI. Lor li se alătură, între anii 1776-1778 alți emigranți, Paraschiv LUPU din **Ramunca**, Simeon ISTRATI din **Have**, Dumitru ION din **Zvoriște**, Precop ZAHARIE și Apostol ISTRATI din **Hăroușeni**, Toader RUSU din **Soronșimie**, Ioniță MÂNDRILĂ din **Rotopănești**, Vasile CĂRBUNE din **Buzeni** și Nicolae FILIP din **Dănileni**.

1772: Recensământul lui Rumeanțev³⁰⁹, din 1772-1773, înregistrează la Liteni, în Ocolul Siretului de Sus, fără alte precizări, „29 – toată suma caselor”, însemnând 23 panțiri isprăvnicești, 1 mazil, 2 argați ai lui, 2 popi și 1 femeie săracă.

1782: În 16 noiembrie 1782, Gavril, mitropolitul Moldovei, certifica faptul că moșia Liteni a fost a lui Lupul Bogdan hatman, care o cumpărase de la Șeptilici, fiind împărțită, apoi, feciorilor săi, Iuon și Lupul. Ion Bogdan a lăsat partea sa de sat fetei lui, Safta, jupâneasa lui Iuoniță Bașotă stolnic.

1782: În 17 decembrie 1782, Comisia cezaro-crăiască de delimitare a proprietăților în Bucovina i-a recunoscut drept stăpâni ai Litenilor pe Ienacachi Cantacuzino și pe Ioniță Bașotă, Ienacachi fiind ginerele lui Lupul Bogdan.

1783: În 22 septembrie 1783, Litenii sunt iar numiți în hotarul moșiilor Mitropoliei Moldovei.

1787: Safta Bașotă va vinde partea ei de sat, partea de sus, în 23 mai 1787, pentru 3.750 florini împă-rătești, lui Nicolai von Kapri.

³⁰⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 346

1842: Biserica Sfântului Nicolae din Liteni, care servea și pentru ortodocșii din Bunești, a fost construită în 1842, iconostasul actual datând din 1883. În 1843, patroni bisericești erau Toma de BOTUȘAN și Nastasi CIURE, cei 674 enoriași neavând un păstor, postul de preot fiind vacant. În 1876, când patroni bisericești erau Nicolai de GORZYNSKI, familia BOTUȘAN și Andrei MOISA, cei 1.522 enoriași, din Liteni, Zaharești și Bu-nești beneficiau de slujbele parohului Constantin BERA-RU. În 1907, paroh era Teofil VASILOVSCHI, născut în 1859, preot din 1894, paroh din 1906, postul de cantor nefiind ocupat.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Suceava** (Oraș cu tribunal districtual) cu Cutul Zamca, Ițcanii Vechi și Șeptilici, Bosance cu Nemericieni, Podeni, Hriațca și Lisaura, Bunești, Buninți, Chilișeni, Danila, Găureni, Hatna cu Dărmănești, Iacobești sau Fogodisten cu Gura Solcii, Slobozia sau Milișăuții de Jos, St. Ilie, Ipotești, Ițcanii Noi, Călinești Enache cu Vasilache, Călineștii lui Kuparenko, Costâna cu Berindești, **Liteni**, Mereței, Mihoveni, Mitocul Dragomirnei cu Lipoveni, Părhăuți, Pătrăuți pe Suceava, Reuseni, Romanești, Rus Mănăstioara, Rus Plavalar cu Rus Poienile, Securiceni, Șcheia, Soloneț, Stroești pe Suceava, Tișăuți, Todirești cu Pietroasa, Uidești, Zaharești”³¹⁰.

³¹⁰ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

1887: Din 1887, funcționa în Liteni o școală cu 2 clase³¹¹.

1890: În 1890, satul Liteni avea 772 locuitori și ținea de comuna Zaharești.

1907: Adunând „cântece populare românești din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner³¹², în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor și de la Catrina MAXIMIUC (19 ani în 1907 – cântecele: Vâlcu, Dine naiba-a mai văzut?, Frunză verde perișor, De la Horă, Fost-am una la părinți, Frunză verde de marari, Mări-tatul), Veronica MARȚINEAC (18 ani în 1907 – cântecele: De-ai ști cât îmi ești de dragă, Puiul tatei pui!, De-ar fi mândra, Sărutatul, Dragă băiețele!) și Gheorghe MARȚINEAC (26 ani în 1907 – cântecele: Cât am păti-mit și-am trasu,) din Litenei Bucovinei.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitz: „**Liteni**, comună rurală, districtul Suceava, așezată pe partea stângă a pârâului Hranița, la hotar cu România. Suprafața: 9,05 kmp; populația: 701 locuitori români, de religie greco-ortodoxă. Este străbătută de drumul districtual Suceava-Gurahumora și legată de Bunești printr-un drum de țară. Are o școală populară, cu o clasă, și o biserică filială, cu hramul „Sfântul Nicolae”, atenență a parohiei din Zaharești. La 1776, era proprietatea boierului Ioniță Bașota, mare paharnic. La 1778, a fost mărită cu coloniști transilvăneni. Populația se ocupă cu agricultura și creșterea vitelor. Comuna posedă 965 hectare pământ

³¹¹ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 50, 1876 p. 40, 1907 p. 156

³¹² MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

arabil, 140 hectare fânașuri, 4 hectare grădini, 16 hectare imașuri, 1 hectar 50 ari păduri, 2 hectare heleștei. Se găsesc 46 cai, 214 vite cornute, 415 oi, 203 porci, 70 stupi. **Liteni, moșie**, cu administrație specială, districtul Suceava. Suprafața: 6,97 kmp; populația: 71 locuitori, dintre care 25 vorbesc limba polonă, 16 limba română, 12 limba ruteană și 12 limba germană; în privința religiei, 37 sunt greco-catolici, 13 romano-catolici, 9 mozaici, 6 greco-ortodocși și 6 sunt de alte relig. Forma, odinioară, un singur sat și moșie cu comuna de azi Liteni”³¹³.

1917, septembrie 5/18: „Vrednic de însemnat este numele tânărului profesor și publicist bucovinean **Dimitrie Marmeliuc**, sublocotenent în Armata Română. Abia ieșit din școala de ofițeri de la Botoșani, pe care a terminat-o acum câteva luni, acest brav fiu al Bucovinei, care se află rănit într-un spital de lângă front, a fost decorat de M. S. Regele, cu mâna sa, cu ordinul Mihai Viteazul, pentru eroismul cu care a luptat în cumplita și glorioasa zi de 6/19 august. Dimitrie Marmeliuc este fiu de țăran român, din comuna Zaharești, județul Suceava (din Liteni-Moara – n.n.). Păcat numai că poartă, la sfârșitul numelui, o coadă ruteană, după cum o fac, de altfel, o mulțime de români intelectuali din frumoasa noastră Bucovină, fără să-și dea seama cât de supărător este acest lucru pentru oricare român adevărat, mai ales acum, în România Mare!”³¹⁴.

1919: Din Comisiunea agrară de ocol Suceava făcea parte, ca locțiitor, și „**Nistor Marmeliuc**, agricultor,

³¹³ Grigorovitz, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 130

³¹⁴ Bianu, I, pp. 213, 214

Liteni”³¹⁵, părintele Eroului, filologului, cărturarului unionist **Dimitrie Marmeliuc**.

1921: „Deciziune de expropriere No. 1164/21. Deriziunea plenului comisiei agrare centrale, cu care s-a decis exproprierea moșiilor **Liteni, Brăiești, Stejeroaia și Corlata**, în suprafața de 1642 ha 76 a 06 mp, pro-prietatea moștenitorilor după Varteres cav. de Pruncul, în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitivă”³¹⁶.

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate și propunerile făcute de revizorate, Consiliul școlar al țării a făcut, în ședința din 27 Martie 1922, sub președinția domnului Director general delegat al învățământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – a). în calitate de învățători superiori: **Ilarion Stremciuc** la Liteni”³¹⁷.

1923: „În satul **Liteni** din Bucovina, toți locuitorii vorbesc românește; în o familie doar de se vorbește numai rutenește, și asta în casă. Totuși sunt romani care nu știu a lega un subiect cu predicatul rusește, dar fiindcă au nume terminat cu codița străină, pe temeiul ăsta, nem-ții au trecut că în Liteni sunt 17 ruteni; ceea ce înseamnă ca cei ce erau întrebați de ce nație sunt și aveau un nume pocit, deși răspundeau românește, erau trecuți de stă-pânitori după terminația numelui la naționalitatea cores-punzătoare”³¹⁸.

³¹⁵ *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

³¹⁶ *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 16, Cernăuți, 21 iulie nou 1921, pp. 69, 70

³¹⁷ *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 8, Cernăuți 21 aprilie 1922, p. 41

³¹⁸ Dragoslav, Ion, *Icoane vechi și noi*, Editura Casei Școalelor 1923, p. 7

1924: „Duminică, 5 Octombrie 1924, după amiază, a avut loc o frumoasă serbare de împröpri-etărire în comuna Liteni din județul Suceava. Au luat parte la această serbare și câteva mii de țărani din satele Liteni, Măzănăiești, Corlata, Berchișești, Brăiești și Capu-Câmpului. Dl ministru I. Nistor și oaspeții din Cer-năuți au fost întâmpinați, și aici, de un impozant banderiu de călăreți cu steaguri naționale și condus în mare alai la locul serbării. După oficierea serviciului divin de către PSS Episcopul Ipolit Vorobchievici al Rădăuților, au rostit înălțătoare discursuri PSS Episcopul Ipolit, d-l ministru I. Nistor și d-l senator Teofil Lupu, care, în cuvinte bine simțite, arată în ce împrejurări opera cea mare și frumoasă a împrörietăririi țăranilor cu pământul strămoșesc s-a înfăptuit și în colțul nostru de țară”³¹⁹.

1925: Satul Liteni a intrat în doliu, „joi, 26 Februarie 1925, când moare, la Liteni, vrednicul gospodar Nistor Marmeliuc, în etate de 74 ani”, tatăl Eroulăi Bucovinei Dimitrie Marmeliuc, universitar de marcă și, pe atunci, primar al Cernăuților³²⁰.

1947: Sunt stabilizați pe posturi învățătorii „**Roșu Gheorghe**, de la Liteni, la Mihoveni; **Vatriceanu Neoni-la**, de la Pârtești-Deleni, la Liteni”³²¹.

³¹⁹ CALENDARUL *Glasul Bucovinei*, Cernăuți 1925, p. 107

³²⁰ CALENDARUL *Glasul Bucovinei*, Cernăuți 1926, p. 150

³²¹ *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911

LITENII PE SIRET

(lângă Dolhasca, Suceava).

Uricul din **18 decembrie 1515** al lui Bogdan cel Orb, fiul lui Ștefan cel Mare și finul lui Vlad Țepeș și, tocmai de aceea, numindu-se Bogdan-Vlad, prin alăturarea, la numele bunicului, pe cel al nașului din 1475, când s-a născut și Țepeș, vărul lui Ștefan, se afla la Suceava, conține câteva informații extrem de importante: descendența din Liteanul, statutul de sat întemeiat înainte de Descălecat confirmată de formula hotarnică „pe unde au umblat din veac”, precum și trimiterea la vremurile „străbunului nostru Alexandru Voievod”, când s-au întocmit primele direse (diresse – în uric) ale satului Liteni. Iar în vremea lui Alexandru cel Bun, stăpânul Litenilor nu putea fi decât tatăl bunicului lui Costea Liteanul, Dragomir Liteanul, menționat în toponimia satului Vorona, în 1463³²², tatăl lituanianului Dragomir, Ioanăș de Șomuz, care, la 1435, avea casa la izvoarele Șomuzului Mic, deci exact acolo unde, peste veacuri, adică în 1627, încă mai era „loc de cinci case din vatra satului și cu locuri de moară”³²³. Teoria pazei cu coloni a drumurilor de negustorie, cel al Nordului și cel al Răsăritului, încă înainte de anul 1200, de către bosnieci (în bosniacă:

³²² Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de persoane*, București 1995, p. 161

³²³ Ghibănescu, Gh., *Surete și Izvoade*, vol. XXIV, Iași 1930, p. 206

bosanci) și de către lituanieni (litanii de pe cele două Șomuzuri, în amintirea cărora supraviețuiesc satele Litenii Bucovinei și Litenii pe Siret), a fost lămurită de către Hasdeu, care susținea că, „Românește, Liteanul are o accepțiune foarte apropiată (de poreclă – n. n.), însemnând păgân. Etimologia cuvântului e interesan-tă. Din toate popoarele indo-europene ale Europei, acela care a îmbrățișat creștinismul mai târziu și mai cu anevoie decât celelalte, au fost Litvanii. În secolii XIII și XIV ei toți erau idolatri. De aici, la români, „liftă spurcată”, „liftă rea”, „litean” au rămas ca sinonime cu păgân”³²⁴. Însuși străbunul genealogiei Dragomir, Costea și Pătru Liteanul, adică Ioanăș de pe Șomuz, se număra, în 1435, printre partizanii lituanieni ai lui Ilie Voievod, fiul lui Alexandru cel Bun, aflat în conflict fratricid cu celălalt fiu, Ștefan, la semnarea actului jurământului lui Ilie Vodă față de Polonia, din august-septembrie 1435, deci cu un an înainte de bătălia de la Podraga, dintre fiii lui Alexandru cel Bun, din 4 august 1436, câștigată de Ilie Vodă, apar, cu curțile lor, boierii: Vâlcea de Lipnic, Isaia de Baia, Petru de Hudești, Uncleat de Zăbrăuți, Șteful de Șerbănești, Duma de Braniște, Lazăr de Tulova, Stan Bârlea de Voroneț, Vitolt de Ripujeni, Deneș Chropotowski, Stețco al lui Jurj de Toporăuți, Dămăncuș de Sirețel, **Ioanăș de Șomuz**, Sima al lui Mihăilaș din „Izgherț”, Mirea fiul lui Ravas (Litovoiu), Boris de Cuciur, Mic de Silișău”³²⁵. De la acest Ioanăș de Șomuz, liteanul care a obținut prima confirmare

³²⁴ Petriceicu-Hasdeu, B., *Etymologicum Magnum Romaniae*, IV, București 1898, p. CXIII

³²⁵ Iorga, Nicolae, *La cronologia vechii domni moldoveni*, Academia Română, Memoriile Secțiunii Istorice, Seria III, Tomul XII, 1931, p. 39

a satului său de la izvoare, se trage și numele-poreclă Liteanul, pe care aveau să îl poarte chiar și ultimii stăpâni ai moșiei Litenii de pe Siret, inclusiv vornicul Iorgu Vârnăv-Liteanu, care putea fi întâlnit, împreună cu legendara stareță de la mănăstirea Văratice, Epracsia Vârnăv-Liteanu, în 1907, la o sărbătorire a Rădășeni-lor³²⁶. De-a lungul vremii s-a transmis stăpânirea Lite-nilor din neam în neam, după obiceiul pământului, adică dreptul valah, care se trage din legile pelasgine ale stră-vechilor pelasgi, și care impunea obligativitatea *preem-țiunii la cumpărare*, numită *jure vicinitas*, admitând ieșirea/intrarea din/în indiviziune, atunci „când proprietarul lotului își va fi manifestat dorința de a se lepăda de el, prin vânzare, ceilalți părtași ai obștii au dreptul să intervină, în calitate de primii cumpărători, dreptul de *preemțiune la cumpărare* – protimisis –, iar în cazul, dacă vânzarea s-a produs fără știrea vreunui partaș al obștii, acesta are dreptul *să-l răscumpere*”³²⁷. Cum s-a ajuns, de la Ioanăș de Șomuz, prin boierii Liteanul, Moțoc, Pisovski, Balș, Canta, la Vârnăv-Liteanu nu ține de rostul acestei povești, care nu înseamnă decât recuperarea unor repere de memorie, ci țelul unei monografii, dacă se va lucra vreodată și o astfel de carte a identității obștești a Litenilor de pe Siret.

Printre legendele superbe ale Litenilor se numără cea a râului Suceava, întrupat din lacrimile Zânei Apelor, prezentă în multe legende moldave, care, la Liteni, este „tânăra femeie (care) n-a murit și nici poate muri, căci se

³²⁶ Florescu, V. A., *Obiceiurile sătenilor și Măriuța din Rădășeni*, în *Gazeta Transilvaniei*, 9 iunie 1907

³²⁷ Boldur, Alexandru V., *Ștefan cel Mare (1457-1504)*, Madrid 1970, pp. 48, 49

scaldă vecinic în lacrimi de vieți prelungitoare” și cea a fântânii: „în direcțiunea îmbucăturii Sucevei cu Siretul, spre Răsărit, se află, în satul Vercicani, fântâna făcută din porunca Marelui Ștefan, ce și până astăzi sătenii o numesc *fântâna lui Ștefan cel Mare*”. Ceva-ceva, poate că măcar conacul unuia dintre boieri, exista la Vercicani, din moment ce Eremia Movilă întocmea, tocmai aici, uricul din 3 septembrie 1604³²⁸, iar anterior, adică în 1560, Ștefan Vodă Tomșa, conform „Letopisețului” lui Ureche, după ce „încungiură Cetatea” Sucevei, în care se afla Despot Vodă, „a ieșit înaintea lui Vișnovețkii la pod la Vercicani, pre Siret”, unde „i-au lovit, de i-au spart și i-au răsipit, și pre mulți i-au prins viu”³²⁹. E posibil ca, în cinstea victoriei asupra polonilor, Ștefan Tomșa să fi făcut fântâna de la Vercicani, lângă podul care putea să-l aibă drept ctitor real, deși mărturisit doar de legende, pe Ștefan cel Mare. Satul încă mai exista în anul 1858, atunci când mărturiile vremii, menționându-l, printre „alegătorii direcți în districtul Suceava” din acel an, pe „Vornicul Iorgu Vârnăv Liteanu, (stăpân al satelor – n. n.) **Liteni, Rotunda, Vercicani și Cornii**, 8.000 gal-beni”³³⁰, îl atestau indirect.

1515: În 18 decembrie 1515, Bogdan Vodă întârea satul Liteni pe Siret, Bilcăi și alor săi, după dresese pe care le-a avut moșul, adică bunicul lor, Costea Liteanu de la Alexandru cel Bun. „Cu mila lui Dumnezeu, Noi, Bogdan Voievod, domn țării Moldaviei. Știre facem cu această

³²⁸ Ghibănescu, Gh., *Ispisoace și Zapise*, Vol. I, Partea I, Iași 1906, p. 27

³²⁹ Ureche, Grigorie, *Letopisețul Țării Moldovei*, ediția Const. Giurescu, București 1916, pp. 198, 199

³³⁰ Petrescu, Ghenadie; Sturdza, Dimitrie A.; Sturdza, Dimitrie C., *Acte și documente relative la Istoria Renașterii României*, Vol. VII, București 1892, p. 995

carte a noastră tuturor cui pe dânsa vor căta sau auzindu-se o vor citi; adică această adevărată Bilca și semințele ei, Rustanul și Ustidianul (sic), toți nepoți Costei Liteanului, și i-am miluit noi din osebita noastră milă și le-am dat și le-am întărit lor, în al nostru pământ, în Moldova, a lor dreaptă ocină, un sat, anume **Litenii pe Siret** și din direse ce le-a avut, de la străbunul nostru Alexandru Voevod... ca să fie și de la noi uric și cu toate veniturile, lor și copiilor lor, și nepoților lor, și străne-poților lor, și împrăștiaților lor, și la tot neamul lor, ce li se va alege mai de aproape, nerușeit nici odinioară în veci. Iar hotarul celui sat Litenei, ce-i pe Siret, să fie pe vechiul hotar, pe unde au umblat din veac”³³¹.

1617: În 20 mai 7125 (1617), în fața divanului lui Radu Vodă au venit „Mierla, fata lui Pisoski”³³², și s-a pârât, de față cu frații săi, Simion și Gligorcea, fii Anușcăi, pentru jumătate sat din **Liteni**, care acea jumătate sat din Litene a fost vândut-o Oțel Tomășcul, ruda lui Pisoski, vlădică Isaia, pentru șase sute taleri. Deci s-a sculat Pisoski și a răscumpărat el acea jumătate sat din Litene, de la vlădica Isaia, și a dat 600 taleri bani gata în mâniile mai sus scrisului vlădică Isaia, cum a arătat înaintea noastră și uric de la Eremia Moghilă Voevod de întorsătura. Pentru aceea, Domnia mea și cu tot sfatul Domniei mele judecat-am lor după legea țării și astfel aflat-am județ lor cum să aibă a întoarce Mierla, fata lui Pisoski, 200 taleri fraților săi, lui Simion și Gligorcea, căci ea a fost ei dreaptă ocină și moșie. Deci Mierla, fata lui Pisoski, ea s-a îndreptat și și-a pus ferăe (taxă de judecată – n. n.) 24 zloți, iar frații

³³¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și Izvoade*, vol. XVIII, Iași 1927, p. 169

³³² Gligorcea PISOȚCHI (Pischie), martor în 1625, tatăl Anei și al Mierlei din Litene (Ruși), menționat în 1617 – cf. Gonța, p. 256

săi, Simion și Gligorce, ei au rămas din toată a noastră lege; drept aceea să aibă Mierla, fata lui Pisovski, a întoarce lor acei bani, care-s mai sus scriși, 200 taleri, și să aibă a stăpâni ea acea jumătate sat din Liteni. Și de acum, înainte, mai mult să nu aibă a pârî Simion și Gligorcea pe sora lor Mierla, fata lui Pisovski, pentru această pâră, dar nici a stăpâni în satul Liteni nici odinioară în veci, înaintea acestei cărți a noastre”³³³. / În **nota de subsol**, care continuă și în pagina următoare, Ghibănescu face următoarele precizări lămuritoare: „Pisovski, părintele Mierlăi, a lui Simion și Gligor-cei, din căsătoria sa cu Anușca, a trăit la sfârșitul seco-lului al XVI-a (1550-1610), căci deja cei 3 feciori ai lui Pisovski se judecă între ei, **pentru Liteni**, în 1617. Un Pisovski îl găsim ținând în căsătorie pe Tudosca, fata vel logofătului Pătrașco Șoldan (1610), socrul lui Coste Bucioc (Candakia) și a lui Racovița Cehan vel logofăt (Tofana). Deci sora nevastei lui era soacra lui Vasile Lupul (Tudosca) și a lui Iordachi Cantacuzino vistiernic (Catrina). **Ferăe** era taxa ce se plătea visteriei domnești ca să se închidă procesele dintre părți. Mierla a plătit 24 zloți ferăe, în procesul pentru Liteni, a cărui afacere așa a curs. Oțul Tomășcul, văr cu Pisovski, vânduse, fără știrea acestuia ca văr (*plemea*). Satul Liteni, pe jumătate, vlă-dicăi Isaia ot Rădăuți, cu 600 taleri. Pisovski, cu *pro-timisis* (dreptul la întâietate al rudei celei mai apropiate – n. n.) vine și răscumpără moșia, dând vlădicăi Isaia cei 600 taleri. Acestea se petrec supt Eremia Moghilă Vodă (către 1600). Mierla vine și dă fraților ei 200 lei, moșia fiind dreaptă a ei”.

³³³ Ghibănescu, Gh., *Surete și Izvoade*, vol. V, Iași 1908, pp. 254, 255

1625: „O carte de gospod din veleat 7133 Ghenar 11”, prin Radu Vodă și Divanul Domnesc judecă pricina dintre „Iacob Moțoc și cu fratele său Lazor”, care „au pârat de față pe Mierla jupâneasa lui Stețco ce au fost pârcălab” „pentru niște părți de ocină din sat din **Liteni pe Siret**, în ținutul Sucevei, din partea din sus treispre-zece jirebii zicând că le ține fără ispravă; iar jupâneasa Mierla, jupâneasa lui Stețco, ne-au arătat direase de la Alexandru Vodă Iliăș, cum ea și-a fost cumpărat acele părți de ocină **de la Nechita, fratele lui Iacob Moțoc** și de la sora lor, Antemiia, și de la feciorii ei. Deci Mierla s-a îndreptat și și-a pus lor și fierăe; iară Iacob Moțoc, cu frații săi, au rămas din toată legea. Drept aceea, de acum, înainte, să n-aibă a mai pâri Iacob Moțoc cu frații săi pe Mierla, jupâneasa lui Stețco, de această pâra nici odi-nioară peste cartea domniei mele”³³⁴.

1627: Conflictul continuă, în fața aceluiași Radu Vodă și a boierilor săi, în 2 iulie 1627, când iarăși au venit „Iacob Motoc și cu frații săi și au pârat, de față, înaintea domniei mele, pe Mierla, jupâneasa lui Stețco ce au fost vornic, pentru niște **părți de ocină din sat din Liteni**, din jumătate de sat, cinci jirebii, și iarăși, din sus, din jumătate, a treia parte, cu loc de cinci case din vatra satului și cu locuri de moară, și jirebii în țarină și cu fânaț, și așa au zis că le este a lor direaptă moșie; iar jupâneasa Mierla a zis că este a ei direaptă cumpărătură acele părți de ocină, cu moară și cu loc de curți, de la Lucoci, fecior lui Vârlan, și Ștefan, și Gheorghe, și Toader, și sora lor Tudosia, și de la Marica, jupâneasa lui Lucoci, și de la Nechita, iarăși fecior lui Simeon Moțoc, și de la alți frați și nepoți ai lui Moțoc,

³³⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și Izvoade*, vol. XXIV, Iași 1930, pp. 160, 161

cum s-au arătat zapise și mărturii de la dânșii. Deci domnia mea și cu tot sfatul judecatu-i-am giudeț drept, după obicei, și pe acele zapise de mărturie, și le-am făcut lor lege ca să-și ție jupâneasa Mierla acele părți de ocină, cu loc de curți și cu moară, și cu tot venitul, iară Iacob Moțoc și cu frații săi au rămas din toată legea domniei mele, dar jupâneasa Mierla s-a îndreptat și s-au pus fierăe 12 florini în visteria domniei mele. Și de acum, înainte, să nu mai pârască iară Moțoc și cu frații săi pe jupâneasa Mierla de această pâra nici odinioară în veci înaintea curții domniei mele, iar Iacob Moțoc și cu frații săi, de va fi avut vreo parte acolo, să-și întrebe cu frații săi”³³⁵.

1867: „La 21 iunie, Măria Sa Domnitorul (Carol I – n. n.) a plecat din Iași, la orele 7 de dimineață spre a merge să viziteze mai multe părți ale țării de sus... Sâmbătă, 24 iunie, pornind spre Liteni (de la Burdujeni – n. n.) a urmat cursul Suceava și a fost întâmpinat de Prefectul Sucevei, dl Cosadini, de dl Vârnăv Liteanu, tânărul, și de dl Silion, și s-a oprit la case dlui Liteanu, unde a prânzit. La 7 ore plecând din Liteni, a sosit, la 9 ore (seara – n. n.) în Fălțiceni”³³⁶.

1882, aprilie: „Soldații mai jos notați, dezertând, sunt rugate toate autoritățile din țară a-i prinde și înainta la corp: **Ilie Gheorghe**, din comuna **Liteni**, plasa Șomuz, județul Suceava, părul închis, fața smeadă, sprâncenele castanii, ochii verzi, nasul mic, fruntea și gura potrivite, barba rotundă”³³⁷.

1885: „În ziua de 31 Iulie 1885, Ion Cavașă din comuna Liteni, județul Suceava, ducându-se la râul Siret,

³³⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și Izvoade*, vol. XXIV, Iași 1930, p. 206

³³⁶ *Românulu*, No. 1, Anul XI, joi 29 iunie 1867, p. 539

³³⁷ *Monitorul Oficial*, No. 9, sâmbătă 10/22 aprilie 1882, pp. 207, 208

ca să prindă pește, a găsit, la locul numit Cotul Turcului, unde se varsă apa Șomuzului în Siret, un săculeț de pânză, legat la gură, în care, scoțându-l pe mal și dezle-gându-l a aflat un băiat mic mort”³³⁸.

1885: „La întâia privire, stațiunea (gara – n. n.) Liteni, ca clădire, nu se deosebește de celelalte stațiuni similare ei, dar ca îngrijire se distinge, căci fațada ce privește spre drumul de fier este îmbrăcată în un soi de verdeață, mi se pare rădăcină de vie sălbatică, ceea ce face ca să pară grădină în aer. Stațiunea se află tocmai lângă satul cu același nume, comună care, pe lângă frumusețile ei naturale: păduri, la spate, și apele Suceava și Siretul, la picioare, dar apoi mai are încă și linie ferată cu stațiune. Ieșind din stațiune, pe partea ce privește mai mult spre Apus, deodată, pe deal, ochii sunt izbiți de niște înalți plopî, care ascund, la spatele lor, frumoasa clădire în 2 etaje, cu zid înconjurată, casa proprietății, veche locuință a uneia din cele mai strălucite familii boierești din partea de sus a Moldovei, vreau a zice familiei Vâr-nav-Liteanu, așa de cunoscută bunilor români. Dar, pe lângă acestea, în comună se mai vede o velniță și mai multe case particulare și dughene destul de frumoșele. Ceea ce m-a mirat aici este numeroasa populațiune evre-iască, care, după cum m-au asigurat localnicii, este ca la 30 familii, toate venite de pe aiurea, mai ales din județul Botoșani, și, găsind loc mănos, s-au aciuat aici, trăind desigur tot din spinarea sătenilor. În primul loc am fost izbit de evreimea numeroasă, în al doilea loc îmi plăcu a cerceta despre biserică și școală. Și cu mare satisfacțiune auzii cuvinte înveselitoare de bunăstare și prosperitate. Dar, afară de îngrijirea

³³⁸ *România Liberă*, Nr. 2415, Anul IX, duminică 11 august 1885, p.

părintească ce prosperitatea o pune în ceea ce privește cultura religioasă-morală și inte-lectuală, în comună se află oameni cuprinși, gospodării frumoase, grădini întinse, precum și livezi. Apoi o regulă mare, tradusă prin ulițe în cea mai mare parte acoperite cu prund, luat de pe râulețul Suceava. Această apă izvorăște din Carpații Bucovinei, trece pe lângă târgul Suceava, vechea capitală a Moldovei, și, după ce șerpuiește șesul comunei Liteni, cam până în dreptul stațiunii ferate, apoi se varsă în Siret. Însemnez și aceasta că în direcțiunea îmbucăturii Sucevei cu Siretul, spre Răsărit, se află, în satul Vercicani, fântâna făcută din porunca Marelui Ște-fan, ce și până astăzi sătenii o numesc „fântâna lui Ștefan cel Mare”. / Plecat din Huși, în luna lui cuptor, și înfierbântat încă în trenuri, unde vara, mai ales după amiază, se poate lua în ele adevărată baie sudorifică, mi se impunea de la sine a mă răcori în apele ce le aveam la îndemână. Plecai, în acest scop, la Suceava. Deși, lângă sat, cam la 500 de metri de la ultima căsuță, totuși n-am avut parte curând de a ajunge, căci călăuzul zise: „Îi închisă rampa la drumul de fier, să mai așteptăm, că vine *prundărița*”, așa numesc oamenii, în partea locului, mașinile ce târâie vagoane cu prund. Trecu și *prundărița*, după care, trecând și noi linia ferată, peste puțin sosirăm în șes și iată și Suceava. O apă, la vedere, scăzută, aproape limpede și nu tocmai așa repede, încât mi se păru un pârau, poate chiar mâlos, un fel de Prut cu apa-i greoaie și rece. Dar de câte ori ne înșeală ochii! Apa Sucevei se deosebește în totul de alte ape muntoase, ea este caldă, chiar în acel timp când oamenii zic că-i prânzul cel mic, când se știe că toate apele, de regulă, sunt reci, dar cu deosebire pare ca clocotită seara. Într-un cuvânt, ea este caldă, ușoară, dulce la gust și de o iuțelă necrezută, încât, la adâncime de 1

metru, curentul te duce, nu e chip a te împotrivi. Dar nu numai atât despre ea, ci cată a mai spune că nu e chip a sta mult în apă și pentru revoluția ce-ți pricinuieste și despre care, în urmă, am aflat că chiar sătenilor, obișnuiți cu ea, le face amețală, de câte ori se scaldă, cauza pentru care dâșii nu stau în ea mai mult decât 10, cel mult 15 minute. Eu însă nici atât n-am putut să stau. O împrejurare ca aceasta mă făcu să cercetez dacă această apă este sau nu cunoscută, în acele părți, ca vin-decătoare de ceva. Și, spre marea mea satisfacțiune, auzii că persoane de o constituție slabă, după 30 de feredeie, deveniră tari ca fierul, după expresiunea informatorului, ceea ce întărește credința, în partea locului, că această apă cuprinde, între alte substanțe, și fier. Calitățile acestei ape și mar ales căldura ce o posedă m-au pus în pozițiune a mă lăsa în vorbe cu oameni mai bătrâni, de la care am putut atâta prinde că, în vechime, nu știi ei cât de depărtată, o tânără domniță, retrasă la munți din timpii de restriște, acolo ea plânge, vărsând șiroaiele de lacrimi, care astăzi le înfătoșează apa Sucevei. Tânăra femeie n-a murit și nici poate muri, căci se scaldă vecinic în lacrimi de vieți prelungitoare. Și, în adevăr, calitățile acestei ape te fac, și fără să vrei, să vezi în ea o lacrimă arzătoare, ce fără încetare se varsă din ghindura Carpaților pe pământul nostru, împrespătându-ne neconținut jalea nemângâiată pentru un trecut glorios. Sub aste impresiuni părăsii Litenii și mă îndreptai spre mănăstiri. Vă voi mai scrie. / **George Aramă**³³⁹.

1886: „În ziua de 14 Mai curent, a plouat bine prin plase și, în special, la plasa Șomuz-Moldova, județul Suceava; ploaia ce a căzut a fost însoțită cu grindină și la comuna Liteni; din cauza ploii mari și a furtunii ce a urmat,

³³⁹ *România Liberă*, Nr. 2412, Abul IX, joi 8 august 1885, p. 2

s-au rupt podețe, îngrădiri, s-a întrerupt linia căii ferate în mersul de la Liteni spre Dolhasca, s-au mâlit și distrus arături și semănături, care se speră a se îndrepta”³⁴⁰.

1886: „Dl Vârnav-Liteanu, ministrul țării la Berlin, sosit abia de două zile în București, a primit ordinul să se întoarcă cât mai în grabă la postul său; guvernul abia i-a concedat ca, în drumul său, să se oprească, o zi, în Moldova, la Liteni”³⁴¹.

1887: „Brevetele de licență notate mai jos fiind declarate pierdute, se publică anularea lor, conform art. 11 din regulamentul legii licențelor: Brevetul No. 435 al debitantului Neculai Ionescu din comuna Liteni”³⁴².

1888: „Sunt numiți debitanți de tutunuri, timbre, chibrituri și cărți de joc următoarele persoane: Dl **Ion Neamțu** în cătuna Corni, comuna Liteni, plasa Șomuzu, județul Suceava”³⁴³.

1889: „Ședința Camerei de la 18 Februarie 1889: Dl C. Popovici prezintă o **petiție a 200 de țărani din comuna Liteni**, județul Suceava, care cer să li se schimbe pământurile date”³⁴⁴.

1894: „**Liteni, comună rurală**, situată la Nord-Estul plasei Șomuzul și la 37 km de Fălticeni. Se mărginește, la Est, cu comuna Fântânele (jud. Botoșani), de care se desparte prin Suceava și râul Siret, la Vest, cu comuna Dolhești, la Sud, cu Dolhasca și comuna Tudora din județul Botoșani, de care se desparte prin Siret, și, la

³⁴⁰ *România Liberă*, Nr. 2640, Anul X, 25 mai / 6 iunie 1886, p. 3

³⁴¹ *Epoca*, No. 262, Anul I, miercuri 8 / 20 octombrie 1886, p. 2

³⁴² *Monitorul Oficial*, No. 58, 14 iunie 1887, p. 1374

³⁴³ *Monitorul Oficial*, No. 167, 29 octombrie / 10 noiembrie 1888, p. 3899

³⁴⁴ *România Liberă*, Nr. 3429, Anul XIII, miercuri 22 februarie / 5 martie 1889, p. 2

Nord, cu comuna Siliștea. Are forma unui poligon neregulat, înclinat spre albia Siretului. Se compune din satele Liteni, Rotunda și Corni, cu reședința în satul de la care își trage numele. E populată de 652 capi de familie, ce numără 2.870 suflete sau 1.444 bărbați și 1.426 femei (185 izraeliți). Contribuabili sunt 598. Are trei biserici, servite de 3 preoți și 5 cântăreți, și 2 școli rurale mixte, frecventate de 89 școlari. În toată comuna sunt 187 băieți și 191 fete, cu etatea între 7-12 ani. Bugetul comunei, pe 1892-1893, are, la venit, 7.021,90 lei și, la cheltuieli, 7.015,30 lei; iar al drumurilor, 1.864 lei venit și 1.440 lei cheltuieli. În comună sunt 188 cai, 650 boi, 604 vaci, 1.931 oi, 14 capre și 279 porci. Altitudinea comunei, de la nivelul mării, variază între 335-345 m. E udată de râul Siret și de pâraiele Humăria, Liteni, Bucșa, Ciobănița, Șomuzul Mic, Ghidale, Tulburea, Recea, Pietrosu și Maf-tiesei. Moșia e proprietatea domnilor Gheorghe și Alecu Vârnăv Liteanu și are suprafața de 3.777 fâlcă, din care 2.390 cultivabile, 1.020 pădure, 159 fânaț și restul prun-diș și loc neproductiv. Anul din urmă, s-au cultivat 270 fâlcă grâu, 544 fâlcă porumb, 274 fâlcă orz, 275 fâlcă ovăz, 4 fâlcă hrișcă și 3 pogoane și jumătate vii. Împroprietăriți la 1864 sunt 73 frunțași, 242 pălmași și 68 codași, stăpânind 921 fâlcă. În comună sunt 2 mori de apă, una cu vapor, o căsăpie, o fabrică de spirt, ce nu mai funcționează, un pod de fier al C. F., peste Suceava, și altul de lemn, stătător peste Siret. Locuri mai însemnate în comună sunt: Vercicani, unde sunt urmele unui pod de piatră și o fântână despre care tradiția spune că ar fi făcute de Marele Ștefan.

Liteni, sat pe moșia și în comuna cu același nume. Tăbărât pe spinările și coastele dealurilor Liteni, Bucșa și Humăria și pe șesul drept al Siretului, numără 386 case,

populate cu 414 capi de familie (190 izraeliți). Are 369 contribuabili. Vatra satului ocupă 152 fâlcii, 64 prăjini. Împroprietăriți, la 1864, sunt 38 frunțași, 152 pâl-mași și 43 codași, stăpânind 565 fâlcii, 60 prăjini. Are o biserică, cu patronul „Sfântul Nicolae”, zidită de Teodor Vârnav Liteanu, în 1782, împroprietărită cu 8 fâlcii și jumătate, servită de 2 preoți și 3 dascăli, și o școală rurală mixtă, înființată în 1865, cu un învățător plătit de stat, frecventată de 50 școlari. Drumuri principale sunt: la Valea Glodului (8 km), la Rotunda (3 km), la Corni (6 km) și la Vorona (8 km). În 1803, „Liteni, a banului Iordache Vârnav, avea 74 liuzi, plătind 1.124 lei bir anual, fiind și 18 liuzi de cei fără bir (*Uricar*. de T. C., voș. VII, p. 246)”³⁴⁵.

„**Rotunda, sat**, pe moșia cu același nume din comuna Liteni. Tăbărât sub dealul cu același nume și pe țărnul drept al Șomuzului Mic, numără 114 case, în care trăiesc 120 capi de familie sau 515 suflete, din care 250 bărbați și 265 femei (8 izraeliți), fiind 111 contribuabili. Vatra satului ocupă 44 fâlcii, iar locuitorii sunt bunișori gospodari. Moșia, proprietate a domnului A. Vârnav Liteanu, are 1.480 fâlcii, din care 741 cultivabile, 590 pădure, 81 fânaș și restul teren puțin productiv. Împroprietăriți, în 1864, sunt 11 frunțași, 49 pâlmași și 9 codași, stăpânind 181 fâlcii. Are o biserică, cu patronul „Adormirea Maicii Domnului”, clădită de V. Liteanu, în 1803, împroprietărită cu 8 fâlcii și jumătate, servită de preotul și dascălul din Corni, cu care formează o parohie. Școala din Corni servește și acestui sat. Drumuri principale sunt: la

³⁴⁵ Ionescu, Serafim, *Dicționar geografic al Județului Suceava*, București 1894, pp. 186-188

Liteni (3 km), la Dolhești (3.500 m) și la Corni (2800 m)”³⁴⁶.

„**Corni, sat**, numit și **Cornișori**, pe moșia Corni-Rotunda din comuna Liteni. Așezat pe coasta dealului cu acest nume. Numără 120 case, populate cu 118 capi de familie sau 533 suflete (272 bărbați și 261 femei), din care 5 evrei. Contribuabili sunt 118. Locuitorii sunt buni-șori gospodari. Vatra satului ocupă 46 fâlcii și 54 prăjini. Moșia e proprietatea domnului Alecu Vârnăv Liteanu. Dintre proprietarii vechi se țin minte Zoița Lupu Balș și Ion Canta, de la care, la 1848, trecu la familia Liteanu. În întindere de 231 fâlcii 65 prăjini, din care 170 cultivabile, 40 fânaș și 21 fâlcii 65 prăjini nefolositori. În acesta nu intră și pădurea, a căreia întindere n-o cunoaștem. Împroprietăriți, la 1864, sunt 24 fruntași, 41 pălmași și 16 codași, stăpânind 173 fâlcii și 65 prăjini. Are o biserică, cu patronul „Sfinții Voievozi”, zidită de Zoița Balș, la 1841, servită de un preot și 2 cântăreți și împroprietărită cu 8 fâlcii și jumătate. O școală rurală mixtă, cu un învățător plătit de stat, înființată la 1890 și frecventată de 30 școlari. La 1803, „Corni, moșia dumisale căminarului Iordache Balș, avea 36 liuzi, plătind bir 376 lei pe an. Ei lucrau pământul, având loc de mijloc” (*Uricar.*, de T. C., vol. VII, p. 245).”³⁴⁷.

1913: „Monstruosul viol din Liteni (Suceava). În ziua de 12 mai, flăcăul Toader Jurea, prinzând în câmp pe fata Aglaea Jurea, verișoara lui, în etate de 12 ani, a violat-o, maltratând-o oribil. Părinții copilei, aflând de nenorocirea fiicei lor, n-au reclamat nimic autorităților, din cauza rușinii ce cădea asupra lor. Văzând însă că boala

³⁴⁶ Ibidem, p. 287

³⁴⁷ Ibidem, p. 81

copilei se agravează din ce în ce, înștiințează pe **agentul sanitar din Liteni, Gh. Baluță**, spunându-i că fata e bolnavă. Examinând-o, însă, agentul sanitar constată cauza bolii copilei și înștiințează parchetul de fapta descoperită. Autoritățile au dispus, în urmă, ca fata să fie transportată la spitalul din Lespezi, unde muri, însă, în ziua de 14 mai, după grele suferințe. Parchetul a delegat pe medicul plasei cu facerea autopsiei cadavrului, dând mandat de arestare contra lui Toader Jurea și delegând, totodată, **pe șeful postului de jandarmi din Liteni, C. Diaconu**, cu arestarea criminalului”³⁴⁸.

1908: „Sunt numiți debitanți pentru vânzarea tutunurilor, timbrelor, cărților de joc, pulberilor, chibriturilor și hârtiei pentru țigarete, următoarele persoane, cărora li s-au liberat brevetele: **Lupu Ilie a Paveloaiei**, în comuna Liteni, jud. Suceava”³⁴⁹.

1913: „La Liteni se construiește, peste Siret, un pod de beton armat”³⁵⁰.

1922: În 30 octombrie 1922, comisia condusă de judecătorul Ilie Cocea hotăra exproprierea, „pentru cauză de utilitate națională, din pământul bisericii **Liteni**, comuna Liteni, plasa Dolhasca, județul Suceava, câtimea de 12 ha 34 ari teren arabil și fânaș, cu urătoarele megieșii: la nord, moșia Liteni, la sud, cu pădurea Liteni, la răsărit, cu moșia Liteni și, la apus, cu partea rămasă neexpropriată a bisericii”³⁵¹.

1926: „În circumscripția tribunalului **Fălticeni**. D. Dimitrie Chirică, judecător inamovibil la judecătoria Șa-

³⁴⁸ *Opinia*, No. 1883, Anul X, duminică 19 mai 1913, p. 3

³⁴⁹ *Monitorul Oficial*, 16 februarie 1908, p. 9459

³⁵⁰ *Opinia*, No. 1880, Anul X, joi 16 mai 1913, p. 2

³⁵¹ *Monitorul Oficial*, nr. 52 din 8 martie 1924, pp. 2627-2631

rul-Dornei, din județul Fălticeni, se transferă, în aceeași calitate, la judecătoria Liteni, din același județ, în locul nou înființat. D. Ioan Silivestru, ajutor de judecător la judecătoria Șarul-Dornei, din județul Fălticeni, se transferă, în aceeași calitate, la judecătoria Liteni, din același județ, în postul nou înființat”³⁵².

1941: „Cercul de recrutare Baia / Itinerarul operațiunilor Consiliului de recrutare clasa 1942, aprobat de Comandamentul 4 Teritorial, cu ordinul Nr. 2.732 din 31 Ianuarie 1941, / În ziua de Sâmbătă, 1 Martie 1941, Consiliul se transportă, cu trenul, de la Fălticeni-Liteni, și recrutează tinerii din comunele: Hârtop și Valea Glodu-lui, din plasa Siret, în localul Primăriei comunei Liteni. / Siretul / În ziua de Duminică, 2 Martie 1941, se recrutează tinerii din comuna Pleșești, în localul Primăriei comunei Liteni. / În ziua de Luni, 3 Martie 1941, se recrutează **tinerii din comuna Liteni** și transport cu trenul la Liteni-Dolhasca”³⁵³.

1941: Se publică lista Nr. 9 de gradele inferioare (trupă) morți pentru Patrie în actualul război, începând de la 22 Iunie 1941, ora 24: **Iftodi Ilie**, caporal, ctg. 1935, cu ultimul domiciliu cunoscut în com. Liteni, jud. Baia, mort la 7 iulie 1941; **Zeamă Constantin**, soldat, ctg. 1933, cu ultimul domiciliu cunoscut în com. Liteni, jud. Baia, mort la 14 iulie 1941; **Onisei Teodor**, caporal, ctg. 1932, cu ultimul domiciliu cunoscut în comuna Liteni, jud. Baia, mort la 14 iulie 1941; **Iurea Teodor**, soldat, ctg. 1941 cu ultimul domiciliu cunoscut în comuna Liteni, jud. Baia, mort la, soldat, ctg. 1941, cu ultimul domiciliu cunoscut în comuna Liteni, jud. Baia, mort la 17 iulie 1941; **Mariniuc**

³⁵² *Monitorul oficial al României*, nr. 3, 3 ianuarie 1926, p. 29

³⁵³ *Monitorul Oficial*, Nr. 49, 27 februarie 1941, p. 981

Vasile, soldat, ctg. 1941, cu ultimul domiciliu cunoscut în comuna Liteni, jud. Baia, mort la, soldat, ctg. 1941, cu ultimul domiciliu cunoscut în comuna Liteni, jud. Baia, mort la 17 iulie 1941; **Popa Teodor**, soldat, ctg. 1935, cu ultimul domiciliu cunoscut în comuna Liteni, jud. Baia, mort la, soldat, ctg. 1941, cu ultimul domiciliu cunoscut în comuna Liteni, jud. Baia, mort la 18 iulie 1941”³⁵⁴.

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educației Extrașcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942... / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurniști la formațiunile tineretului extrașcolar, următorul personal, plătit cu indemnizația de ședință respectivă: **Sireteanu Vasile**, învățător, șeful Subcentrului Liteni; **Belcic Gheorghe**, învățător, șeful Subcentrului Liteni; **Irimescu Ana**, învățătoare, șefa Subcentrului Liteni; **Belcic Eugenia**, învățătoare, șefa Subcentrului Liteni; **Pătrașcu Teodora**, învățătoare, șefa Subcentrului Liteni”³⁵⁵.

1942: „Noi, ministru secretar de Stat la Departamentul Culturii Naționale și al Cutelor, / Având în vedere adresele Sf. Mitropolii a Moldovei și Sucevei Nr. 4.100 și 5.060 din 1942, / Decidem: / **Art. I.** Se înființează, fără spor bugetar, **parohia Liteni II**, jud. Baia, prin dezlipire de la parohia Liteni, același județ, pe data de 1 Iulie 1942. / **Art. II.** Preotul ajutător **Mihai Hertug**, de la parohia Sf. Voevozi din Tg. Pașcani, este promovat paroh al Parohiei nou înființată **Liteni II**, pe aceeași dată. / **Art. III.** Postul de preot ajutător de la Parohia Sf. Voevozi din Tg. Paș-

³⁵⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 202, 27 august 1941, pp. 5043-5051

³⁵⁵ *Monitorul Oficial*, Anul CX, Nr. 24, joi 29 ianuarie 1942, pp. 561, 565

cani, deținut de preotul Mihai Hertug, se desființează pe data de 1 Iulie 1942. / **Art. IV.** D1 director al cultelor este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a prezentei deciziuni. / p. Ministru, Prof. A. Popa / Nr. 35.642/942”³⁵⁶.

1943: Soții Nicolae și Maria Lazăr, care aveau doi copii, Nicolae și Maria, divorțau, la cererea soțului. „Soția pârâtă posedă două case în com. Liteni, cu locul împrejmuitor, și 2 ha, 9.714 mp teren arabil, în țarina com. Liteni, toată această avere în valoare de 300.000 lei”³⁵⁷.

1945: „Următorii învățători se transferă, pe data de 1 Septemvrie 1945, la școlile primare din jud. Baia, arătate în dreptul fiecăruia: **Grigore Vasile**, gr. II, de la Rotunda-Liteni, la Corni-Liteni, post III, casă, teren, vechime în învățământ; **Sireteanu Napoleon**, gr. II, de la Dihtineț, la Liteni, post III, casă și teren; **Bonceag Maria-Luiza**, de la Racova-Liteni, la Liteni, fete, post III, apropiere de soț, funcționar CFR; **Anastasiu Euge-nia**, gr. def., de la Bogdănești, la Rotunda-Liteni, post V, prin încredințare; **Crăciun Gheorghe**, gr. II, de la Ber-chișești, Suceava, la Rahova-Liteni, post I, singurul solicitant; **Cămăruț Vasile**, gr. II, de la Slobozia-Sirițel, la Siliștea-Liteni, post III, teren; **Zgardan Constantin**, gr. def., de la Moțca, la Rotunda-Liteni, post IV, casă și teren; **Dimitriu Aurel**, gr. def., de la Liteni, la Sârbi-Drăgușeni, post I, interese familiare; **Tomescu Eugenia**, gr. II, de la Liteni, fete, la Dolhești M., fete, post IV, mamă văduvă și casă; **Diaconescu Valeria**, gr. def., de la Liteni, fete, la Liteni, fete, post IV, interese familiare”³⁵⁸.

³⁵⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 159, 11 iulie 1942, p. 5731

³⁵⁷ *Monitorul Oficial*, nr. 112, 15 mai 1943, p. 3183

³⁵⁸ *Monitorul Oficial*, Nr. 248, 30 octombrie 1945, pp. 9578 și următoarele

1947: „Următorii învățători se repartizează, pe data de 1 Septemvrie 1947, la școlile primare indicate în dreptul fiecăruia / Regiunea Suceava / Județul Baia: **Hușeanu Iulia**, de la Liteni, fete, la Bogdănești Nr. 2; **Volosciuc Aldrina**, de la Ipotești, Suceava, la Liteni, băieți; **Holban Eugen**, de la Liteni, la Rotunda; **Herescu Eugenia**, de la Liteni, fete, la Cristești”³⁵⁹.

1949: „Administrația financiară a județului Baia (Fălticeni)” sesizase Tribunalul Baia asupra unei datorii de 57.741 lei și solicita scoaterea la licitație a „imobilului proprietatea contribuabilului Florentina Ștefănescu din com. Liteni, jud. Baia, imobil aflat în com. Sirișel, satul Bereslogi, jud. Baia, compus din 25 ha teren”³⁶⁰.

În satul Corni, din comuna Liteni, s-au născut marele pictor Ion GRIGORE și nepotul lui, poli-instrumentistul Leonard ZAMĂ.

LITCA

(sat pe Albineea, numit inițial Fundeni,
apoi Lățcani, contopit cu Doljești, Neamț).

1428, septembrie 3: Întărit de Alexandru cel Bun lui Fundea, care primește uric pentru „satul anume Fundenii, pe Albinea... Iar hotarul acestui sat, Fundeni, să fie începând de la movila de la Nedeia, de la Balomirești, pe vârful dealului, până la movilița care este lângă drum,

³⁵⁹ *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9654

³⁶⁰ *Monitorul Oficial*, Nr. 17, 21 ianuarie 1949, p. 178

apoi, de acolo, pe drum, la stâlp, până la hotarul Herniceștilor, apoi, de acolo, pe drum în jos, până unde se împreună hotarul Sacnii, și al Herniceștilor și al Negreștilor, apoi, de acolo, drept peste câmp, până la Pârâul Merilor, la meri, apoi, pe pârâu în jos, apoi drept la Dealul Negreștilor, la movilă, apoi, de acolo, la marginea pădurii, apoi până la marginea bucovinei, până la Glodul de la Negrești, la înfundătură, apoi, de acolo, drept la Albinea, apoi, în jos pe Albinea, până la gura Străvinoasei, apoi, în sus, până la obârșie, apoi până la apă, la Albinea, și peste deal, peste bucovină, la Bulboacă, la râpele de la Balomirești, apoi, drept la deal, la movila de la Nedeia. Acesta este tot hotarul din toate părțile”³⁶¹.

1484, mai 13: Întărit de Ștefan voievod, lui Dragoș, ginerele lui Severin, care primește uric pentru „ocina soției sale Anușca, satele anume Fundeștii pe Al-binea și, de asemenea, în același hotar, satul anume Lăț-cani... Iar hotarul acestui sat Fundeștii pe Albinea și, de asemenea, hotarul Lățcanilor, care este în hotarul Fundeș-tilor, să fie din toate părțile după vechiul hotar, pe unde au folosit din veac”³⁶².

1626, iunie 10: Zapisul unor mari boieri, al lui Cozma visternicel și Onuțu pitărel de **Macsinești** (Amăxinești, comuna Gâdiniți, Neamț), Necopoe diac de **Oboroceni** (Oboroceni, Iași), Lazor ot **Movileni** (comuna Heleșteni, Iași), Pătrașco aprod ot **Buțcăteni** (Boscoteni, lângă Hărmaneasa, Iași), Gheorghe și Avram ot **Lățicani** (Lița, comuna Doljești, Neamț), în care scriu și mărturi-

³⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 79, pp. 115-117

³⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 257, pp. 392, 393

sesc cum au venit înaintea lor Ionașco, judele de **Drulești** (lângă Buruenești, Neamț) și cu nepoată-sa Alecandra, și Ionașcu, feciorii lui Văscan Bârzotă, nepoții Gliguții vătăful, strănepoții Drulei, și frații Gheorghe și Dușca, feciorii lui Toader, nepoții lui Văscan Bârzotă, strănepoții Drulei, „și au vândut... partea lor din sat de Drulești, și cu tot venitul, cu vad de moară în Siret și în valea Lățcoei, și cu fânețe la luncă și cu pomete, fratelui nostru, Lupului Prăjescul, drept 50 taleri buni”³⁶³.

1627, martie 1: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Lupul Prăjescul, care primește uric pentru „jumătate din seliște **Druleștii**, ce este în ținutul Romanului, un loc de moară pe pârâul Lățcoae, și cu bălți de pește și cu fânețe și cu grădini, și cu loc de prisacă și tot venitul” (urmează istoricul cumpărăturilor, același ca și în uricele și zapisele anterioare – n. n.) și „jumătate din satul **Lățcani**, partea de sus”³⁶⁴.

1627, noiembrie 12: Zapisul lui Cozma visternicel și Obuță pitărel de **Macsinești**, Nicopoe diac ot **Obo-rocenii**, Pătrașco păhărnice ot **Butcăteni**, Gheorghie ot **Lățcani**, Crârste Epure și Pătrașco Ciurlic ot **Lungani**, Gligorie și Ionașco judele ot **Drulești**, prin care mărturisesc cum au venit în fața lor frații Vasile, Haritona, Chelsia, Irina și Hilotie, feciorii lui Ștefan Benea, nepoții lui Văscan Benea, strănepoții Benei bătrânul, „și au vândut dreapta lor cumpărătură, ce au fost cumpărat tatăl lor Ștefan Benea de la Gheorghie armașul, din trei părți de sat

³⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 77 p. 97

³⁶⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 160, pp. 193-196

de **Găureni**, jumătate. Aceia parte au vândut-o dumisale Lupului Prăjescul, drept 50 de taleri bătuți”³⁶⁵.

1638, mai 30: Lupul Prăjescul clucer și feciorii lui Dumitru Goia, ce-a fost clucer, schimbă moșii între ei, „și-a dat Lupul clucer o parte de ocină din **Doljești** (co-muna Doljești, Neamț), din tot satul a șasea parte, ce este pe Albâia, cu vad de moară în Albâia, ce o au cumpărat de la jupâneasa Păscălena... iar feciorii Goii au dat Lupului clucer o parte de ocină din **Lățcani** (Lițca, înglobat în Doljești, comuna Doljești, Neamț), ce le-a fost cumpărătură de la Ionașco, feciorul lui Pătrașco den Lașcani”. Zapisul de mărturie este semnat de câțiva boieri și de „Lazor Moțoc din **Movileni** (comuna Heleșteni, Iași), Dănilă din **Hândrești** (comuna Oțeleni, Iași), Gheorghe de **Lățcani** și de Gligorie din **Drulești** (comuna Doljești, Neamț)”³⁶⁶.

1638, iulie 18: Zapisul șoltuzului Toma și al celor 12 pârgari din **Bacău**, în care mărturisesc cum a „vândut Misăilă din **Lățcani** (Lițca, înglobat în Doljești, comuna Doljești, Neamț) pârcălanului Pătrău un loc de casă, drept 25 lei bătuți... Și am fost de față popa Ionaș de Stroești (Suceava), Gavril Capșa, Gligorie feciorul lui Corpaci, Grigorie Borșe ginele lui Corpaci și Gheorghe cel bătrân de Lățcani”³⁶⁷.

1901: „**Lițca**, sat în județul Roman, plasa Siretul de sus, comuna Miclăușeni, spre sus-sud-est de satul

³⁶⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 254, p. 336

³⁶⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 362, pp. 353, 354

³⁶⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 419, p. 399

Miclăușeni, la 5 km de el. Este așezat pe deal și alături de satul Doljești, așa că pare a forma un sat cu acesta. Dimpreună cu satul Butca, are 380 familii sau 1.744 suflete, din care 391 contribuabili; locuiesc în 420 case”³⁶⁸.

LIUBENIȚ

(sau Liubenețul, ce s-a numit Obârșia Liubevția, inclus în orașul Soroca, Moldova).

1569, iulie 28: Întărit de Bogdan (Lăpușeanu) voievod Frăsinei și surorilor ei Anușca, Cărstina, Marta și Magda, și altor neamuri ale lor, Varvara, Ion, Nicoară și Condrea, feciorii lui Ponea, toți nepoți Iugăi și strănepoți lui Pătrașco, care primesc ispisoc „pe două sate, unul anume unde este fântâna Țodnovții, pe Prut, ce s-a che-mat mai înainte **Răpcenii** (sau Răpicenei, Ripiceni, sat pe Telița ce s-a numit Rițești, ținutul Orhei, raionul Arenii Noi³⁶⁹, Moldova), și altul **Verhlui Bește**, ce se cheamă acum **Liubenețul** (Liubeniț, ce s-a numit Obârșia Liubevția, inclus în orașul Soroca³⁷⁰, Moldova), în ținutul Sorociei, din drese ce le-a avut strămoșul lor Pătrașcu de la strămoșul nostru Ilie voievod”³⁷¹.

³⁶⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 180

³⁶⁹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 210

³⁷⁰ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 147

³⁷¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 104, 105

LIUDEȘTI

(în Bârzești, comuna Ștefan cel Mare, Vaslui).

1622, septembrie 30: Întărit de Moise Moghila voievod comisului Fortună și jupănesei Crăstina, care cumpără, cu 100 taleri curați, de la Mihoci și de la femeia lui Tudora, fata lui Patrașco păhărnicele, „din uricul ce l-a avut Patrașco de la Eremia Moghilă vodă, din a treia parte din satul **Liudești**, de la ținutul Vasluiului, jumătate, cu vad de moară în Bârlad, cu loc de heleșteu și cu loc de prisacă”³⁷².

1633, decembrie 18: Întărit de Moise Moghila voievod spătarului Constandin sin (fiul lui) Crăciun din **Tărăceni** (ținutul Vaslui), după judecarea pârsei lui Niccoară diac de la **Bârzăști** (Bârzești, comuna Ștefan cel Mare, Vaslui) și a femeii lui Agafie, mătușa Grozavei, femeia lui Pavel, și a Măricăi, sora Grozavei, femeia lui Grigore din **Borăști** (azi Cuza Vodă, comuna Ipatele, Iași), „pentru toată partea Grozavei, fetei lui Ionașcu din **Țibănești** (comuna Țibănești, Iași), cât se va alege din sat de **Bârzăști** și din **Bănești** (azi Benești, comuna Tanacu, Vaslui), și din **Liudești** (în Bârzești, comuna Ștefan cel Mare, Vaslui), tot a patra parte”³⁷³.

1644, iunie 25: Ispisoc de judecată de la Vasile

³⁷² Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, pp. 72-74

³⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 430, pp. 539, 540

Lupu voievod, după ce „Necoară din **Bârzești** (comuna Ștefan cel Mare, Vaslui) și femeia lui Agafiia, mătușa Grozavei, femeia lui Pavel, și Mărica, sora Grozavei, femeia lui Grigore din **Borăști** (inclus în Dumești, comuna Dumești, Vaslui), s-au pârât de față cu Constantin spătarelel, feciorul lui Crăciun din **Tăriceni** (comuna Zăpodeni, Vaslui), pentru toată partea Grozavei, femeii lui Ionașcu din **Țâbănești** (Țâbăneștii Buhlii, comuna Băcești, Vaslui), câtă se va alege din satele **Bârzești**, din **Bunești** (Bunești-Averești, Vaslui) și din **Liudești** (comuna Ștefan cel Mare, Vaslui), toată a patra parte, zicând ei că acele părți ar fi fost lor dreaptă ocină și moșie, pentru că ar fi fost mai aproape rudenii Grozavei. Și au vrut să întoarcă acei bani lui Constantin și să ia moșia înapoi. Iară Constantin așa a răspuns, că acele părți de moșii au fost puse zălog la Manolachi mare vameș pentru rudenia lor, Grozava, cu știrea lor, 90 de taleri. / Pentru aceea, am socotit că nu se cade a întoarce banii, de vreme ce este cumpărătură cu știrea lor”³⁷⁴.

LIVENI

(fost Borodicieni, apoi Cotu Bogdăneștilor, apoi Leveni, comuna George Enescu, Botoșani).

1479, mai 11: Întărit de Ștefan voievod lui Ivașcu Popovschi, care primește uric pentru „a lui dreaptă ocină

³⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 356, pp. 343, 344

și cumpărătură, jumătate de sat de Borodniceni, cutul din sus, și, întru același hotar, fântâna Livenii și heleșteul ce este din jos de Borodniceni, care a cumpărat pe acea jumătate de sat de la Armanca, femeia lui Mihăilă Lopa-tinșchi, drept 100 zloți tătarești, și a patra parte de sat de Popeni, partea lui, cutul din sus, unde a fost casa lui Dumitru, și jumătate de heleșteu, ce are împreună cu fratele său Pătrașcu, și heleșteul Mihului”³⁷⁵. Hotarul, din veac.

1635, august 19: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Avram din **Lucăceni** (azi Lukacivka, comuna Nelipă-uți, raionul Chelmenți, Ucraina), în baza unui zapis sem-nat de slugi domnești și de Zaharia de **Hotin**, popa Nichita și Laver diaconul de **Lucăciani**, Gavril Corostilă din **Cotela** (Coteala, comuna Coteala, raionul Briceni, Moldova), „scriind și mărturisind că a venit înaintea lor Odochia, cneaghina lui Toma, fost vornic de **Botușani**, cu fiul ei Mardarie, și Costanda și Andronic, fiii lui Vasile din **Volcineț** (azi Maiovka, comuna Ocnîța, raio-nul Ocnîța, Moldova), și Avram, fiul Măricăi, nepotul Fădorei, și fratele ei Toader din **Liveni** (comuna George Enescu, Botoșani), toți nepoții lui Bilava de **Sencheuți** (Săncăuți, comuna Cotiujeni, raionul Briceni, Moldo-va)... și au vândut a patra parte din tot satul Sencheuți, care se cheamă stâlpul lui Bilava, și cu iaz, și cu vad de mori pe Viliia, în ținutul Hotinului... slugii noastre Avram, pentru 230 de taleri de argint”³⁷⁶.

³⁷⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 215, p. 327

³⁷⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 211, pp. 248-250

1636, mai 19: Scrisoarea călugărilor de la Sucevița, trimisă marelui logofăt Gavrilaş, prin care „mărturisesc cu sufletele de rândul unui heleșteu, ce are pâra Ionașco (Roșca) diacul din **Popeni** cu Isac Stârcea. Deci noi știm că a ezit Solomie Posmăgoe, soacra lui Ionașco diacul, împreună cu Hăcimăndoe, siacra lui Isac Stârcea, că este un țarmure al **Spotenilor**, alt țarmure al Popenilor, deci, dacă au ezit acel heleșteu acele jupâne, au înălțat iazul peste măsură și ne-au înecat heleșteul nostru, al **Levenilor**, ce este împotriva Popenilor. Deci noi am mers cu tot soborul sfintei mănăstiri la cinstit și repauzat Radul Vodă și am pârât pe Solomie, soacra lui Ionașco diacul, și pe Hăcimăndoe, soacra lui Isac Stârce. Domnul Radu Vodă a trimis un om al Măsiei Sale și a tăiat acel eleșteu, și l-a lăsat mai jos, pentru ca să îmble moara noastră și a celor jupâne, când vor să facă moară în acel heleșteu”³⁷⁷.

1643, iunie 11: Scrisoarea marelui medelnicer Ghica, după cercetarea hotarului **Săpotenilor** (înglobat în Dumeni, comuna George Enescu, Botoșani) și al **Levenilor** (Liveni, comuna George Enescu, Botoșani), pe care și-l disputau, la divan. Constantin Stârcea cu jupâneasa lui Ionașco Roșca, în prezența unor „oameni bătrâni, me-gieși de primprejur... „care au fost locuitori de mai de mulți ani în Leveni, anume Grigiu, care locuiește acum în în **Cucorăni** (comuna Mihai Eminescu, Botoșani), și Andronic, ce locuiește acum în **Iubănești** (comuna Ibănești, Botoșani), oameni cu care trimisul domnesc a socotit și a „aflat doi stâlpi scoși și mutați în hotarul Levenilor și alți doi stâlpi mutați în hotarul Săpotenilor... câte un

³⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 421, pp. 483, 484

stânjen, iar cei doi ce sunt muați în hotarul Levenilor, ei sunt mutați mai depărcior”. / Deci am soco-tit după legea țării și am pus brazda în cap și ei eu mers pe unde au știut ei cu sufletele lor. Deci am mers după dânșii și le-am hotărât și am pus stâlpi, în semne, Leve-nilor de către Săpoteni și Săpotenilor de către Leveni”³⁷⁸.

1901: „**Liveni**, sat pe moșia cu același nume, comuna Cordăreui, plasa Prutul de sus, județul Dorohoi, format din două cătune: Liveni-Sofian, cu 31 familii și Liveni-Vârnav, cu 54 familii. Proprietatea moșiilor este a dlor N. Sofian și Scarlat Vârnav. Are două biserici: una pe partea Sofian, cu hramul Sf. Nicolae, făcută de zid, în 1834, de actualul proprietar, și a doua pe partea Vârnav, cu hramul Sf. Trei Ierarhi, de lemn și lipită, făcută de către săteni, în 1754; sunt deservite de 1 preot, 2 cântăreți și 2 pălămari. Sătenii înproprietăriți au, pe partea Sofian, 23 hectare 63 ari pământ, iar proprietarul 581 hectare 47 ari cîmp; pe partea Vârnav, 75 hectare 19 ari, ale locui-torilor, și 148 hectare 95 ari ale proprietății. Între acaretele de pe moșie, pe partea Sofian, sunt două ratoșe mari de zid, unul la drumul Rădăuți-Dorohoi și altul la drumul Săveni-Herța. Pârâul ce trece pe moșie este Ibăneasa, ce formează și iazul cu același nume. Drumuri principale: acel de la Rădăuți, la Dorohoi, și acel de la Săveni, la Herța. Hotarele moșiei sunt cu: Cristinești, Dămileni, Suhărul Șopoteni, Cracalia, Trestiana și Po-peni-Bașotă. De însemnat aci este familia Vârnav, distin-să în vechime. La 1746, iunie, în 8, Ioan Vârnav, Căpitan de Dorohoi, în unire cu Demetrie Sbarea, Căpitanul Mare, fac hotărnicia moșiei Văculești, după ordinul lui I. N. Mavrocordat vodă. La 1782, iunie 9,

³⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 110, p. 116

Dimitrie Vârnăv, vel clucer, formează hrisovul prin care C. D. Moruzzi vodă hărăzește Episcopiei de Huși toată vatra târgului Huși, cu locul dimprejur, proprietate Domnească”³⁷⁹.

LIVENI

(comuna Manoleasa, Botoșani).

1645, iulie 17: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Vasilie diaconului din **Slobodzie** (lângă Stânca, Botoșani) ot **Ștefănești** (comuna Ștefănești, Botoșani), „să fie tare și puternic a ține și a apăra ale sale drepte ocini și moșie de sat din **Liveni** (comuna Manoleasa, Botoșani), a treia parte, și din satul **Hrușovăț** (Grușevița, comuna Babin, raionul Chelmenți, Ucraina) ce i se va alege partea din vatra satului, din fânațe și cu tot venitul”³⁸⁰.

1774, iunie 22: Satul **Câșla** (stâna) **Liveni**, ținutul Dorohoiului, ocolul Bașeului, avea, după recensământul lui Rumeanțev³⁸¹, **toată suma caselor: 9**. Scădere rufe-turi 9: 9 argați și păstori ai lui Giorgie Muntian, neguțator ce are la **Câșla ot Liveni**: Eftimie, crâșmar / Marjin, herghelegiu / Ion, muntian / Ioniță brat viziteu / Vasile,

³⁷⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, pp. 181, 182

³⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 134, p. 110

³⁸¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 518

morar / Ion, vătăman / Eftimie, cioban / Simeon Arsenii / Ion, rus.

1901: „**Livenii Mitropoliei**, sat vechi pe moșia cu același nume, județul Dorohoi, plasa Bașeu, comuna Manoleasa, cu 52 familii sau 200 suflete. Pe această moșie s-a făcut o nouă împrăștiere în 1878, formându-se satul Stânca lui Ureche sau Livenii Noi, cu 105 familii sau 408 suflete, pe malul Prutului. Proprietatea e a statului, iar înainte de secularizare a fost a Mitropoliei din Iași, dăruită de Antonie, Mitropolitul. Sătenii împrăștiți au 600 hectare 9 ari pământ; iar statul are: 421 hectare 7 ari câmp, 93 hectare 9 ari pădure de stejar și 5 hectare 73 ari luncă de lozie, pe malul Prutului. Se mai află pe moșie o livadă mică, cu fructiferi și o jumătate de pogon de vie. Ape principale sunt două: Novacul și râul Prutul, ce curge pe hotar. Drumul mare este acel de la Rădulești, spre Ștefănești. Hotarele moșiei, cu: Prutul, Șerpenița, Flondora, Avrămeni și Mitocul”³⁸².

LIVEZILE

(Răspopi, numit apoi Livezile, înglobat în Căuia, comuna Dealul Morii, Bacău).

1637, octombrie 15: Simion și Istratie, feciorii lui Toader Podolean din **Răspopi** (numit apoi Livezile, înglobat în Căuia, comuna Dealul Morii, Bacău), vând

³⁸² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 182

unchiului lor Sava diacul, feciorul Oancăi din **Oncani** (comuna Corni, Galați), „drept doi boi biciuluiți drept 22 taleri, și drept două vaci cu viței, drept 19 taleri, și 4 galbeni gata... toată partea noastră din sat din Răspopi, din bătrânul lui Gligore Răului, a moșului nostru, jumătate de bătrân... Și această tocmeală s-a făcut dinaintea Bangăi, Mihăilă Soare și Gligorie Neniugăi din **Oncani**, Căzacului vătămanul din **Chicoșea** (comuna Corni, Galați), Popăscului din **Cărmetești** (comuna Corni, Galați) și dinaintea a mulți megieși, să se știe”³⁸³.

LOEȘTI

(lângă Cucorăni, Botoșani).

1580 martie 24: Ispisoc de judecată de la Iancul (Sasul) voievod, după ce „jupâneasa Dângoae, cu fiii săi Ionașco, Grigore și Tudosă, s-au judecat cu călugării de la Slatina pentru niște sate din târgul Hârlăului, anume **Cucorăști** și **Loești**, zicând că aceste sate au fost dintâi cumpărătură de la Ionașco, feciorul Iancului ce a fost pârcălab, drept 70 zloți tătarești, încă în zilele lui Bogdan (Lăpușneanu) vodă, și ispisocul ce l-au avut l-a scos din

³⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 199, p. 182

țară ginerele său Grumaz, când a pribegit din țară, atunci când a pierit Ioan vodă. / Apoi, Ionașco, feciorul Iancului, a vândut satele acelea, a doua oară, călugărilor de la Slatina, în zilele lui Petru vodă, și le-a făcut și uric. / Deci domnia mea am aflat că satele acestea se vin jupânesei Dângoe și fiilor ei, pentru că au fost cumpărate mai înainte. Iar călugării au rămas dinaintea noastră din toată legea țării”³⁸⁴.

1617, octombrie 20: Todosia și Odochia Ciurca, fetele lui Roman Cucoranul, vând lui Bicoară vistiernic și jupânesei Todosia, pentru 600 taleri de argint, „însă de 100 de taleri ne-a dat postav, cai și dobitoace... a noastră dreaptă moșie, cumpărătura părintelui nostru Roman a Cucoranului, jumătate de sat **Cucoreni** și jumătate de seliște, ce se cheamă **Loești**, ce sunt sub Codru, la Botoșani, în ținutul Hârlăului, și cu loc de heleșteu, cu moară pe dânsa”³⁸⁵.

1623, martie 4: Scrisoarea de mărturie din partea unor mari boieri, prin care confirmă că Nicoară, fostul mare vornic al Țării de Jos, a „vândut dreapta sa ocină și cumpărătură din drese de cumpărătură ce a avut milostivirea sa, satul **Cocoreni** cu **Loești**, ce sunt sub bucovină, mai sus de Botășeni, în ținutul Hârlău, ce a fost cumpărătură milostivirii sale de la Gheorghie și de la Isac, fiii lui Cârstea Cocoreanul, și de la Ciurca, sora lui Cârstea Cocoreanul, și de la nepotul lor, fiul lui Loghin, anume Mihăilă, și de la fiii lui Toader Cocoreanul, toți nepoții lui Roman Cocoreanul, dreptul lor uric, ce au avut de la Petru

³⁸⁴ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, pp. 17, 18

³⁸⁵ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, pp. 63, 64

voievod. Aceasta au vândut lui Vasilie Neagoi, vornic de Botășeni, pentru nouă sute de taleri de argint”³⁸⁶.

1623, martie 14: Întărit de Ștefan Tomșa voievod vornicului de Botoșani Vasile Neagoe, care cumpărase, de la fostul mare vornic Nicoară, cu 900 taleri de argint „satul anume **Cocoreanii**, cu seliștea **Loeștii**, sub Buco-vină, mai sus de târgul Botoșani, cu iazuri și cu moară pe pâraul Sitna”³⁸⁷.

1623, iunie 7: Mărturia fostului mare vornic Nicoară, care vinde „satul Cocoreanii, cu seliștea Loeștii, care sunt în ținutul Hârlău, cu iazuri și cu mori... panului Vasilie Neagoie, vornic de Botășeni... care ne-a fost dreaptă cumpărătură de la Gheorghe și de la fratele lui Isac, fiii lui Cârstea Cocoreanul, și de la fiii lui Toader Cocoreanul”³⁸⁸.

1643, iunie 11: Scrisoarea marelui medelnicer Ghica, după cercetarea hotarului **Săpotenilor** (înglobat în Dumeni, comuna George Enescu, Botoșani) și al **Levenilor** (Liveni, comuna George Enescu, Botoșani), pe care și-l disputau, la divan. Constantin Stârcea cu jupâneasa lui Ionașco Roșca, în prezența unor „oameni bătrâni, me-gieși de pîmprejur... „care au fost locuitori de mai de mulți ani în Leveni, anume Grigiu, care locuiește acum în în **Cucorăni** (comuna Mihai Eminescu, Botoșani), și Andronic, ce locuiește acum în **Iubănești** (comuna Ibănești, Botoșani), oameni cu care trimisul domnesc a socotit

³⁸⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 24, pp. 30-32

³⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 32, pp. 46-48

³⁸⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 79, pp. 118, 119

și a „aflat doi stâlpi scoși și mutați în hotarul Levenilor și alți doi stâlpi mutați în hotarul Săpotenilor... câte un stânjen, iar cei doi ce sunt muați în hotarul Le-venilor, ei sunt mutați mai depărcior”. / Deci am socotit după legea țării și am pus brazda în cap și ei eu mers pe unde au știut ei cu sufletele lor. Deci am mers după dânșii și le-am hotărât și am pus stâlpi, în semne, Levenilor de către Săpoteni și Săpotenilor de către Leveni”³⁸⁹.

LOGOFETENI

(comuna Năvârneț, raionul Fălești, Moldova).

1633, septembrie 15: Întărit de Moise Moghila voievod fraților Pătrașco și Miron Ciogolea, care primesc urice pentru dania domnească „trei sate, anume **Dușmanul Mare** (fost Dușmani, azi Okteabr’skoe, raionul Fălești, Moldova) și **Dumanul Mic** (fost Dușmani, azi Okteabr’skoe, raionul Fălești, Moldova) și **Logofetenii** (comuna Năvârneț, raionul Fălești, Moldova) și niște părți de ocină din satul **Pătrușenii** (comuna Pătrușeni, raionul

³⁸⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 110, p. 116

Râșcani, Moldova), care sunt în ținutul Iași, care acele ocine au fost de moștenire ale vărului primar al domniei mele, răposatul Isac Balica hatman”³⁹⁰.

LOGOFETENI

(pe Bașeu, Botoșani).

1640, martie 19: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui stolnic Toma, care, „pentru că a fost ginerele lui Miron clucer”, cumpără, cu 150 de galbeni ungurești, de la strănepoții lui Crimca din Suceava, „a cincea parte din satul **Logofeteni** (pe Bașeu, Botoșani), pe pârlul Bașeu, ce este în ținutul Dorohoi, a cincea parte din jumătatea satului **Lopatini** (Lopatnic, comuna Fetești, raionul Edi-neț, Moldova), pe Viliia Mare, care este în ținutul Hotin, a cincea parte din satul **Verșești** (Vereșeni, comuna Gi-rov, Neamț), care este pe Cracău, în ținutul Neamț, a cincea parte din satul **Murgoșești** (Murgocești, lângă Căciulești, comuna Girov, Neamț), în același ținut, pe Cracău, și a cincea parte din patru fălci de vie, care este pe Dealul Asânului, cu o falce de vie pe Dealul Mân-drului, unde a fost crama lui Grigore postelnic, în **Cot-nari**”³⁹¹.

1640, septembrie 1: Mărica Mănoe și sora ei Agahiia, fetele Todosii Onicioae de târg de Suceava vând stolnicului celui mare Toma, drept 120 galbeni și un cal,

³⁹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 394, pp. 496, 497

³⁹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 317, p. 308, 309

„a cincea parte din satul **Logofeteni** (Botoșani) pe Bașeu, în ținutul Dorohoiului, și din jumătate de sat **Lopatintă** (Lopatnic, comuna Fetești, județul Edineț, Moldova) din ținutul Hotinului, a cincea parte, și a cincea parte din satul **Verșești** (Vereșeni, comuna Girov, Neamț), în ținutul Neamțului, și a cincea parte din satul **Murgucești** (Murgocești, lângă Căciulești, comuna Girov, Neamț), într-același ținut, și a cincea parte din patru fălci de vii la **Cotnari**, pe Dealul Asinului, cu o falce din Dealul Mândrului, unde a fost Grigore postelnicul; care ocini și vii și moșii ne-au fost de pe pe Gligorie Postelnicul și de pe jupâneasa sa Sora, și ne-au fost rămășiță de la ruda noastră Eftemiia, jupâneasa Tomei stolnicul cel mare, și dumisale i-au fost de la părintele lui Miron clucerul și de la moșii dumisale, de la Gligorie postelnicul. / Și iarăși i-am vândut o falce și jumătate de vii de Cotnari, în Dealul Mândrului, care au fost ale lui Gligorie postelnicul și al jupânesei Sora, de la o mătușă a lor, Grăpina călugărița... drept 90 galbeni”³⁹².

LOHĂNEȘTI

(pe Cogâlnic, Ohei-Lăpușna, Moldova).

1735, ianuarie 16: Scrisoarea lui Apostol Donici, care face mărturie despre cercetatea moșiei **Ceucani**, dinspre moșia **Pașcani**: „Milostive și luminate Doamne, să

³⁹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 437, p. 436

fii Mărie Ta sănătos. / Luminată cartea Măriei Tale, într-o care poruncești Măria Ta dumisale Armagului ser-dar și dumisale Lupului biv (fost) serdar, ca să meargă la sat la **Pășcani** și să ia seama unor hotare, ce ar fi dinspre seliștea **Ceucanilor**, la ținutul Orheiului, pentru care au jeluit Măriei Tale Apostol Mihuleț biv căpitan, precum are împresurare dinspre satul Pășcanii. Și, venind lumi-nată porunca Măriei Tale la dumnealui Armagul serdarul și la dumnealui Lupul, biv serdar și dumnealor, neputând merge să ia seama hotarelor, m-au orânduie pe mine și am mers la sat la Pășcani și am strâns oameni buni, megieși dimprejur, și întâiași dată am purces cu răzeșii de la **Vădeni** și ne-au dus la un hotar, ce este în coastele unei movile, ce se hotărăște Pășcanii și cu Vădenii, și de acolo iarăși am purces, cu răzeșii de Vădeni, pe de la vale de șleah și ne-au dus la un stâlp de piatră hotar, care iarăși s-a hotărât cu Vădenii și cu Pășcanii, și de acolo, iarăși am purces pe muchie, în jos, până împotriva unui hotar, deasupra dumbrăvii dinspre apus și, aflând acel hotar, am căutat înapoi, spre răsărit, precum caută hotarul, și am purces peste matca văii, înapoi, spre Cricov, până în zare dealului, și acolo s-a pus și hotar, și, din hotar în jos, a rămas locul **Ceucanilor**, iar din hotar în sus, a rămas locul **Pășcanilor** și, într-acest chip, precum caută hotarul, ne-au mărturisit și Cârste din **Lohănești**, Darie zet (ginere) Stoian din **Pășcani**, Moisăi Chiosa otam (de acolo), Dănil vornic otam, precum au apucat și ei de la socru-său Stoian, că până acolo se împreună locul Pășcanilor și cu locul Ceucanilor, și într-acest chip au primit și logofătul Donici, și căpitanul Mihuleț, și s-au așezat, și noi încă am făcut această scrisoare, de la mâna noastră și la mâna logofătului Donici,

și la mâna căpitanului Mihuleț, ca să se știe”³⁹³.

1740, aprilie 25: Porunca dată de Grigore Ghica voievod lui Ștefan, pârcălabul de Lăpușna, lui Onofrei Pojoga căpitan și lui Ursul, vornicul de **Stolniceni**, după ce „s-a jeluit Neculai Grosul din Ciuciuleni pe un Postolache Covrig și pe alte rude ale lui și arată o carte gospod (domnească) din vălet 7245 (1737), septembrie 3, scriind la Lupul stolnic și la Lupul ce a fost serdar, zicând Neculai Grosul cum el s-a știut moșan de pe părinții lui în satul **Lohănești**, dară mai înainte vreme, la domnia lui Mihai vodă, s-ar fi aflat un zapis de la tatăl acestui om și de la alți moșeni din Lohănești de vânzare pe tot satul Lohăneștii, cum ar fi vândut lui Cărăbăț și multă pâra ar fi avut cu acel Cărăbăț pentru acel zapis și ar fi rămas lucrul de la judecată să întoarcă banii lui Cărăbăț și dede seama Neculai Grosul c-ar fi întors banii lui Cărăbăț, 50 de lei, și-au răscumpărat tot satul Lohăneștii și ar fi luat de la Cărăbăț și zapisul acel de vânzare și alte scrisori de răs-cumpărare. Numai că, întâmplându-se de i-au ars casa lui, de vreo cinci ani, atunci i-au ars și acele scrisori, dar oamenii martori ar fi având, de știu c-a fost răscumpărat el acel sat Lohăneștii, iar acum se scoală acel Postolache Covrig și cu alte rude ale lui și se fac și ei moșeni în Lohănești și se întind să stăpânească fără nici o dreptate, neavând nici o treabă... / Drept aceea, să chemați față pe Postolache Covrig și să luați seama de va fi așa precum jelui Neculai Grosul... să-i faceți dreptate și cu dreaptă judecată să-i așezați, ca să nu mai vie jalobă”³⁹⁴.

³⁹³ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 205, pp. 204, 205

³⁹⁴ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 150, pp. 174, 175

1740, iunie 20: Neculai Grosul răscumpără de la Sandul Cărbăț și de la Constantin, feciorul Sandului, cu 50 de lei, „seliștea cu locul **Lohăneștii** pe Cogâlnic, la ținutul Lăpușnei, care seliște se hotărăște cu Iurieștii, care le-a fost cumpăratură strămoșilor lor de la Bălan, Ionașcu, Toderelu și Gligori Oală... / Acum, veni la noi, zicând că i-a ars casa și ar fi ars și zăpăsul acela, și uricul vechi. Deci noi i-am făcut și al doilea zăpăsi”³⁹⁵.

1904: „**Logănești**, sat în județul Chișinău, volosti Hăncești, așezat în valea Cunducului. Are 278 case, cu o populație de 1.324 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Mihail; școală de băieți. Cu o clasă, unde se învață rusește. Locuitorii sunt țărani români, care posedă, împreună cu țărani din Pulbereni, 1.440 deseatini, pământ de împroprietărire. Proprietarul armean, Grigorie I. Manuc-Bey, are aici și la Pulbereni 3.238 deseatini pământ”³⁹⁶.

LOITRENI

(pe Ciuluc, Orhei, Moldova).

1640, mai 7: Andrei Grebencea face un schimb de moșii cu logofătul Toderășco, căruia îi dă „trei jirebii, ce-au fost parte părinților noștri în satul **Boureni** (Buoreni, comuna Moțca, Iași), pe apa Moldovei... iar dumnealui mi-a dat jumătate de sat **Loitreni** (pe Ciuluc, Orhei, Moldova) pe Ciuluc, la ținutul Orheiului și, după aceea

³⁹⁵ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 151, pp. 175, 176

³⁹⁶ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 136

jumătate de sat, mi-a mai adaos dumnealui 30 galbeni de aur”³⁹⁷.

LOMANCENIȚA

(pe Nistru, raionul Securenî, Ucraina).

1770-1772: Satul **Lomancenîța**, ținutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumeanțev³⁹⁸, **toată suma caselor: 58**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 57. / **Birnicii:** Fedco fiul lui Tudoraș / Gavril Scuta / Dumitru Caplung / Dumitru Sluiar / Ilco Velicico / Nicolae Dobenco / Antohe fiul lui Pavăl / Vasile Lisuc / Macsin Coșman / Mihailo, cibotar / Andrieș, rotariul / Ivan Stadniciuc / Ivan al Rotarului / Nicolae Gora / Fedor Misac / Vasile Palico / Nicola, chilian / Mihailo Savca / Ostap / Simeon Mazur / Ion Stupa / Mihailo fiul lui Hrimac / Vasile, butnariul / Alecsa Popghil / Nicola Bacoti / Ivan Rochinciuc / Andrei Preșni / Luchian / Ivan Perdun / Gheorghe fiul cojocăriței / Tănase, salahor / Grigore Buțurche / Toader Magdici / Fedor Burduvei / Onsonic / Dumitru fiul Burzunii / Ion Burzune / Ion Verduhlib / Pavel, dohotar / Ion Goța / Ieremia / Tănase fiul lui Babii / Ivan Velicico / Ioniță Brican / Dumitru fiul prisăcariului / Acsenti Buzurnoiul / Vasile Buzurnoiul / Macovei / Păhornianul / Alecsa, olar / Ivan al lui Andreeș / Iosip, cojocariul / Grigoraș Buiul / Mihailo al lui Chiță / Ivan fiul

³⁹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 352, pp. 367, 368

³⁹⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 145, 146

lui Andreeș / Iacob, vornic / Ivan, vătăman. // **Rufeturi:**
Popa Toader.

1904: „**Lomacița**, sat în județul Hotin, volosti Săcureni, aproape de malul drept al Nistrului, pe șoseaua dintre Vișnevo și Belousovca. Are 302 case, cu o populație de 1.541 suflete, ruși, ruteni și români; biserică; o școală frecventată de 46 elevi, din 210 copii în vârstă de școală; 389 vite mari”³⁹⁹.

LOPATNA

(mai sus de Pocșești, comuna Teleșeu,
raionul Orhei, Moldova).

1431, iulie 31: Întărită de Alexandru cel Bun mănăstirii Bistrița, care primește uric pentru două prisăci „una pe Lopatna și altă prisacă pe Itchil... Și încă am mai dat mănăstirii mai înainte zise casa lui Crăciun de la Piatra”⁴⁰⁰.

1500: Întărit de Ștefan voievod lui Duma Pocșăscul și Manei, care cumpără, cu 220 zloți tătărești, de la Iacob, Cristina și Anușca, copiii lui Mihăilă Oțel gramatic, „seliștea **Loptana**, până la Gura Lopatnei, unde se

³⁹⁹ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 136

⁴⁰⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 104, pp. 154, 155

varsă în Bezin, la iazul Iuznu”⁴⁰¹.

1647, ianuarie 18: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Vasile Grozav și femeii lui Anisia, care cumpără, „pentru un cal bun, prețuit în 50 de taleri”, de la Sora, fata Anghelinei, feciorul ei Bradul, și nepotul Cozma din satul **Crăsteștii**, „toată partea Anghelinei din satul **Popșăștii** și din **Lopatna**, din jumătate de sat, a patra parte, ce-i în ținutul Orheiului, din vatra satului, din câmp și din tot venitul”⁴⁰².

1774, iunie 5: Satul **Lopatna**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Nistrului, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁰³, avea **toată suma caselor 8**. Scădere rufeturi 3: 1 popă, 2 femei sărace. Rămân birnici 5. / **Birnici**: Niță Mălașco / Grigoraș Harsim / Toader Hilimon / Alecsii / Ion, vornic. // **Rufeturi**: Popa Maței / Băcioae, săracă / Sănduliasă, săracă.

1904: „**Lopatna**, sat în județul Orhei, volosti Susleni, așezat pe malul Nistrului. Are 67 case, cu o populație de 584 suflete, parte ruteni, parte rusini, parte români”⁴⁰⁴.

LOPATNIC

⁴⁰¹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 3, pp. 7-9

⁴⁰² Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 83, pp. 87, 88

⁴⁰³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 462

⁴⁰⁴ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 136

(Lopatiniți, comuna Lopatnic, raionul Edineț, Moldova).

1636, martie 9: Întărit de Vasile Lupu vornicului Gavrilaş Măteeș, care cumpără, cu 350 taleri de argint, de la Mardarie din **Cuzlău** (comuna Păltiniș, Botoșani) ocinile „ce le-a avut de la Mărica, jupâneasa lui Chiriță Dumitrașcu postelnic... jumătate de sat **Mihăilășăni** (Mihălășeni, comuna Mihălășeni, raionul Ocnița, Moldova), partea de sus, ce-i în obârșia Ciuhurului, în ținutul Hotinului, și jumătate dintr-aceiași sat Mihăilășăni, a cincea parte cu parte din loc de heleșteu și de moară, ce i-a fost lui miluire de la Mărica, jupâneasa lui Dumitrache Chiriță postelnic... căruia i-a fost cumpărătură de la Fădor, Griga, Ștefan, Dima și Costin, toți nepoții lui Mihăilaș... / Și iar i-a mai vândut Mardarie niște părți din satul **Lopatiniți** (Lopatnic, comuna Lopatnic, raionul Edineț, Moldova), din jumătate de sat, a treia parte, pe Viliia cea Mică, în ținutul Hotinului, ce i-a fost cumpărătură Chiriții postelnic de la Gherman diac, feciorul Fădorii, nepot Hapcăi, strănepot Negritei și prea-strănepot Leucăi, din uric ce l-a avut moșul său Leucu de la bătrânul și bunul Alexandru voievod... cum și altă parte dintr-aceiași sat Lopatiniți, din jumătate de sat, două părți, ce este între **Dușceni** (sat înglobat în Lopatnic, comuna Lopatnic, raionul Edineț, Moldova) și între **Lopatiniții** cei **Vechi** (înglobat în comuna Lopatnic, raionul Edineț, Moldova, ce i-a fost cumpărătură de la Gherman diac, feciorul Fă-doei, nepot Hapcăi, strănepot lui Leucu logofăt”⁴⁰⁵.

1640, martie 19: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui stolnic Toma, care, „pentru că a fost ginerele lui

⁴⁰⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 352, pp. 395, 396

Miron clucer”, cumpără, cu 150 de galbeni ungurești, de la strănepoții lui Crimca din Suceava, „a cincea parte din satul **Logofeteni** (pe Bașeu, Botoșani), pe pâraul Bașeu, ce este în ținutul Dorohoi, a cincea parte din jumătatea satului **Lopatinți** (Lopatnic, comuna Fetești, raionul Edi-neț, Moldova), pe Viliia Mare, care este în ținutul Hotin, a cincea parte din satul **Verșești** (Vereșeni, comuna Girov, Neamț), care este pe Cracău, în ținutul Neamț, a cincea parte din satul **Murgoșești** (Murgocești, lângă Căciulești, comuna Girov, Neamț), în același ținut, pe Cracău, și a cincea parte din patru fâlcii de vie, care este pe Dealul Asânului, cu o falce de vie pe Dealul Mân-drului, unde a fost crama lui Grigore postelnic, în **Cotnari**”⁴⁰⁶.

1640, septembrie 1: Mărica Mănoe și sora ei Agahiia, fetele Todosii Onicioae de târg de Suceava vând stolnicului celui mare Toma, drept 120 galbeni și un cal, „a cincea parte din satul **Logofeteni** (Botoșani) pe Bașeu, în ținutul Dorohoiului, și din jumătate de sat **Lopatință** (Lopatnic, comuna Fetești, județul Edineț, Moldova) din ținutul Hotinului, a cincea parte, și a cincea parte din satul **Verșești** (Vereșeni, comuna Girov, Neamț), în ținutul Neamțului, și a cincea parte din satul **Murgocești** (Murgocești, lângă Căciulești, comuna Girov, Neamț), într-același ținut, și a cincea parte din patru fâlcii de vii la **Cotnari**, pe Dealul Asinului, cu o falce din Dealul Mândrului, unde a fost Grigore postelnicul; care ocini și vii și moșii ne-au fost de pe pe Gligorie Postelnicul și de pe jupâneasa sa Sora, și ne-au fost rămășiță de la ruda noastră Eftemiia, jupâneasa Tomei stolnicul cel mare, și dumisale i-au fost de la părintele lui Miron clucerul și de

⁴⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 317, p. 308, 309

la moșii dumisale, de la Gligorie postelnicul. / Și iarăși i-am vândut o falce și jumătate de vii de Cotnari, în Dealul Mândrului, care au fost ale lui Gligorie postelnicul și al jupânesei Sora, de la o mătușă a lor, Grăpina călugărița... drept 90 galbeni”⁴⁰⁷.

1904: „**Lopatnicul**, sat în județul Hotin, volosti Edința, pe șoseaua dintre Lipcani și Sculeni, la gura pârâului Lopatinețului, aproape de malul Prutului. Are 177 case, cu o populație de 999 suflete; biserică; 3 mori de vânt; 697 vite mari”⁴⁰⁸.

LOZENI

(lângă Recea-Verbia, comuna Corlăteni, Botoșani).

1635, decembrie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Isac Stârce, care primește uric pentru „a lui dreaptă ocină și răscumpărătură, din a treia parte din satul **Borodiceni** (lângă Popeni, comuna George Enescu, Botoșani), partea din mijloc, cu loc de eleșteu în sat, pe pârâul Borodacica, ce este la ținutul Dorohoiului, ce el și-a cumpărat mai înainte de la Gheorghe pârcălabul de Hotin și de la Iurșe, feciorul lui Dălban, iar după aceea s-a sculat jupâneasa Cârstina pârcălăboae și a vândut lui Isac Stârcii, întru 130 taleri de argint. Și care ispisoc a avut Isac Stârce de la Radul voievod pe această a treia parte de

⁴⁰⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 437, p. 436

⁴⁰⁸ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 137

Borodniceni a fost a lui împreună cumpărătură cu satul **Lozenii** (lângă Recea-Verbia, comuna Corlăteni, Botoșani); iar când Isac Stârce și-a dat satul Lozenii, cu heleșteu în sat, lui Gavrilaş ce a fost vornic, i-a dat și ispisocul ce-a avut de cumpărătură de la Radul voievod... și au scris toată a treia parte din satul Borodiceniei. Pentru aceea, de acum înainte să nu aibă treabă Gavrilaş de satul Borodiceni, ci numai cu satul Lozenii, cu tot venitul, Iar la acea a treia parte de sat Borodiceni nimeni să n-aibă treabă, numai Isac Stârce”⁴⁰⁹.

1636, ianuarie 15: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc că a venit înaintea lor Isac Stârcea „și ne-a mărturisit cum s-a fost întâmplat cu Mihalcea Durac, la ieșirea lui Barnovschi vodă... la **Hârlău**, de-au jefuit o cocie a vornicului Gavrilaş, de-au luat din cocie bani gata 1.360 de galbeni și o dulamă de adă mască, și o dulamă de atlas cu blane, și o blană de jder, și o blană de spinări de hulpe, și un căftan cu zărba cea bună, și un căftan de adă mască cu jderi, cu bumbi de mărgăritar, și zece caragie, și o sabie ferecată cu argint, și o lăduncă ferecată, de 20 taleri, și un covor nou, și o scoartă nouă, și alte multe unelte, și cocia cu bulgariu și hamuri noi, pentru care lucru fost-au pâra multă și tot l-au rămas vornicul Gavrilaş dinaintea lui Moise Vodă, Alexandru Iliăș Vodă și Vasilie Vodă, cum are și vornicul cărți de rămas. Și Mihalcea Durac, ce-a fost partea sa de bani, ei au plătit deplin, iar Stârcea, ce-a luat parte de bani și acele unelte toate, și veșminte, și postave, și tot ce mai sus scrie, cu cocie cu tot, tocmitu-s-a, după ce l-a ajuns legea și s-a aflat adevărat vinovat: datu-a Isac Stârcea vornicului Gavrilaş partea sa

⁴⁰⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 292, p. 331

de sat de Boian (Bucovina), jumătate de sat Onutul de Sus (Bucovina) și satul **Lozenii**, ce i-au fost cumpărată, împreună cu Mustață, de la Cărstina, jupâneasa lui Gheorghe pârcălabul de Hotin”⁴¹⁰.

1636, decembrie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Isac Stârcea, care cumpără, cu 130 taleri, de la Gheorghe, pârcălab de Hotin, și de la Iurașco sin (fiu) Dărăban, „din a treia parte din satul **Borodicieni**, partea din mijloc... dar după aceea s-a sculat jupâneasa Cărstina pârcălăboae și a vândut lui Isac Stârce, pentru 130 taleri de argint, care cumpărată a fost împreună cu satul **Lozenii**; iar când Isac Stârcea și-a dat satul Lozenii, cu heleșteu în sat, lui Gavrilaş, ce-a fost vornic, încă i-a mai dat și toată a treia parte de sat Borodicieni, iar la acea a treia parte de mijloc să n-aibă treabă numai Isac Stârcea, și altul să nu se amestece”⁴¹¹.

1643, martie 23: Ierina, fata lui Isac și a Tudoscăi, nepoata lui Necorici de Cuzlău, dăruiește nepotului Manea, „să mă grijească până voi fi vie și dacă se vor sfârși zilele să aibă a mă comânda, cum va chibzui cu sufletul său că va fi mai bine... partea mea de ocină de ocină din satul **Cuzlău** (ținutul Dorohoi, comuna Păltiniș, Botoșani)... și am avut și alte moșii în satul **Ocnină** (Ocnîța, raionul Ocnîța, Moldova) și în **Nelipăuți** (raionul Hotin, Ucraina). Ci am mai avut două surori și un frate și eu am fost a patra. Deci sora mea Sofrana și cu frate-meu Hudici au vândut în sat în **Ocnină**, și sora mea Gaftona, în saul **Nelipăuți**, pe cât s-au aflat părțile noastre, iar mie mi-au lăsat în

⁴¹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 304, pp. 340, 341

⁴¹¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 292, 293

Cuzlău... / Și am eu și o fată din trupul meu, anume Annasiia, ci fata mea să n-aibă treabă la ocină, căci m-a adus la mare dosadă. / Și de se afla și la altcineva nescari zapise de mine făcute, de înainte vreme, anume la Bobăscul, ce-a ținut pe soru-mea Sofrana, acel zapis să nu se creadă, căci soru-mea ieșise la vânzare, cum mai sus scrie. Și au vrut alți frați să-i scoată din sate, ar ea m-a rugat să-i dau voie să vină, să șadă pe partea mea. Iar dacă a murit sora mea, eu iar mi-am luat moșia înapoi, iar Bobăscul s-a dus din sat... / Și la tocmeala noastră au fost Bălăuțe Udrea or **Pererâtaia** (Pererâta, în Cotu Miculinți, comuna Coțușca, Botoșani), Roșca din **Concești** (comuna Concești, Botoșani), Vasile Turcul, Ionașco portar și popa ot **Cuzlău**, popa ot **Podraga** (co-muna Drăgușeni, Botoșani), Ostahie vornicul or **Lozeni** (comuna Corlăteni, Botoșani), Frânce ot **Șăndreni** (azi Dranița, raionul Novoselița, Ucraina), Ștefan vornicul ot **Criva** și mulți oameni buni”⁴¹².

1656, noiembrie 4: Gavril Brăescul, care are jumătate de sat **Cobâla**, moșie părințească, iar jumătate a fost a Gociului, diacul din **Lozăni**”, care a dăruit partea lui „fratelui nostru Dumitrașco postelnicul... socotind noi că ne este frate, ne-am învoit și ne-am tocmit să ținem împreună jumătate de sat”⁴¹³.

1657, martie 12: Întărit de Ștefan Tomșa voievod marelui postelnic Dumitrașco, care primește danie de la Gociu, diacul ot **Lozăni**, „a sa dreaptă cumpărătură, jumătate de sat **Cobâla**, ce este în ținutul Hârlăului, între

⁴¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 55, pp. 61, 62

⁴¹³ Ghibănescu, Gh., *Dorohoiul / Studii și documente*, Iași 1924, pp. 57, 58

Șendriceni și între Saucenița, pentru sufletul lui și a neamului lui... și lui i-a fost întâi dreaptă danie și dăruire de la răposatul Nicoriță, ce a fost hatman, după aceea jupâneasa Todosia hătmăneasa n-a vrit să-i dăruiască acea jumătate de sat și a cerut de la dânsul bani, pentru care tocmeală și așezare i-a dat 200 taleri, cum ne-a arătat și scrisoare de la dânsa și de la alte neamuri”⁴¹⁴.

1661, mai 1: Din poruncă domnească, Ilie Grecul (corect. Gociul) din **Lozeni** alege „părțile între cinci veri primari: Andronic, Ștefan și Măriuța, pe de o parte, și Coste și Ionașco Căzăcești, pe de alta. / Stâlpul Boldur întreg și Stâlpul Prăjescul, jumătate fără o șesime îl iau Andronic, Ștefan și Măriuța, iar Stâlpul Prăjescul plus o șesime și Stâlpul Mârza, jumătate, îl iau Coste și Ionașco Căzacu”⁴¹⁵.

1661, mai 9: Scrisoarea trimisului domnesc Ilie corect Gociul din **Lozeni**, în care mărturisește, după alegerea părților la **Pomârla**, între veri, că le-a „tocmit stâlpii, ca să nu mai aibă a se pâri”⁴¹⁶.

LOZNA

(unde a fost cneaz Mihail, lângă Lozeni,
azi Lozna, comuna Dersca, Botoșani).

⁴¹⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 83

⁴¹⁵ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VIII, Fasc. VIII, 1930, pp. 8, 9

⁴¹⁶ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VIII, Fasc. VIII, 1930, pp. 8, 9

1438, iunie 20: Întărit de Ilie voievod vornicului Hudici, care primește uric pentru „Rohtineții, cu toate poienile... unde a fost Giurgiu Ungureanu”, primit, la schimb cu pan Stroe. „De asemenea, îi mai dăm o pustie la Holmul Negru, anume Hluboca, și un sat la drum, la gura pârâului Borodac, unde a fost cneaz Mihail... Iar hotarul acestei jumătăți de sat să fie dinspre toate părțile pe unde din veac a existat. Iar hotarul acelei pustii să fie cât îi va fi îndeajuns pentru un sat. Iar hotarul satului de la drum, cu toate hotarele sale vechi, pe unde din veac a existat”⁴¹⁷.

1480, septembrie 15: Întărit de Ștefan voievod cliucinicului Duma, care primește uric pentru „dreapta ocină și cumpărătură a paniței lui, Nastea, fiica panului Petru Brăescul, un sat, anume Căndeștii pe Siret cu moară la Siret, între Rusănești și între Călinești, pe care, acest sat, l-a cumpărat pan Petru Brăescul de la Marușca, fiica panului Șteful Jumătate, panița panului Știbor, pentru 300 de zloți tătarești, și alt sat, Lozna, ocina și dedina panului Petru Brăescul, și Maxineștii, pe Șumuz, mai sus de Drăgoșani... Toate acestea mai sus-scrise să fie panului Duma cliucinic de la noi uric și cu tot venitul, lui și paniței lui, Nastea, și fratelui ei, Iurie, și surorilor lor, Fedora și Oliușca, fiii panului Petru Brăescul, și copiilor lor deopotrivă, și nepoților lor, și strănepoților lor, și răstrănepoților lor și întregului lor neam, cine li se va alege cel mai apropiat, neclintit niciodată, în veci”⁴¹⁸. Hotarul, din veac.

⁴¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 184, pp. 260, 261

⁴¹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 229, pp. 349, 350

1624, martie 24: Întărit de Radul Mihnea voievod mănăstirii Solca, care primește uric pentru, pe lângă satele din ocolul Bădeuților (Bădeuții, Drăgăneștii, Câr-neceștii, Vancicăuți, Pârlișani), „care sate au fost toate domnești și s-au numit de ocolul Badeuți și nu sunt de nici o trebuință pentru domnie”, și alte sate sucevene (Ciorsaci, Broșteni, Stupca, Lămășeni), „două sate, **Monastirenii** (Mănăstireni, Botoșani) și **Costeștii** (Costești, Botoșani) și cu mori pe Siret, care au fost ascultătoare de ocolul Botoșanilor... un sat, anume **Iu-băneștii** (Ibănești, Botoșani), din ținutul Dorohoi, cu ia-zuri și cu mori, care sat a fost mai înainte ascultător de ocolul Dorohoi smuls de acolo Isac Balica hatman, în zilele sale, și l-a luat, iar apoi l-a pierdut în hiclenie, când a venit cu sabie și cu mulțime de leși asupra țării aceștia și asupra lui Ștefan voievod... / un sat anume **Dumenii** (Dumeni, Botoșani), în același ținut, care sat mai înainte a fost al lui Isac Balica hatman și l-a alipit la ocolul **Căcăcianilor** (sat pe Cracău, Neamț), iar apoi l-a pierdut în hiclenie, când s-a ridicat cu Costantin voievod asupra lui Ștefan voievod și asupra sceptrului cinstitului împă-rat... / două sate, anume **Lozna** (comuna Dersca, Botoșani) și **Călineștii** (județul Suceava), ce sunt în ținutul Suceava, care sate au fost mai înainte ale lui Vasile Stroici și le-a pierdut în hiclenie, când a venit cu sabie și foc asupra țării acesteia și asupra lui Ștefan voievod, cu mare mulțime de leși și cazaci... / un sat, anume **Stroieștii** (comuna Lunca, Botoșani), ce este în ținutul Hârlău, care sat a fost mai înainte domnesc... / un sat, anume **Slobozia** (comuna Slobozia, Iași), în ținutul Roman, lângă Cotnari, pe pârăul Cârjoaie, și cu mori mai jos de sat, pe același pârâu... / un sat, anume **Podolenii** (sat, Vaslui), în ținutul Fălciu, cu tot venitul, care sat a fost

drept domnesc și a mers din mână în mână... / un sat, anume **Ustiia** (comuna Ustiia, județul Chișinău, Moldova), în ținutul Orhei, pe malul Nistrului, unde cade pârâul Răut în Nistru, și cu mori în Răut și în Nistru, care sat a fost ascultător de ocolul Orheiului”⁴¹⁹.

1634, aprilie: Zapisul șoltuzului Miron, al celor 12 pârgari și bătrâni din **Dorohoi**, Grozav, Ghiciul, Ignat, Grigore, Ion, Ianco, popa Iordache, popa Corne, popa Gheorghe, Ștefan diaconul, și orașenii Gavril Găină, Crețul, Gavril Veveriță, Onciul stari, Ion stari, Simion vătăman ot **Văculești** (comuna Văculești, Botoșani), popa Condre, Buțura stari și Hanco ot **Brăești** (comuna Brăești, Botoșani), Gociu ot **Lozeni** (Lozna, comuna Dersca, Botoșani), Buța stari și Gavril stari ot **Măguri** (în Ibă-nești, comuna Ibănești, Botoșani), Vasile vătăman ot **Miclăușeni** (contopit cu Carasa, comuna Corlăteni, Botoșani), prin care mărturisesc „că de când am apucat noi, o seamă de oameni ce suntem din zilele lui Petru voievod, noi n-am apucat, nici nu știm să fi ținut Gliguța, nici tatăl său, nici alt boier... satul **Păscari** (lângă Pădureni, comuna Șendriceni, Botoșani), ce-a ascultat de orașul măriei tale, Dorohoi, până la Barnovschi voievod”⁴²⁰.

1636, aprilie 8: Zapisul soborului de la mănăstirea Râcica (Râșca), prin care mărturisesc „cum a fost luat Ionașcu Stroici 170 galbeni roșii împrumut și a pus zălog satul **Lozna** și a dat și uricele în sfânta mănăstire”, sat pe

⁴¹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 178, pp. 235-238

⁴²⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 92, pp. 105, 106

care mănăstirea Râșca l-a dat mănăstirii Solca, care le-a „întors nouă acea datorie toată, acea 170 galbeni”⁴²¹.

1636, aprilie 8: Zapisul lui Evloghie, episcopul Rădăuților, în care mărturisește „cum a fost dat satul **Lozna** la sfânta mănăstire Solca, de Ionașco Stroici, pentru pamentea (pomenirea) părinților săi Lupul Stroici și Păscălina și pentru fratele său Vasile, și pentru sine, de i-au scris pomelnicul cel mare... Apoi s-a sculat logofătul cel mare Gavrilaš și a socotit că acel sat este de moșia sa și de ruda dumisale mai aproape rudă este... și a plătit pomenirea, de a dat 100 ughi... Apoi s-au sculat Râcicanii, de ne-au pârât la Vasile Vodă, cu un zapis al lui Ionașcu Stroici, cum a fost dator Râcicanilor cu 35 ughi de aur. Măria ne-a dat să plătim acei bani noi, căci era Lozna pe mâna noastră. Deci am plătit deplin... Apoi logofătul Gavrilaš ne-a dat nouă acei bani, 35 galbeni de aur... ce am fost dat Râcicanilor... De aceasta mărturisim cu această scrisoare a noastră”⁴²².

1646, august 11: Scrisoarea lui Pătrașco Stejereanul, trimisul lui Vasile Lupul voievod la satul **Turiiatca** (comuna Herța, raionul Herța, Ucraina), să socotescă „de un hotar cu fânațe, ce-a avut pără jupâneasa lui Dumitrașco, Antemiia, cu Pătrașco și Danovici, înaintea măriei sale, zicând Antemia că a cosit Danovici niște fânațe ale ei, care le-au fost luat Stroici logofătul, iar Danovici a zis c-a fost al lui. / Deci noi am strâns oameni buni, anume Pântelei Barnovschi, Vidrașco, Stănilă, Gorigore și Drăgan din **Becești** (comuna Mogoșești, raionul

⁴²¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 395, pp. 453, 454

⁴²² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 396, p. 454

Herța, Ucraina), Orheianul, Silion și Zaharia din **Mogoșești** (comuna Mogoșești, raionul Herța, Ucraina), Hilcea, Gherasim și Ștefca din **Năhoreni** (azi Nihoreni, în hotar cu Tureatca, Ucraina), Lelic, Ilea și Miron din **Ternaucă** (comuna Târnaucă, raionul Herța, Ucraina), Macsin vătămanul, Gavril, Malic, Moisei, Cornaci și Simion de **Dersca** (comuna Dersca, Botoșani), Ihnat vătămanul, Curilă și Lelea de **Lozna** (comuna Dersca, Botoșani), și au luat cu sufletele lor cum au fost luate acele fânațe de Stroici logofătul, către **Culiceni** (comuna Tureatca, raionul Herța, Ucraina), și a fost de moșia Antemiei, de hotarul Turiiatcăi, iar Danovici n-are nici o treabă acolo. Și s-au găsit că a cosit Danovici 55 de stoguri de fân, cu tăria sa. De aceasta dăm de știre. / Așijderea, au mărturisit acești oameni că a cosit Danovici la **Strănești** (comuna Tureatca, raionul Herța, Ucraina) 40 de stoguri, iar pe partea jupânesei Antemia. De aceasta, dăm știre”⁴²³.

1671, august 20: Scrisoarea hotarnicilor domnești Pătrașco Zbiere, vornicul de **Dorohoi**, Simion Popa Cadehrib, Ionașco Bădro șoltuzul de Dorohoi, Ion Lișcenco ce-a fost șoltuz, Gheorghită diaconul, Pirlușco, Sănic, Condre bătrânul, Gligorașco Furtună, Condre Turcin și Eremia Silic din **Dorohoi**, Condre, Simion Buțurcă și Vasile Vătăman de **Păscari**, Mitre, Vasile Candinco și Diaconul de **Buhaiciu**, și Lupașco vătămanul de **Lozna**, „pentru rândul unui hotar din **Șendriceani**, ce este peste iezer, în ținutul Hârlăului, ce-i dat, de demult, din hotarul Dorohoiului, pentru pâra ce are Dubău logofătul cu șătrarul Rugină pentru acel hotar, scriind drese bătrâne ale lui Rugină cum este lor danie și moșie o bucată de loc din

⁴²³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 465, p. 396

hotarul Șendriceanilor, în semne scriind, de demult, semnele din Jidovca, la movila Orlii, ce este acel Orlii un deal și o movilă pe acel deal, iar Rugină zice că nu-i acela Orlii, iar noi toți mărturisim cu sufletele noastre că știm că, după multă pâra ce-au avut Onciul cu Rugină și cu cumnații lui... s-au mutat pietrele mai jos, la Jidovca și-n movila ce-i în dealul Orlii, care sunt pietrele și astăzi, și-au ținut Șendriceanii până anțărț, când iar au început a mesteca acel hotar și trece peste pietre”⁴²⁴.

1774, iunie: Satul **Lozna**, al Doamnei Rucsanda, ținutul Suceava, ocolul Berhometelor, după recensământul lui Rumeanțev⁴²⁵, avea **toată suma caselor 60**. Scădere rufeturi 4: 2 popi, 2 femei sărace. Rămân birnici 56 (fără numele localnicilor).

1901: „**Lozna**, comună rurală în partea de est a plășii Berhometele, județul Dorohoi, formată din satele: Călinești, Lozna cu Ruși-Străteni și Talpa, cu reședința primăriei în satul Lozna. Are: 411 familii sau 1.618 suflete; 2 biserici, cu 1 preot, 2 cântăreți și 2 pălămari; 1.243 hectare 90 ari pământ sătesc; 1.647 hectare 2 ari câmp și 1.111 hectare 38 ari pădure, proprietăresc; 3 iazuri și 4,5 pogoane de vie. Vite mari cornute 744, oi 1.300, capre 6, cai 113, porci 380. Stupi sunt 280. / **Lozna**, sat pe moșia cu același nume, comuna Lozna, la care se află alipit și sâtucul Ruși-Străteni. Are o popula-țiune de 347 familii sau 1.322 suflete. Proprietatea moșiei este a dlor Ilie C. Ciolac și Grigore M. Holban. Biserica, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, cu 1 preot, 2 cântăreți și 1

⁴²⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huși 1925, pp. 26, 27

⁴²⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 339

pălămar, este de zid, făcută, în 1864, de spătarul M. Holban. / Sătenii împroprietăriți au 732 hectare 39 ari pământ; iar proprietarii, 925 hectare 20 ari câmp și 1.002 hectare 54 ari pădure, în care domină fagul și stejarul, Sunt 3 iazuri; cel mai mare, numit Holban, are o întindere de 1,5 hectare. Pâraiele principale, ce trec pe moșie. sunt: Bahna și Ghilia. Drumurile cele mai însem-nate sunt: acela de la Mihăileni, la Dorohoi, acel de la Călinești, la Dorohoi, și calea națională Mihăileni-Boto-șani. Hotarele moșiei cu: Șendriceni, Cobâla, Hanii, Talpa, Călinești, Buhaiul, Dersca și Vițcani”⁴²⁶.

LOZOVA

(lângă Vorniceni, raionul Călărași, Moldova).

1420, aprilie 25: Întărit de Alexandru cel Bun lui Oană vornic, cel care primea uric pentru „satele anume: Corneștii, și Miclăușeștii, și Loznova, și Săcărenii, și Vorniceni, și Dumeștii, și Țigăneștii, și Lavreștii, și Sadova, și Homicești... Iar hotarul acestor sate, care sunt la Bâcovăț, să fie începând de la mănăstirea lui Vârzar, pe deasupra prisăcii lui Acibco, pe vârful Horodiștei, la vârful Lozovei, la podul lui Gârlanici, de la Fântâna Mică până la Fântâna Mare, iar de la Fântâna Mare, pe dea-supra, la poiana Târnaucăi, de la poiana lui Chiprian, cu moara de pe Bâc, din Lunca cea Mică, și către Poroseci, și de la

⁴²⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 189

Poroseci la gura Pitușcăi, la seliștea lui Tigomir, iar de la seliștea lui Tigomir, pe deasupra Homiceștilor și pe deasupra Sadovei, și de la obârșia Sadovei, la gura Conelii, iar de la gura Conelii, pe deasupra, la mănăstirea lui Vărzar. Și în acest hotar să-și întemeieze prisăci, câte va putea să întemeieze. Și îi întărim hotarele vechi, pe un-de au folosit din veac”⁴²⁷.

1774, iunie 5: Satul Lozova, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Bâcovățului, după recensământul lui Rumeanțev⁴²⁸, avea **toată suma caselor 52**. Scădere rufeturi 16: 3 ruțași, 1 popă, 8 femei sărace, 4 țigani. Rămân birnici 36. 3 case pustii. / **Birnici:** Tudosă Mămăligă, vornic / Năstasă Ocsănti / Pahomi Mihăilă / Ștefan fiul lui Mihăilă / Ștefan Avram / Ioniță fratele popii / Vârlan Movilianu / Sava fiul lui Mihăilă / Ștefan fiul lui Sava / Constandin fiul lui Neculai / Ioniță fratele lui / Grigori fratele lui / Căsaian fratele lui / Toader fratele lui / Ursul Anbrohii / Căsaian Anbrohii / Neculai Mămăligă / Opre Gerdan / Maței fiul lui Mihăilă / Ioniță fiul lui Toma / Andrei fiul lui Neculai / Simion Visternicu / Hariton Moșniaga / Ioniță Lozovanu / Loghin Tâmbor / Vasile Tâmbor / Aftimi Buga / Nastas Avram / Grigore Manole / Cons-tandin fiul lui Toma / Toader fiul lui Grigoraș / Gheorghe Manole / Agapii Buga / Moiseiu fiul lui Gavril / Pavel, vătăman / Toader. // **Rufeturi:** Vasile, ruțaș / Ursache, fiul lui, ruțaș / Lupul fiul lui Neculai, ruțaș / Popa Andrei / Dochîța, săracă / Marie, săracă / Sanda, săracă / Tudosca, săracă / Vasilca, săracă / Toderiasă, săracă / Tudosia, săracă / Acsinia,

⁴²⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 47, pp. 67, 68

⁴²⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 429

săracă / Pavel Păpănaca, țigan / Toader, țigan / Dămian, țigan / Ioniță fiul lui Iftimi, țigan.

1904: „**Lozova**, sat în județul Chișinău, volosti Vorniceni, așezat deasupra Bâcovățului, pe dreapta, Satul e risipit prin grădini și vii, care ocupă, în lungime, peste un kilometru. Satul se află pe vechea moșie a boierului Zamfirachi Ralli, unul din boierii care au plecat în Polonia cu Petriceicu Vodă și apoi, la 1672, s-a întors în Moldova. Boierul a dăruit mănăstirii Chiprieni satul Lozova. Astăzi satul are 323 case, cu o populație de 2.700 suflete, țărani români, împrumătăriți împrumătăriți din pământul mănăstirii și posedând 2.538,25 deseatini pământ. Mănăstirea posedă 3.729 deseatini. Țăranii posedă o casă de economii; o școală rurală cu o clasă, unde se învață numai rusește și pendintă de stat, și 2 școli rurale cu o clasă eparhială”⁴²⁹.

LOZOVA

(Țăpești și Lozova, comuna Braniștea, Galați).

1499, noiembrie 14: Întărit de Ștefan voievod lui Duma Brudur, care primește uric pentru „jumătate de sat pe Bârlad, anume Țăpeștii, partea de jos, și a patra parte din iezerul anume de la Lozova”⁴³⁰. Hotarul, din veac.

⁴²⁹ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 137

⁴³⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 239, pp. 424, 425

1774, iunie 5: Satul **Lozova**, ținutul Covurluiului, ocolul Siretului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁴³¹: **La fel, poștași la Peneu:** Andrei Frâncul / Nae Gâtlan / Lupul Bejan / Dumitrașco fiul lui / Toader Frâncul.

1901: „**Lozova**, sat în județul Covurlui, plasa Siretul, comuna Braniștea, format de însurăței, la 1870. Mai înainte a existat aici același sat, cu același nume, dar, din cauza asupririlor, locuitorii au emigrat la Galați, formând mahalaua nord-vestică a acestui oraș, numită Lozoveni. Suprafața teritoriului satului e de 89 hectare, cu o populație de 25 familii sau 80 suflete, locuind în 21 case”⁴³².

LUCĂCENI

(Lucăceni, comuna Cotiugeni, raionul Hotin, Ucraina).

1628, februarie 15: Zapisul agăi Ion Tertia, prin care mărturisește că a vândut „fratelui nostru, lui Efrim Hăjdeu”, drept 160 taleri, „moșie și cumpărătură din sat din **Citnicăuți...** a treia parte de sat, partea de mijloc, ce am avut cumpărătură de la Mărica de Suceavă, sora popii Mătiaș, așijderea am vândut, drept 140 srebnih de taleri ce am cumpărat de la Mătiaș și de la fetele lui Drănșeanu vătahului de Butici... a treia parte dinspre răsărit, drept 49

⁴³¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 76

⁴³² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 189

taleri, și din partea Iurșei, și din partea Petricăi, ce se vor alege două părți, drept 80 taleri. Și întru tocmla noastră au fost Gheorghii Jora, **pârcălabul de Hotin**, Gligorie Hrucu vornicul, Chircoș neguțătorul de **Cameni-țâ** (târg, Ucraina), Avram de **Lucăceni** (Lucaceni, raionul Hotin, Ucraina), Constantin Stârcea și David de Hotin, Necoară Seuca ot **Stănilești** (raionul Hotin, Ucraina), Mândrea ot **Terebisăuți** (Terchisăuți, azi Drabiște, Mol-dova) și mulți oameni buni, megieși”⁴³³.

1632, iulie 22: Scrisoarea lui Constantin Stârcea, către marele logofăt Gheanghea, despre alegerea „hotarului **Culișăuților** (comuna Șerbutinți, regiunea Cernăuți, Ucraina) dinspre al **Șerbiceniilor** (comuna Romancăuți, regiunea Cernăuți, Ucraina)”, cauză a neînțelegerilor dintre Avram Căpotici din **Lucăceni** (comuna Cotiugeni, regiunea Cernăuți, Ucraina) cu Simion Pilipovschi și cu Șăptilici, ginerii Vrâncenesii. „Deci am mers și-am strâns oameni buni și bătrâni, anume Dimitru Lasencu și Andrei Solovei din **Șerbiceni**, Constandin Rășchicița și Mizin din **Culeșăuți**, pe unde le ste hotar. Deci cum spune uri-cul în semne, așa au mărturisit și oamenii... și am aflat că este hotarul Culișăuților din gura Cormanului, unde cade în Nistru, în sus pe matca Cormanului, până în obârșia Cormanului, până unde cade o vale, ce se cheamă Pros-chi, în Corman, de acolo, pe după Vertebul ce se cheamă Proschii, dinspre Șerbiceni, drept peste Dovhilișoc ce se cheamă, iar de la Dovhiliș drept peste Miletin și Miletin pe după Popovca, Popovca rămâne toată spre Culeșăuți, din ambele părțile de vale, de la Popovca drept spre valea Dovhii, până la un drum ce merge de la Șerbiceni; deci pe

⁴³³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 310, p. 422

drum, până în vale, în Dovha, până la un pod ce se cheamă Hrihovmost, de la Hrihocmost în jos, pe matca Dovcăi, până cade în Nistru”⁴³⁴.

1904: „**Lucășeni**, rușii îi zic Lucaceani, sat în județul Hotin, volosti Briceni, așezat pe pârâul Lucăceni, în valea Lucăcenilor. Are 300 case, cu o populație de 2.960 suflete; 239 vite mari; 61 cai, 512 oi”⁴³⁵.

LUCĂCENI

(comuna Nelipăuți, raionul Chelmenți, Ucraina).

1635, iulie 2: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Avram din **Lucăceni** (comuna Nelipăuți, raionul Chelmenți, Ucraina) și lui Neculai din **Ghereni** (Ghireni, comuna Coțușca, Botoșani), după ce „s-a jeluit Bălaci, feciorul Udrei, Ionașco Robul și cu alți răzeși ai lor pe oameni din **Balasinești** (Bălăsinești, comuna Bălăsinești, raionul Briceni, Moldova), zicând că le împresoară pe hotarul **Prererâta** (Pererita, comuna Pererita, raionul Briceni, Moldova)... voi să strângeți oameni buni, să mergeți la Prererâta, să le alegeți hotarul Prererâtei dinspre Balasineșzi, pe semne, cum le spune uricul”⁴³⁶.

1635, august 14: Întărit de Vasile Lupu voievod lui

⁴³⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 161, pp. 203, 204

⁴³⁵ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 137

⁴³⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 156, p. 192

Avram de **Lucăceni** (azi Lukacivka, comuna Nelipă-uți, raionul Chelmenți, Ucraina) „pe satul **Soloniuca** (Solominca, azi Coteala, comuna Coteala, raionul Briceni, Moldova), pe pâraul Cotele, cumpăratură de la Tudori pârcălab... din movila săpată, din colțul a patru moșii, și până în opcina dealului, în colțul iar a patru moșii: **Săncăuții** (Săncăuți, comuna Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova), **Buticiul** (Butușeni, Butici, comuna Nelipăuți, raionul Chelmenți, Ucraina), **Cochiușani** (Co-tiujeni, comuna Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova) și **Soloniuca**.. Tot opcina, până în hotarul **Varticăuților** (comuna Vartikivți, raionul Chelmenți, Ucraina)”⁴³⁷.

1635, august 19: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Avram din **Lucăceni** (azi Lukacivka, comuna Nelipă-uți, raionul Chelmenți, Ucraina), în baza unui zapis semnat de slugi domnești și de Zaharia de **Hotin**, popa Nichita și Laver diaconul de **Lucăciani**, Gavril Corostilă din **Cotela** (Coteala, comuna Coteala, raionul Briceni, Moldova), „scriind și mărturisind că a venit înaintea lor Odochia, cneaghina lui Toma, fost vornic de **Botușani**, cu fiul ei Mardarie, și Costanda și Andronic, fiii lui Vasile din **Volcineț** (azi Maiovka, comuna Ocnîța, raionul Ocnîța, Moldova), și Avram, fiul Măricăi, nepotul Fădorei, și fratele ei Toader din **Liveni** (comuna George Enescu, Botoșani), toți nepoții lui Bilava de **Sencheuți** (Săncăuți, comuna Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova)... și au vândut a patra parte din tot satul Sencheuți, care se cheamă stâlpul lui Bilava, și cu iaz, și cu vad de mori pe Viliia, în ținutul Hotinului... slugii noastre Avram, pentru 230 de

⁴³⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 207, p. 246

taleri de argint”⁴³⁸.

1638, iulie 18: Vasile Lupu voievod întărește schimbul de moșii, făcut de Ștefan, fiul lui Popelea, nepotul lui Vlad vameșul din **Tâlhărești** (azi Talpa, contopit cu Blândești, comuna Sulița, Botoșani), din ținutul Hâr-lău, cu Neculai din **Ghireni** (comuna Coțușca, Botoșani), fiul lui Albul, din ținutul Dorohoi, schimb prin care Ștefan „a dat a noua parte, de jos, din jumătate din satul **Slăvniceni** (comuna Coțușca, Botoșani), ce este în ținutul Dorohoi, lui Nicolai din Ghireni pentru a noua parte din Tâlhărești, din partea de sus, ce a cumpărat-o de la Sturdzea, nepotul lui Vlad vameșu, pentru 60 de taleri bătuți. / Și de asemeni, Borotco și Nacea, napoții lui Vlad vameșul, au vândut dreapta lor ocină din satul Slăviciani, două părți din a noua parte din jumătate de sat, lui Nicolae de Ghireni, pentru 36 taleri bătuți. / Și la toc-meală au fost Avram din **Lugăcenii** (Lucăcenii, azi Lu-kacivka, raionul Chelmenți, Ucraina), Vartic din **Crăs-tești** (Cristești, comuna Durnești, Botoșani), Neculai Gru-madzu și Pilipovschii”⁴³⁹.

1644, ianuarie 12: Carte de la Divan „pentru pâra ce au avut Avraam de **Lucăcenii** (Lukacivka, comuna Nelipăuți, raionul Chelmenți, Ucraina) cu Toader, feciorul Pârului pentru satul **Soloninca Cotelea** (Coteala, județul Edineț, Moldova) de la ținutul Hotinului, care sat a zis Tudor că i-a fost mai înainte moșie și a ieșit în vânzare de la rudele lui, cumpărându-l Tudori pârcălab și de la Tudori l-a cumpărat Avram, și Vasile vodă a dat pe Avram rămas, ca să întoarcă Toader banii, precum i-a și întors 150

⁴³⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 211, pp. 248-250

⁴³⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 420, pp. 400, 401

lei. Pe urmă s-a aflat că n-au fost banii lui Toader, ci domnești, luați dintr-o slujbă la ținutul Chighe-ciului. Și s-au trimis aprod, de au adus pe Avram, cerân-du-și banii vodă. Și a adus banii într-o năframă, în Diva-nul cel mare, și luându-i cămărașul i-a dat în mâna lui vodă. Și a rămas satul Soloninca Cotela pe mâna lui Avram”⁴⁴⁰.

1644, iunie 5: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Toader Pârvul diac, fiul Pârvului din **Costina** (Bucovina) s-a pârât cu Avraam din **Lucă-ceni**, din ținutul Hotinului, pentru un sat, anume **Solonin-ca Cotela**, din ținutul Hotinului, care a fost moșie unor neamuri ale Pârvului, și s-au sculat între dânsle care au fost mai aproape neamuri ale Pârvului, numele lui unchiul lui Toader, fiul Pârvului, și a vândut acel sat Cotela răposatului Tudori vameșul; într-aceasta s-a întâmplat și a scos și Tudori vameșul acel sat la vânzare, și nu l-a fost vândut rudelor, care au fost mai de demult de moșie, ci cumnatului său Avram din Lucăceni, și n-a fost întrebat atunci rudele din acel sat. / Deci noi i-am judecat după legea țării și aflat-am să aibă a întoarce Toader Pârvul banii lui Avraam, căci nu s-a căzut lui Avram să cumpere acel sat, înainte de a se întreba de Pârvul și de fii lui... Și s-a sculat Toader Pârvul și a întors 200 lei bătuți în mâinile lui Avraam”⁴⁴¹.

1646, iunie 26: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Constantin Stârce fost pârcălab de Hotin, care arată un zapis de la Constantin Drăgășăscul, Ștefan Taban și Avram din **Lucăceni** (comuna Lukacivka, raionul Chel-menți,

⁴⁴⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 231, pp. 212

⁴⁴¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, p. 12-14

Ucraina), Gheorghiiță sin (fiu) Corotușcă, Mierăuță sin Neculai Silitrariul și preotul Erama din **Văscăuți** (Văscăuți, raionul Soroca, Moldova), „scriind cum Dumitru Bărbovski și jupâneasa Alexandra, fiica lui Grigori Corotușcă, nepoată de fiu a Greacăi și strănepoata lui Manoil Pilipovschi, au vândut... din tot satul **Bricianii** (orașul Briceni, raionul Briceni, Moldova) o a patra parte, cu loc de heleșteu și de moară pe pâraul Viliei, drept 150 taleri”⁴⁴².

1654, decembrie 2: Ispisoc de judecată de la Gheorghe Ștefan voievod, după ce Darie, Ștefan și Gligorie, feciorii Mariei, nepoți Irinei Bătcihăi, pre-strănepoți lui Țicotă cel bătrân, „s-au pârat de față cu Toderășco, feciorul lui Avram de **Lucăceni**, pentru satul **Țicoteni**, cu heleșteu ce este în apa satului, ce sunt în ținutul Hotinului, zicând Darie cum acel sat Țicoteni este al lor drept moșie și l-a împresurat Avram, tatăl lui Todirașco, fără de lucru, și ne-au arătat ei ispisoc de întăritură, ce a avut strămoșul lor Țicotă cel bătrân de la Iancul vodă, și alte drese de mărturie, iar Toderășco Avram așa a dat seamă, cum acel sat este dreaptă cum-părătură tătâne-său Avram, și ne-a arătat un ispisoc de mărturie și de întăritură, ce a avut Avram de la Vasile vodă. / Deci domnia mea nu i-am crezut nici pe unii, și le-am făcut carte lui Ifrim Hăjdău, Toader Liciul, Malic din Cotela, Drușea și la mulți alți megieși... și așa au aflat cu sufletele cum a vândut o parte de ocină popa Griga, feciorul lui Crivopis, o cumpărătură ce a avut popa Griga de la Coste Herlenco de Țicoteni, și partea lui Bobăși și a Taței dintr-acel stâlp, iar alte părți nu se află să fi vân-dut... deci a rămas

⁴⁴² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 424, pp. 464, 465

Toderașco Avram dinaintea noastră din toată legea țării”⁴⁴³.

1658, ianuarie 20: Toderașco sin (fiu) Avram, nepot lui Capotin din **Lucăceni**, mărturisește „cum a fost cumpăraș părintele meu Avram niște părți de moșie din **Gicoteani**, anume de la popa Griga sin lui Crivopis din Hotin și de la Costea Herlenco, ce le-a fost cumpărătură de la Boboș și de la Tațea, partea de jos din Gicoteani, strămoșia lui Gicot, care moșie s-a găsit că este lui Ștefan stolnicul, lui Darie și lui Grigorie, feciori Măriei, fetei Bătcihăi, nepoata lui Gicot... / Și s-a sculat Măria Bătcihă cu feciorii săi și m-au tras la divan, eu știind din oameni bătrâni că le este lor moșie dreaptă, n-am vrut să mă pârască, ci m-am lăsat ca să-mi întoarcă cumpărătura tatălui meu Avram, care a dat popii Griga 40 taleri bătuți și o vacă cu vițel, deci eu am luat acei bani și le-am întors moșia... și în tocmeala noastră au fost Costin Liciu, Cojan Avram, Andronic diacon de **Belhouți**, Costin Taban de **Tătărouca**, Vasile, Istratie și Gligorie Margine de la **Soroca**, Cioropca vornicelul și Ilea vătăman de **Chelmești**, Gligoraș Zazulea de **Medviga**, Ion, Prodan, Păntelei, Druțea și Savin de **Cotela**”⁴⁴⁴.

1770-1772: Satul **Lucăcenii** și **Nilipăuții**, ținutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁴⁵, **toată suma caselor: 36**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 35. / **Birnicii**: Ion Ciornei / Ion,

⁴⁴³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 165, 166

⁴⁴⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 151, 152

⁴⁴⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 154

vornic / Onofrei / Pitico Zerezu / Ursul fiul lui Iosâpciuc / Ion al lui / Mătei / Toader Popovici / Gavril Spataru / Ion Piscovei / Gheorghe Nucă / Hrihor, rus / Fodor Culca / Iacob fiul lui Culca / Andrei Guglia / Timofte fiul lui Căpășină / Timofte Țopa / Hlior fiul lui / Dumitru Andreeș / Hrincu Boțan / Vasile, vornic / Fodor Rojdate / Vasile Pochincă / Vasile socrul lui Poiană / Vasile, rotar / Fodor, bejenar / Iacob, bejenar / Alecsa, bejenar / Vasile Pizincu / Hrihor, rusul / Andrei al lui Timofte / Iacob Duca / Andrei Zăharcu / Ștefan, morar / Ion, morar. // **Rufeturi:** Popa Nicolae.

LUCĂCENI

(comuna Horești, județul Bălți, Moldova).

1640, aprilie 15: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui armaș Ștefan Moimăscul și cneaghinei Erina, sora lui Banul vistiernic, care primesc danie de la Vasile Banul vistiernic și de la fiul lui Pătrașco Banul „cât se va alege partea lui din satul **Cucuteni** (comuna Lețcani, Iași), din Cârligătură... de asemenea, Maximiiian Banul, fiul lui Pătrașco Banul, le-a dat părțile sale de ocină din satul **Cogești** (Cogeasca, comuna Lețcani, Iași), cumpără-tură, împreună cu Ștefan armaș, de ma mătușa lor Stanca, și partea tatălui său, care a fost zălogită la mama lui vitregă, Zovca, și a răscumpărat-o împreună cu Ștefan armaș. / Și altă parte de ocină din satul **Bărboși** (lângă Cogeașca, comuna Lețcani, Iași), cât se va alege partea lui, le-a dat cumnatului său, Ștefan Moimăscul armaș și cneaghinei

Erina, dar pentru 300 lei bătuți, ce a fost dator. / Și întru asemenea, Dumitrașco Bantăș, fiul lui Nicoară Bantăș, le-a vândut lui Ștefan și Erinei, pentru 10 taleri bătuți, cât se va alege partea lui din satul **Lucăceni** (comuna Horești, județul Bălți, Moldova), **Boiani** (comuna Horești, județul Bălți, Moldova) și din **Puțuri** (lângă Lucăceni, comuna Horești, județul Bălți, Moldova), din ținutul Iași”⁴⁴⁶.

1904: „**Lucăceni** sau Alexandreni, sat în județul Bălți, așezat în valea Prutului. Se compune din două cătune: Lucăceni, cu 49 case, și Alexandreni, cu 20 case. Ambele cătune sunt între satele Valea Rusului și Horăști. Face parte din volosti Sculeni. Țăranii posedă pământ de împroprietărire 181 deseatini. Proprietarii: la Alexandreni, 503 deseatini, și la Lucăceni, Dimitrie Bantiș, 800 deseatini. Sunt vii, livezi și prisăci”⁴⁴⁷.

LUCĂCEȘTI

(pe Tazlăul Mare, Bacău).

⁴⁴⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 336, pp. 350, 351

⁴⁴⁷ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 137

1774, iunie 15: Satul **Lucăcești**, ținutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁴⁸: **Toată suma caselor**: 29. Scădere rufeturi, însă 3: 3 femei sărace. Rămân birnici 26. / **Birnici**: Ion, rusul / Toader Bărgău / Gheorghe sin (fiu) lui Eni / Vasili Cotfas / Ion, ungurian / Simion Popăscu / Grigoraș Văsăiu / Grigori zet (al) neamțului / Ion Ciotârcă / Gavril al lui Cociobă / Ion al lui Cociobă / Andoni / Ion Pușcăcel / Costandin fiul lui Popăscul / Petre, ungur / Antal, tij (la fel) / Iștan, la fel / Grigori Gânga / Neculaiu Nichita / Lupul Văsăiu / Gavril Văsăiu / Ursul Bărgău / Ștefan, bejenar / Dumitru / Stan, ungur / Antal Mititel. // **Femei sărace**: Antimia / Ștefana, nemțoaica / Sofronia.

1901: „**Lucăcești** sau Titești, sat în județul Bacău, plasa Muntelui, reședința comunei Valea Arinilor, situat de-a dreapta pâraului Tazlăul Sărat, pe deal și aproape de drumul ce duce, de la Bacău, la Moinești. Are o populație de 160 familii sau 636 suflete; o școală mixtă, frecventată de 14 copii; o biserică, clădită, în anul 1857, de locuitori, cu 1 preot și 2 cântăreți; 6 cârciumi. Vite sunt: 15 cai, 343 vite mari cornute, 113 capre și 18 porci. Lângă acest sat se află un schit, numit Lucăcești sau Tazlăul”⁴⁴⁹.

LUCĂCEȘTI

(între Suceava și Gura Humorului, Bucovina).

⁴⁴⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 309

⁴⁴⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 190

Satul Lucăcești este atestat documentar în **3 decembrie 1462**, când, pentru că se pierduseră uricele lui Drăgoi Viteazul pentru satele Drăgoiești, Lucăcești, Botești și Căcăceani, Ștefan cel Mare întărește aceste moșii lui Lațco, ginerele lui Romașco și, deci, nepotul lui Drăgoi Viteazul. De la Lațco, moșia trece la Vasutca, sora lui, jupâneasa lui Stanciul aurarul, care obține uric în 24 septembrie 1498.

1558: În 5 aprilie 1558, nepoții Vasutcăi și ai lui Stanciu aurarul, monahul Teodosie și sora lui, Odochița (copiii lui Drăgoi, feciorul Vasutcăi), dăruiesc mănăstirii Voroneț „un sat, anume Drăgoești, după uricele de întârire pe care le-a avut moașa (N.N.: în sensul de bunică) lor, Vasutca, precum și satele Lucăcești, Botești și Căcăceani.

1785: Destinul Lucăceștilor este, apoi, același cu al satului Măzănăiești, din care face parte și după organizarea comunelor (1785) în Bucovina.

1791: „În cele din urmă, menționăm așezarea moldovenilor din Lucăcești (Lukaczestie), care, în 1791, a fost scoasă complet de sub stăpânirea mănăstirii Voroneț. Nouă familii au emigrat din Moldova, în total 28 de suflete, și au fost stabilite aici, fiecare fiind înzestrată cu câte 24 de prăjini de pământ arabil, cu aprobarea unei scutiri de impozit timp de cinci ani”⁴⁵⁰.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Gura Humorului** (tribunal districtual), Băișești cu Stă-

⁴⁵⁰ Kaendl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 124

nilești sau Cornu Luncii, Berchișești, Brașca, Drăgoiești cu **Lucăcești** și Folowanik, Gemenea cu Slătioara și Ostra pe Graniță, Ilișești, Joszeffalva, Capu Câmpului, Capu Codrului cu Păltinoasa, Mănăstirea Humorului cu Bori, Pleșca și Buchenhain sau Poiana Mikuli, Corlata, Măzănăieșzi cu Stejăroaia, Stulpicani cu Plutonița, Doroteea, Voroneț cu Bucșoia și Frasin”⁴⁵¹.

1890: Biserica Sfântului Dimitrie din Lucăcești a fost construită în 1890 și sfințită 1891. „În 1890, satul Lucăcești avea 61 de case, cu 290 de suflete, inclusiv 260 de români”⁴⁵².

1895: O școală cu o clasă a fost deschisă, la Lucăcești, în anul 1895⁴⁵³.

1903: În 1903, s-a înființat la Lucăcești o bancă populară proprie, condusă de învățătorul Leon Turturean și de primarul Andrei Paico.

1908: „Ne pare rău că trebuie să scoatem la lumină, de astă dată, păcatele unui om care face parte din starea învățătorescă. Departe de noi să facem responsabilă întreaga învățătorime pentru faptele rele comise de un învățător. Voim să arătăm însă cât este de rău, dacă își permite cineva lucruri care stau direct în contradicție cu codul penal, crezând că aduce un serviciu politicii la care adresează starea din care face parte. Frumos serviciu! Nu credem că ar merge patima până într-acolo ca să poată fi aprobate cele ce le-a făcut **învățătorul Leon Turturean**

⁴⁵¹ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

⁴⁵² Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 124

⁴⁵³ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1907 p. 99

din Lucăcești, de toată învățătorimea. Domnia sa a pus adică la cale, în timpul alegerilor, pe trei oameni să spargă fereștile la mai mulți alegători, care nu aflară de bine să fie aderenții candidatului la care credea că trebuie să țină toată lumea. Ce să-și închipuie oamenii, dacă dl învățător, care are chemarea a crește generații întregi și a le îndruma pe calea binelui și adevărului, în loc să servească drept model, se apucă de lucruri criminale. Ce ar fi încă, dacă s-ar fi apucat singur să le facă, dar așa, să seducă el pe bieții oameni și să-i împingă la fapte, pentru care vor trebui să răspundă înaintea dreptății. Cei cu fereștile sparte i-au dat deja pe cei vinovați pe mâna judecătoriei. Acolo se va adevăra cine a fost vinovatul adevărat, care nu este altul nime decât dl Leon Turturean. Văzând comuna ce lucruri învață dl învățător Leon Turturean, l-a dat deja pe mâna judecătoriei și a adus și la cunoștința înaltului consiliu școlar de țară. Consiliul școlar îl cunoaște deja din cercetările disciplinare ce le-a avut dl Turturean până acuma destul de bine, ca să poată aprecia după merit faptele dumisale eroice. Ne mirăm cum de mai are obraz omul acela să se mai arete în lume și el încă se mai amestecă și în politica comunală din Lucăcești. Ar trebui să aibă măcar un pic de rușine, că-i doar moșneag bătrîn ! Noi atragem atențiunea dlui inspector Simionovici asupra celor expuse aici și-l rugăm să ia în considerare și bătrânețile dlui Turturean și să facă rânduială cu dânsul. Să nu creadă domnii învățători că am voit să lovim în toți prin lucrul acesta. Nu ! Noi v-am arătat numai cât de urât este așa-ceva și dorim din inimă ca să vă feriți cu toții de astfel de trebușoare, care numai cinste n-ar putea să vă facă”⁴⁵⁴.

⁴⁵⁴ *Apărarea Națională*, Nr. 21, Anul III, joi 19 martie stil nou 1908, p. 4

În 1908, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Lucăcești**, sat, districtul Gurahumora, așezat între pâraiele Hranița și Șomuz, la izvoarele lor și lângă comunele Drăgoești și Măzănăești. Suprafața: 7,97 kmp; populația: 296 locuitori români, de religie greco-ortodoxă. Este lipit de drumul districtual Suceava-Gurahumora; are o școală populară, cu o clasă (deci, 30 școlari – n. n.) și o biserică filială, cu hramul „Sfântul Dumitru”. Populația se ocupă cu agricultura și cu creșterea vitelor. Posedă 652 hectare pământ arabil, 58 hectare fâneați, 4 hectare 50 ari grădini, 58 hectare imașuri, 3 hectare pădure. Se găsesc 29 cai, 142 vite cornute, 88 oi, 106 porci, 27 stupi. **Lucăcești, moșie**, ce ține de corpul moșiei cu administrație specială Drăgoești, districtul Gurahumora. Are 3 case și 14 locuitori, împreună cu ferma atenență Samuș, în Băsești”⁴⁵⁵.

1914: Rezervistul **Ignatie Sauciuc**, Lucăcești, Regimentul 22, a căzut prizonier. Toți prizonierii bucovineni fuseseră duși în lagărul de la Moscova⁴⁵⁶.

1941: „Se publică mai jos Lista Nr. 13, de gradele inferioare (trupă), morți pentru patrie, în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24⁴⁵⁷: **Ravnic Orest**, soldat, ctg. 1938, cu ultimul domiciliu în comuna **Lucăcești**, județul Suceava, mort la 2 iulie 1941”.

1947: „**Constituiți de societăți cooperative**⁴⁵⁸: Banca populară „Munca”, comuna Lucăcești, jud. Sucea-

⁴⁵⁵ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 132, 133

⁴⁵⁶ *Viață Nouă*, IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916, p. 4

⁴⁵⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 220, 17 septembrie 1941, pp. 5543-5549.

⁴⁵⁸ *Monitorul Oficial*, Nr. 268, 19 noiembrie 1947, p. 10261

va”. Este menționată **Artemiza Râvnic**, născută la 2 august 1930 în Lucăcești⁴⁵⁹.

LUCACEUCA

(în hotarul târgului Orhei, Orhei, Moldova).

1669, aprilie 20: Anița, femeia lui Vlașcă, feciorul lui Șuruna, și soră-sa Mardaria, fetele Rucsandei, și Măria, nepoatele Bunii Dăncioae vând lui Apostol Durac fost serdar, drept 45 lei, „moșia de au avut de la moșul (bunicul) lor Danciul și de la femeia lui Buna, din satul **Morozăanii**, din partea Danciului și a bunei, din a patra parte, trei părți, și din cumpărătura ce au avut Danciul și Buna, ce se va alege din partea de jos, ce au avut cumpărătură moșii lor de la Părhuțoaia, și cu vad de moară ce este la Vatici, în coada heleșteului Pitușcanului, care vad s-a chemat al moșului lor Pașcanul, așijderi trei părți... înaintea lui Isac din **Hulboca**, Gașăar din **Puțân-tei**, Grăjdean ot **Isacova**, Floniță Buhchlih din **Vadul Furii**, Grigore sin (fiu) Condrea ot **Lucaceuca**, Postola-chi, Isac, Țugul și Constantin ot Morozăni”⁴⁶⁰.

1673, iunie 12: Întărit de Ștefan Petru voievod fostului jîtnicer Chiriac Sturza, căruia îi dăruiește „sarul **Lucaceuca**, ce este în hotarul târgului Orhei... cu hotarul

⁴⁵⁹ *Monitorul Oficial*, Nr. 147, 1 iulie 1947, p. 4848

⁴⁶⁰ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 117, pp. 123, 124

cât este ales și cu vad de moară în apa Vataciului”⁴⁶¹.

1709, iunie 25: Întărit de Mihai Racoviță voievod marelui paharnic Ion Sturza, care primește ispisoc pentru „a sa dreaptă ocină și moșie de danie și de miluire, ce a avut părintele dumisale Chiriac Sturza, ce-a fost jîtnicer mare, de la răposatul Ștefan Pătru vodă, un sat întreg, anume **Lucaceuca**, ce este în hotarul târgului Orheiului, care este ales și hotărât și cu vad de moară pe apa Vati-ciului”⁴⁶².

1709, decembrie 7: Mărturii despre felul în care a trecut satul **Ivancea** din stăpânirea Doniceștilor, în cea a Ionășcuțeștilor, pe vremea răzvrătirii lui Gheorghe Ștefan, când Andrei Donici a pribegit, moșia rămânând fără stăpân: „Adică eu, Gavrilă de **Lucaceuca**, scriu și mărturisesc cu sufletul, pentru Ivance, fiind eu slugă la Vasile vodă și ieșin eu cu o slujbă pe țărani, a plătit, pentru oamenii de Ivance, Moise Donici la mine și eu așa știu și mărturisesc”. / „Așijderi și eu, Dumitrașcu Har-ghel, mărturisesc ci sufletul meu cum am apucat pe tată-meu zicând că Ivancea a fost a lui Donici Nicoară și a stăpânit-o Nicoară Donici vel (mare) vistiernic până a murit, după aceea a stăpânit Andrei Donici, feciorul lui, până i s-a întâmplat de a pribegit și a rămas locul pustiu de Donici și l-au stăpânit târgoveții. Și au avut și părinții noștri pomete în Ivancea și au tras oamenii de Ivance, cu târgul, și au stăpânit târgoveții până în zilele lui Ștefan Gheorghe vodă și, fiind Ionășcuțeștii boieri de curte, s-au rugat Măriei Sale

⁴⁶¹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 135, pp. 135, 136

⁴⁶² Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 173, pp. 166, 167

și le-a dăruit Ștefan Gheorghe Vodă Ivancea”⁴⁶³.

1760, noiembrie 30: Carte de judecată de la ma-rele logofăt Ion Bogdan, după ce, din porunca lui Ioan Theodor voievod, cercetase pricina dintre fostul mare stolnic Constantin Râșcanul cu Neofit, egumenul mănăs-tirii Trei Sfetitele din Iași „pentru o bucată de loc din hotarul **târgului Orheiului**, și pricina într-acest chip este: stolnicul ne-a arătat că acea bucată de loc este danie de la Scarlat vodă și, după ispisocul ce-l are, va să stăpânească. Părintele Neofit, egumenul, ne-a arătat un ispisoc de la Mihai Racoviță voievod, din let 7231 (1723), iulie 25, în care ispisoc arată, pentru acea bucată de loc, că este danie sfintei mănăstiri de la un Vasile Pantazi, feciorul Cazacului, nepot de fată Milii și frate-său Sorie, cu zapis îndredințat și cu iscălituri de mai mulți boieri, scriind și mărturisind precum au dat danie sfintei mănăstiri a lor dreaptă ocină și moșie ce se numește **Vatâciul** și **Pacici-na** și **Blajiea**, precum arată și semnele hotarului, care moșie este în hotarul târgului Orheiului, de danie strămoșilor lui Burlan pitar, ginerele Milii, și feciorul său Vlasie din **Lucaceuca**, arătând că acest Vasile Pantazi această moșie a dat-o danie la mâna lui Ezechiil, ce-a fost egu-men la acea vreme, și acum acea bucată de loc se împre-soară de de biv vel stolnicul, însă părintele Neofit zapisul lui Vasile Pantazi ori ispisocul cel vechi n-a arătat, fără numai un ispisoc de întăritură al răposatului Mihai vodă, iar bic vel stolnic ne-a arătat alt ispisoc, iarăși de la răpo-satul Mihai Racoviță voievod, din let 7232 (1724), iulie 28, adică cu un an mai pe urma ispisocului celuiilalt, în care scrie că s-ar fi dovedit cu multe dovezi a unor boieri și

⁴⁶³ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 174, pp. 167, 168

oameni bătrâni, care au luat cu sufletul lor că n-au apu-cat nici de la moșii lor, nici de la părinți pe acest Vasile Pantazi, nici pe neamul lui stăpânind aceste bucăți de loc... / Și, de vreme ce s-a cunoscut că acel Vasile Pantazi a fost dat rău acea danie la sfânta mănăstire, neavând nici o treabă, egumenul de la Trei Sfetitele s-a dat rămas, să nu mai aibă nici o treabă a se amesteca la acea moșie”⁴⁶⁴.

LUCENII

(comuna Victoria, Iași).

1623, aprilie 12: Întărit de Ștefan Tomșa voievod marelui logofăt Ionașcu Ghenghea, care primește uric pentru „satul **Mărgiucanii** (azi satul Ivești, comuna Ivești, Vaslui) pe pâraul Tutovii, dinspre răsărit, cu mori pe apa Tutovei, ce este în ținutul Bârladului. Care acel sat a fost drept domnesc, ascultător de ocolul târgului Bârla-dului, l-a cumpărat și el de la Alexandru Ilieș voievod, drept șase cai buni și 300 galbeni ungurești, care acei cai și acei bani s-au dat la trebuințele pământești, unde aveau pâra nevolnicii”; „jumătate de sat din **Ruptura** (sat, Vaslui), cu vad de moară în pâraul Bârladului, ce este în ținutul Bârladului, care aceia este lui cumpărătură de la Buculei, ginerele Jăvroai, și de la toți cumnații lui: Iacob Scântei, Nistor și Ioan, și de la frații lui, drept 100 taleri de argint, bani buni, dintr-al lor drept uric ce au avut de la moșii lor.

⁴⁶⁴ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 234, pp. 241, 242

/ Așijderea și cealaltă jumătate dintr-același sat de Ruptură, dintru același ispisoc, ce-l au de la însuși domnia mea. Cari aceea el au cumpărat de la Andonii, fecior Petrii, și de la toți frații lui, și de la Istrati, fecior lui Trifan Răuliți, și de la Tropotei, ginerele Barbului, și de la Toader, fecior lui Trifan Gladii, și de la Zahariia, gine-rele Săsoai, și de la Leoa, fecior lui Pavăl, și de la Manea, fecior pitarului, și de la Bălan, fecior Țârului, toți nepoții și strănepoții Danului, întru 100 taleri de argint, bani buni, dintru același uric ce au avut ei de moșii. / După aceea, iar au venit, înaintea noastră și înaintea a tuturor boierilor noștri, ai Moldavii, mari și mici, Todosiia, fata Nastasâii, nepoata lui Toader Poniți... ș-a vândut a ei dreaptă ocină și moșie, a treia parte din sat **Tomeștii** (sat în ținutul Hârlău, Botoșani), la Cazancea, ce este în ținutul Hârlăului, cu loc de iaz și cu tot venitul, care acea parte a luat-o de la feciorii și nepoții bătrânului Tomăscu, căci a vândut parte ei, Tomăscul, din satul **Lucenii** (sat în ținutul Iași), ce este pe Prut, în ținutul Ieșii, și partea ei din satul **Socrojăanii** (sat în ținutul Hârlău, Botoșani), iarăși până în Căzanciul. Aceea au vândut-o boierului nostru mai sus scrisul, dumisale Ionașcu Ghenghea, marelui logofăt, drept 200 taleri de argint, înainte noastră și înaintea boierilor noștri. / Așijderea au cumpărat lui și altă parte dintru același sat din Tomești, din a treia parte din mijloc, jumătate de parte, cu părți de iaz și cu tot venitul. Aceea au cumpărat lui și de la Lupul, și de la frate-său Pătraș Costin și soru-sa Marăia, toți feciorii lui Sămion Oțul, nepoți Drăganii, fetei Danciului Tomăscul, strănepoți lui Ichim Piliialoviciu, drept 50 galbeni ungurești, din drepte privilegii ce au de

mărturii de la Pe-tru voievod și din ispisoc de întăritură ce au avut de la Irimia voievod”⁴⁶⁵.

1639, octombrie 8: Zapisul lui Ionașco Ghizdăvăț, Ionașco a Savei și Condre din sat de **Luceni** (comuna Victoria, Iași), în care mărturisesc cum au vândut „o parte de ocină, din părțile noastre de sat din Luceni pentru o parte de ocină ce-a fost vândută din sat de **Petrești** (comuna Ipatele, Iași) pitarului Ianachie de nepoții noștri, feciorii Ilenei. / Deci, văzând noi că au vândut nepoții noștri acea parte de ocină din Petrești, fără știrea noastră, noi am vândut din părțile noastre din satul Luceni o parte de ocină, ca să fie împotriva celei părți de sat din Petrești, Ursului Țocârlan, drept 8 zloți și drept două vaci cu viței și un bou bun... / Și la tocmeală au fost Erimiia din **Slobodzie** (lângă Scoposeni, Slobozia Zberoaiei, comuna Gorbani, Iași), Pavăl pârclabul de **Chișerei** (azi Grădinari, comuna Golăești, Iași), Vasile Beghiul din sat din **Străoani** (comuna Victoria, Iași), Niculei văfaful hatmanului, Vasile pârclabul, Ștefan Cârcos de târgul **Iași**, Chirilă feciorul Gârnei, Moiseiu feciorul lui Frățiman, Gavril feciorul popii Macsân din **Bogzești** (comuna Budăi, județul Orhei, Moldova), de la Orhei, și mulți oameni buni și bătrâni”⁴⁶⁶.

1901: „**Luceni**, sat în județul Iași, plasa Braniștea, pe malul stâng al râului Jijia, la 2 km de satul Cârpiți, din comuna Stânca, așezat pe șes, având spre est o pădure. Are o populație de 59 familii sau 274 suflete; o biserică, cu 1

⁴⁶⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 57, pp. 88-90

⁴⁶⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 249, pp. 247, 248

preot, 1 cântăreț și 1 eclesiarh. Vite: 230 vite mari cornute, 225 oi, 50 cai și 146 rimători”⁴⁶⁷.

LUCEȘTI

(sat pe Covurlui, Galați).

1619, februarie 12: Carte de împluternicire, dată de Radul (Mihnea) voievod lui Apostol și Gheorghe din satul **Mascurea** (sau Măscurei, între Zărnești și Boiștea, raionul Cahul, Moldova), ca „să fie tari și puternici a stăpâni a lor ocină, satul Mascurea, în ținutul Fălciului, în ocolul Grecenilor, la Cahul, care moșie Mascurea scrie în drese să meargă din apa Halmaha, de la apus spre răsărit, unde este fântâna lui Vlad, și pe văiuga poienii, și merge tot văiuga și spre Cahul, partea din jos a coastei Boiștei, și se începe din moviala Testianei, din apus, spre răsărit, unde este piatră de hotar, și de acolo, tot înainte pe ploș-tină, la o moviliță, unde este piatră de hotar, ce este în fața Cahulului, spre apus; și de acolo, tot dept înainte, la o movilă mare, ce este în dreptul satului **Lucești** (sat pe Covurlui⁴⁶⁸, Galați); și de acolo, hotarul dealului în sus, la o piatră de hotar, care desparte Mascurea de **Brețcani** (sat pe Prut, la Gura Largă, raionul Cahul⁴⁶⁹, Moldova); și de

⁴⁶⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 190

⁴⁶⁸ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 150

⁴⁶⁹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 43

acolo, pe valea Cahulului, spre apus, la vârful dealului, la o piatră hotar, și, prin poiană, la o altă movilă, unde este piatră de hotar; și de acolo, tot spre apus, la plotină, la un loc mare, ce este hotar, și de acolo la Berbec, unde este piatră hotar și la apa Halmagăi, și de acolo, tot apa Halmaga în jos, la movila Tilica; și de acolo, tot în jos, la un arbore, în pârâu și la movila Testiana, ce este în vârful dealului ce desparte **Zărneștii** (raionul Cahul⁴⁷⁰, Moldova) și moșia **Boiște** (sat pe Prut, lângă Zărnești, raionul Cahul⁴⁷¹, Moldova), de unde s-a început a măsura, și s-a încheiat”⁴⁷².

LUCEȘTI

(lângă Armășoia, comuna Pungești, Vaslui).

1644, septembrie 1: Simion vinde lui Irimie și

⁴⁷⁰ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 385

⁴⁷¹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 37

⁴⁷² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 205-207

jupânesei Dochiții, „drept un cal și un caș de ceară... a treia parte de bătrân din satul **Lucești** (lângă Armășoaia, comuna Pungești, Vaslui), din partea Telegeștilor, cu loc de prisacă și cu curături în pădure și în câmp... dinaintea lui Racleș căpitanul or **Pongeschi** (comuna Pungești, Vaslui), popa, Andonie, Ștefan, Platon și Ionașco ot **Topoști** (azi Popești, comuna Dragomirești, Vaslui), Ursul, Dumi-tru, Ionașco, Simion și Gligorce ot **Stângaci** (Stângăcenii, comuna Pungești, Vaslui) și Ionașco, nepotul lui Bejan din **Obârșieni** (Obârșeni, comuna Voinești, Vaslui). Pen-tru credință, ne-am pus degetele, să se știe”⁴⁷³.

LUDEȘTI

(comuna Ludești, Vaslui).

1625, mai 25: Martor în zăpisiul de mărturie prin care Busca, fata logofătului Bogza, nepoata Purceloaiei, confirmă că a vândut partea ei de ocină „din satul **Dușești** (sat pe Vaslui, lângă Codăești și Movila lui Burcel, Vaslui) lui Ionașco, hânsarului celui mare, drept 50 de galbeni roșii”, martori la tocmeală fiind „unchiașul Lupul din **Popești** (sat pe Bârlad, inclus în Zorlenii, Vaslui), Ionașco cuparul de **Pietrești** (Petrești, inclus în Blăgești, Bacău), Mihoci paharnic de **Ludești** (comuna Ludești, Vaslui) și Pântea ce a fost postelnic”⁴⁷⁴.

⁴⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 408, p. 393

⁴⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 331, pp. 404, 405

1901: „**Ludești-Budăiul**, cu parte din Codrul, sat în județul Vaslui, în partea de nord-est a comunei Bârzești, situat pe coasta de estică a ramificațiunii dealului cu același nume. Are o suprafață de 700 hectare și o populație de 30 familii sau 150 suflete. Vite: 120 vite mari cornute, 26 cai, 70 oi, 15 capre și 39 râmători”⁴⁷⁵.

LUJENI

(lângă Șipeniț, Bucovina, Ucraina).

Cea mai veche menționare a lujenilor datează, indirect, din **1421**, când proprietarul satului, Dragomir Vranici (probabil tatăl lui Costea Vranici, dacă nu cumva însuși Costea Vranici) este menționat printre membrii sfatului domnesc al lui Alexandru cel Bun. Menționarea directă datează, însă, din 1452, drept satul „anume Lu-jani, care sunt mai jos de Râpujiniți, pe Prut, satul Lujeni (Lujan, în alte documente) aparținuse cneazului lituanian „Alexandru, astfel numit Vitovt”, fiul primului mare duce al Lituaniei, Kiejstut, cel care avea să moară în bătălia de la Troki, a fost proprietar al satelor Șipeniț și Lujeni, cumpărând Lujenii, în 7 septembrie 1452, cu 400 zloți turcești, de la Coste Vranici, unde a și construit o biserică, închinând-o Înalțării Domnului.

În **1582**, moștenitorii Lujenilor aveau să vândă satul lui Ieremie Movilă, trecând, după moartea acestuia,

⁴⁷⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 193

în 1606, în proprietatea fratelui său de mamă, Simeon, apoi în cea a hatmanului Isac Balica, care o va stăpâni până în anul 1611, când Lujenii trec în stăpânirea croni-carului Miron Costin, ruda cea mai apropiată a lui Isac Balica

1662: Moștenitorii ducelui lituanian, Dumitru Epure, pârcălab de Soroca, Melisan Teban și Miron Costin (prin soție), pârcălab de Hotin, aveau să se revendice Lujenii, în 12 mai 1662, dar Dabija Vodă considerând că urmașul legal al lui Vitovt și stăpân al Lujenilor este Miron Costin, îi întârea moșia cronicarului.

1691: După decapitarea lui Miron Costin, în decembrie 1691, pe când preot în Lujeni era un oarecare George, soțul Anastasiei și tatăl lui Vasile Precop, moșia Lujeni trecu în proprietatea lui Nicolai, fiul lui Miron Costin, care o va dăruia drept zestre, în 1757, fetei sale, Maria, măritată, prima dată, cu Macri, apoi, a doua oară, cu spătarul Iordachi Luki (Luca). Conacul boieresc al Costinilor se afla pe locul în care se afla, în 1893, casa gospodarului Mihail alui Nicolai Pilata.

1742: „Asupra stărilor de la hotar ne lămurește foarte bine Gavril Neculce vel Căpitan de Coțmani, în raportul său către Constantin Vodă Mavrocordat, în care găsim următorul pasaj interesant: „Viind în Moldova 4 care de bejenari, i-au luat gonașii (polonezi, care îi vâneau pe bejenari pentru a-i readuce în Polonia – n. n.) pe urmă și, ajungându-i pe urmă, noaptea, la câmp, pe șesul Prutului, mai jos de satul Lujeni, au dat năvală să prinză pe bejenari, și, smulgându-se unul din bejenari, a plecat fuga să facă știre în sat, să nu-i lase. Iar doi din gonași, luându-se după dânsul, s-au împușcat unul pe altul, anume că împușcă pe bejenari și pe loc a murit; iar 6 gonași au rămas la carele bejenarilor și au prins pe doi din bejenari și pe

femeile lor și i-au bătut; cu topoarele au rănit 3 femei, iar pe bărbați, pe unul l-au rănit în trei locuri. Și **sărind după gonași oamenii din Lujeni nu i-au putut ajunge**, fiind noaptea și aceia călări. Pentru care măcar că el pentru aceasta au scris la guvernatul de Cosov, să prin-de pe tâlharii aceia, dară deosebit au înștiințat și aceea, să aibă răspuns, pentru că s-au făcut prea mare călcare de hotar: peste hraniște 3 cale până la acel loc”⁴⁷⁶.

1760: Cei mai vechi locuitori ai Lujenilor sunt, după Dimitrie Dan, Andrei cel Negru, menționat în 13 iulie 1760, și Ioan Costenco, menționat în 15 iulie 1667. În Lujeni existau familii cu nume românești, precum LĂCUSTĂ, CURIȘ, PILAT, BAȘAC, CIOBAN(iuc), CALANCEA, COȘAR(iuc), LUCACI, MAIDAN(schi), MOȘUC etc⁴⁷⁷.

1770: Biserica „Arătarea lui Cristos” din Lujeni, întemeiată de cneazul lituanian Vitovt, avea să fie restaurată, în 1770, de Maria, văduva stolnicului Iordachi LUCA, fiul lui George LUCA.

1772: Recensământul lui Rumeanțev⁴⁷⁸, din 1772-1773, înregistrează la Lujeni, moșia Mariei MACRIOAI, „94 – toată suma caselor”, însemnând 2 popi, Ștefan și Vasile, 1 dascăl, Toader, 15 scutelnici ai Mariei Macri, adică Sâmen pânzar, Gavril ȘPIRTU, Hrihor MOȘNIA-GA, Hrihor morar, Andrieș grădinar, Fedor BENZALĂ, Hrihor CULICIAC, Ivan KOKO, Simion CLIPACIA, Ion CLIPACIA, Georgi pânzar, Vasile CIORNEI, Ivan BO-

⁴⁷⁶ Nistor, I., *Românii și rutenii în Bucovina*, București 1915, pp. 47, 48

⁴⁷⁷ GAZETA BUCOVINEI, Nr. 49/1893

⁴⁷⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 414

HONUC, Oleksa volintir și Matei CURICUL, 1 jidov, Froim, 3 văduve, Odochia, Nastasia și Gafița, 12 case pustii, 12 țigani, adică Vasile jude, Ursachi, Ștefan, Toader, Sandul, Ștefan, Ambrosi, Acsinti, Vârlan, Sandul, Ștefan și Gavril, și 48 birnici, și anume: Vasile ORELEȚKI, Fodor ORELEȚKI, Hrihor BAȘAKA, Alecsa MIHALACHI, Iacob PETRINIAC, Ion COLȚUDAN, Pintelei SIRUNIAC, Luchian SAUCIUK, Vasile vătăman, Neculai SAVCIUK, Ștefan ȘPIRCUL, Grigoraș MANDUC, Macsim SAUCIUK, Mihail SAUCIUK, Nechifor BAȘAC, Vasile FOCA, Mihail LIPCIUK, Toader ACSINTIC, Iurii ACSÂNTIUK, Vasile FELEȘKO, Georgi ODOVIICIUK, Simion CRICINIC, Macsim CURICIUK, Ștefan NECULAICIUK, Tănăsă COGIDIUK, Ion ODOVECIUK, Dănilă GIDIU, Vasile RÂZNIK, Petro ZAICIUK, Ion AGAFTONUK, Ivan TUDE-RUC, Ilaș ISIANCIUK, Ion sin CRUȚ, Andrieș nepot lui CUREȘCIAK, Irimie TCACI, Vasile BEREZKO, Ivan CIUPRIK, Toader ȘPERCIUK, Ivan CUTUCU, Mihail BIDRIC, Ivan LUCUCIAK, Toaderașco LUCUCIAK, Iacob TCACIUC, Statii SAVCIUK, Iacob SAVCIUK, Hrihor FRESINIC, Grigoraș MOȘNIAGA și Petro FELUȘCHII.

1774: Vatra satului, megieșă cu Sipenitul, Coțmanii, Vitiliuca și Mămăiești, inițial poziționată pe malul stâng al Prutului, avea, în 1774, 84 familii, numărul familiilor satului ajungând, în 1784, la 155.

1782: În 17 aprilie 1782, în fața Comisiei cezaro-crăiești de delimitare a moșiilor în Bucovina s-a prezentat spătarul Iordachi Luki, din Moldova, care îl va lăsa moștenire, în noiembrie 1791, fiului lui, George.

1810: În 1 septembrie 1810, George Luki renunța la Lujeni, în favoarea cumnatului său, hatmanul Nicolai Stratulat, care îl va stăpâni până în 7 august 1821, când, datorită restanțelor în plata dărilor, moșia Lujeni avea să fie vândută, prin licitație publică, pentru 36.000 lei, armeano-polonului David Capdebou-Antonowicz și fiului său, Anton, în 11 august 1849 fiind menționat ca proprietar al satului David Antonowicz, care va vinde Lujenii, în 10 august 1892, nepoatei sale, Gertruda de Toro-siewicz, și nepoților săi, David și Adolf de Abramowicz.

1843: În 1843, patron al bisericii din Lujeni, cu 1.124 enoriași, era David de ANTONIEVICI, postul de paroh fiind vacant. În 1876, când patron bisericesc era familia armeanului BOTUȘAN, biserica avea 1.759 enoriași, paroh fiind Dimitrie MANASTERSCHI. În 1907, patroni bisericești erau Bogdan și Andrei de BOTUȘAN, paroh fiind Teodosie CAUTIȘ, născut în 1865, preot din 1887, paroh din 1897, iar cantor, din 1900, Ioan PA-ZIUC, născut în 1841.

1860: Din 1860, funcționa în comună o școală cu 5 clase⁴⁷⁹.

1867: „Alegerea ablegatului din ținutul Coțmanilor. Mă aflasem, din întâmplare, în a 23 ianuarie – 4 februarie 1867, aici, în trebi neguțătorești și, auzind cum că astăzi se va ține alegerea deputatului, mă cuprinsese curiozitatea a întârzia mai multe ore aici, spre a vedea rezultatul. Spre acest scop, mă dusei pe piața liberă, înaintea preturei, unde încă se adunau alegătorii, formând mai multe grupe, și se consultau despre obiectul acesta. Aici preoți, cam la 12 inși, se sfătuiesc între sine, precum

⁴⁷⁹ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 15, 1876 p. 80, 1907 pp. 133, 134

înțelesesem, cum ar putea să aducă pe săteni ca să se învoiască a alege pe un consilier consistorial, însă, văzându-se cum că aceștia nu voiesc a se înțelege, fiind că pretorul de aici – un aprig străin (alien, în text – n. n.) al națiunii și bisericii noastre, prin agenții săi, trimiși prin sate, a întărâtat spiritele lor în contra prooșimeii, ba și în cancelaria a lătit câte și mai câte calomnii și defăimări, între altele cum că prooșimea voiește a-i romaniza pe ei, cetindu-li-se, aice, de către diurniști, naturalmente de nu din mandatul, de bună seamă cu știrea pretorului, articole din jurnalele polone, tipărite în limba rusină, contra preoților rusini din Galiția; se deciseră a face o mână cu bieții săteni și a vota pentru unul din aceștia. Dincolo, agenții pretorului, mai cu seamă diurniștii, care aici merg în multe comune ca scriitori, precum și unii amployați și servitori ai oficiolatlui informează pe alegători, măgulindu-i cu fel de fel de promisiuni extravagante, în favorul patronului lor Procopovici. În fine, venise treaba într-acolo cum că majoritatea, prin influența preoților, **se uni a vota pentru un țăran din Lujeni.** / Între aceste, îmi căutai eu de treaba-mi, cu speranța cum că, de astă dată, de bună seamă că bieții săteni se vor scutura de pericu-loasa ablegație a pretorului acestuia, care stăruiește din rășputeri, cu ajutorul partidei armeano-polone, a anexa Bucovina la Galiția, de care rău să ne ferească Dumne-zeu! Însă, după vreo câteva ore, întorcându-mă la ospă-tăria unde trăseseam, auzii că cum de cumplit m-am înșelat în așteptarea mea. Pretorul a ieșit triumfător, cu 42 de voturi din 80 de votanți. Aceasta s-a întâmplat în urmă-torul chip: Părintele Prodan, exarhul și predicatorul sla-von la catedrala din Cernăuți, fu denumit, de către pretor, membru la comisiunea alegătoare, și aceasta îl alese de

prezident. Amintitul părinte ținu o cuvântare, în care arătă alegătorilor momentuoșitatea lucrului, provocându-i ca ei să aleagă un bărbat înțelept, plin de încredere, să fie cunoscut cu trebile țării, adică să fie indigen, încheindu-și cuvântarea cu cuvintele cum că, după a sa cea mai buna opiniune și conștiință, nu putea fi altul decât acela care până acuma a fost, adică pretorul Procopovici, veneticul de la Berejeni, în Galiția, și capul partidei armeano-polo-ne; așadar, votează dânsul, în contra deciziunii preoților colegi, pentru Procopovici. Ce ironie batjocuritoare! De la acest vot a atârnat rezultatul, pentru că mulți săteni, care încă, până acuma stăteau la îndoială, au trecut, prin acesta, în partea pretorului. Părintelui exarh de bună seamă nu i-au fost cunoscute multe axiome, altminteri nu s-ar fi dat a fi înșelat, prin complimentul de a fi membru la comisiune și alte curtenii nenumărate, cu care fu peste măsură încărcat – ca corbul lui Esop”⁴⁸⁰.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea raionului Coțman – **Coțman** (judecătorie de district), Berhomet pe Prut, Bordei sau Burdigeu, Davidești, Dubăuți, Havrilești, Iujenița, Ivancăuți, Clivodin, Laszkowka, **Lujeni**, Malatinet, Mămăieștii Vechi, Mămăieștii Noi cu Cutul Strilețchi, Nepolocăuți, Orășeni, Oșehlib, Piedecăuți cu Țopeni, Revacăuți, Revna, Șipeniț, Șișcăuți, Stăuceni, Suhoverca, Valeva, Viteleuca”⁴⁸¹.

⁴⁸⁰ *Albina*, Nr. 14/121, Anul II, Viena, vineri 3/15 faur 1867, p. 1

⁴⁸¹ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

1875: În 16 iunie 1875, moșia Lujeni avea să fie vândută altei familii armenefști, cea a lui Bogdan și a Mariei Botuschan (Botușan).

1887: „La Lujeni, aproape de Cernăuți, a fost găsită, în 1887, de către proprietarul Bogdan von Bottuschan, la aproximativ 15 minute de Prut, un topor din piatră vulcanică, care are 132 mm lungime, mai degrabă îndreptată spre vârf; în mod ciudat, muchia de tăiere este plasată oblic, în raport cu linia de simetrie, și prezintă o abatere de aproximativ 10 mm în acest sens. Muchia este procesată destul de grosolan. Marginile ascuțite ale toporului au fost tăiate puțin: marginea este purtată spre spate; proprietar este doamna Bogdan von Bottuschan, soția proprietarului din Lujeni. / O bijuterie din argint (fig. 8), probabil dintr-un set de inele de templu, a fost găsit, în 1885, la Malatineț, în districtul Coțman. Formată dintr-un inel deschis cu sârmă puternică, un capăt aplatizat, care are o perforație, și un al doilea capăt aplatizat, înfășurat în spirală, de asemeni cu o mică perforație rotundă, care susține ornamentul, care constă, în principal, din suprapuneri de flori, care, dispuse într-un astfel de mod, formează o formă sferică. Fiecare dintre ele (dintre care au mai rămas patru, dar trei despărțite) are o piramidă, cu globuri mici la mijloc, în timp ce frunzele constau din bucăți de argint aplatizate, realizate din bucle de sârmă. Acestea din urmă, împreună cu firele subțiri, înfășurate în spirală, în mai multe rânduri de margele, deasupra, formează deformările ulterioare. În special, o parte a discului inelar este umplută cu respectivele bucăți de fagure asemănătoare tubului, din care o parte este, de asemenea, spartă; pro-

prietarul, ca înainte (doamna Bogdan von Bottuschan, soția proprietarului din Lujeni – n. n.)”⁴⁸².

În 1890, comuna Lujeni avea 2.800 locuitori, iar parohul Dimitrie DAN tocmai publica o superbă monografie a satului. Învățători erau Vasile Orza și I. Ucrainet, Teodor Cureși era primar, iar Ioan Paziuc – cantor bisericesc.

1907: „Din cauza viscolului, a fost circulațiunea pe linia Lujeni-Zalescichi întreruptă pentru timp nedeterminat”⁴⁸³.

În 1908, conform Dicționarului lui Grigorovitz: „**Lujeni (Luzan)**, comună rurală, districtul Coțman, așezată, în masă compactă, pe un teren supus inundațiilor, pe ambele părți ale pârâului Sovica, la confluența sa cu Prutul, între comunele: Șipeniț și Mămăeștii Vechi. Suprafața: 11,71 kmp; populația: 2.420 locuitori ruteni, de religie gr. or., cea mai mare parte; foarte puțini rom. cat.; în mic număr se găsesc și izraeliți, și poloni. Este străbătută de drumul principal Sniatin-Cernăuți și, printr-un admirabil drum districtual, legată cu drumul principal Zaleszczyki-Cernăuți. Este stație de drum de fier a liniei Lemberg-Cernăuți, care se unește aci cu linia ferată locală, ce vine de la Zaleszczyki. Are un oficiu telegrafo-poștal, o școală populară, cu 3 clase (deci, cu 90 școlari – n. n.) și o biserică parohială, cu hramul „Înălțarea Domnului”, zidită din piatră, de un oarecare Teodor Vitolt,

⁴⁸² Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 45-71

⁴⁸³ *Apărarea Națională*, Nr. 4, Anul II, joi 17 ianuarie stil nou 1907, p. 3

posesorul acestei comune, pe la anul 1452, după cum se poate vedea din zapisul din 7 Septembrie acest an, prin care Coslea Vraniș, o vinde acestui Vitolt. Această biserică a fost prădată și jefuită în nenumărate rânduri, de turci, și căzând în ruină, fost restaurată, în 1770, de Maria, soția Marelui Stolnic Iordache Luca, în posesia căruia se afla comuna și la 1776. În apropierea comunei s-au găsit o mulțime de obiecte din epoca de piatră. Are o fabrică de zahăr, o bancă de credit și o casă de economii. Populația se ocupă cu agricultura. Comuna posedă 1.293 hectare pământ arabil, 190 hectare fânașuri, 9 hectare grădini, 60 hectare imașuri, 42 hectare păduri și 8 hectare heleștee. Se găsesc 106 cai, 442 vite cornute, 606 oi, 389 porci și 25 stupi de albine. **Lujeni, moșie**, cu adminis-trație particulară, distr.ictul Coțman. Suprafața: 6,65 kmp; populația: 85 locuitori, în majoritate izraeliți, restul ruteni și germani”⁴⁸⁴.

1914-1918: „Ioan Klepacz a lui Vasile a lui Nicolai, născut în 1889 în **Lujeni**, a fost înrolat, în 1915, la oaste (Regimentul 24 Infanterie) și a și a mers, în vara anului acestuia, la frontul italian; la 10 Noiembrie 1915, s-a îmbolnăvit în tranșeu și a fost dus în casa de marozi din Madrica. Aici să fi murit, la 11 Noiembrie 1915, cupă cum confirmă martorii / la cererea lui Vasile Klepacz a lui Nicolai / Tribunalul Cernăuți, Secția VIII, la 3 Iulie 1919”⁴⁸⁵; „**Ioan Klepacz a lui Vasile a lui Nicolai**, născut în 1889, în **Lujeni**, a fost înrolat în 1915 la oaste (Regimentul 24 de Infanterie) și a mers, în vara anului

⁴⁸⁴ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 8

⁴⁸⁵ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 53, Cernăuți în 9 August nou 1919, pp. 3-5

acestuia, la frontul italian; la 10 noiembrie 1915, s-a îmbolnăvit în tranșeu și a fost dus în casa de marozi din Madrica. Aici să fi murit la 11 noiembrie 1915, după cum confirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea lui Vasile Klepacz a lui Nicolai, procedura pentru adevărarea morții celui dispărut⁴⁸⁶; „**Atanasiu Kowaliuk a lui Nicolai**, născut în 1888, în **Lujeni**, a fost înrolat, în 1914, cu ocazia mobilizării generale, la oaste și a plecat la război. El a căzut prizonier la ruși și se afla, în timpul din urmă, în localitatea Horodweleki Luhi, guvernământul Paskow, unde se aflau și alți locuitori din Lujeni ca prizonieri. Acolo ar fi murit, la 25 septembrie 1917 stil vechi, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabil decesul, se dispune, la cererea soției sale, Elisaveta Kowaliuk, procedura pentru stabilirea morții celui dispărut⁴⁸⁷; „**Nicolai a lui Alexa Melniciuc**, născut în **Lujeni**, la 25 noiembrie 1884, a plecat la război și, luptând pe frontul italian, să fi murit în luptă, în anul 1916. Din acel moment și până în prezent n-a sosit nici o știre despre el. Fiind deci probabilă prezumțiunea legală a morții, se îndrumează, la cererea Catarinei Melniciuc, procedura pentru declararea morții celui dispărut⁴⁸⁸; „**Ostafi a lui Vasile Moisiuc**, născut în **Lujeni**, la 18 septembrie 1872, ajungând el, în anul 1915, în captivitate la ruși, s-a îmbolnăvit de tifos și să fi murit, după cum susțin martorii, într-un spital din Sirauc, în Rusia. Până în

⁴⁸⁶ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 57, Cernăuți în 20 August nou 1919, pp. 3, 4

⁴⁸⁷ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 76, Cernăuți în 22 Octomvrie nou 1919, pp. 5-9

⁴⁸⁸ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuți, 1 iunie nou 1921, pp. 220-224

prezent lipsește orice știre despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumază, la cererea Axeniei Moisiuc, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁴⁸⁹.

1919: Din Comisiunea agrară de ocol Coțmani făcea parte și „Reprezentantul proprietarilor expropriați: **Andrei Botușan**, proprietar mare, Lujeni”⁴⁹⁰.

1920: „Deciziune de expropriere No. Ra 109/20. Deciziunea Comisiunii agrare de ocol Coțmani cu care s-a decis exproprierea corpului dominical fasc. No. 120, **Lujeni**, din registrele fonciare pentru moșiile bucovinene, în suprafață de 66 ha 90 a 68 mp, proprietatea dlui Andreas Botușan, în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitivă”⁴⁹¹.

1936: „Familii cu nume românești există și astăzi în Lujeni, de-și nu mai vorbesc limba românească, ci pe cea ruteană. Și iată lista acestor familii cu nume românești, aflătoare și astăzi în satul Lujeni: Bașac, Băței, Berindă, Bodnar, Buhai, Cioban, Calance, Cerniș, Cinuș, Clețan, Căzemă, Coșar, Curiș, (Curiș), Dorohan, Grecul, Hătrici, Lăcusta, Luția, Lucaci, Lupul, Mândrig, Moșuc, Pilat, Pipan și Vizir; dar aceste nume de familie neaoș românești au fost schimbate în Bodnriuc, Ciobaniuc, Coșarciuc, Luțiac etc.), pentru a șterge și formal dovada originii românești a acestor familii. Și limba acestor oameni are rămășițe românești, căci, vorbind rusește, întrebunțează și fraze românești. Așa întâlnim cuvintele: „te

⁴⁸⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 5, Cernăuți 12 februarie nou 1921, pp. 51-53

⁴⁹⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

⁴⁹¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 18, Cernăuți, 15 iunie nou 1921, pp. 229, 230

miri”, „fel de fel”, „fuga”, iar pentru numirea unui cojoc lung, fără mâneci, întrebuițează expresia românească „țurcancă”, apoi o podoabă, pe care o poartă fetele pe cap la horă, o numesc „colan”, apoi catrința o numesc „fotă”, iar basmalele de pe cap le numesc „tulpane” și „basmale”. Bărbații poartă „pieptar” și joacă „arcanul”, cu o comandă răspicată în limba română, „în dreapta”, „în stânga”, „la culme” etc. Iată, deci, încă suflare româ-nească, care trebuie reдеșteptată și readusă la matcă”⁴⁹².

1941: „Se împlinesc douăzeci de ani de când am început să studiem biserica din Lujeni. Așezată în mijlocul și într-un fel la marginea unui sat mare de ucraineni, desfigurată de prefaceri și de o tindă urâtă de scânduri, biserica aceasta a atras atenția părintelui Dan, care a pomenit-o înaintea noastră și i-a citit inscripția ctitoarească. Pe încetul și în condiții grele, am dat jos o parte din tencuiala care i-a acoperit acum vreo jumătate de veac decorul original. Pe acesta astăzi îl înțelegem destul de bine. Bolțile naosului, cea dintâi pagină în această adevărată carte pe care o constituie decorul pictural al unei biserici, nu ne mai arată nimic. În absida principală, se văd episcopii doctori liturghisind. Ca de obicei, în arta bizantină și orientală, doi sfinți diaconi împodobesc emi-ciclul, la miază-zi și miază-noapte, și încadrează episcopii. Sfântul diacon de la miază-zi apare aproape întreg. În hlamida albă, cu orarul îngust de mătăsală albastră, pe care se citesc cuvintele „Agios” „Agios” „Agios”, întreaga figură este o eleganță clasică și amintește sfinții îngeri din liturghia dumnezeiască de la Mistra. Chipul propriu-zis și părul stilizat antic îi dau însă o distincție superioară. La

⁴⁹² Hostiuc, Erast, Preot, *Sate și biserici din Bucovina de peste Prut. I. Lujeni*, în *Țara Șipeniului*, Nr. 2, Anul I, septembrie 1936, p. 77

miază-noapte, în zona deasupra episcopilor, se distinge mai greu spălarea picioarelor apostolilor de către Iisus. În naos, arcul cel mare deschis în veacul al XVIII-lea, în peretele de la apus, a făcut să dispară patimile Domnului și Adormirea Maicii Domnului. În ungherul de Sud-Vest, în ultimul registru, am luminat binișor trei chipuri de sfinți militari. Varul care i-a acoperit, până mai ieri, a slăbit albastrul închis al platoșelor, dându-le o nuanță de albastru spălăcit. În pronaos, la miază-zi, în zona mediană a peretelui, se vede pocăința lui David, ilustrație a psalmului 50. Scena e rară în iconografia țărilor românești. Este interesant de observat însă că o întâlnim în pronaosul bisericii din Stănești, în Oltenia, și anume în același loc și aproape în aceleași termeni ca și la Lujeni. Amândouă bisericile sunt de altfel zugrăvite în prima jumătate a veacului al XV-lea. În zona inferioară a peretelui de miază-noapte, apar portrete de sfinți făcând parte din ilustrațiunea sinaxarului. Se văd busturile sfinților Pro-bus, Andronic, Taracos etc., și câteva chipuri de sfinte. La miază-zi, se distinge greu o scenă din acatistul Sfântului Nicolae și, foarte bine, portretul ctitorului, seniorul lituan Vitold, rudă a lui Alexandru cel Bun, înfățișat cu scutul în dreapta pe un cal alb de bătaie, cu frâie roșii. O inscripție slavonă destul de citeață dă numele ctitorului și data picturii. / Viața Sfântului Nicolae, mai exact ilustrația unuia din acatistele lui, se vede a fi fost pictată pe peretele pronaosului. Acesta se leagă de faptul că biserica a fost închinată Sfântului Nicolae. În veacul al XV-lea, tot Sfântului Nicolae i-au fost închinat bise-ricile Sf. Nicolae-Domnesc din Iași, și cele din Popăuți, Dorohoi și Bălinești. În veacul al XIV-lea, biserica dom-nească din Argeș are același hram. În toate aceste exemple, acatistul

sfântului este ilustrat pe pereții prona-osului. Este vorba deci de o tradiție moldovenească, care se leagă prin exemple muntene de tradiția bizantină a Constantinopolului. / **Pictura Lujenilor** este executată din punct de vedere tehnic în tempera bizantină, căreia mai toți cercetătorii îi zic astăzi frescă, și în bune condiții de soliditate. Figura sfântului diacon din absida principală și portretele de sfinți din pronaos sunt de bună seamă cele mai frumoase lucrări de artă din toată pictura Moldovei. / De la Lujeni ar trebui să meargă cineva la Pătrăuți, toc-mai în Sudul Bucovinei. Pe un deluleț, în mijlocul unei pajiști, stăruie voinică și bine păstrată una din cele mai vechi ctitorii a lui Ștefan cel Mare”⁴⁹³.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943”⁴⁹⁴, următorii învățători și învățătoare: Teodoroiu Maria, comuna **Lujeni**, jud. Cernăuți, media 7,33”.

LUMINATA

(lângă Ivești, comuna Ivești, Vaslui).

1636, februarie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Constantin, fiul Savei din **Ceucani** (Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), în baza unui zăpis de la Ionașco Tutovanul și Obrejie din **Tătăraști** (lângă Movileni, comuna Coroiști, Vaslui), Ursul din **Gălițești** (azi Gălțești, co-

⁴⁹³ Ștefănescu, I. D., *Mănăstirile Bucovinei*, în *Revista Fundațiilor Regale*, Nr. 8-9, Anul VIII, 1 august – 1 septembrie 1941, pp. 395, 396

⁴⁹⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

muna Puiești, Vaslui), Mihăilă din **Luminata** (lângă Ivești, comuna Ivești, Vaslui), Dumitrașco din **Bujoreni** (în Zorleni, comuna Zorleni, Vaslui), Ionașco fiul Savei, Bejan fiul lui Dumitrașco, și Țopa, „scriind cum au venit înaintea lor Moisei, fiul lui Tudoran ceașnic, din satul **Strânba** (Strâmba, azi Cetățuia, comuna Puiești, Vaslui) și cu nepoții săi Ion, Gheorghe, Florica, Marta și Scheauca, copiii Măgdălinei și ai Ilenii... și i-au vândut „din sat din Strânba, jumătate din jumătate de sat”⁴⁹⁵.

LUMINE

(Lumireni, azi toponimul Lumine, Vrancea).

Întărit, în **14 aprilie 1435**, de Ștefan voievod, vornicului Petru Hudici, care primește uric pentru „satele anume: curtea lui Mândrea, pe Siret, și cu pricaturile sale, și un loc din pustie la Voinăuți, lângă locul lui Oancea, și o prisacă, la obârșia Ogrincei, unde este Alexa Râșcov, și o seliște pe Milcov, anume Lumireni, două locuri din pustie, la prisaca lui Chiprian (în Lumireni) și la prisaca lui Detelea (în Lumireni), și două sălașe de țigani, anume Micula și cu copiii săi și cu toate sălașele sale... Iar hotarul satului lui Mândrea și al seliștii să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac. Iar hotarul pustiilor să fie cât vor putea să folosească trei sate îndestul”⁴⁹⁶.

⁴⁹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 331, pp. 375, 376

⁴⁹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 139, pp. 193, 194

LUMINEANI

(lângă Șendreni, Galați).

1625, iulie: Zapisul feciorului lui Frățian privind vânzarea, pentru 95 galbeni, cămărașului Costantin a „moșiei din **Șăndreni**... din vatra satului și din câmp, și din bălți și din vii”, în prezența martorilor semnatari Pope căpitanul, Stălbar din **Lumineani**, Tufă, Neculei căpitan de **Galați**, Ion armașul „și dinaintea a mulți oameni buni și bătrâni”⁴⁹⁷.

LUNCA

(Cârna, apoi Lunca, contopit cu Tochilea,
comuna Răchitoasa, Bacău).

Întărit, în **21 decembrie 1452**, de Alexandru voievod, lui Trișor, fiul lui Șandru de la Lucaș, și fratelui său Tador, care primesc uric pentru „ocinele lui, satele anume: Opișești pe Zeletin, și Cârna, și Răchitiș pe Do-

⁴⁹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 354, p. 427

brotvor, unde este popa Duma, și, la Lucaș, unde este casa tatălui său, și Mărgineni”⁴⁹⁸. Hotare, din veac.

1495, ianuarie 22: Întărit de Ștefan voievod se-minției lui „Toader Lucaș și nepotul lui de frate, Farco aprod, și surorile lui, Dolca și Mărușca, fiii lui Petru Lucaș, și vara lor, Anușca, fiica Stanei, și vărul lor, Isaiu, fiul lui Oană Muste, și verii lor, Andreico și frații lui, Ion și Toader, fiii Ilcăi, și, de asemenea, vărul lor Giurgiu Vulpe, fiul Marușcăi, toți nepoți ai lui Laslău globnic”, care primesc uric pentru „ocina lor dreaptă, satele care au fost ale bunicului lor Laslău globnic, anume: Lăslăoani pe Cracau, și Șerbeștii sub Piatra Cracăului, și Mohorâții mai jos de gura Pojorâtei, și, mai jos, Drăgoești pe Do-brotvor, și, pe Zeletin, Petreștii, și, în același hotar, satul Plăcinteni, și Oprișeștii, și Cârna și Răchitișul... Însă să le fie acele sate în trei părți: o parte din acele sate să fie slugilor noastre Toader Lucaș și nepoților lui de frate, Farco aprod, și surorilor lui Dolca și Mărușca, fiii lui Petru Lucaș, iar o altă parte din acele sate să fie Anușcăi, fiica Stanei, singură, iar a treia parte din acele sate să fie lui Isaiu, fiul lui Oană Mustea, și verilor lui, Andreico și fraților lui, Ion și Toader, fiii Ilcăi, și, de asemenea, vărului lor, Giurgiu Vulpe, lor, și copiilor lor, și nepoților lor, și strănepoților lor, și răstrănepoților lor și întregului lor neam, cine li se va alege cel mai apropiat, neclintit niciodată, în veci”⁴⁹⁹. Hotarul, din veac.

1495, octombrie 10: Întărit de Ștefan voievod fraților Bura și Neacșa, care cumpără, cu 100 zloți tătarești,

⁴⁹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 23, pp. 27-29

⁴⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 172, pp. 314-316

de la Toader Lucaș și de la verii lui primari Farco aprod, Marușca și Dolca, feciorii lui Petri Lucaș, „ju-mătate de sat din Cârna de pe Zeletin, partea din jos”⁵⁰⁰. Hotarul, din veac.

1632, mai 5: Zapisul lui Andronic și Mihai, vornicii târgului **Bârlad** al șoltuzului Negoii și al cel 12 pârgari, în care mărturisesc „precum au venit înaintea lor Oprina, fata, Stancăi... și a vândut a ei dreaptă moșie din **Crăești**, din **Hălmățeni** și din **Glodeni** lui Dumitrașcu vornicul Gheuca drept 15 lei. / Așijderea, și Vasilie sin Bizighie și-a vândut partea lui de ocină din **Chirna** tot vornicului Dumitrașcu Gheoca, drept 12 zloți. / Așij-derea, Ștefania și Agahia, fetele lui Simion Bâzighie, partea lor din **Chirna**, drept 24 de zloți. / Așijderea și Gheorghie cu femeia sa și-au vândut partea lor de ocină din sat din **Băcani**, iarăși vornicului Dumitrașcu Gheuca, drept 10 zloți”⁵⁰¹.

LUNCA MOLDOVEI

(nume vechi Budzești, apoi Buzăți,
în comuna Păstrăveni, Neamț).

Întărit, în **12 martie 1422**, de Alexandru cel Bun, „mănăstirii Înălțarea Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru, care este la Neamț... două sate; un sat pe

⁵⁰⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 195, p. 355

⁵⁰¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 61, pp. 65, 66

Moldova, anume Budzești, și altul pe Topolița, seliștea lui Nenovici... Iar hotarul acestui sat, care este pe Moldova, să fie cu toate hotarele vechi, din toate părțile, pe unde s-a hotărât acest sat din veac. Iar hotarul acestei seliști, care este pe Topolița, să fie începând de la un tei, pe hotarul vechi de la Giurgiu, la movilă, apoi de la movilă, de-a curmezișul, la fântână, apoi de la fântână drept la pârau, pe pârau la vale, la capătul de jos al vârtopului, la ruptură, apoi de la ruptură, de-a curmezișul, la movilă, unde este o salcie lângă drum, apoi, pe drum la vale, la pâraul ce curge din vie, pe pârau la vale, la un mesteacăn, care este pe malul Topoliței. Acesta îi este tot hotarul, pe unde au hotărnicit pan Mândricica și pan Dan ceașnic și Neagoe gramatic”⁵⁰².

1470, aprilie 1: Întărit de Ștefan voievod mănăstirii Neamț, care primește uric pentru „prisaca lui Chi-prian la Botne, și cu mănăstirea care este la obârșia Viș-nivățului și cu toate poienile și cu prisăcioarele câte sunt în acest hotar, pe care le-a stăpânit popa Chiprian, înce-pând de la vărsarea Molovatețului în apa Vișnivățului și pe unde ține poiana mai sus de mănăstire, dincolo de șanț, la deal, și de acolo de-a curmezișul la Târnauca, până unde ține poiana și apa Târnaucăi. Acesta îi este tot hotarul. Și încă am întărit mănăstirii noastre mai sus-scrise satele mănăstirii, anume: Telebecinți pe Siret, și Trestiiiana, și Dumbrăvița pe Șimuz, și Buzăți pe Moldo-va, și Gemereștii pe Topolița, și Bașoteni și Fântărele pe Siret, și Timișești și Crăstienești, la gura Neamțului”⁵⁰³. Hotarele, din veac.

⁵⁰² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 509, pp. 73, 74

⁵⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 163, pp. 241-243

1482, mai 9: Întărit de Ștefan voievod „sfintei noastre mănăstiri de la Neamț, unde este hramul Sfânta Înălțare”, care primește uric pentru „ocina dreaptă a mănăstirii, satele anume Dvoreneștii pe Moldova, și Buzății tot pe Moldova (Lunca Moldovei), și Fântânele pe Po-brata”⁵⁰⁴. Hotarul, din veac.

LUNCA PRUTULUI

(fostele sate Terhăuți și Vlăsinești, comuna Trifești, Iași).

1571, iunie 14: Întărit de Bogdan (Lăpușneanu) voievod, în cadrul unui schimb de moșii între frații Ștefan, Lazor, Lazor, Dragul, Alexa și Sofiica din Piti-ceni, cu frații Ion și Sava, feciorii lui Toma Ungureanul, și cu „unchiul lor Gherasim și sora lor Neacșa”, dând „a patra parte din satul Piticianii pe Cobile, partea din jos, din drese ce le-a avut tatăl lor Roman Hamza de la Ștefan voievod, primind de la fiii lui Ungureanul și de la unchiul lor Gherasim „jumătate din satul **Vlăsinești** pe Prut, par-tea de

⁵⁰⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 245, pp. 374-375

sus”⁵⁰⁵.

1602, februarie 24 : Ispisoc de întăritură de la Ieremia Movilă voievod, după împărțirea moșiilor lui Bucium vornic, între văduva lui Antemia și feciorul lor Grigore Bucium... / Și s-au venit în partea lui Bucium vornicul „jumătate de sat **Crainici** pe Polocin, satul **Faurii**, cu vad de moară, satul ce se cheamă **Lunca Mare**, cu vad de moară, jumătate de sat **Oteștii**, cu vad de moară în Răcățau, jumătate de sat **Buciulești**, cu vad de moară în Bistrița, jumătate de sat **Găureni** pe Prut, a treia parte de sat **Echimăuți**, în ținutul Orheiului, a treia parte de sat **Săharna**, satul **Boșotenii** pe Bistrița, cu vad de moară, a patra parte de sat **Poienile**, la Vaslui, 2 fălci de vie în dealul **Horodiștii**, lângă **Cotnari**, și o falce de vie la **Zlodiica**... / Și jupânesei Antemia i s-a venit satul **Năneștii** și cu hotarul **Ungurenii**, jumătate de sat **Horgeștii** pe Răcățau și cu vad de moară, a patra parte din sat **Gălești**, pe pârâul Răcățul, a patra parte din **Bizighești**, cu moară, a patra parte a satului **Poenile**, la Tecuci, jumătate de sat **Voinești**, a patra parte de sat **Corneștii** de la Cârligătură, a patra parte de sat **Porosălnici**, trei fălci de vie la **Cotnari**, 2 fălci la dealul **Horodiștii**, 1 fălci la **Zlodiica**... / Deci s-au așezat de bunăvoie”⁵⁰⁶.

1627, noiembrie 26: Întărit de Miron Barnovschi voievod, în baza împărțirii moșiilor între Ionașco Urmeziu, fiul lui Mihăilă Dobrul Urmeziu, și Tudori și nepoții lui de frate, fiii lui Toader Urmeziu, nepoți lui Mihăilă Urmeziu și ai lui Tudori... „Și a căzut în partea lui Ionașco Urmeziu a patra parte de sat **Ocnină** (Ocnița, Moldova),

⁵⁰⁵ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iași 1892, pp. 190-192

⁵⁰⁶ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 17, pp. 28, 29

ce este în ținutul Hotinului, și a patra parte din jumătate din satul **Medvidca** (Moldova), în același ținut, și a treia parte din jumătate din satul **Carlacău** (Corla-caul, Moldova), în același ținut, și a patra parte din satul **Horodiște** (Botoșani), în ținutul Dorohoiului, și a treia parte din satul **Calafindești** (așezare bucovineană), în ținutul Sucevei. Și iarăși, în partea fiilor lui Toader Urme-ziu, a căzut a patra parte din satul **Hudeștii Mici** (Bo-toșani) și a patra parte din satul **Nelipouți** (raionul Hotin, Ucraina), în ținutul Hotinului, și a patra parte din jumătate din satul **Cuzlău** (Botoșani), în ținutul Dorohoiului, și a cincea parte din jumătatea satului **Terhăuți** (Lunca Prutului, Iași), în ținutul Iașilor, și a patra parte din satul **Călinești** (așezare bucovineană), în ținutul Sucevei”⁵⁰⁷.

1644, ianuarie 21: Soții Gligore și Lupa Ureche, Toma stolnicul cel mare și Anița, Lupul și Antimiia Bucium, Savin și Nastasiia, împarte între ei „moșiile de pe socrul nostru Voruntar (Prăjescul) comisul și de pe soacra noastră... mai apoi din zapisul de împărțeală ce-a avut soacra noastră cu frate-său, răposatul Neagoe postelnicul și am mai adaos și jumătate din toate satele care s-au venit cu împărțeală lui Condre vameșul de pe jupâneasa lui Sofroniia, iar după moartea ei le-am împărțit cu Dumitrașco Neagoe, feciorul postelnicului Neagoe. / Și-au venit pe partea vornicului Ureche și a jupânesei Lupa jumătate de sat **Negritești** (comuna Podoleni, Neamț), la ținutul Neamțului, satul **Strășeni** (comuna Strășeni, județul Chișinău, Moldova) pe Bâc, la ținutul Lăpușnei, jumătate de sat **Cruhliceni** (județul Chișinău, Moldova), iarăși la acel ținut, a opta parte din satul **Vlășinești** (azi Lunca Prutu-lui,

⁵⁰⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 262, pp. 344-346

comuna Trifești, Iași) pe Prut, ce-s în ținutul Iașilor, și jumătate de sat **Tătăreni** (lângă Onești, comuna Plu-gari, Iași), pe Miletin, ce-s la ținutul Hârlăului. / Și s-au venit în partea stolnicului Toma și a jupânesei Ana jumătate din satul **Negritești**, ce-s la ținutul Neamțului, satul **Săleștea** (sau Seliștea, înglobat în Șipilești, comuna Popricani, Iași) pe Prut, a opta parte din **Vlășinești**, iarăși pe Prut, ce-s la ținutul Iașilor, a patra parte din **Volcineț** (Vălcineț, județul Ungheni, Moldova), cu vecini, la ținutul Orheiului, și trei părți din patru părți din **Răuseni** (comuna Răuseni, Botoșani) pe Jijia, la ținutul Hârlăului. / Și s-au venit stolnicului Bucium și jupânesei Antimia jumătate de sat **Voruntărești** (Volintirești, comuna Alexandru I. Cuza, Iași), cu vad de moară în Siret, ce-s la ținutul Romanului, satul **Unchitești** (sat pe Prut, ținutul Iași) pe Prut și **Cumcenie** (sat pe Prut, ținutul Iași), iarăși pe Prut, ce-s la ținutul Iașilor, și a treia parte din **Cândești** (comuna Cândești, Botoșani) pe Siret, cu vad de moară în Siret. / Și s-au venit pe partea lui Savin și a jupânesei Nastasia satul **Giurgeștii** (înglobat în Târgu Frumos, Iași), cu heleșteie pe apa Bahlueșului, părțile ce se vor alege din **Tâmpești** (înglobat în Săcărești, comuna Cucuteni, Iași) și din **Balosinești** (comuna Cucuteni, Iași), ce-s la ținutul Romanului, satul **Ilișenii** (comuna Santa Mare, Botoșani), în gura Coroviei, și **Zudureni** (sat pe Prut, ținutul Iași) pe Prut, ce-s la ținutul Iașilor”⁵⁰⁸.

1645, aprilie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Grigorie Ureche, mare vornic de Țara de Jos, și lui Toma, mare vornic de Țara de Sus, care cumpără, 150 lei bătuți, de la Dumitrașco șoimar, fiul lui Toader șetrar, de la

⁵⁰⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 237, p. 217

Maximiiian Banul și soția sa Dodolina, și de la Ciorcea și fiicele ei Nastasia și Irina, nepoții lui Toader șetrar, „jumătate de sat **Vlășineștii**, care este pe Prut, în ținutul Iași, din vatra satului, din câmp și cu bălți de pește, care a fost cumpărătură părinților lor de la călugării sfintei mănăstiri Sfântul Sava din Iași”⁵⁰⁹.

LUNCA MARE

(pe Siret, lângă Răcăciuni, Bacău).

1698, februarie 25: Întărit de Antioh Constantin (Cantemir) voievod fostului comis Ilie Catargiul, feciorul lui Apostol Catargiul, și jupânesei Safta, fata lui Iordache Ruset mare vistiernic, nepoată de fiică răposatului domn Evstratie Dabija vodă, care primesc ispisoc pentru mo-șiile „din drese domnești și din zapise de cumpărături ce-a cumpărat răposatul domn Dabija vodă, satul întreg **Crainicii** în Polocin, cu vecini, cu locuri de heleșteu, de moară și de pod în apa Siretului, ce este la ținutul Putnei,

⁵⁰⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 54, pp. 52, 53

jumătate de sat ce-a fost schimbătură cu Neculai Buhuș logofăt... i-a dat Dabija vodă lui Buhuș, pentru jumătate de cat Crainici, satul **Tămășeanii** (sau Tămășoani, raionul Vulcănești⁵¹⁰, Moldova) pe Prut, în ținutul Iașilor, iar jumătate din satul Crainici, partea din sus, a cumpărat-o de la Gavril, popa Cornilie feciorul popii Hilohie, și de la seminția lor frații Necula, Vasile și Loghin, drept 400 lei bătuți. / Și satul **Poenariul**, din jos de Crainici, ce se hotărăște cu Crainici, cu Covrigul și cu alte bălți de pește, cumpăratură Dabijei vodă de la mulți răzeși, drept 185 galbeni, cum arată zapisul de la Vasile vodă. / Și satul **Sucmezăul**, cu **Rogoazăle**, iar la ținutul Putnei, cu vecini, cu moară cu heleșteu, ce se hotărăște cu Mățcani, cumpărat de Dabija vodă de la Irimia Nădabaico cel bătrân și de la feciorii lui Cozmiță și Nastasia, drept 400 lei bătuți... / și satul **Mățcanii**, iarăși în ținutul Putnei, pe Polocin, cu vecini, cu moară cu heleșteu, care a fost danie de la Gheorghe Ștefan voievod Dabijei vodă pentru 700 taleri ce i-a fost dat Dabija, în boierie, pentru treaba țării, care sat Mățcani l-a fost cumpărat Iorga postelnic cu jupâneasa sa, fata lui Trufandă, și după moartea Iorgăi, neavând feciori, fiind Iorga văr primar cu Vasile vodă, a rămas acel sat domnesc și, domnindu-se, pe urmă, Gheorghe Ștefan vodă, l-a dat danie Dajiei, pentru acei bani, iar mai pe urmă, sculându-se rudele Iorgăi, de-au tras parte, Dabija încă le-a mai dat 500 lei, ca să nu mai aibă treabă cu acel sat Mățcani... / Și satul **Baloteștii**, la ținutul Putnei, pe Zăbrăuț, pentru care a fost dat Dabija vodă 600 de galbeni pentru nevoile oamenilor din Balotești, la domnia lui Gheorghe Ștefan, cum arată ispisocul de la Gheorghe

⁵¹⁰ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 254

Ghica vodă, precum le-a pus zi acelor oameni, să dea acei bani, și nu i-au mai dat, și neavând bani la zi, a rămas satul Dabijei vodă. / Și părțile din **Bodia**, iarăși la ținutul Putnei, cu vecini, danie Dabijei de la Gheorghe Ștefan voievod. / Și satul **Dom-neștii**, iarăși în ținutul Putnei, cu vecini, și satul **Mihă-ileștii**, din jos de Domnești, și satul **Volovații**, din sus de Domnești, și satul **Făureștii**, din sus de Volovați, ce le-au cumpărat Dabija vodă și Iordache Ruset vistiernic de la mulți răzeși din acele seliști, cum arată zapisele acelor vânzători, și satul **Dănăești**, cumpărătura lui Ilie Catargiul comisul... / Și jumătate de sat **Bârlădeani**, iarăși în ținutul Putnei, cu vad de moară în Sirețel, cumpărătura Dabijei vodă de la Alexandra, sora Iorgăi, și de la feciorul ei Toderașco, drept 350 lei bătuți. / Și satul **Răcăciunul**, iarăși în ținutul Putnei, cu vecini și cu vaduri de moară, cumpărat de Dabija vodă de la răposatul Ștefăniță vodă, feciorul răposatului Vasile (Lupu) vodă, cu locuri de fânaț în Vlamnic și cu o poiană ce se cheamă Mărvila, drept 1.000 taleri, care sat a fost al lui Gheorghe Ștefan vodă, și l-a luat Ștefăniță vodă, cu alte moșii, pentru 20.000 taleri, ce-a fost dat Vasile vodă să-i țină Gheorghe Ștefan, pe când era logofăt mare, iar el s-a ridicat cu acei bani, cu ungurii, pe domnia lui Vasile vodă... / Și iarăși alt sat întreg, **Lunca mare**, lângă Răcăciuni, la ținutul Putnei, cumpărat de Dabija vodă și doamna Dafina de la Anușca, femeia lui Dănăilă Vitolt, strănepotul lui Bucium ce-a fost vornic mare, și de la feciorii lor Vasile și Marica, din jumătate de sat Lunca mare, a patra parte, din partea de jos, drept 150 lei bătuți, și iarăși, din jumătate de sat Lunca mare, partea din jos, a patra parte, cumpărată de Dabuja vodă de la Gligorie și femeia lui Tudosca, și de la frații lor Gheorghită, Băluță, Nastasia și Mărica, feciori Artemiei,

fetei lui Vitolt, ce-a fost logofăt mare, drept 220 lei, și iarăși, din jumătate de sat Lunca mare, din partea de jos, a patra parte, cumpă-rată de Dabija vodă de la Gavrilăș și Mărica, feciorii lui Lupașco Vitolt, ce-au fost făcuți cu Aviiana, fata lui Ciocârlie, și de la Ștefanși Tofana, iarăși feciorii lui Lu-pașco Vitolt, făcuți cu Nastasia, nepoata Corpăcioae, drept 150 lei bătuți, și iarăși, din jumătate de sat Lunca mare, din partea din jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Solca, femeia lui Ilie Băicescul ce-a fost pivnicer, și de la feciorii lor Ansinița și Gavrilăș, drept 220 lei bătuți, care fac aceste cumpărături jumătate de sat, drept 740 lei bătuți, iar jumătate de sat **Lunca mare** a cumpărat-o Dabija vodă de la frații Lupașco și Ionașco de **Mănești**, feciori Acsiniei, nepoți lui Bucium vornicul, drept 600 lei, care s-au făcut, pentru tot satul Lunca mare, drept 1.340 lei; / așijderi satul **Stoilești**, la ținutul Putnei, pe gârla Putnei din sus, cu vad de moară, ce este de moșie Dabijeii vodă și cumpărătura, ce-a cumpărat un vad de moară de două roate de la Bejan Gheuca mare pitar, drept 40 galbeni, și 2 pământuri de frunte, cu vad de moară și cu casă făcute, cu 3 pogoane de vie, cumpărate de Dabija vodă de la Toader Cioho-darul, drept 60 galbeni, și 4 pământuri în frunte, tot în satul Stoilești, primite danie de Dabija vodă de la Toader Ciohodarul, fecior Sanfirei, nepot lui Vartic vornic, și un vad de moară, cumpărat de la Tudora, fata lui Dragotă, nepoată lui Oțal și Avrămiei, fata lui Pușcă, iar nepoată lui Oțal; / satul **Oleșeștii**, cu vecini, ce este pe gârla Putnei, din sus, în ținutul Putnei, cumpărat de Dabija voievod de la Pavăl fost logofăt și de la alți răzeși, cu vad de moară și cu vii, drept 330 lei bătuți. / Și satul **Sascut**, ce-a fost moșie Dabijeii vodă și cumpărătură de la ră-zeși... / și, din 7 bătrâni din satul **Conțăști**, 5 bătrâni, cumpărați

de Dabija vodă de la Feona arhimandritul, ce-a fost egumen la Galata și Cașin, drept 500 lei”⁵¹¹.

LUNCA BANULUI

(Cioricești, Vârâți, Maicani, înglobate în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui).

1522: Întărit de Ștefan (cel Tânăr) voievod vornicului Ioan Banul, Toader Bărlad, Știrbeț, nepotul de frate Lie, feciorul Gușului, și rudelor Lupe, Ion, Fătul, Negrita și Parasca, fiii lui Dragoș, cu ocazia împărțirii moșiilor moștenite, atunci când „un sat, anume **Cioricești**, s-a venit în partea Banului vornic – a patra parte de sat, partea de sus, care i-a fost dăruită de unchiul său Gavril Vreameș; iar în partea lui Toader Bărlad s-a cuvenit a patra parte de sat Cioricești, partea din jos; iar în partea lui Știrbeț și a nepotului său de frate Lie, fiul Gușului, s-a venit, în același sat, a patra parte, partea din sus; iar în partea Lupei și a

⁵¹¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 189-195

fraților săi, fiii lui Dragoș, s-a venit, din a patra parte din același sat Cioricești, partea din jos”⁵¹².

1625, iunie 8: Întărit de Radul voievod vornicului de gloată Ionașco Cehan, care primește uric pentru „două vaduri de moară în apa Prutului, la Măicani, de va găsi să-i placă loc de două pietre”⁵¹³.

1626, iulie 10: Întărit de Miron Barnovschi voievod vornicului Ionașco Cehan, care primește uric pentru „o seliște, anume **Măicanii**, și cu două vaduri de moară pe apa Prutului, care este de ocolul Stănileștilor din ținutul Fălciu... a dat doi cai buni în treaba țării”⁵¹⁴.

1635, ianuarie 5: Carte de hotărât satul **Stănilești** (comuna Stănilești, Vaslui) și cutul **Rușilor** (comuna Stănilești, Vaslui), partea lui Cehan, de **Stărpenii** (comuna Stănilești, Vaslui), cu cutul **Muntenilor** (comuna Stănilești, Vaslui), partea Roșcăi, în ținutul Lăpușna, sem-nată de Cujbă vornic, Duca comis, Dumitrașco feciorul Șetrarului, Iuga din **Horjești** (comuna Mingir, raionul Hâncești, Moldova), Mihalcea, Pavel și Crețul din **Gurbănești** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), Păntelei din **Budești** (raionul Leova, Moldova), Ciorba din **Cârlegați** (azi Pădureni, comuna Pădureni, Vaslui), Dieniș și Gligorie din **Plotonești** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Gherman din **Clocicari** (lângă Văleni, comuna Pădureni, Vaslui), Ciocan din **Leoști** (comuna Pădureni, Vaslui), Pavel din **Plăvățeni** (lângă

⁵¹² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iași 1906, pp. 113-116

⁵¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 338, p. 412

⁵¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 96, p. 116

Urlați, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Modruz din **Urlați** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Colac, Andronic și Gheorghe din **Vârâți** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorie din **Ciorecești** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorcea din **Broscășeni** (Broscoșești, comuna Lunca Banului, Vaslui), Pătrașco șoltuz, Giurgea, Pătrașcan și Ștefan Galbăn din **Huși**. / Și s-a stâlpit din țarină și din vatra satului, cum am aflat cu oameni buni. Așijderea, ce s-au aflat bălți pe hotarul Stărpenilor, din capul satului din jos, jumătate din iezerul Lungul, iar jumătate este a Măcicanilor. De aici, de la Lungul în sus, este Balta Simei; de-aici, mai sus, este Balta Avraamului; de-aici este Gârla Lungului; de-aici este Racela, în capul hotarului de sus, iar din jos este hotarul Stărpenilor, până în vadul Prutețului. Aceste bălți sunt peste Prut, dinspre răsărit; iar bălțile ce sunt pe hotarul Stănileștilor sunt de ceastă parte de Prut, dinspre apus, și se împreună cu ale Volosenilor. De aceasta scriem și dăm știre Măriei Dumitale”⁵¹⁵.

1635, martie 10: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului mare vornic Ionașco Cehan și lui Duca fost comis, care primesc urice pentru „un sat, anume **Novacii** (înglobat în Duda, comuna Duda-Epureni, Vaslui), ce este în ținutul Fălciului, care a fost drept domnesc, ascultător de ocolul târgului Huși, Și au dat 600 taleri de argint lui Ștefan Tomșa voievod, atunci când a mers Enachi Catargiul banul la Țarigrad pentru nevoia țării... / o seliște, anume **Stănileștii** (comuna Stănilești, Vaslui), care este în ținutul Fălciului, cu bălți de pește și cu vad de moară la Prut, unde

⁵¹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 2, pp. 2, 3

au fost 6 mori domnești într-o casă... fostă dreaptă domnească, lângă târgul Huși, dată lui de Barnovschi voievod pentru slujbă credincioasă și pentru un cal bun, pe care l-a luat de la el și l-a trimis la craiul unguresc... / alt sat, **Volosenii** (comuna Stănilești, Vaslui), în ținutul Fălciului, fost drept domnesc, ascultător de ocolul Stănileștilor, dat lui de Ștefan Tomșa pentru 200 ughi și 6 cai buni, ce s-au dat în slujba țării... / alt sat, anume **Măicanii** (comuna Lunca Banului, Vaslui) și **Cerbicani** (comuna Lunca Banului, Vaslui), și cu bălți de pește, anume Căușul, Alba, Neagra, Pepelea, Cerbicana, Gârla Stâlpului și Lungul, jumătate, care acest sat Măicani a fost drept domnesc, ascultător de ocolul Stănileștilor, dăruit de Radul Voievod pentru doi cai buni, ce i-a dat în treaba țării... / o parte din satul **Dolhești** (lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), care este la obârșia Crasnei, în ținutul Fălciului, cumpărată de la Păcurar, fiul lui Cozma sulgerel, a cincea parte din a șasea parte, partea Stancăi, cu 60 taleri de argint... / jumătate din satul **Codăești** (comuna Codăești, Vaslui), partea de jos și cu vad de moară la Dobrovăț, de ase-menea a cincea parte din cealaltă jumătate din satul Codăești, care este în ținutul Vaslui, cumpărată de la Pântea fost șetrar, fiul Tudorei, pentru 225 ughi... partea de sus a dat-o lui Pântea vara lui Tudora, fiica Anisieii Purceloae, pentru că a plătit capul ginerelui său Dumitru Purcel, pentru o moarte de om, pe care a făcut-o el”⁵¹⁶.

1639, martie 3: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Marcu Erali, fiul lui Dumitrașcu Erali mare clucer, care primește, drept danie domnească, satele „**Maicani** (în-

⁵¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 54, pp. 52-56

globalat în Lunca Banului, Vaslui), pe pâraul Prutului, la ținutul Fălciului, care sat a fost drept domnesc, al ocolului Stănileşti, dat prin miluire lui Ionașco Cehan vornic de la alți domni, dar, săvârșindu-se din viață, nu i-au rămas copii din trupul lui și a rămas acest sat iarăși domnesc, și l-am dat și miluit pe Marcu Erali, pentru credincioase slujbe... iar când a fost și a venit Moise Movila voievod în pământul Moldovei, atunci a trimis o seamă de boieri, ca să piară pe domnia mea, iar Marcu Erali, făcând știre domniei mele, cu ajutorul lui Dumnezeu am scăpat”⁵¹⁷.

1644, februarie 28: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Ionașco Godinac din **Vârâți**, fratele Romașco Godinac, cumnatul lor Mede-lean, Toader și alte rude ale lor s-au pârat de față înaintea noastră cu Toderășco mare logofăt și Toma mare stolnic pentru jumătate din satul **Vârâți** (comuna Lunca Banului, Vaslui), care este pe Prut, în ținutul Fălciu, zicând acești oameni că le este dreaptă ocină și-i asupresc boierii mai sus scriși și nu au nici o treabă cu această jumătate din satul Vârâți. Iar boierii noștri, Toderășco și Toma, au răspuns că le este cumpărătură a rudei lor Dumitrache Chiriță Paleolog postelnic, precum au arătat și ispisoc de cumpărătură de la Constantin Moghilă voievod”⁵¹⁸.

1800, decembrie 19: Schimb de moșii între episcopul Hușului și spătarul Constandin Roset, „adică dând episcopul Gherasim un iaz cu moară pe apa Crasnei, ce se numește iazul Savei, și părțile ce le are în moșiile **Roșiorii** și **Avereștii** pe apa Crasnei, la ținutul Fălciului, și

⁵¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 46, pp. 52, 53

⁵¹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 249, pp. 228, 229

Cioricenii, la ținutul Vasluiului, iarăși pe Crasna, luând împotriva episcopia alte părți, tot din ținutul Fălciului”⁵¹⁹.

1901: „**Lunca** sa **Lunca Banului**, sat în centrul comunei Lunca Banului, plasa Prutul, județul Fălciu. Este situat pe coasta de est a dealului Prutul, ridicat cam la 10 m de la nivelul râului și pe o suprafață neregulată, prezentând diferite ridicături. Se zice că satul, din vechime, a fost așezat pe vale, în șesul Prutului, lângă luncă, care se stăpânea de un boier, numit Banul, de unde i s-a zis și Lunca Banului. Din cauza inundațiilor, locuitorii s-au ridicat, în anul 1840, din acest sat și au înființat satul de astăzi, pe costișa dealului. Are o populație de 46 familii saii 160 suflete, din care 35 contribuabili și se întinde pe o suprafață cam de 1.000 hectare. Locuitorii din vechime au fost proprietari răzeși; azi însă moșia nu mai e a lor. Aici este reședința primăriei; o biserică, care a fost făcută în 1840, odată cu înființarea satului celui nou. Această localitate, care se află la 10-12 km în jos ce satul Stăni-lești, are și ea o mare însemnătate în războiul urmat între ruși și turci la 1711”⁵²⁰.

LUNCA MARE

(Orhei, Moldova).

1615, ianuarie 17: Ispisoc de judecată de la Ștefan

⁵¹⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, Iassi 1889, pp. 19-22

⁵²⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 195

voievod, după ce marele stolnic Ursul, jupâneasa Antimia și nepoții lor Gheorghe Bătă, Luca și David „au tras înaintea noastră pe Avram și pe frate-său Ștefan pentru a treia parte de la sat care se cheamă **Lunca Mare** la Bâc, din ținutul Orheiului, pe care a cumpărat-o Avram fost vornic de la un nepot, din cei mai sus numiți, anume de la un Anton bătrân... pentru 10 taleri, și domnia mea i-am judecat și am dat să stăpânească cea mai din sus parte feciorii lui Avram... și am trimis pe Sava Țopa ca să facă cercetări acolo... și a găsit că au dat preț 30 de taleri, și 90 de taleri și un bou... și au ieșit de acolo Antimia, Gheorghe și Luca, și feciorii lui David mai mici, nepoții lui Avram și au pus ferăe 12 galbeni, și de acum să aibă ei ca să ție acea parte de la Lunca Mare”⁵²¹.

1677, aprilie 24: Pir Mahmet, feciorul Gligăi ot **Lunca Mare**, dăruiește spătarului Ștefan, feciorul cluce-rului Constantin, „partea mea din **Tătărăști**, din partea tătâne-meu Gligăi ce se va alege... Așijderea pentru par-tea unchiului meu Lupul din **Huba**, care parte îmi este cumpărătură de la unchiul meu Lupul... Așijderea, iarăși partea mea din **Lunca Mare**... Așijderea și din **Belăuza**, iarăși ce se va alege din partea tătâne-meu o dau dumi-sale... / Și această tocmeală am făcut-o dinaintea Savii ot **Vărzărești**, Năstase ot **Belăuza**, Baico, Ghiorghe, Doni-că și Bulancii ot **Gălești**, Gligorie de **Zubrești** și mulți oameni buni și bătrâni”⁵²².

1706, aprilie 30: Porunca dată de Antioh Con-stantin voievod (Cantemir) lui Bogos, pârcălabul de

⁵²¹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 25, pp. 42, 43

⁵²² Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 140, pp. 141, 142

Lăpușna, și mazilului Panăș, după ce i s-a „jeluit Mihne căpitanul și ne arată un zapis cu multe mărturii de la niște oameni din acel ținut, anume de la Postiț, Nițul, Ștefan, Pahomie, Negruț, Păntelei și de la femeile și feciorii lor, scriind precum au vândut Mihnei căpitanul o bucată de loc din sus de **Rusăști**, în Botna, care este stâlpită și din sus, și din jos, ce se cheamă **Lunca Mare**, cu iaz, cu tot, care merge de-a curmeziș peste Botna, spre amiazăzi, apoi merge hotarul prin gura Năsipei și se suie, la deal, până dinspre Cogâlnic, și lovește hotarul pe din jos de gura Văii Corbului, și trece curmeziș peste pârau Văi Fânului, și iar se suie până în deal, spre Galbăna, jumătate de bătrân din vatra satului, din **Borâle** cu poamă, cu loc de prisacă, drept 60 lei bătuți, și s-a cheltuit Mihne și-a gătit și moara, iar acum s-au sculat unii răzeși și l-au scos pe Mihne căpitanul dintr-această, căci vânzătorii numiți au fost vândut rău, și au avut și întrebare și cu judecata l-au rămas pe Mihne, căci din toată moșia aceasta s-a aflat moșie dreaptă a vânzătorilor numai a patra parte, iar trei părți s-au aflat altora. / De care lucru voi să dați strân-soare acelor vânzători și ori să cumpere cele trei părți, ce le-au vândut rău, de la răzeșii lor și să le ție Mihne, precum i-au vândut, ori să-i dea altă moșie deopotriva locului ce s-a vândut”⁵²³.

LUNCANI

(sau Lolcani, comuna suburbană Mărgineni,

⁵²³ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 124, pp. 149, 150

inclusă în Bacău).

1638, noiembrie 3: Întărit de Vasile Lupu voievod fraților Enachi, Gavrilaş, Simion, Vasile, Gligorcea și Itul, feciorii Ștefului din satul **Șofrăcești** (contopit cu Trifești, comuna Trifești, Neamț), din ținutul Neamțului, în baza unui zapis de la Drăgan din satul **Sohodol** (comuna suburbană Măgura, inclusă în Bacău), Toader din **Luncani** (comuna suburbană Mărgineni, inclusă în Bacău), Vasile a Onosii din **Iucșești** (Iucșa, comuna Bozi-eni, Neamț), Toader Coze și Simion feciorul lui Nichifor din **Săcuiani** (comuna Secuieni, Neamț), popa Ionașco de la Episcopia de **Roman**, în care mărturisesc „cum a venit înaintea lor Nedelea, fata lui Ionașco Bârzului, din sat din **Sohodol**, și a vândut partea ei din satul Sohodol, ce este în ținutul Bacăului... rudelor sale Enachie și fraților lui din satul **Șofrăcești**... drept un poloboc de miere. Și ace-lui poloboc de miere s-a rupt prețul drept 15 galbeni”⁵²⁴.

1640, septembrie 1: Cârstina și Safta, fetele Toșlei, nepoatele lui Bordogan, și vara lor Docâța, fata Martei, nepoata lui Bordogan, și fratele ei Ursul vând lui Iusip din **Lolcani** (Luncani, comuna suburbană Mărgineni, Bacău), pentru 39 zloți, „partea lor de ocină din **Saca** (Săcătura, în Pădureni, comuna suburbană Mărgineni, Bacău), jumătate din partea lui Bordogan, ce se va alege... Și în această tocmeală au fost Constantin și popa Puiul din **Mărgineni** (comuna suburbană Mărgineni, Bacău), Toader și Idnat ginerele ot **Fântânele** (comuna suburbană Hămeiușul, Bacău), Pentelei, Ștefan ginerele Martei,

⁵²⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 499, p. 464

Scânteî, Mihăilă Talaba, Dahid Drolea din **Saca**, și alți oameni buni”⁵²⁵.

1670, septembrie 15: Întărit de Duca voievod aprodului Vasile Luncanul și femeii sale Ștefania, care arată „un zăpis de mărturie, făcut de la mâna lui Ionaș Bărtuș, frate-său Giorgio Bărtuș, Dumitru Medviș și Ionaș Medviș din satul **Trebiș**, de la Bacău, și cu multe mărturii de la Andreiaș Bărtuș, Burca Tamaș, Moil Ltiște, Bucur Ionaș și Mihai Benea din **Trebeș**, Gavrilaş, Ionașco sin (fiu) Constantin din **Mărgineni** și alți oameni buni, mărturisind cu sufletele că Ionaș Bărtuș, Giorgio Bărtuș, Dumitru Medviș și Ioan Medviș au vândut lui Vasile Luncanul moșia ce au avut la satul **Mărgineni**, în câmpul din sus și în poiana Crăligăței, drept 14 lei bani gata și 4 mascuri grași hrăniți. / Așijderi a mai arătat Luncanul aprod și alt zăpis, făcut de la Toader, Mierăun și Rucsanda, feciorii lui Ion din **Luncani**, nepoți lui ȣiron, cu martori Ionașcu Talmaci armaș, Roșca vornic de poar-tă, Gheorghe vornic de poartă, Toader din Luncani, Dumitrașcu Murait din Iași, scriind cum feciorii lui Ion din Luncani, nepot lui Miron, au vândut lui Vasile Luncanul și femeii sale Ștefania partea lor de moșie din satul **Luncani**, din a treia parte de sat, a patra parte din marteia Mironească, drept 20 lei, bani cu care și-au plătit ei capetele lor, dintr-o nevoie și greșeală ce-au făcut, de au fost căzut la temniță”⁵²⁶.

1730, iunie 26: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod lui Dumitrașco Păviraru „să fie volnic a stăpâni dreapta moșie ce a zis că are la ținutul

⁵²⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 448, pp. 443, 444

⁵²⁶ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 210, 212

Bacăului, anume **Sohodolul, Luncani, Măncești, Nadișa, Răchitișul, Sperlești și Săcătura**, să aibă a-și lua de a zecea de pe acele părți de moșie”⁵²⁷.

1750, martie 12: Carte de împuternicie, dată de Constantin Cehan Racovilă voievod lui Toader sin (fiu) Dumitrașco Păcurar, lui Ștefan sin Ilie Păcurar „și altor frați ai lor, „să vie volnici a ține și a stăpâni ale lor drepte moșii ce ziseră că au la ținutul Bacăului, anume **Sohodolul și Luncanii, și Mărceștii** (pe Siret, lângă Marvila⁵²⁸, Bacău), și **Nadișa, și Răchitișul, și Secătura**, și să aibă a lua de-a zecea de pe acele părți de moșie”⁵²⁹.

1774, iunie 15: Satul **Luncanii**, ținutul Bacău, ocolul Bistriței de jos, sat răzeșesc, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁵³⁰: **Toată suma caselor: 28.** Scădere rufeturi, însă 9: 2 preoți, 4 diaconi, 1 mazil, 2 ruptași. Rămân birnici 19. / **Birnici:** Sandul, prisăcar / Ioniță Drăguțescul / Ioniță brat (frate) potropopii / Ion, vrânceanul / Costandin / Lupul, bejenar / Toma, ungurian / Gheorghi Hagimă / Gavril Râncul / Ion Gânjul / Irimie Strati / Ion Hagimă / Ioniță Răbege / Andreiu Boblete / Simion, ungurian / Macoveiu, holtei cu mamă / Filip, bejenar / Iordache Tețcariul / Dumitru Hagimă. // **Rufeturi:** / Diaconul Marcu / Diaconul Toader / Preotul Ion / Vărlan, monah / Lupu, vornicul, ruptaș / Ioniță Tabără, ruptaș / Năstasă, vătav, mazil din Tecuci, șede la Mărgineni / Alecsandru, protopopa / Petre, diacon.

⁵²⁷ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 232, 233

⁵²⁸ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 157

⁵²⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 205, 206

⁵³⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 291, 292

1901: „**Luncani**, comună rurală în județul Bacău, plasa Tazlăul de sus, situată pe pâraul Trebișul. Se compune din 4 cătune: Luncani, reședința, cu secția Pârâul Glodului, Tocila, Lingurari și Chetrosul sau Pie-trosul. „Se învecinează: la est, cu comuna Mărgineni-Munteni; la sud, cu comuna Nadișa; la vest, cu comuna Slobozia Luncani, și la nord, cu secția Pălădești din comuna Gârleni... Populațiunea se compune din 257 familii sau 1.007 suflete: 994 români, 7 unguri și 6 izraeliți; 290 agricultori, 3 meseriași, 8 comercianți, 15 cu profesii libere, 10 muncitori și 13 servitori. Locuiesc în 254 case. Sunt 225 contribuabili. Are o școală mixtă, care funcționează de la 1857 în satul Luncani, frecventată de 20 copii; o biserică, cu un preot și 2 cântăreți; 7 cârciumi. După legea rurală din 1864, s-au împroprietat 47 locuitori cu 128 fâci pământ în țarină. În 1879, s-au dat la 31 înșurăței pământ în împroprietărire din secțiile Luncani-Pârâul Glodului. Întinderea teritoriului comunei este de 2.644 hectare, și totalul pământurilor de cultură de 531,96 hectare. Moșiile sunt: Pârâul Glodului, Luncani, în parte ale Statului, și Chetrosul, a spitalului din Bacău; restul pământurilor aparțin locuitorilor răzeși și foști clăcași... Vii sunt pe o întindere de 37,98 hectare, care, în 1890, au dat 30,4 hectolitri vin negru și 1.124,8 hectolitri vin alb. Vite sunt: 43 cai, 602 vite mari cornute, 171 porci și 45 oi. Sunt 40 de stupi cu albine. / **Luncani**, sat și reședința comunei cu același nume, situat de-a stânga râului Tre-bișul, între dealurile Tocilei, Pleșa și Chicerea. Cuprinde o secție, Piriul-Glodului, spre satul Tocila. Are o popu-lație de 149 familii sau 565 suflete; o școală mixtă, frecventată de 19 copii; o biserică, deservită de 1 preot și 2 cântăreți, care, până la secularizarea mănăstirii, a fost schit de călugări.

Vite sunt: 33 cai, 103 vite mari cornute și 123 porci. Satul este format din case dese, frumoase și bine întreținute. Pe teritoriul satului sunt iazuri cu pești și raci și o moară de apă”⁵³¹.

LUNGANI

(Mălăești pe Stavnic, comuna Voinești, Iași).

1487, martie 6: Întărit de Ștefan voievod lui Batul, care cumpărase, cu 92 de arginți tătarești, de la Ion, feciorul Mihului Lungul „a sa dreaptă ocină, satul Mălăeștii și loc de moară pe Stavnic, ce l-au cumpărat acel sat tată-său de la Pătru Vilna”⁵³². Hotarele, cum s-au stăpânit în viață.

1632, iulie 9: Zapisul lui Ionașcu Mânje și al lui Toader sulgerul or **Dăjeni** (lângă Proselnici, comuna Miroszlava, Iași), în care mărturisesc „cum au venit la noi Dima cojocarul... să alegem o parte de ocină de a cumpărat Dima de la Lazor și de la frate-său Toader din sat din

⁵³¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 190

⁵³² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 7, p. 10

Lungani (comuna Voinești, Iași), din a treia parte de sat, jumătate de parte. Deci am strâns oameni buni... Gheorghe Saula și Gheorghe Herga hânsărel din **Procelnici** (Proselnici, comuna Miroslava, Iași), Mihăilă sulgerul și Gheorghe din **Dăjeni**... Și am ales acea parte cum am știut mai cu dreptul cu sufletele noastre dinspre răzeșii lui, Hilimon și Miron Roibanu și dinspre Vasile, Petrea, Vasile și dinspre alți răzeși ai lui”⁵³³.

1690, noiembrie 20: Se împart între moștenitori moșiile rămase după Enache medelnicerul „și de la maica noastră Irina, precum ne-am învoit noi, frații: **Lunganii**, **Dăjănii**, **Bogdăneștii** și casele din Lungani s-au dat lui Toader, fratelui mai mic; / **Iurghicenii** s-au dat lui Dumitrașco cămărașul... / Părțile din **Obrijăni**, care le-au cumpărat părinții noștri de la Buhușoae, le-au dat surorii noastre Safta sulgeroae, când s-a măritat... / **Ple-șeștii** de la Suceavă și părțile de la **Bulbucani**, cu Dănițanii au rămas împărțitoare peste toți frații, să se facă trei părți”. Și s-au mai împărțit între cei trei frați „5 fălci de vii din **Miroslava**... 3 fălci de vii din **Gânca**... Casele din **Iaș**... locul de prisacă din **Braniște**... 2 locuri de prisacă peste codru, la **Mircești**”⁵³⁴.

1774, mai 26: Satul **Lunganii**, ținutul Cârligăturii, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeantev⁵³⁵: **Toată suma caselor: 11**. Scăderi rufeturi, însă 4: 1 popă, 1 ruțaș, 1 țigan, 1 săracă. Rămân birnici 7. / **Birnici:**

⁵³³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 150, pp. 194, 195

⁵³⁴ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, pp. 111, 112

⁵³⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 466

Andrei sin (fiu) vizitiu / Ștefan sin Iașanu / Vasâli, ciobanu / Tănasă Vatră / Cheptănariu / Chiriac, plugariu / Ion, plugariu. // **Rufeturi:** Iftimii, ruptaș / Popa Simion / Georgii, țigan / Marie, femeie săracă.

1901: „**Lungani**, sat în partea de nord a comunei Voinești, plasa Stăvnicul, județul Iași, situat pe valea formată de dealurile Lungani și Hrințoaia. Are o popu-lație de 72 familii sau 341 suflete; o biserică, făcută la 1814, cu un cântăreț. Se împarte în două: partea de sud se numește Lunganii de Jos și are o suprafață de 506 hec-tare, proprietatea Epitropiei Sf. Spiridon din Iași; iar partea de nord se numește Lunganii de Sus și are o întin-dere de 456 hectare. În sat se fabrică olăria brută. Vite sunt: 307 vite mari cornute, 212 oi, 14 cai și 22 rămă-tori”⁵³⁶.

LUNGANI

(în Cârlișău, comuna Lungani, Iași).

1617, aprilie 16: Radul voievod întărește lui Nistor Ureche toate satele lui din Moldova, printre care „par-tea lui din **Brătulești** și jumătate de sat de **Fedeleşeni**... și satul **Goești**... și partea lui de sat din **Sârbi**... și din **Lungani** și din **Șăpticeni**... din ținutul Cârlișăului”⁵³⁷.

1620, octombrie 20: Întărit de Gașpar voievod lui Ionașco aprod, în baza unor „zapise de mărturie de la Hilip

⁵³⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 202

⁵³⁷ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 36

vătah, Seachil ușier, Grozav pitar, și Purice bătrânul, toți din **Cudrești**, Călcu pitar din **Bălțați** și de la mulți oameni buni, scriind că... Mărica Oncioae, fata Magdalini, nepoata lui Gavril, i-a vândut partea unchiu-lui ei Gavril, a patra parte, în Cudrești, ce-i pe Bahlueț și cu loc de moară, drept 100 zloți tătarești... / Și de asemenea i-a vândut lui Gligorie, fiul Anghelinei, nepot lui Cudrea Dragotă, din partea unchiului său Cudrea Dragotă, a treia parte din acel sat, drept 80 zloți tătarești, și, asemenea, i-a vândut lui Dumitra Salomia, nepoata lui Balotă, din partea lui Balotă a patra parte din acest sat, drept 80 zloți tătarești, și, asemenea, i-a vândut lui Mări-ca, fiica Urâtei, nepoata Onii, din partea unchiului ei One a patra parte din acest sat, drept 70 zloți tătarești, și, asemenea, i-a vândut lui Tănasie, fiul Vărvarei, nepot Urâtei, din partea Urâtei a șasea parte din acest sat, drept 40 zloți tătarești, și, asemenea, a adus un zapis de mărturie de la Sava, Pavăl și Dumitru Seachil din **Lunga-nii de jos**, și de la Petriman din **Găureni**, scriind că Ștefan, fiul lui Gligorie Roiban i-a vândut cumpărătura tatălui său de la Benea din **Cudrești**, fiul lui Gavril, din partea lui Benea jumătate de parte din acest sat, drept 100 zloți tătarești”⁵³⁸.

1627, noiembrie 12: Zapisul lui Cozma visternicel și Obuță pitărel de **Macsinești**, Nicopoe diac ot **Oboroceni**, Pătrașco păhărnicele ot **Buțcăteni**, Gheorghie ot **Lățcani**, Crârste Epure și Pătrașco Ciurlic ot **Lungani**, Gligorie și Ionașco judele ot **Drulești**, prin care mărturisesc cum au venit în fața lor frații Vasile, Haritona, Chelsia, Irina și Hilotie, feciorii lui Ștefan Benea, nepoții lui Văscan Benea, strănepoții Benei bătrânul, „și au vândut dreapta lor cumpărătură, ce au fost cumpărat tatăl lor

⁵³⁸ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 45

Ștefan Benea de la Gheorghie armașul, din trei părți de sat de **Găureni**, jumătate. Aceia parte au vândut-o dumisale Lupului Prăjescul, drept 50 de taleri bătuți”⁵³⁹.

1635, august 29: Zapis de la marele spătar Ureche, Gheorghe Roșca, Varlan ușerel din **Ciuncești** (comuna Brăești, Iași), Ștefan mare vătav, Toder, ginerele lui Zgâia din **Scorțești** (înglobat în Albești, comuna Brăești, Iași), Malici hotnog din **Șepteșani** (lângă Goești, comuna Lungani, Iași), Simion pitărel, Vasile și Ionașco Răspop din **Pleşăști** (Pleşești, azi Zmeu, comuna Lungani, Iași), Toder Drăgușan din **Toderești** (Todirești, înglobat în Chilișoaoaia, comuna Dumești, Iași), Iusip din **Brăești** (comuna Brăești, Iași), Gugea și Pătrașco Fulger din **Goești** (comuna Lungani, Iași), popa Toder din **Cepliniți** (Ceplenița, comuna Ceplenița, Iași), Pătrașco croitor, Mihil și Stratilat și Marco diac – slugile lui Ureche din **Iași**, care mărturisesc cum au venit înaintea lor frații Ipatie Sârbea și Toader, și nepoții lor Nelcăiaco, Isaico și Măriica, fiii lui Sârbea din **Lungani** (comuna Lungani, Iași), nepoții lui Lupul Coșciug din **Băloșeni** (lângă Borșa, comuna Vlădeni, Iași) și au vândut, „dintr-o jumătate a satului **Băloșăști** (Bălușești, comuna Icușești, Neamț), a treia parte, cea din jos, lui Neaniul vornic, pentru 30 zloți bătuți”⁵⁴⁰.

1640, iulie 15: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Simion din **Brudurești** (azi Tansa, Iași) „ca să fie puternic a opri pe niște frați ai săi din stăpânirea părții lor din **Lungani** (comuna Lungani, Iași),

⁵³⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 254, p. 336

⁵⁴⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 220, pp. 260. 261

împotriva unor părți de moșie a numitului, ce le-au vân-dut ei fără știrea sa”⁵⁴¹.

1685: „Atunci au ars leșii și tătarii multe curți boierești, la țară și la **Iași**. Ars-au în **Lungani**, în **Obrejeni**, în **Popi** (Popești), în **Doroșcani**, la Leca, în **Podobiți**, în **Brăești**, în **Prigoreni**, în **Gănești**... tot curți șindilite boierești au ars atunci”⁵⁴².

1753, mai 7: Mihalache Sturdzea fost mare paharnic, cu jupâneasa lui Catrina, vinde lui Vasile Tanasi, drept 850 lei „satul întreg **Goeștii** și părțile din **Frăteni** și de **Vârstați** și de **Șepteșeni**, și parte de **Lungani**”⁵⁴³.

1774, mai 26: Satul **Lunganii**, ținutul Cârligăturii, ocolul de Jos, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁵⁴⁴: **Toată suma caselor: 10**. Scădere rufeturi, însă 6: 3 sămeni (seimeni – n. n.) hătmănești, 1 dascăl, 1 nevolnic, 1 săracă. Rămân birnici 4. / **Birnici:** Gheorghi, pas / Ion, pas, priș ot Vaslui / Tănasă, scăfariu / Sava, ce merge su scăfariu. // **Rufeturi:** Vasile Bogdănescu, seman hătmănesc / Mănăilă, tij (la fel) / Grigoraș Hulpi, tij / Sandul, dascăl / Ștefan, panțer, nevolnic / Catrina, săracă.

1775, februarie 7: Șetrăreasa Maria Cucoranul, născută Cuza, dă zestre fetei sale Anița, pe lângă tot felul de obiecte gospodărești, „o moșie, anume **Dănjenii**, cu case vechi și cu biserică; o moșie, anume **Lunganii**, cu fânațe și arătură; un loc de casă în **Eși**; o dugheană în târhum de sus, însă după moarte; 8 pogoane de vie lucrate și 10

⁵⁴¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 398, p. 406

⁵⁴² Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 21

⁵⁴³ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 43

⁵⁴⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 480

pogoane vie paragină la **Necorești**”⁵⁴⁵.

1901: „**Lungani**, sat în centrul comunei Sârca, plasa Cârligătura, județul Iași, situat la îmbucătura pârâului Lacul în pârâul Ciorbolea. Are o întindere de 900 hectare, cu o populație de 103 familii sau 422 suflete. Este reședința comunei și are: o biserică. zidită în 1826, cu un preot și 2 cântăreți; casa comună; casele pro-prietății; o moară de apă și una de aburi. Vite: 577 vite mari cornute, 51 cai, 962 oi și 211 porci”⁵⁴⁶.

LUNGAȘI

(pe Lohan, Vaslui).

1665, octombrie 18: Porunca dată de Evstratie Dabija voievod lui Vasile, căpitanul de curte, să aplice legea țării, după ce „s-a jeluît Zota sin (fiu) lui Burnaz, nepotul lui Drăgan din **Ivănitești**, pe Necula, feciorul lui Zgârciu din **Crețești**, zicând că a dat danie moșul (bunicul) Neculai Florea, fecior Tudurii Gânțoe, o parte de ocină din satul **Lungași** pe Lohan, ținutul Fălciului, lui Drăgan, moșul (bunicul) Zotei diacon... și au ținut moșia Zotii până au fost vii, iar acum, după moartea lor, s-a sculat Neculai și cu alți frați ai lui, de i-au luat moșia, de o țin în țaria lor, de i-au cosit fânașul și i-au luat de-a zecea, și Zota ne-a arătat zapis de danie și ispisoc de întăritură, și și-au luat ei

⁵⁴⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, p. 53

⁵⁴⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 202

și zi, să vină, să-i întrebe. / Deci Zota a venit la zi și a așteptat o săptămână peste zi, iar Neculai n-a mai venit, ci a rămas din zi și din toată legea țării”⁵⁴⁷.

1675, iulie 26: Porunca dată de Dumitrașco Cantacuzino voievod vornicului Gavriliță, după ce „s-a jeluit Golăe vătaful pe femeia Zotei din **Ivănițești** (adică **Vinețești**), zicând că au fost pe mâinile Zotei niște drese, ce au fost spunând de o larte de ocină din **Lungași** a Tudosiei și a lui Bălan, și acum tăgăduiește ca să le dea și n-are nici o treabă pentru acest lucru... tu să socoți de vor fi stând acele drese la Zota și să-i dai strânsoare și Zotoaei, numai să dea dresese, dacă nu au nici o treabă cu dânsese”⁵⁴⁸.

1901: „**Lungași**, fost sat între satele Crețești și Buzești, pe Lohan, plasa Crasna, județul Fălciu. Moșia, care face parte astăzi din trupul moșiei Crețești, a fost a Episcopiei de Iluși, agonisită de Episcopul Inocentie”⁵⁴⁹.

LUNGENI

(pe Moisiia, satul Lungului pitar,
comuna Murgeni, Vaslui).

1612: Stratul sin (fiul) lui Crăciun dăruiește, din

⁵⁴⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 68, 69

⁵⁴⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, p. 29

⁵⁴⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 203

Lungeni, „din moșia de la Pârful, dinspre soare-apune, dintr-un bătrân, cumpărătura mamei mele Nastasiam fata lui Păcurar ot **Ștefeni**, pentru sufletul meu și al părinților mei... dinaintea șoltuzului de Fălciu, anume Neculiță, Toader Tutovanul, Pavăl, Marin, Toader sin Necula ot **Fălciu**, Hilotie, Gorce și Vintilă ot **Mălăești**... și eu, Gheorghe sin Necula ot Fălciu am scris”⁵⁵⁰.

1622, martie 4: Întărit de Ștefan Tomșa voievod marelui armaș Drăgan, care cumpără, cu 40 taleri de argint, de la Simion, fiul lui Drăghici, nepot Cabeii, de la Anisia, fata lui Toader Caba, și de la verii lor Ionașco, Mărica și Irina, fiii Sorei, toți nepoți Cabeii, strănepoți Lungului pitar, „moșia din satul **Lungenii**, ce este pe Moisiia, din ținutul Fălciului, cu vad de moară în apa Moisieii, din uric ce l-a avut bunul lor Lungul pitar”⁵⁵¹.

1622, august 4: Întărit de Ștefan Tomșa voievod marelui armaș Drăgan, care cumpără, cu 30 galbeni ungurești, de la Ștefan sin (fiu) Anei, nepot Tudorii, fetei lui Stănilă, strănepoți Negritei, „toată partea unui bătrân din satul **Lungeni**, ce este pe pârâul Moisieii... / și a mai adus un zăpis de la oameni buni, șoltuzul și 12 pârgari de **Galați**, că și-a cumpărat o parte de ocină, tij (la fel) un bătrân, de la Ionașco sin (fiu) Maria, fata lui Mihăilă Pulbăruș, din satul **Lățești**, ce-i în ținutul Fălciului, drept 50 taleri de argint; / și-a mai adus un zăpis de mărturie, de la Ioan, popa Patriciu, Toader Focșa a Căpăținei și Vasile Negru, scriind cum a dăcut tocmeală cu Pășcanul, Bosie și cu alți răzeși, ca să țină Drădan armașul un vad de moară

⁵⁵⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, pp. 196, 197

⁵⁵¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, pp. 197, 198

dinspre apus, în pârâul Enanului, până la satul **Hăușăanii**, iar Pășcanul cu oamenii săi să-și țină alt vad de moară, tot într-acel iaz, la malul dinspre răsărit”⁵⁵².

1644, octombrie 28: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „a pârât de față, înaintea domniei mele, satul **Hănăsenii** (înglobat în Murgeni, comuna Murgeni, Vaslui), anume Talpă de Hănăseni, cu mulți răzeși ai lui, pe popa Avrentie de **Bertești** (lângă Cârja, comuna Murgeni, Vaslui) și pe Vlasie de acolo, pentru o moară ce au făcut popa Avrentie și Vlasie pe locul lor, pe al Berteștilor, zicând Hănăsenii că, cu acea moară a lor le îneacă o moară ce au mai sus, pe hotarul Hănăsenilor, iar preotul Avrentie a zis că au ei alte vaduri de moară mai sus, bătrâne. Iar ei au zis că nu au alte vaduri. / Deci domnia mea am scris la Ionașco Florea, ca să strângă oameni buni și bătrâni și să cerce cum vor afla mai cu drept. Deci acei oameni, Bălan Buțea, Crețul, Năstasie, Trifan din **Lățești** (comuna Murgeni, Vaslui), Spiridon de **Lungeni** (comuna Murgeni, Vaslui), Onaca de **Benești** (comuna Stănișești, Bacău) și popa Tricica din **Igești** (comuna Blăgești, Vaslui) au mărturisit cu sufletele lor cum a fost vadul de moară cel bătrân mai sus, al treilea vad, ci se acolisesc hănăsenii de popa Avrentie și de Vlasie fpră ispravă. / Pentru aceea, domnia mea i-am dat și i-am întărit popii Avrentie acel vad de moară, ce scrie mai sus”⁵⁵³.

1673, mai 20: Carte de împuternicire, dată de Ștefan voievod lui Mârzac, hotnogul de călărași, „să fie tare și puternic a ține și a opri ale lui drepte moșii și

⁵⁵² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, pp. 198, 199

⁵⁵³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 446, pp. 426, 427

cumpărături ce are din satul **Scorțeni**, partea lui Lohanaș, și din satul **Copăceana**, și din **Faur**, și din **Vâtcani**, și din **Lungeani**, și din **Voroveani** și să aibă a lua de a zecea... Așijderi, să aibă a opri pe Vârnă din satul Lungeani, dinspre partea Stratului, și să aibă a spune răzeșilor, pentru un vad de moară ce este la **Scorțeni**, anume lui Ivan și lui Vârnă, să iezească acolo acel vad de moară dimpreună cu Mârzacul, cine cât îi va fi partea, într-o lună; iar cui i se va părea cu strâmbul, acela să vină de față înaintea domniei mele”⁵⁵⁴.

1681, februarie 18: Tofana, fata lui Drăgan, cu fiul ei Ion și fata Anghelușa vând „a noastră dreaptă ocină și moșie din satul **Hulturești**, din **Drăgănești**, din **Pirlu-ești**, din **Lungeni** și din tot hotarul **Bărboșilor**, jumătate din câtă cumpărătură a avut tatăl meu Drăgan, nepotului meu Gavril Lucăi căpitanul și nepotului meu Toderășco sin (fiu) Gorii, drept 120 lei bătuți... însă fără un vad de moară, ce l-am dăruit nepoatei mele Safta, ce este lângă sat”⁵⁵⁵.

1687, iunie 19: Avrintie și femeia lui Prohira vând lui Arhirie și femeii lui partea de „moșie din satul **Lungeni**, de pe Moisie, din partea lui Lohănaș, ce se va alege partea Prohirii... dinaintea lui Vasile Săfer ot **Răceni**, Istratie Vrabie ot **Ciorăști**, Ion Buzincu ot **Șișcani**, Precop sin Toma ot **Căpșăști**, Andronachi sin Gligoriță ot **Guzari**”⁵⁵⁶.

⁵⁵⁴ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iași 1892, pp. 81, 82

⁵⁵⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, p. 1

⁵⁵⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, p. 202

1690, mai 3: Întărit de Constantin Cantemir voievod comisului Ștefan Cerchez și jupânesei Acsuța, care primesc ispisoc de cumpărătură, în baza unui zapis de la Lazăr Moșuleț și feciorii lui Pană, Anița și Aftmie, care i-au vândut „partea lor din **Tupilați**, ce sunt pe apa Elanului, în ținutul Fălciului, ocină care le-a fost lor parte de pe moșul (bunicul) lor Ion Moșuleț”. / Și alt zapis, de la Grozava și feciorii ei Necola și Arhire, care i-au dăruit „partea lor din Tupilați”. / Și alt zapis, de la Pavăl cu femeia lui Maria, de la frate-său Gliga cu femeia lui Dochița, de la cumnatul lui Simion cu femeia lui Ioana, fata lui Mănăilă, de la Irimia cu femeia lui Avrămia, fata lui Mănăilă, și de la Gheorghe cu femeia lui Varvara, fata lui Mănăilă, care „i-au dăruit toate părțile ce au de pe moșul lor Ștefan comisul, părțile din Tupilați”. / Și alt zapis, de la Năstasie și femeia lui Cârstina, care „i-au dat danie toată partea lor, câtă se va alege, în satul Tupilați”. / Și alt zapis, de la Tofana, fata Petrii, nepoata Furceleş-tilor, și de la fat ei Agafia, care i-au dăruit „partea lor, din hotarul satului Tupilați, din apa Elanului spre apus, până în locul Pogăcenilor, cu vad de moară în apa Elanului”. / Și alt zapis, de la Ștefana, fata Anei, sora preotesei Edoae din satul **Pistcani** de pe Elan, și de la fratele său Vasile, care „au vândut comisului Ștefan și jupânesei sale toată partea de pe mama lor Ana, din hotarul satului Tupila-ților, până în apa Elanului, dinspre răsărit, cât se va alege din bătrânul Ștefanii, jumătate”. / Și alt zapis, de la Constantin, feciorul Savii din **Bălănești**, și cu frații lui Hortolomie, Vasile, Loghina, Vasilca și Stratina, care îi dăruiesc „toată partea lor de moșie din dealul Holobățu-lui, dinspre soare-răsare, din valea Elanului spre Copă-ceana, până în locul târgului, cumpărătura părinților săi, Savii, de la Edul, partea

Todiresei”. / Și alt zăpis, de la Anghelina și Tofana, fetele Edului, care i-au vândut, drept 6 lei, „dreapta moșie de la Edul, ce este pe apa Elanului, dinspre soare-răsare, cu vad de moară”. / Și alt zăpis, de la Ilie, feciorul Alexandrei, nepoata popii Edului, care i-a vândut „partea de la părinții lui, ce este pe apa Elanului, dinspre soare-răsare, între hotarul Bălăneș-tilor și al Crăciuneștilor”. / Și alt zăpis, de la Dumitrașco, fecior Dochiei de **Ghilțeni**, care i-a vândut, drept 12 ughi (ducați ungurești), „toată partea lui, de unde se cheamă moara popii Edului de pe Elan, în dealul dinspre soare-apune, până în locul Tupilaților, marta de pe mamăsa Dochia, cu vad de moară și cu 19 pământuri în țarină”. / Și alt zăpis, de la Anisia, fata Mihului, și de la Ștefania, fata Anisieii, și de la Dochia, fata Edului, care „i-au vândut a lor dreaptă ocină și moșie din **Lungeni**, din locul Tupilaților, până în apa Elanului, dinspre soare-apune, cu vad de moară”. / Și alt zăpis, de la Solomon, fecior Anisieii de **Puțeni**, care i-a vândut, drept 12 lei bani gata, „19 pământuri din satul Lungeni, și din vad de moară în apa Elanului, ce este de pe moașă-sa (bunica) Mărica Edoai preoteasa”. Și alt zăpis, de la Ștefana, fata Anei, sora Edoai preotesei din satul **Pistcani**, și de la fratele ei Vasile, care i-au vândut, drept 30 lei, „toată partea lor din Pistcani, din ținutul Fălciului, pe apa Elanului, cu vad de moară pe Elan”. / Și alt zăpis, de la Anisia, fata popii Edului, care „a dăruit comisului Ștefan toată partea ei din satul **Puțenii cu apă**”. / Și alt zăpis, de la Neculai, feciorul lui Toader Coțman, care i-a vândut „un bătrân din satul **Tomcești**, din ținutul Tutovei, pe apa Bogdana, care moșie i-a fost lui de la moșul (bunicul) lui Coțman”. / Și alt zăpis, de la Toader și Gheorghiță, feciorii Furni-căii, care i-au vândut, „drept 16 lei bani gata și un cal drept 6 lei, care fac 76 lei... ce i-

a dat comisul Ștefan, de l-a scos de la pierzare pentru un furțișag ce a fost făcut Chiricăi, feciorul lui Andonie de Coroești... jumătate de bătrân din **Tomcești** și o vie cu pivniță gata tot într-acel sat Tomcești”. / Și alt zăpis, de la Sâmbziiana, fata Macarii, și de la nepotul ei Toader, feciorul lui Pricopie, fratele Sâmbzienii, care i-a vândut, drept 32 lei bani gata, „partea lor din satul **Brădești**, ce este la ținutul Tutovii”. / Și alt zăpis, de la Nechifor, feciorul Chirilii de la **Botoșani**, și de la femeia lui Anghelușa, fata lui Vasile de **Băsăști**, care i-a vândut „o vie ce este în deal la Băloșești, dinspre apus, cu pivniță gata, cu pomeți în vie”. / Și alt zăpis, de la Gheorghe, femeia lui Gafia și fetelor lor Maria și Urâta, și de la frate-său Țugulea, care i-au dăruit „un loc de prisacă în **Deleni**, pe Bilahoiu, cu pomeți”. / Și alt zăpis, de la Orăș, Romașco, Năstaca și Măricuța, feciorii Mihului și ai Angheluței, care i-au vândut, drept 148 lei, „patru părți din satul **Berești**, de la ținutul Covurluiului, din obârșia Chinejăi, care lor le-a fost de la mama lor Anghelița, de la moșul (bunicul) lor Maștei Roșca”. / Și alt zăpis, de la Toader, feciorul Hilinii, de la femeia lui Sofronia și de la feciorii lor Chirică, Antiohie, Floare și Sâmina din satul **Urdești**, care au dăruit comisului Ștefan „moșia lor din satul **Puțenii cei săci**, cât se va alege partea Hilinii”. / Și alt zăpis, de la Ignat Ciorciul și de la femeia lui Todosca, fata lui Bosoi, și de la feciorii lor Ursul, Cozma, Măria, Tudora și Negruța, care îi dăruiesc „un loc de prisacă, cu pomeți, ce este în **Bosoiu**, la ținutul Vasluiului”. / Și alt zăpis, de la Ion, feciorul lui Albotă, și de la femeia lui Lozâna, care i-au vândut, drept 10 lei, „un loc de prisacă ce este la **Boțoaia**, iar în ținutul Vasluiului”. / Și alt zăpis, de la Lazor Moșuleț, de la feciorul Pană și ginerele Tudosă, care îi dăruiesc comisului Ștefan „un loc

de prisacă de la **Curălușa**, iar în ținutul Vasluiului, însă și pentru o iapă, ce a fost dator Tudosă, ginerele lui Lazor, dumisale comisului”. / Și alt zapis, de la Fote, care i-a vândut, drept 24 lei bătuți, „un loc de prisacă, ce este de la **Znamân** în vale, în ținutul Iașilor, cumpărătură de la popa Gligori și preoteasa Măria, de aici, din târgul Iași, de la biserica Sfântului Teodor”⁵⁵⁷.

1701, martie 10: Arhirie sin (fiu) Stratul, nepot lui Gheorghe, cărașului de **Lungeni**, vinde cămărașului Adam Luca, drept 25 lei, „moșia din satul **Lungeni**, din trei bătrâni, ce sunt într-acest hotar, un bătrân, partea mea, ce o am de la părinții mei”⁵⁵⁸.

1701, iulie 30: Ionașco, Iosip, Glihorie și Apostol, feciorii lui Constantin Ichim de **Gurbănești**, vând postelnicului Adam Luca, pentru 30 lei bătuți, „moșia din **Lungeni**, dinspre apa Moisie, a treia parte din trei bătrâni, un bătrân care ne este nouă dreaptă moșie... dinaintea lui Gorie, Ioniță sin (fiu) Ursul de **Deleni**, Darie hotnog și frate-său Sava”⁵⁵⁹.

1702, decembrie 6: Gorie și femeia lui Safta, fata lui Panoschi, vând paharnicului Adam Luca, pentru 10 lei bătuți, „moșia din **Lungeni** și din **Voroveni**, partea lui Panoschi... căci nimeni din frați sau din răzeșii mei n-a vrut să cumpere”⁵⁶⁰.

1704, martie 13: Dracotă și femeia lui Alecsandra

⁵⁵⁷ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 174, pp. 155-160

⁵⁵⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, p. 202

⁵⁵⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, pp. 202, 203

⁵⁶⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, p. 211

dăruiesc cămărașului Adam Luca partea lor „de moșie, ce ni se va veni din **Lungeni**”⁵⁶¹.

1704, aprilie 20: Arhirie sin (fiu) Cărașul din Lungeni vinde paharnicului Adam Luca, pentru 25 lei bătuți, „toată partea mea din **Lungeni**, ce am dinspre apus osebi de alți răzeși”⁵⁶².

1704, august 20: Ioniță Ursul ot **Deleni**, fratele său Opre și surorile vând paharnicului Adam Luca, pentru 25 lei, „moșia ce am avut în **Lungeni**, pe Moisei... și pentru credință ne-am pus degetele Negræe, Andrei Bă-dros, Mărcotă sin Savin, Opre Pleș, Trohin Poruschi, lupul Timotin”⁵⁶³.

1710, mai 20: Statie ot **Deleni** și fiul său Toader vând sulgerului Adam Luca, pentru 5 lei, „partea noastră din satul **Lungeni** de pe Moisia, în ținutul Fălciului, cât se va alege... și pentru credință ne-am pus degetele Toader sin Statie, Lupul Polie, Mărcot, Darie hotnog, Ioniță sin Ursul ot **Deleni**”⁵⁶⁴.

1710, mai 20: Darie hotnog sin (fiul) lui Ion vinde sulgerului Adam Leca „partea mea din **Lungeni**, de pe Moisia... și ne-am pus degetele Stahie ot **Deleni**, Savin brat (frate) Darie, Lupul Polei. Dragotă, Gorii Buzilă”⁵⁶⁵.

1793, martie 1: Matei Costachi mare sulger face un

⁵⁶¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, p. 203

⁵⁶² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, pp. 203, 204

⁵⁶³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, p. 204

⁵⁶⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, p. 204

⁵⁶⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, p. 204

schimb de moșii cu Anița, jupâneasa postelnicului Constandin Lambrino, fiica răposatului pitar Moise Cocoranul, căreia îi dă „o moșie întreagă, **Drăgușeni** pe apa Stavnicului, ce este aleasă și fără pricină... și dumneaei datu-mi-a mie **Puțâni** cu apă, ce se numește **Munteni Puțeni**, la ținutul Fălciului, aleasă și tot fără de pricină, și alte părți de moșie, tot în ținutul Fălciului, pe Elan, anu-me **Pițcani, Lungeni, Bălănești**, și o vatră de iaz sub moșia **Tupilații**”⁵⁶⁶.

LUNGEȘTI

(fost Drăghișani, comuna Bălăbănești, Galați).

1491, noiembrie 2: Întărit de Ștefan voievod lui Stanciul, care cumpărase, cu 200 zloți tătarești, de la Avăr, fiul lui Ivan vistier, „ocina lor dreaptă, un sat pe Jiraveț, anume Drăghișani”⁵⁶⁷. Hotarul, din veac.

1791, aprilie 3: Fostul mare spătar Gheorghe Costandachi schimbă cu preotul Ioan Dumitrovici „o casă din târgul **Bârladului**, cu pivnițe durată, cu loc de ogradă și de toate cele trebuincioase împrejurul caselor – și i-am mai dat și 900 lei bani”, cu „niște moșii, anume **Lungeștii** și **Movilenii**, cu o parte din **Iapurești**, cu trei ferte de vie lucrătoare pe Lungești, cu casă și biserică, cu livezi, cu vatră de iaz și cu alte șapte ferte de vie lucrătoare de pe

⁵⁶⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, pp. 55, 56

⁵⁶⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 104, pp. 206-208

Iapurești”⁵⁶⁸.

1901: „**Lungești**, sat în județul Tutova, plasa Corodul, lângă pâraul Jeravățul, spre sud-est de Bârlad. Formează comuna Lungești, cu cătunul Miroasa, în toată comuna este o populație de 650 suflete, din care 123 contribuabili; 150 case; o școală primară de băieți; 3 biserică. Este compus din 3 mahalale: Lungeștii Vechi, spre vest, Brădești, în centru, și Bârzoști, spre est”⁵⁶⁹.

LUNGOCI

(între Călieni și Nănești, Galați).

1529, martie 16: Întărit de Petru (Rareș) voievod fraților Pârvul, Ion și Niacșa, feciorii Oanei Tâlmaci, care primesc ispisoc pentru moșiile „tatălui lor Oană Tâlmaci, din uric și din dresuri ce au de la părintele domniei mele Ștefan voievod... un sat, anume **Ruseni** pe Tutova, trei părți din satul **Davidești** pe Berheci, unde a șezut David, părțile cele din jos ale satului **Siminești** pe Tutova și pe Bârlad, satul **Neagomirești**, unde a șezut Dragomir Petre, din sus de Crivești, și peste Prut, satul la Maluri **Tomeștii**, cu moară, un loc în pustiu, din sus de Troian, pe Cahul, la fântâna Zeletinului, anume **Spriia**, și pe Tutova, satul unde a șezut Mir, două locuri din pustiu Tecuciului, și o seliște pe Dimaci, unde se cheamă seliștea **Lalova**, și

⁵⁶⁸ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 138, p. 226

⁵⁶⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, p. 203

moară în Dimaci, și altă seliște din pustiu, la **Olteni**, între Caloianu și Naneștii, anume **Lungociul**”⁵⁷⁰.

1901: „**Lungociul**, sat pendinte de comuna Fundeni, județul Tecuci, situat pe valea Siretului, la nord de Fundeni și la 2,5 km de reședința comunei. Are o populație de 100 familii sau 338 suflete, locuind în 94 case. Satul este adeseori expus inundațiilor Siretului, mai cu seamă că râul Putna se varsă în Siret, în partea de vest a satului. În partea de sud a satului, lângă biserică, se află un pod de fier peste Siret, având 5 picioare. Podul s-a făcut de Ministerul de război, în folosul fortificațiilor Nămăloasa-Focșani. Unește satul Lungociul cu Năneșii (județul Putna), fiind pe o șosea care vine din pădurea Hanul Conachi. În sat este o biserică, cu hramul Ador-mirea Maicii Domnului, zidită, la 1846, de logofătul Costache Conachi, după cum ne arată inscripția ce se află deasupra ușii. Se întreține de locuitori, având și 8 fâlcii de pământ arabil. Locuitorii sunt împroprietăriți la 1864. Satul se mai numea, în vechime, și Călienii Ghicăi. Ve-chiul sat a fost mai spre nord și s-a mutat la locul unde se află azi, din cauza deselor inundațiuni”⁵⁷¹.

⁵⁷⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 16, 17

⁵⁷¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV, București 1901, pp. 203, 204

LUPENI

(comuna Independența, Galați).

1623, iunie 9: Întărit de Ștefan Tomșa voievod episcopului de Roman Athanasie, ai cărui trimiși sunt împuterniciți „să ia dijma de la **Burnărești** (în Covurlui, lângă Piscul, Galați) și de la **Scripițeni** (sat în comuna Piscul, Galați), și de la acei oameni care trăiesc pe locul satului **Mogoșești** (azi Mogești, comuna Independența, Galați) și în hotarul Mogoșeștilor, și hotarul **Lupeni** (comuna Independența, Galați), și în hotarul **Peneu** (inclus în comuna Independența, Galați), ca să ia din zece clăi una mănăstirească, din cinci clăi jumătate de claie de grâu și din orz și din miei, de asemenea și din vin, din zece vedre una mănăstirească”⁵⁷².

LUPȘA

(lângă Căciulești, comuna Girov, Neamț).

1500, martie 22: Întărit de Ștefan voievod, în cadrul unui schimb de sate cu mănăstirea Bistrița, care mănăstire primește „patru sate, tot pe Bistrița: un sat **Slugani** (lângă Ciumași, comuna Berești-Bistrița, Bacău), al doilea sat

⁵⁷² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 80, pp. 120, 121

Chicotești (lângă Blăgești, comuna Blăgești, Bacău), al treilea sat **Călienești** (lângă Blăgești, comuna Blăgești, Bacău), al patrulea sat **Lățcani** (Lăscani, conto-pit cu Racova, comuna Racova, Bacău), care este în fața Călieneștilor, sub dăbravă”, voievodul primind „cinci sate: unul pe Cracău, anume **Caucelești** (Căciulești, comuna Girov, Neamț), unde au fost juzi Mihail și Dieniș, între **Grielești** (lângă Căciulești, comuna Girov, Neamț) și între **Lupșa** (lângă Căciulești, comuna Girov, Neamț), altul pe Siret, anume **Gâdinți** (comuna Sagna, Neamț), unde a fost curtea lui Negrea, trei pe Bistrița, mai sus de Bacău: **satul lui Birai** (Birăești, apoi Gherăiești, inclus în Bacău), și **satul lui Vlăsca** (Vlăcsănești, inclus în Bacău) și satul **Manuilești** (Manoilești, inclus în Ba-cău)”⁵⁷³. Hotarul, din veac.

LUPȘENI

(raionul Sângerei, Moldova).

1635, aprilie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Dumitrașco Fulger și cneaghinei lui Mărica, fiica Nastasiei, nepoata lui Griga Hrincovici, care primesc urice pentru „a patra parte din satul **Voroncouți** (Vărăncău, comuna Slobozia-Cremene, raionul Soroca, Moldo-va), partea de mijloc, care este în ținutul Sorociei, cu vad de moară pe Nistru... parte care s-a cuvenit Maricăi,

⁵⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 256, pp. 458-460

cneaghina lui Dumitrașco Fulger, după împărțeală cu frații ei a moștenirii după bunicul lor Hrincovici cel bătrân... Și de asemenea, altă parte din Voroncăuți, pe care l-a avut de la însăși Domnia Mea și jumătate din a patra parte, pe care au cumpărat-o de la Ionașco, fratele Maricăi, fiul Nastasiei, nepotul lui Hrincovici, pentru 85 zloți bătuți. Și de asemenea, **Valea Utmanovca** (Utma-novca, înglobat în Vărăncău, comuna Slobozia-Cremene, raionul Soroca, Moldova), care este în acest hotar al Voroncouților, unde s-au așezat niște oameni din **Nemi-rov** (Nemirovca, comuna Nemirovca, raionul Camenca, Moldova) și i-a scos Dumitrașco Fulger”. / „Șe de ase-menea, jumătate de seliște din **Lupșeni** (raionul Sângerei, Moldova), cu loc de iaz pe pârâul Soloneț, care este în acest ținut al Sorocii, cumpărată de la Ion Iujdilă, fiul lui Dumșe, nepot lui Chipărco, strănepotul lui Lupșe cel bătrân, pentru 50 ughi galbeni... Și altă parte din Lup-șeni, jumătate din jumătate de seliște, cumpăratură de la Griga Vecică, fiul Erenei, nepotul lui Dumșe, pentru 50 taleri de argint”. / „Și o parte de ocină din satul **Toderești** (înglobat în Chilișoiaia, comuna Dumești, Iași), în ținutul Cârligăturii, cumpărată de la Simion Capșea medelnice-rel, care o cumpărase de la mătușa lui Frăsina, fiica lui Vicol, pentru 53 de taleri de argint. Și altă parte din Toderești, cumpărată de la Odochia, fiica lui Ion Capșea, mai jos de prisaca lui Simion Capșea, pentru 30 de taleri bătuți. Și de asemenea altă parte din Toderești, cumpărată de la Necula și Dumitru, fiii lui Căzacul Capșea... unde a fost casa tatălui lor Căzacul, pentru 15 ughi. Și de ase-menea, din același sat Toderești, partea cumpărată de la Nastasa, fiica lui Arman, pentru 15 zloți bătuți. Și... din același sat, partea cumpăratură de la Mărica Mătiiasă, fiica lui Andronic și de la copiii lor

Ghervasie, Alexa, Todosie, Tanasie și Haritona, pentru 25 taleri bătuți. Și altă parte din Toderești, care a fost cumpăratură lui Ștefan Danco stolnicel de la Cârstea, fiul Anușcăi; și a rămas de la Ștefan Danco un fiu, anume Gheorghe, și nu a putut să plătească singur numele tatălui său Ștefan Danco stolnicel pentru curtenie, pentru 8 ughi... și a plătit Dumitrașco Fulger 4 ani. Și altă parte din Toderești, cumpărată de la Văsiian, fiul lui Ion Policeanul, și de la Vasile, fiul lui Mănăilă, nepoții lui Purcar, pentru 40 taleri de argint. Și altă parte... cumpăratură de la Marco și de la copiii lui și ai Cârstinei, Arpentii, Tănase și Dochîța, nepoții lui An-dronic, pentru 25 taleri de argint; și i-a plătit pe doi ani și darea țărănească. Și de asemenea, altă parte din Toderești, cumpăratură de la Iachim, Toader, Amghelina și Măriiia, copiii Annei, nepoții lui Bulașco, pentru 20 zloți bă-tuți”⁵⁷⁴.

LUPȘEȘTI

(lângă Soloneț, comuna Stoicani,
județul Soroca, Moldova).

1623, iunie 20: Întărit de Ștefan Tomșa voievod diacului Dumitrașcu Fulger, în baza unui zăpis de mărturie a boierilor țării, care garantau că „el și-a cumpărat, în fața lor, niște case din satul **Toderești**, din ținutul Cârligătura, cu locul caselor. Și de asemenea o parte de ocină de la sluga noastră, Simion Capșea medelnicerel,

⁵⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 93, pp. 123-128

pentru 53 de taleri bătuți, toată partea lui, cât se va alege din vatra satului și din apă, cu loc de iaz și din câmp și din țarină și din pădure. Ci acea parte de ocină i-a fost cumpărătură de la mătușa lui, Frăsina, fiica lui Vicol. / Și, de asemenea, el și-a cumpărat o parte de ocină din același sat Toderești de la Iachim și de la fratele lui, Toader, și de la surorile lor, Anghelina și Măria, fiii Anei, nepoții lui Bulașco, toată partea lor, câtă se va alege, din tot locul, și cu loc de prisacă, pentru 12 taleri bătuți. / Și de asemenea, o parte de ocină din acel sat el și-a cumpărat de la Nastasia fiica lui Arman, din cât se va alege partea lui Arman, jumătate de parte, pentru doisprezece taleri bătuți. / Și, de asemenea, el și-a cumpărat jumătate de sat de **Lupșești** pe Soluneț, în ținutul Soroca, și cu iaz în apa Solunețului, de la Ion Ujdilă, pentru cincizeci de ughi galbeni”⁵⁷⁵.

LUȚENI

(pe Bâc, Lăpușna, Moldova).

1669, septembrie 23: Carte de împuternicire, dată de Duca voievod aprodului trimis la **Burnărești**, pe urmele călărașilor de **Luțeni**, „să fie tare și puternic a merge la satul Burnărești și să întrebe care călărași de Lețeani și dintr-alte sate, ce vor fi pe delături și vor fi arat și pe hotarul satului Burnărești, fie ce fel de oameni vor fi, tuturor să aibă a le lua de-a zecea din toată pâinea, câtă pâine vor fi avut, și să aibă a le lua și ciubote, pentru că au

⁵⁷⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 86, pp. 125-127

mers rugătorii noștri călugări de la sfânta mănăstire de la Golăea să le ia de-a zecea și ei n-au vrut să dea”⁵⁷⁶.

Cuprins

⁵⁷⁶ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 93, pp. 121, 122

Precuvântare: locuințele moldovenești p. 3

LĂCEȘTI p. 26
LĂCINA p. 27
LĂHOVENI p. 31
LĂITENI p. 31
LĂLEȘTI p. 33
LĂLEȘTI p. 34
LĂLEȘTI p. 35
LĂLEȘTI p. 37
LĂLEȘTI p. 38
LALOVA p. 39
LALOVA p. 40
LĂNEȘTI p. 41
LĂPUȘNA p. 41
LĂPUȘUL DE SUS p. 51
LĂRĂUNTEȘTI p. 52
LARGA p. 53
LARGA p. 54
LARGA p. 55
LĂRGĂȘENI p. 58
LĂRGENI p. 61
LARGUL p. 63
LASLĂOANI p. 64
LASLĂOANI p. 65
LASLĂUȚI p. 67
LAȘCHIUCA p. 68
LĂTĂI p. 72
LĂTURIȘENI p. 76
LĂȚCANI p. 77
LĂȚCANI p. 78

LĂȚEȘTI p. 82
LAVREȘTI p. 86
LAZA p. 87
LĂZĂRENI p. 90
LĂZEȘTI p. 92
LAZO p. 94
LAZORENI p. 97
LĂZORENI p. 98
LAZOREȘTI p. 99
LAZUL p. 100
LĂZUREȘTI p. 101
LECUȘENI p. 102
LEDENI p. 103
LEHĂCENII TEUTULUI p. 104
LEHANCEA p. 111
LEHANI p. 113
LEHNEȘTI p. 114
LEMEȘENI p. 116
LENCĂUȚI p. 117
LENȚEȘTI p. 121
LEONTENEȘTI p. 129
LEORDA p. 131
LEORDA p. 134
LEOȘTI p. 135
LEOȘTI p. 137
LEPOVEȘNA p. 141
LEPȘA p. 142
LESPEZI p. 144
LESPEZI p. 145
LETEA p. 146
LEȚCANI p. 151
LEȚCANI p. 155

LEUCĂUȚI p. 156
LEUCEȘTI p. 159
LEUCUȘENI p. 160
LEUCUȘEȘTI p. 161
LEUCUȘEȘTI p. 162
LEUCUȘEȘTI p. 163
LEURDEȘTI p. 163
LEURINȚ p. 164
LEUȘENI p. 165
LEUȘENI p. 165
LEUȘEUȚI p. 168
LEUȘICANI p. 169
LEUȘTENI p. 170
LEUTEȘTI p. 170
LICHİȘITENI p. 175
LICHTENBERG – DEALUL EDRII p. 177
LIEȘTI p. 183
LIEȘTI p. 186
LIEȘTI p. 188
LIEȘTI p. 188
LIEȘTI p. 196
LINEȘTI p. 198
LIPCANI p. 201
LIPICENI p. 202
LIPNIC p. 204
LIPOVĂȚ p. 207
LIPOVENI p. 210
LISAURA p. 216
LIȘĂUȚI p. 228
LIȘNA p. 229
LITENII LUI BOGDAN p. 234
LITENII PE SIRET p. 243

LIȚCA p. 263
LIUBENIȚ p. 266
LIUDEȘTI p. 267
LIVENI p. 269
LIVENI p. 272
LIVEZILE p. 274
LOEȘTI p. 275
LOGOFETENI p. 278
LOGOFETENI p. 278
LOHĂNEȘTI p. 280
LOITRENI p. 283
LOMANCENIȚA p. 283
LOPATNA p. 285
LOPATNIC p. 286
LOZENI p. 289
LOZNA p. 293
LOZOVA p. 300
LOZOVA p. 302
LUCĂCENI p. 303
LUCĂCENI p. 305
LUCĂCENI p. 311
LUCĂCEȘTI p. 313
LUCĂCEȘTI p. 314
LUCACEUCA p. 318
LUCENII p. 321
LUCEȘTI p. 324
LUCEȘTI p. 326
LUDEȘTI p. 326
LUJENI p. 327
LUMINATA p. 342
LUMINE p. 342
LUMINEANI p. 343

LUNCA p. 344
LUNCA MOLDOVEI p. 346
LUNCA PRUTULUI p. 348
LUNCA MARE p. 352
LUNCA BANULUI p. 356
LUNCA MARE p. 361
LUNCANI p. 363
LUNGANI p. 368
LUNGANI p. 370
LUNGAȘI p. 374
LUNGENI p. 375
LUNGESTI p. 384
LUNGOCI p. 385
LUPENI p. 387
LUPȘA p. 387
LUPȘENI p. 388
LUPȘESTI p. 390
LUȚENI p. 391

Nu există sat, în întreaga Moldovă, din Carpați până în Nistru și din Dunăre în Colacin, care să nu mai păstreze, în memorie, ba chiar și în fapt, relicve sacre sau

doar componente ale acestei vechi arhitecturi, în care „se întrupează atâta poezie populară” și în care „se reoglindește blânda și îndurătoarea fire a unui neam întreg”.